

Euroopa
Komisjon

Põhiandmed koolis õpetamise kohta Euroopas

2023. aasta väljaanne |
Eurydice'i aruanne

Sport
Jean Monnet
Noorus
Kõrgharidus
Kutseharidus ja -koolitus
Täiskasvanuharidus

Erasmus+
Rikastavad elusid, avavad meeled

Kooliharidus

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Lisateave Euroopa Liidu kohta on kättesaadav Internetis (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2023

Prindi ISBN 978–92–9488–108–3 ISSN 1830–2076 doi:10.2797/737474 EC-XA-22–001-EN-C

PDF ISBN 978–92–9488–107–6 doi:10.2797/529032 EC-XA-22–001-EN-N

© **Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet, 2023**

Komisjoni taaskasutamispoliitikat rakendatakse komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsusega 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud litsentsiga Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, tingimusel et antakse asjakohast krediiti ja näidatakse ära kõik muudatused.

Selliste elementide kasutamiseks või paljundamiseks, mis ei kuulu ELile, võib olla vaja taotleada luba otse vastavatelt õiguste omajatelt. ELil ei ole autoriõigust seoses piltidega, millel ei ole autoriõiguse näitajat © Euroopa Liit.

AKREDITIIVID

Kaanfoto: © Julia Tim/stock.adobe.com; © kõik bagel/stock.adobe.com;

© Alice/stock.adobe.com; © VectorPunks/stock.adobe.com;

© ok_creation/stock.adobe.com.

*Eüropo
Demokratio
Esperanto*

Pierre Dieumegardi koostatud dokument „[Euroopa Demokraatia-Esperanto](#)“

Selle „ajutise“ dokumendi eesmärk on võimaldada Euroopa Liidus rohkematel inimestel saada teada Euroopa Liidu koostatud (ja nende maksudest rahastatud) dokumentidest. **Ilma tõlgeteta on inimesed arutelust välja jäetud.**

Thidokument oli [ainult inglise keeles pdf-failis](#). Sellest algsest failist tegime Libre Office'i tarkvara poolt ettevalmistatud odt-faili masintõlkeks teistesse keeltesse. [Tulemused on nüüd kättesaadavad kõigis ametlikes keeltes](#).

On soovitav, et ELi administratsioon võtaks üle oluliste dokumentide tõlkimise. „Olulised dokumendid“ ei ole mitte ainult seadused ja määrused, vaid ka oluline teave, mida on vaja teadlike otsuste tegemiseks ühiselt.

Et arutada meie ühist tulevikku koos ja võimaldada usaldusväärseid tõlkeid, oleks rahvusvahelineesperanto keel oma lihtsuse, korrektsuse ja täpsuse tõttu väga kasulik.

Võtke meiega ühendust:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:kontakt@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Põhiandmed keelte õpetamise kohta Euroopa koolides 2023. aasta väljaanne

Eurydice'i raport

Euroopa Hariduse ja
Kultuuri Rakendusamet

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Käesoleva dokumendi avaldas Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet (EACEA; Platvormid, uuringute ja analüüsi üksus).

Palun tsiteerida käesolevat väljaannet järgmiselt:

Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2023. *Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne*, Eurydice'i aruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

Käsikiri valmis 2023. aasta veebruaris.

© Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet, 2023

Reprodutseerimine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet
Platvormid, uuringud ja analüüsi üksus
Avenue du Bourget 1 (J-70 – üksus A6)
BE-1049 Brüssel
Tel + 32 22995058
Faks + 32 22921971
E-posti aadress: eacea-eurydice@ec.europa.eu
Veebileht: <http://eurydice.eacea.ec.europa.eu>

EESSÕNA

Üks kuulus filosoof on öelnud: Minu keele piirid tähendavad minu maailma piire. Aga kui teie keel muutub kaheks, kolmeks või kümneks keeleks, hakkavad piirid tõesti hägustuma. Keeltes mõtleme, tunneme, kujutame ja planeerime. Nad dikteerivad, kuidas me edastame oma teadmisi, uskumusi, kogemusi, soove. Keel on see, kuidas me ennast ilmutame ja kuidas me teisi mõistame. Lõppude lõpuks kasutame keeli, et tuua ühiskonnas muutusi ja leiutada oma tulevikku.

Keeled on seega meie elus kesksel kohal ja neil on hariduses oluline roll. Euroopa on keeleliselt mitmekesine kontinent. Keeleline mitmekesisus on reaalsus ka paljudes meie koolides.

See reaalsus pakub kõigile õpilastele rikkaid võimalusi, eelkõige edendades nende huvi kogu maailma vastu ja arendades nende kultuuridevahelisi oskusi. Sellest hoolimata peame pöörama tähelepanu sellele, et nõuetekohaselt toetada õpilasi, kes õpivad koolis muus keeles kui nende kodu või emakeel.

Keelelise mitmekesisuse ja keeleõppe toetamine on olnud Euroopa Liidu (EL) pidev poliitikasuund. Euroopa enda keeleline mitmekesisus ja ELi varajane eesmärk luua ühine ruum, kus inimesed saavad vabalt piiriülevalt liikuda, nõudsid keeleõppe edendamisel jõulisi kohustusi.

Täpsemalt hariduse valdkonnas on meie eesmärk luua Euroopa haridusruum, kus kõik noored saavad kvaliteetset haridust. Selles kontekstis on keelte valdamine võtmepädevus, mis avab ukse ületamatutele õpikogemustele Euroopas ja mujal. Tegelikult oleme aastaid järginud poliitikat, mis julgustab kõiki noori omandama võõrkeeleoskusi juba varases eas, nii et keskhariduse lõpuks suudavad nad lisaks koolikeelele omandada ka kahte keelt. Jõupingutusi tuleb jätkata ja isegi kiirendada selles suunas.

Selleks, et pakkuda koolides kvaliteetset keeleõpet, toetame terviklikku lähenemist keelte õpetamisele ja õppimisele. Meie lähenemisviis hõlmab mitmekeelsust koolides ja edendab üldise keeleteadlikkuse arengut haridustöötajate seas. Näiteks soodustab see keeleõpetajate ja teiste õpetajate vahelist koostööd, kasutades uuenduslikke, kaasavaid ja mitmekeelseid õpetamismeetodeid ning edendades üliõpilaste ja õpetajate õpikogemusi välismaal programmi „Erasmus+“ kaudu.

Käesolevas aruandes esitatakse andmed ja võrdlevad analüüsid, et saada õpetlik ülevaade keeleõppest Euroopa riikides. Näiteks võite avastada, et kogu ELis õpivad alghariduse õpilased võõrkeelt nooremas eas kui kunagi varem. Ja inglise keel on enim õpitud võõrkeel, kus üle 98 % põhiharidusega õpilastest õpib seda ELi tasandil.

Teise võõrkeele osas on siiski vaja teha rohkem jõupingutusi, sest me ei näe märgatavat paranemist.

Olen kindel, et see raport toetab suurel määral hariduspoliitika kujundajaid ja sidusrühmi, kujundab ja rakendab poliitikat selles valdkonnas ning töötab lõppkokkuvõttes meie koolides keeleõppe parandamise ja keelelise mitmekesisuse aktiivse edendamise nimel.

Mariya Gabriel

Innovatsiooni, teadusuuringute, kultuuri, hariduse ja noorte volinik

Sisukord

EESSÕNA.....	5
KOODID JA LÜHENDID.....	10
SISSEJUHATUS.....	12
KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE.....	15
APEATÜKK: KONTEKST.....	22
BPEATÜKK – ORGANISATSIOON.....	31
IJAGU – STRUKTUURID.....	31
IIJAGU – PAKUTAVATE KEELTE MITMEKESISUS.....	44
CPEATÜKK OSALEMINE.....	60
IJAGU – ÕPILASTE ÕPITUD VÕÕRKEELTE ARV.....	60
IIJAGU – ÕPILASTE ÕPITUD VÕÕRKEELED.....	74
DPEATÜKK ÕPETAJAD.....	91
IJAGU – KVALIFIKATSIOONID JA KOOLITUS.....	91
IIJAGU – RIIKIDEVAHELINE LIIKUVUS.....	100
E -ÕPPE PROTSESSID.....	110
IJAGU – ÕPPEAEG JA ÕPITULEMUSED.....	110
IIJAGU – TESTIMIST JA KEELEÕPET TOETAVAD MEETMED.....	129
VIITED.....	136
SÕNASTIK.....	138
STATISTILISED ANDMEBAASID JA TERMINOLOOGIA.....	142
LISAD.....	144
I LISA: ÜSIKASJALIKUD STATISTILISED ANDMED.....	144
2.LISA: CLIL ALG- JA ÜLDKESKHARIDUSES.....	161
TUNNUSTUS.....	165

Joonise indeks

Joonis A1: Riigikeeled ning piirkondlikud, vähemus- või mitteterritoriaalsed ametliku staatusega keeled, 2021/2022.....	23
Joonis A2: Nende 15-aastaste õpilaste osakaal, kes räägivad kodus koolikeelest peamiselt teistsugust keelt, 2018.....	26
Joonis A3: Sisserändajate ja mitteimmigrantide 15-aastaste õpilaste protsent kodus räägitava keele järgi, 2018.....	28
Joonis A4: Nende 15-aastaste õpilaste osakaal, kes käivad koolides, kus üle 25 % õpilastest valdab kodus koolikeelest erinevat keelt, 2018.....	29
Joonis B1: Algvanus, mil esimene ja teine võõrkeel on kohustuslikud õppeained kõigile eel-, alg- ja/või üldkeskhariduse üliõpilastele (ISCED 0–3), 2021/2022.....	33
Joonis B2: Ajavahemik, mille jooksul võõrkeele õppimine oli kohustuslik eel-, alg- ja/või üldkeskhariduses (ISCED 0–3) aastatel 2021/2022 ja erinevused võrreldes 2002/2003. aastaga.....	35
Joonis B3: Ajavahemik, mille jooksul oli kahe võõrkeele õppimine kohustuslik alg- ja/või üldkeskhariduses (ISCED 1–3) aastatel 2021/2022 ja erinevused võrreldes 2002/2003. aastaga.....	37
Joonis B4: Võõrkeeled, mida pakutakse õigusena ja kohustuslike õppeainetena kõigile alg- ja/või üldkeskharidust omandavatele üliõpilastele (ISCED 1–3), 2021/2022.....	39
Joonis B5: Üldharidusõpilaste ning kutsehariduse ja -koolituse üliõpilaste erinevus ühe võõrkeele kohustusliku õppeainena õppimise aastate arvus, 2021/2022.....	41
Joonis B6: Erinevus üldharidusõpilaste ning kutsehariduse ja -koolitusasutuste üliõpilaste vahel kahe võõrkeele samaaegsel õppimisel kohustuslike õppeainetena, 2021/2022.....	42
Joonis B7: Konkreetsed võõrkeeled, mis on kohustuslikud kõigile alg- ja põhiharidusega õpilastele (ISCED 1–2), 2021/2022.....	45
Joonis B8: Võõrkeeled, mis on määratletud põhi- ja üldkeskhariduse tiptaseme juhtdokumentides (ISCED 1–3), 2021/2022.....	47
Joonis B9: Piirkondlikud või vähemuskeeled, millele on konkreetselt osutatud põhi- ja üldkeskhariduse tiptaseme juhtdokumentides (ISCED 1–3), 2021/2022.....	50
Joonis B9: Piirkondlikud või vähemuskeeled, millele on konkreetselt osutatud põhi- ja üldkeskhariduse tiptaseme juhtdokumentides (ISCED 1–3), 2021/2022.....	51
Joonis B10: Klassikalise kreeka ja ladina keele õppimine üldkeskhariduses (ISCED 2–3), 2021/2022.....	54
Joonis B11: Sisserändaja taustaga õpilaste õigus kodukeele õpetamisele alg- ja üldkeskhariduses (ISCED 1–3), 2021/2022.....	56
Joonis B12: CLIL-programmide olemasolu ja CLILis põhi- ja üldkeskhariduses kasutatavate keelte staatus (ISCED 1–3), 2021/2022.....	58
Joonis C1a: Võõrkeeli õppivate õpilaste osakaal alghariduses (ISCED 1), keelte arvu järgi, 2020.....	62
Joonis C1b: Õpilaste osakaal, kes õpivad põhihariduses vähemalt ühte võõrkeelt (ISCED 1), vanuse järgi, 2020.....	62
Joonis C2: Suundumused nende õpilaste osakaalus, kes õpivad alghariduses vähemalt ühte võõrkeelt (ISCED 1), 2013 ja 2020.....	64
Joonis C3: Võõrkeeli õppivate õpilaste osakaal teise taseme alumise astme hariduses (ISCED 2) keelte arvu järgi, 2020.....	65
Joonis C4: Suundumused nende õpilaste osakaalus, kes õpivad kaks või enam võõrkeelt teise taseme alumise astme hariduses (ISCED 2), 2013 ja 2020.....	67
Joonis C5: Võõrkeeli õppivate õpilaste osakaal keskhariduses (ISCED 3) keelte arvu järgi, 2020.....	69

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Joonis C6: Suundumused nende õpilaste osakaalus, kes õpivad keskkhariduses kahte või enamat võõrkeelt (ISCED 3), 2013 ja 2020.....	71
Joonis C7: Keskmine võõrkeelte arv õpilase kohta alg- ja keskkhariduses (ISCED 1–3), 2020.....	72
Joonis C8: Kõige rohkem õpitud võõrkeel alg- ja keskkhariduses (ISCED 1–3), 2020.....	75
Joonis C9: Riigid, kus alg- ja keskkhariduses õpib inglise keelt suur osakaal (üle 90 %) (ISCED 1–3), 2020..	76
Joonis C10: Teine enim õpitud võõrkeel alg- ja keskkhariduses (ISCED 1–3), 2020.....	78
Joonis C11: Võõrkeeled, v.a inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keel, mille on omandanud vähemalt 10 % põhi- ja üldkeskkhariduse üliõpilastest (ISCED 1–3), 2020.....	80
Joonis C12: Inglise keelt alg- ja üldkeskkhariduses õppivate õpilaste osakaalu suundumused (ISCED 1–3), 2013 ja 2020.....	82
Joonis C13: Prantsuse keelt alg- ja üldkeskkhariduses õppivate õpilaste osakaalu suundumused (ISCED 1–3), 2013 ja 2020.....	84
joonis C14: Saksakeelsete õpilaste osakaalu suundumused alg- ja üldkeskkhariduses (ISCED 1–3), 2013 ja 2020.....	85
Joonis C15: Hispaania keelt õppivate õpilaste osakaalu suundumused üldkeskkhariduses (ISCED 2–3), 2013 ja 2020.....	87
Joonis C16: Inglise keelt õppivate õpilaste osakaalu erinevused üld- ja kutsekeskkhariduses (ISCED 3), 2020.....	89
Joonis D1: Võõrkeeleeõpetajate õppeainete spetsialiseerumise aste alghariduses (ISCED 1), 2021/2022.....	92
Joonis D2: Kvalifikatsioon, mis peab töötama alg- ja üldkeskkhariduses CLIL-tüüpi A-tüüpi õpet pakkuvates koolides (ISCED 1–3), 2021/2022.....	93
Joonis D3: Keskkhariduse alumise astme (ISCED 2) õpetajate osakaal, kes on saanud mitmekeelses või mitmekultuurilises keskkonnas õpetamise koolitust, 2018.....	96
Joonis D4: Näited põhimõistetest, mis kirjeldavad keeleteadlikkusega koolides seotud tegevusi, mis on seotud keeleteadlikkusega koolides, 2021/2022.....	99
Joonis D5: Kõrgetasemeliste soovitude olemasolu ITE sisu kohta tulevastele võõrkeeleeõpetajatele ja sihtriigis kulutatava ajavahemiku kohta, 2021/2022.....	101
Joonis D6: Kutselistel eesmärkidel välismaal viibinud kaasaegsete võõrkeelte õpetajate osakaal keskkhariduse alumise astme hariduses (ISCED 2), 2013 ja 2018.....	103
Joonis D7: Kõrgetasemeliste ametiasutuste pakutavad rahastamiskavad võõrkeeleeõpetajate riikidevahelise liikuvuse toetamiseks alg- ja üldkeskkhariduses (ISCED 1–3), 2021/2022.....	104
Joonis D8: Liikuvusprogrammi toel välismaale lähetatud kaasaegsete võõrkeelte õpetajate (ISCED 2) (ISCED 2) osakaal, 2018.....	106
Joonis D9: Teise taseme alumise astme (ISCED 2) liikuvate õpetajate osakaal välismaale minemise ametialaste põhjuste järgi, ELi tasand, 2018.....	107
joonis D10: Välismaal pikaajaliselt ja lühiajaliselt viibivate liikuvate võõrkeelte õpetajate osakaal keskkhariduse alumise astme hariduses (ISCED 2), 2018.....	109
Joonis E1: Kohustusliku võõrkeeleeõppe tundide arv tinglikul aastal põhi- ja täisajaga kohustuslikus üldkeskkhariduses, 2020/2021.....	112
Joonis E2: Tundide arv tingliku aasta kohta, mis on eraldatud esimese ja teise võõrkeele õpetamiseks kohustusliku õppeainena täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses, 2020/2021.....	115
Joonis E3: Seos esimese võõrkeele õppeaja ja astmete arvu vahel, mille jooksul seda keelt õpetatakse täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses, 2020/2021.....	117
Joonis E4: Võõrkeeltele kohustusliku õppeainena eraldatud õppeaeg protsendina kogu õppeajast põhi- ja täisajaga kohustuslikus üldkeskkhariduses, 2020/2021.....	120

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Joonis E5: Võõrkeeltele aastatel 2013/2014 kuni 2020/2021 kohustusliku õppeainena eraldatud soovitusliku minimaalse õppeaja muutmine (protsentides) tingliku aasta kohta.....	122
Joonis E6: Esimese ja teise võõrkeele omandamise eeldatav minimaalne tase põhi- ja üldkeskhariduse lõpul (ISCED 2–3), 2021/2022.....	126
Joonis E7: Üldkeskhariduse riiklike testide abil testitud võõrkeeled (ISCED 3), 2021/2022.....	130
Joonis E8: Koolikeele testimine eelhariduse lõpus (ISCED 0) ja/või alghariduse alguses (ISCED 1), 2021/2022.....	132
Joonis E9: Keeleõppe toetusmeetmed äsja saabunud sisserändajatest üliõpilastele alg- ja keskhariduse baasil (ISCED 1–2), 2021/2022.....	134

KOODID JA LÜHENDID

Riigikoodid

Euroopa Liit	SEE ON Itaalia	Euroopa Vabakaubanduse
	CY Küpros	Assotsiatsioon ja
Liikmesriigid	LV Läti	kandidaatriigid
OLE Belgia	LT Leedu	AL Albaania
Ole fr Belgia – prantsuskeelne kogukond	LU Luksemburg	BA Bosnia ja Hertsegoviina
Ole de Belgia – saksa keelt kõnelev community	HU Ungari	A. Šveits
Ole nl Belgia – Flaami kogukond	MT Malta	ON Island
BG Bulgaaria	NL Madalmaad	LI Liechtenstein
CZ Tšehhi	AT Austria	MINA Montenegro
DK Taani	PL Poola	MK Põhja-Makedoonia
DE Saksamaa	PT Portugal	EI Norra
EE Eesti	RO Rumeenia	RS Serbia
IE Iirimaa	SI Sloveenia	TR Türgi
EL Kreeka	SK Slovakkia	
ES Hispaania	FI Soome	
FR Prantsusmaa	SE Rootsi	
HR Horvaatia		

Muud koodid

(:) või: Andmed ei ole kättesaadavad

Andmete kogumises mitteosalemine

(-) või – ei kohaldata

Lühendid ja akronüümid

CEFR Euroopa keeleõppe raamdokument

CLIL Sisu ja keele integreeritud õppimine

CPD kutsealase arengu jätkumine

ECTS Euroopa ainepunktide ülekandmise ja kogumise süsteem

ISCED Rahvusvaheline hariduse ühtne klassifikatsioon

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

ISO Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon

ITE õpetajate algharidus

OECD Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon

PISA Rahvusvahelise üliõpilaste hindamise programm

TALIS Õpetamise ja õppimise rahvusvaheline uuring

VETERINAAR- JA TOIDUAMET kutseharidus ja -koolitus

SISSEJUHATUS

Keeled on osa kultuurist. Sellisena aitavad nad täielikult kaasa isiklike ja kollektiivsete identiteetide loomisele. Tegelikult pakub iga keel konkreetset nägemust elust. Seetõttu väärtustatakse ja väärtustatakse keelelist mitmekesisust demokraatlikes ühiskondades. Keeled on ka keerukad vahendid, mis võimaldavad inimestel üksteisega sisukaid suhteid sõlmida ja maailmaga üldiselt suhelda. Keelte valdamine on seega tõeline värav rikastavamate kogemuste ja võimaluste juurde elus.

Euroopa on keeleliselt mitmekesine kontinent. See mitmekesisus ei hõlma mitte ainult riikide ametlikke keeli, vaid ka piirkondlikke või vähemuskeeli, mida räägitakse sajandeid Euroopa territooriumil, rääkimata sisserändajate toodud keeltest. Keelelise mitmekesisuse austamist on algusest peale peetud Euroopa Liidu üheks peamiseks põhimõtteks ning see on sätestatud selle kõige fundamentaalsemas õiguses – Euroopa Liidu lepingus (1).

POLIITILINE KONTEKST

Keeleõppel on oluline roll Euroopa projekti elluviimisel. Tõhus pädevus rohkem kui ühes keeles mõjutab otseselt Euroopa kodanike võimet saada kasu haridusest, koolitusest ja töövõimalustest kogu Euroopas (2). Keeleõpe võib tugevdada ka Euroopa mõõdet hariduses ja koolituses: see arendab õppijate huvi teiste kultuuride vastu, nende mõistmist ja tunnustamist ning lõppkokkuvõttes edendab Euroopa identiteeti, mis on kaasav ja avatud teistele kultuuridele.

Keeleoskus on kesksel kohal Euroopa haridusruumi visioonis, mis on esitatud Euroopa Komisjoni teatises „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja koolituse kaudu“. Kooskõlas selle inspireeriva väljavaatega peaks Euroopa olema koht, kus „piirid ei takista õppimist, õppimist ja uurimistööd“. Kontinent, kus lisaks emakeelele on muutunud normiks ka kahe teise keele³rääkimine. Keeleõppe ja mitmekeelsuse edendamine on samuti osa kvaliteetse hariduse visioonist ning piiriülese liikuvuse, koostöö ja vastastikuse mõistmise võti.

Kirjaoskus ja mitmekeelne pädevus kuuluvad tööpoolest elukestva õppe kaheksa võtmepädevuse hulka, mis sisalduvad Euroopa võrdlusraamistikus (4).

Selle tagamine, et kõik õpilased saaksid kasu kahe võõrkeele õpetamisest juba varases eas, on ambitsioonikas eesmärk, mille esmakordselt sõnastasid Barcelonasse kogunenud riigipead ja valitsusjuhid 2002. aastal (5). Seda eesmärki korrati hiljuti nõukogu 2019. aasta mai soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele. Täpsemalt kutsutakse soovitusel liikmesriike üles „tagama viise, kuidas aidata kõigil noortel omandada enne keskhariduse lõppu – lisaks koolikeeltele – võimaluse korral pädevustase vähemalt ühes muus Euroopa keeles, mis võimaldab neil keelt tõhusalt kasutada sotsiaalsetel, õppimisel ja kutsealastel eesmärkidel, ning soodustada täiendava (kolmanda) keele omandamist tasemel, mis võimaldab neil suhelda teatava ladususega“ (6).

1 Liit austab oma rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning tagab Euroopa kultuuripärandi kaitse ja tugevdamise (artikli 3 lõige 4)

2 „Pädevust määratletakse kui teadmiste, oskuste ja hoiakute kombinatsiooni“ (nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes, ELT C 189, 4.6.2018).

3 Komisjoni teatis „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“, COM(2017) 673 final, lk 11.

4 Nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT C 189, 4.6.2018).

5 Eesistujariigi järeldused – Euroopa Ülemkogu 15.–16. märtsi 2002. aasta Barcelona kohtumine, C/02/930.

Tegelikult on nõukogu 2019. aasta soovitus eesmärk samm edasi, kuna selle eesmärk on muuta poliitikakujundajate ja hariduspraktikute mõtteviisi, innustades neid võtma vastu kõikehõlmavat keeleõppepoliitikat ning uuenduslikke ja kaasavaid keeleõppemeetodeid ja -strateegiaid. Eesmärk on suurendada õpilaste üldist keeleoskust, st nende oskusi koolis, võõrkeeltes (7) ja kodukeeltes, kui tegemist on mitmekeelse taustaga lastega.

Sellist terviklikku lähenemisviisi keelte õpetamisele ja õppimisele on võimalik saavutada, toetades eelkõige keeleteadlikkuse arendamist koolides, mis nõuab kõigi koolitöötajate kaasamist keelemõõtme pidevasse arutellu kõigis koolielu aspektides. Keeleteadlikud koolid peaksid looma keeleõppe kaasava raamistiku, väärtustades õppijate keelelist mitmekesisust ja kasutades seda õppevahendina, kaasates keeleõppesse ka vanemaid, teisi hooldajaid ja laiemat kohalikku kogukonda.

Hiljuti nimetati nõukogu 2021. aasta veebruaris vastu võetud resolutsioonis, mis käsitleb uut strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse valdkonnas, et liikuda Euroopa haridusruumi suunas ja sellest kaugemale (2021–2030⁸), keeleõppe ja -õppe ning mitmekeelsuse toetamist kui konkreetset meetet Euroopa koostöö jaoks, et tagada hariduse ja koolituse kvaliteet, võrdsus, kaasamine ja edu.

Lõpuks on hiljuti vastu võetud nõukogu soovitus kooliedu saavutamise võimaluste kohta (9) eesmärk edendada paremaid haridustulemusi kõigi õpilaste jaoks, olenemata nende konkreetsest olukorrast (nt sotsiaal-majanduslik taust) ja heaolust koolis. Sellega seoses tõstetakse esile sisserändaja taustaga õpilaste erivajadusi, eelkõige seoses keeleõppe toetamisega.

ARUANDE SISU

Käesolev viies *põhiandmed Euroopa koolides keelte õpetamise kohta*, mis loomulikult tugineb eelmisele väljaandele, annab usaldusväärseid andmeid paljude küsimuste kohta, mis on seotud keelte õpetamisega Euroopa koolides. Käesoleva väljaande keskmes on võõrkeeled, kuigi arvesse võetakse ka teisi keeli (piirkondlikud või vähemuskeeled, klassikalised keeled jne). Uurimise keskmes on poliitiline raamistik, milles toimub tegelik võõrkeeleõpe. Siiski aitavad statistilised andmed, kui need on kättesaadavad, anda maandatud pildi.

Käesolev aruanne sisaldab 51 näitajat. Igaüks neist sisaldab graafikat, selgitavat teksti ja pealkirja, milles võetakse kokku peamine järeldus. Näitajad jagunevad viieks peatükiks:

Apeatükk algab kõigist Euroopa ametlikest keeltest ja jätkab keelelist mitmekesisust tänapäeva klassiruumides.

6 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019, lk 17).

7 Euroopa Liidu uuring õpilaste pädevuste kohta võõrkeeltes näitas, et ainult 42 % testitud 15-aastastest õpilastest saavutas „sõltumatu kasutaja“ taseme (B1/B2 Euroopa keeleõppe raamdokumendis) esimeses õpitud võõrkeeles ja 25 % saavutas selle taseme teises võõrkeeles. Lisaks ei saavutanud märkimisväärne arv õpilasi (14 % esimese võõrkeele puhul ja 20 % teise võõrkeele puhul) põhikasutaja taset (st Euroopa keeleõppe raamdokumendi A1-eelne tase) (Euroopa Komisjon, 2012).

8 Nõukogu resolutsioon strateegilise raamistiku kohta üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse valdkonnas, et liikuda Euroopa haridusruumi suunas ja sellest kaugemale (2021–2030), ELT C 66, 26.2.2021.

9 Nõukogu 28. novembri 2022. aasta soovitus koolide edu saavutamise võimaluste kohta, millega asendatakse nõukogu 28. juuni 2011. aasta soovitus varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta (ELT C 469, 9.12.2022).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

B peatükk käsitleb võõrkeele pakkumist õppekavas. Esimeses osas keskendutakse võõrkeelte arvule, teises aga kirjeldatakse konkreetseid keeli.

C peatükk keskendub õpilaste keeleõppes osalemise määrale. Esimeses osas uuritakse õpilaste õpitud võõrkeelte arvu vastavalt haridustasemele ja rajale, samas kui teine uurib, milliseid võõrkeeli õpilased õpivad.

D peatükk on pühendatud (väliskeele) õpetajatele. Esimeses osas käsitletakse mitmeid küsimusi, mis on seotud õpetajate kvalifikatsiooniga, nende aine spetsialiseerumise astme ja koolitusvõimalustega. Teises osas käsitletakse võõrkeelte õpetajate riikidevahelist liikuvust.

E peatükk algab uurides võõrkeeltele pühendatud õppeaega ja kahe esimese võõrkeele õpilaste eeldatavaid õpiväljundeid. Samuti vaadeldakse keeletestimist ja sisserändajatest üliõpilaste toetusmeetmeid tavahariduses.

Peatükkidele on lisatud sõnastik, mis selgitab kasutatud põhimõisteid. Lisades on esitatud täiendav teave aruande eri aspektide kohta.

ANDMEALLIKAD JA METOODIKA

Käesoleva aruande peamine andmeallikas on Eurydice võrgustik, mis andis kvalitatiivset teavet (välis-) keeleõppe poliitika ja meetmete kohta koolides. Seda teavet koguti küsimustiku kaudu, mille koostasid 2022. aasta jaanuaris ja veebruaris riiklikud eksperdid/võrgustiku esindajad. Peamine teabeallikas on eeskirjad/soovitused, õppekavad ja muud kõrgetasemeliste haridusasutuste väljastatud juhtdokumendid. Vaatlusaasta on õppeaasta 2021/2022. Kasutati ka 2020./2021. aasta Eurydice-Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) andmete kogumist õppeaja kohta (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2021a).

Eurydice'i andmeid täiendavad Eurostati andmed ja OECD tehtud kahe rahvusvahelise uuringu andmed: 2018. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise programm (PISA) ning 2018. aasta õpetamise ja õppimise rahvusvaheline uuring (TALIS). Eurostati statistilised andmed, mille vaatlusaasta on 2019/2020, annavad teavet õpilaste koolides keeleõppes osalemise määra kohta. 2018. aasta PISA üliõpilasküsimustikut kasutati nende õpilaste osakaalu arvutamiseks, kes räägivad kodus muud keelt kui koolikeel. 2018. aasta TALISE õpetajate küsimustikku kasutati selleks, et anda ülevaade (välis-) keeleõpetajate riikidevahelisest liikuvusest ja nende võimalustest õpetada mitmekeelsetes koolides.

Käesolevas aruandes keskendutakse peamiselt põhi- ja üldkeskharidusele. Mõned näitajad hõlmavad siiski eelharidust ja kutsekeskharidust. Enamikul juhtudel kaasatakse ainult avalik-õiguslikud koolid (välja arvatud Belgia, Iirimaa ja Madalmaad, kus võetakse arvesse valitsusest sõltuvaid erakoole).

Aruanne hõlmab 39 haridus- ja koolitussüsteemi¹⁰Eurydice võrgustiku 37 liikmesriigis (27 Euroopa Liidu liikmesriiki ning Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Šveits, Island, Liechtenstein, Montenegro, Põhja-Makedoonia, Norra, Serbia ja Türgi).

2021.–2022. õppeaastal, mis on enamiku näitajate võrdlusaasta, mõjutasid COVID-19 pandeemia reageerimiseks rakendatud erimeetmed paljudes Euroopa riikides koolihariduse korraldamist. Käesolevas väljaandes ei ole esitatud ajutisi meetmeid, milles esitatakse „tavapärase“ kontekst, milles õpilased õpivad (väliskeeli).

10 Haridus- ja koolitussüsteemide arv on suurem kui riikide arv. Seda seetõttu, et Belgia loetakse kolmeks haridus- ja koolitussüsteemiks (Belgia prantsuskeelne kogukond, Belgia flaami kogukond ja Belgia saksakeelne kogukond).

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Keeleline mitmekesisus on osa Euroopa DNA-st. Euroopa keelte mosaiik hõlmab mitte ainult riikide ametlikke riigikeeli, vaid ka piirkondlikke või vähemuskeeli, mida räägitakse sajandeid Euroopa territooriumil, rääkimata sisserändajate toodud keeltest. Seda arvesse võttes on keelte õppimine paljude inimeste jaoks hädavajalik; veelgi enam, see on kõigile võimalus, mis toob kaasa uue töö või õppimisvõimalused. Lisaks aitavad keeled kultuuri osana kaasa isiklike ja kollektiivsete identiteetide loomisele. Tegelikult pakub iga keel konkreetset nägemust elust. Seetõttu väärtustatakse ja väärtustatakse keelelist mitmekesisust demokraatlikes ühiskondades.

Keeleõppel on oluline roll Euroopa projekti elluviimisel, eelkõige Euroopa haridusruumi saavutamisel¹¹, mis on tõeline ühine ruum kvaliteetseks hariduseks ja elukestvas õppeks kõigile piiriüleselt. Sellega seoses tunnustatakse mitmekeelsust üheks kaheksast võtmepädevusest, mida on vaja isikliku eneseteostuse, tervisliku ja jätkusuutliku eluviisi, tööalase konkurentsivõime, kodanikuaktiivsuse ja sotsiaalse kaasatuse jaoks, nagu on kirjeldatud nõukogu soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes⁽¹²⁾.

Nõukogu 2019. aasta soovitusel, mis käsitleb terviklikku lähenemisviisi keelte õpetamisele ja õppimisele, eesmärk on parandada õpilaste üldist keeleoskust. Võõrkeeleõppe parandamine koolides on samuti üks peamisi eesmärke. Seda eesmärki silmas pidades kutsutakse soovitusel liikmesriike üles „aidata kõigil noortel omandada enne keskhariduse lõppu – lisaks koolikeeltele – pädevus vähemalt ühes muus Euroopa keeles, mis võimaldab neil keelt tõhusalt kasutada sotsiaalsetel, õppimisel ja kutsealastel eesmärkidel, ning soodustada täiendava (kolmanda) keele omandamist tasemel, mis võimaldab neil suhelda teatava ladususega“⁽¹³⁾.

Aruande viies väljaanne on 2023. aasta väljaanne „Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas“. Loomulikult tugineb see neljale eelmisele väljaandele. Nagu varasemates väljaannetes, on ka käesoleva uue väljaande eesmärk aidata jälgida poliitilisi arenguid (välis-) keeleõppe valdkonnas Euroopa koolides. Kuigi uurimise keskmes on võõrkeeled, võetakse arvesse ka teisi keeli (piirkondlikud või vähemuskeeled, klassikalised keeled jne).

Täpsemalt sisaldab käesolev aruanne 51 näitajat, mis hõlmavad paljusid Euroopa Liidu (EL) ja liikmesriikide tasandi (välis) keelepoliitikaga seotud teemasid, näiteks:

- õppekavas (välis-)keelte pakkumine;
- õpilaste õpitud keelte arv ja ulatus;
- võõrkeele õpetamisele pühendatud õppeaeg;
- esimese ja teise võõrkeele eeldatavad õpitulemused;
- äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste keeletugi ja kodukeele õpetamine;
- võõrkeeleõpetajate profiilid ja kvalifikatsioon;
- võõrkeelte õpetajate rahvusvaheline liikuvus.

Aruande peamine andmeallikas on Eurydice võrgustik, mis andis kvalitatiivset teavet (välis-) keeleõppe poliitika ja meetmete kohta¹⁴ koolides. Eurydice'i andmeid täiendavad Eurostati andmed ja andmed, mis pärinevad kahest Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni tehtud rahvusvahelisest uuringust: 2018.

11 Lisateavet Euroopa haridusruumi kohta leiate komisjoni veebisaidilt <https://education.ec.europa.eu/about-eea>.

12 Nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT C 189, 4.6.2018).

13 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019, lk 17).

14 Vaatlusaasta on 2021/2022, välja arvatud õppeaja andmed, milleks on 2020/2021. Need andmed puudutavad peamiselt üldharidust.

aasta rahvusvahelise üliõpilaste hindamise programm ning 2018. aasta õpetamise ja õppimise rahvusvaheline uuring⁽¹⁵⁾.

Aruanne hõlmab 39 haridussüsteemi Eurydice võrgustiku 37 liikmesriigis (27 ELi liikmesriiki¹⁶ ning Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Šveits, Island, Liechtenstein, Montenegro, Põhja-Makedoonia, Norra, Serbia ja Türgi).

Võrreldes ligi kaks aastakümnet tagasi õpivad alghariduse õpilased võõrkeelt suuremas osas haridussüsteemidest nooremas eas.

Enamikus haridussüsteemides peavad kõik õpilased alustama võõrkeele õppimist vanuses 6–8 aastat. Kuues haridussüsteemis (Belgia, Kreeka, Küprose, Luksemburgi, Malta ja Poola saksakeelne kogukond) on see nõue kehtestatud isegi varem (vt joonis B1). Viimase kahe aastakümne jooksul on umbes kaks kolmandikku haridussüsteemidest pikendanud kohustusliku võõrkeeleõppe kestust 1–7 aasta võrra. Kõigil juhtudel on see tõus tingitud sellest, et alandatakse algvanust, mil esimene võõrkeel on kohustuslik (vt joonis B2). See suundumus peegeldab üleskutset, mille Euroopa Ülemkogu esitas 2002. aastal Barcelonas toimunud kohtumisel, milles kutsuti ELi riike üles võtma meetmeid, et „parandada põhioskuste oskust, eelkõige õpetades väga varasest east alates vähemalt kahte võõrkeelt“⁽¹⁷⁾.

Kohustus õppida enamikus haridussüsteemides vähemalt üht võõrkeelt alghariduse (või isegi eelhariduse) esimestest eluaastatest selgitab, et algharidust omandavate õpilaste osakaal ELi tasandil on 2020. aastal väga suur (86,1 %) (vt joonis C1a). Võrreldes 2013. aastaga on kasv 6,7 protsendipunkti (vt joonis C2). 2020. aastal õppis vähem kui pooled algharidust omandavatest õpilastest vähemalt ühe võõrkeele ainult kolmes haridussüsteemis (Belgia ja Madalmaade prantsuse ja flaami kogukonnad) (vt joonis C1). Nendes haridussüsteemides algab võõrkeele õppimine kohustusliku õppeainena alghariduse omandamisel suhteliselt hilja (vt joonis B1). See selgitab, miks õpilaste osakaal kogu alghariduses on suhteliselt väike.

Teise võõrkeele õppimine algab tavaliselt alghariduse lõpus või keskhariduse alumises astmes.

2020. aastal õppis ELi tasandil 59,2 % õpilastest kogu põhihariduses kahte võõrkeelt või rohkem (vt joonis C3). Õpilased alustavad teise võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena alghariduse hilistel aastatel või põhihariduse esimestel aastatel enamikus haridussüsteemides (vt joonis B1). Siiski on olemas ka muid mustreid, mis võivad osaliselt selgitada vähemalt kahte võõrkeelt õpivate üliõpilaste suhteliselt madalat üldist määra sellel haridustasemel ELi tasandil. Näiteks kaheksas haridussüsteemis (Bulgaaria, Ungari, Austria, Sloveenia, Slovakkia, Liechtenstein, Norra ja Türgi) on kahe võõrkeele õppimine kohustuslik kõigile üldharidust omandavatele üliõpilastele ainult siis, kui nad jõuavad keskhariduse ülemise astmeni. Lisaks ei ole seitsmes haridussüsteemis (Belgia, Saksamaa, Iirimaa, Hispaania, Horvaatia, Rootsi ja Albaania prantsuskeelne kogukond) poliitikat, mis muudaks kahe võõrkeele õppimise kõigile õpilastele kohustuslikuks (vt joonis B1).

Mõnes riigis on kahe keele õppimine pigem õigus kui kohustus.

Selle asemel, et muuta kaks võõrkeelt kõigile õpilastele kohustuslikuks, võivad riiklikud õppekavad pakkuda muid võimalusi tagamaks, et kõigil õpilastel on võimalus õppida kahte või enam võõrkeelt. Näiteks Hispaanias, Horvaatias ja Rootsis ei ole kahe võõrkeele õppimine kunagi kõigile õpilastele kohustuslik. Kuid kõigil üldharidusõpilastel on õigus seda teha oma õpingute ajal. See võimalus antakse esmakordselt põhihariduse alguses (Hispaanias) või alghariduse lõpus (Horvaatias ja Rootsis) (vt joonis B4).

15 Eurostati statistiliste andmete puhul on 2019/2020 vaatlusaasta, välja arvatud aegread, mille vaatlusaastad on 2012/2013 ja 2019/2020. Eurostati statistilised andmed annavad teavet koolide õpilaste keeleõppes osalemise määra kohta. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni küsitluste kontekstipõhiseid küsimustikke kasutati selleks, et käsitleda küsimusi, mis on seotud õpilastega, kes räägivad muud keelt kui kodus õppimise keel (rahvusvahelise õpilaste hindamise programm) ja (välis)keeleõpetajate riikidevahelist liikuvust ja võimalusi õpetada mitmekeelsetes koolides (Rahvusvaheline Õpetamine ja õppimine).

16 Haridus- ja koolitussüsteemide arv on suurem kui riikide arv. Seda seetõttu, et Belgias on kolm haridus- ja koolitussüsteemi (Belgia prantsuskeelne kogukond, Belgia flaami kogukond ja Belgia saksakeelne kogukond).

17 Eesistujariigi järeldused – Euroopa Ülemkogu 15.–16. märtsi 2002. aasta Barcelona kohtumine, C/02/930, lk 19.

Aastatel 2013–2020 ei muutunud Euroopa Liidu tasandil peaaegu üldse õpilaste osakaal, kes õpivad vähemalt kahte võõrkeelt teise taseme alumise astme hariduses.

ELi tasandil suurenes nende õpilaste osakaal, kes õpivad vähemalt kahte võõrkeelt teise taseme alumise astme hariduses, 2013.–2020. aastal 0,8 protsendipunkti. Enamikus riikides oli erinevus vähem kui 10 protsendipunkti. Nendest riikidest (st vähem kui 10 protsendipunkti erinevus) näitas veidi üle poole protsenti, mis oli 2020. aastal ikka veel alla 90 %, mis näitab, et kahte või enam võõrkeelt õppivate õpilaste osalemismäär on võimalik parandada (vt joonis C4).

Kolmes haridussüsteemis, nimelt Belgia, Tšehhi ja Prantsusmaa Flaami kogukonnas, kasvas see protsent vähemalt 15 protsendipunkti võrra. Kahes teises riigis (Sloveenia ja Slovakkia) oli suundumus vastupidine: kaks või enam võõrkeelt õppivate teise taseme alumise astme õpilaste osakaal vähenes rohkem kui 25 protsendipunkti¹⁸). Nende muudatuste põhjused on erinevad. Näiteks Slovakkias võib vähenemine olla seotud nõude kaotamisega, et iga õpilane õpiks keskhariduse alumise astme hariduses kahte võõrkeelt (vt joonis B3).

Kutsehariduses ja -koolituses osalevatel üliõpilastel ei ole samu võimalusi õppida kahte võõrkeelt kui nende kolleegidel üldhariduses.

2020. aastal oli ELi tasandil kutseharidus- ja -koolitusüliõpilaste osakaal keskhariduses, kes õppisid kahte keelt või rohkem, 35,1 %. See on ligi 25 protsendipunkti vähem kui üldhariduses (60,0 %). Üldkeskhariduses õppis vähemalt 90 % õpilastest 13 haridussüsteemis kahte või enam võõrkeelt, samas kui kutsekeskhariduses saavutati see protsent ainult Rumeenias. Samuti on ainult üks riik, kus üle 30,0 % õpilastest kogu üldkeskhariduses ei õpi ühtegi võõrkeelt (Portugal), võrreldes kuuega kutsekeskhariduses (Taani, Saksamaa, Eesti, Hispaania, Leedu ja Island) (vt joonis C5). Võrreldes 2013. aastaga püsis keskkooliõpilaste osakaal, kes õppisid kahte keelt või rohkem, enamikus riikides üsna stabiilsena (vt joonis C6).

See statistika kajastab tõepoolest ühelt poolt üldharidusüliõpilaste ja teiselt poolt kutsehariduse ja -koolituse üliõpilaste ametlikes õppekavadest sätestatud keeleõppe erinevusi. Tegelikult on 19 haridussüsteemis keskhariduse lõpuks kutsehariduse ja -õppe üliõpilased omandanud kohustusliku õppeainena kaks keelt vähem aastaid kui nende kolleegid üldhariduses (vt joonis B6).

Inglise keel kui võõrkeel on üks omamoodi.

Peaaegu kõigis Euroopa riikides on inglise keel võõrkeel, mida õpilased õpivad kõige rohkem alg- ja keskhariduses (vt joonis C8). 2020. aastal õppis rohkem kui 90 % õpilastest inglise keelt vähemalt ühel haridustasemel (st põhi-, põhi- või keskhariduses) peaaegu kõigis Euroopa riikides. 11 riigis õppis rohkem kui 90 % õpilastest inglise keelt kõigil hõlmatud haridustasemetel (vt joonis C9).

Inglise keelt õppivate õpilaste suur osakaal on seotud asjaoluga, et inglise keel on kohustuslik võõrkeel 21 haridussüsteemis alg- ja/või põhihariduse tasemel (vt joonis B7). Veelgi rohkemate haridussüsteemide puhul peab see olema kõikide koolide konkreetsete haridustasemetel õppekavas (vt joonis B8a).

Aastatel 2013–2020 suurenes oluliselt alghariduses inglise keelt õppivate õpilaste osalemismäär.

2020. aastal oli inglise keelt õppivate õpilaste osakaal ELi tasandil 98,3 % põhihariduses ja 95,7 % üldkeskhariduses. 2013. aastal õppis inglise keelt valdavalt enamikus haridussüsteemides 90 % või rohkem põhi- ja üldkeskharidust omandavatest õpilastest. See tähendab, et nendel kahel haridustasemel on inglise keelt õppivate õpilaste määr stabiilne ja kõrge (vt joonised C12b ja C12c).

Alghariduse puhul on pilt veidi erinev: ainult umbes kolmandikus haridussüsteemidest õppis nii 2013. kui ka 2020. aastal vähemalt 90 % kõigist õpilastest inglise keelt. Nende kahe vaatlusaasta vahel suurenes inglise keele õppimine kaheksas haridussüsteemis (Taani, Kreeka, Läti, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Soome ja Rootsi) vähemalt 10 protsendipunkti (vt joonis C12a). Seda suurenemist võib seletada kahe eespool

18 Poolas vähenes oluliselt ka keskkooli teise taseme alumise astme õpilaste osakaal, kes õpivad kahte või enam võõrkeelt. See vähenemine on tingitud kooliastmete ümberkorraldamisest haridustasemetel lõikes, kusjuures põhiharidus koosneb nüüd neljast klassist, millest kaks ei hõlma kohustuslikku teise võõrkeeleõpet. Kohustusliku teise võõrkeele õppimise algusaste ja aastate arv jäävad siiski samaks (vt joonis C4).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

nimetatud asjaoluga: õpilased alustavad võõrkeele õppimist varasemas eas ja inglise keel on kõige rohkem õpitud võõrkeel peaaegu kõigis riikides.

2020. aastal olid teise võõrkeele kõige populaarsemad valikud Euroopa Liidu tasandil prantsuse ja saksa keel.

Prantsuse ja/või saksa keel tuleb kooli õppekavas esitada umbes veerandis haridussüsteemidest (vt joonis B8a). Lisaks muudavad teatavad haridussüsteemid prantsuse ja/või saksa keele kohustuslikuks (vt joonis B7). See kehtib eelkõige mitmekeelsetes riikides, kus need on riigikeeled, näiteks Belgias, Luksemburgis ja Šveitsis (vt joonis A1). Ametlikes dokumentides viidatakse tavaliselt ka prantsuse ja/või saksa keelele nende keelte hulgas, mida koolid võivad otsustada lisada oma õppimisvõimaluste hulka (vt joonis B8b).

2020. aastal oli prantsuse keel ELi tasandil alg- ja keskhariduses teisel kohal. Seda õppis vastavalt 5,5 % ja 30,6 % nende kahe taseme õpilastest. Saksa keel oli ELis keskhariduses teine kõige rohkem õpitud võõrkeel, kusjuures 20,0 % õpilastest võttis seda õppeainena (vt joonis C10).

Võrreldes 2013. aastaga jäi prantsuse või saksa keelt õppivate õpilaste osakaal enamikus riikides stabiilseks (vt joonised C13 ja C14).

2020. aastal oli hispaania keel viies riigis kõige rohkem õpitud võõrkeel.

Enamikus Euroopa riikides pööravad haridusasutused vähem tähelepanu hispaania keelele kui inglise, prantsuse või saksa keelele. Ükski Euroopa riik ei määratle hispaania keelt kõigile õpilastele vähemalt ühe õppeaasta jooksul kohustusliku võõrkeelena (vt joonis B7) ning ainult kaks riiki (Rootsi ja Norra) nõuavad, et kõik konkreetse haridustaseme koolid annaksid õpilastele võimaluse õppida hispaania keelt (vt joonis B8a).

2020. aastal õppis ELi tasandil hispaania keelt 17,7 % põhiharidusega õpilastest ja 18,0 % keskharidusega õpilastest. See oli teine enim õpitud võõrkeel (vähemalt 10 % õpilastest õppis seda) Iirimaa, keskhariduses Saksamaal ning nii põhi- kui ka keskhariduses Prantsusmaal, Rootsis ja Norras (vt joonis C10).

Sarnaselt prantsuse ja saksa keele õppimise suundumustele jäi ka hispaania keelt õppivate õpilaste osakaal 2013. aastaga võrreldes enamikus riikides stabiilseks (vt joonis C15).

2020. aastal õpiti Euroopas palju harvemini võõrkeeli peale inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keele.

2020. aastal uuriti muid keeli peale inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keele tavaliselt vaid mõnes riigis, peamiselt ajaloolistel põhjustel või geograafilise läheduse tõttu (vt joonis C11). Itaalia (Horvaatias, Maltal, Austrias ja Sloveenias), vene (Bulgaarias, Tšehhis, Eestis, Lätis, Leedus, Poolas ja Slovakkias), taani (Islandis), hollandi (Belgia prantsuskeelses kogukonnas), eesti (Eesti) ja rootsi keel (Soomes) olid ainsad võõrkeeled, mida õppis vähemalt 10 % põhi- või üldkeskhariduse üliõpilastest mis tahes Euroopa riigis (vt joonis C11).

Kuid mitmes riigis on õppekavas täpsustatud muid keeli, mida koolid võivad pakkuda, näiteks hiina, araabia, türgi, jaapani ja portugali keeles. Määratletud võõrkeelte vahemik on kõrgeim üldkeskhariduses (vt joonis B8b). Lisaks on sellel haridustasandil mitmes Euroopa riigis olemas riiklikud testid vähemõppivate keeltes, mis viivad tunnistuse saamiseni. See kehtib näiteks hiina keele kohta, mille puhul on ligikaudu veerandis riikidest saadaval riiklik test, mis viib sertifikaadi saamiseni. Prantsusmaa, Norra ja Saksamaa on kolm riiki, kus on kõige rohkem võõrkeeli, mille puhul selline riiklik test on tehtud: Vastavalt 60, 45 ja 24 (vt joonis E7).

Alghariduses on võõrkeeltele pühendatud õppeaeg enamikus riikides väike osa kogu õppeajast.

Alghariduses moodustab võõrkeeltele kui kohustuslikele õppeainetele pühendatud õppeaeg enamikus haridussüsteemides 5–10 % kogu kohustusliku õppekava õpetamiseks eraldatud õppeajast. See osakaal jõuab 10–19 %ni üldkeskhariduse kohustuslikes klassides, mille jooksul õpilased õpivad ühte või mõnikord kahte võõrkeelt (vt joonis E4).

Alghariduses on võõrkeelte kui kohustuslike õppeainete õpetamisele pühendatud tundide arv enamikus haridussüsteemides 30–69 tundi tingliku aasta kohta (vt joonis E1a). Mõnes haridussüsteemis täheldatud suhteliselt väike tundide arv on osaliselt seletatav asjaoluga, et võõrkeeleõpe ei ole kohustuslik alghariduse kõigis klassides.

Üldkeskhariduse kohustuslikes klassides on õpetatud tundide arv tingliku aasta kohta vahemikus umbes 75 tundi (Horvaatias, Albaanias ja Norras) kuni umbes 185 tundi (Bulgaarias, Taanis, Prantsusmaal ja

Liechtensteinis (*gümnaasium*)) (vt joonis E1b). 373 tunniga on Luxembourg (enseignement secondaire Classique) lahendamata juhtum: Prantsuse ja saksa keelt, mis on kaks kolmest riigikeelest, mida õpilased õpivad juba varases eas (vt joonis B1), peetakse õppekavas võõrkeelteks.

Aastatel 2014–2021 toimusid võõrkeeltele pühendatud õppeajas märkimisväärsed muutused vaid vähestes riikides.

Aastatel 2014–2021 jäi võõrkeeltele kui kohustuslikele õppeainetele pühendatud õppeaeg enamikus haridussüsteemides suhteliselt stabiilseks. Alghariduses suurenes enamikul juhtudel võõrkeeltele pühendatud õppeaeg haridussüsteemides, kus kahe vaatlusaasta vahel oli erinevusi. Suurim kasv (üle 50 %) on Taanis ja Soomes (vt joonis E5).

Üldkeskhariduse kohustuslikke klasse vaadeldes on nende riikide arv, kus õpetatud tundide arv on märgatavalt muutunud, üsna sarnane nende riikide arvuga, kus muudatusi ei toimu või ei ole peaaegu üldse muutunud. Erinevustega riikide seas ei ilmne selget suundumust. Lisaks on erinevused väiksemad kui alghariduses. Taani on ainus riik, kus kasv on eriti suur (100 %) (vt joonis E5). Selles riigis on teise võõrkeele õppimine muutunud kohustuslikuks kõigile õpilastele, enne kui see oli vabatahtlik (vt joonis B3).

Eeldatakse, et õpilased saavutavad Euroopa keeleõppe raamdokumendi B2 taseme oma esimese võõrkeele kohta üldkeskhariduse lõpuks.

Peaaegu kõik riigid kasutavad Euroopa Nõukogu kehtestatud ühist Euroopa keeleõppe raamraamistikku, et kehtestada võõrkeelte rahvusvaheliselt võrreldav tase. Esimese võõrkeele puhul nõuab enamik riike, et õpilased saavutaksid keskhariduse alumise astme lõpus taseme A2 ja üldkeskhariduse lõpus B2-taseme. Kreeka ja Islandi õppekavades seati üldkeskhariduse lõpul kõrgeimaks tasemeks C1-tase. Teise võõrkeele puhul on enamikus riikides miinimumnõuded A2 tase keskhariduse alumise astme hariduse lõpus ja B1-tase üldkeskhariduse lõpus. Ainult Itaalia ja Island kehtestasid üldharidust omandavate õpilaste (vastavalt B2 ja C1) miinimumnõude kõrgemal tasemel kui B1 (vt joonis E6).

Kui võrrelda õpilaste esimese ja teise võõrkeele tasemeid, eeldatakse esimese võõrkeele puhul üldiselt kõrgemat taset kui teise võõrkeele puhul. Ainult vähestes riikides on oodata tulemusi esimeses ja teises keeles, mis on samas võrdluspunktis identsed. See erinevus esimese ja teise võõrkeele vahel ei ole üllatav, sest teist võõrkeelt õpitakse kõigis haridussüsteemides vähem aastaid (vt joonised B2 ja B3). Teise võõrkeele õppeaeg on samuti lühem (vt joonis E2).

Paljudes riikides on õppekavas ka piirkondlikud või vähemuskeeled ja klassikalised keeled.

Enamikus Euroopa riikides tunnustatakse õigusaktides ametlikult vähemalt ühte piirkondlikku või vähemuskeelt (vt joonis A1). See ametlik tunnustamine nõuab sageli nende keelte kasutamise edendamist erinevates avaliku elu valdkondades, sealhulgas hariduses. Mõned riigid, näiteks Prantsusmaa, ei tunnusta siiski piirkondlikke ja vähemuskeeli ametlike keeltena, kuid siiski näevad nad oma haridusega seotud kõrgetasemelistes juhtdokumentides ette need keeled (vt joonis B9). Peaaegu pooltes riikides hõlmavad integreeritud õppe (CLIL) programmid ka piirkondlikke või vähemuskeeli kui riigikeeli (vt joonis B12).

Õppekava sisu põhjal toimub klassikalise kreeka ja/või ladina keele õpetamine peamiselt üldkeskhariduses. Need keeled on väga harva kohustuslikud teemad. Klassikaline kreeka keel on kohustuslik ainult kõigile Kreeka ja Küprose üliõpilastele, kellel on põhi- ja üldkeskharidus. Ladina keel on kohustuslik kõigile üliõpilastele Rumeenias (põhiharidus) ning Horvaatias, Bosnias ja Hertsegoviinas, Montenegros ja Serbias (üldine keskharidus). Mitmetes täiendavates haridussüsteemides on klassikaline kreeka ja/või ladina keel kohustuslik ainult õpilastele, kes järgivad konkreetseid haridusvõimalusi (vt joonis B10).

Euroopa Liidu tasandil käib umbes üks seitsmest 15-aastasest õpilasest keeleheterogeenisest koolis.

Keeleheterogeensed koolid, mis on käesolevas aruandes määratletud kui koolid, kus üle 25 % õpilastest räägib kodus koolikeelest erinevat keelt, on paljudes Euroopa riikides üsna levinud. 2018. aastal käis ELi tasandil 13,3 % 15-aastasest õpilastest keeleheterogeensetes koolides (vt joonis A4). Seda saab osaliselt selgitada riigi keelekontekstiga: mõnes riigis on mitu riigikeelt ja/või piirkondlikud, vähemus- või mitteterritoriaalsed keeled (vt joonis A1). See järeldus on tihedalt seotud ka sisserändaja taustaga õpilaste osakaaluga, kes ei räägi kodus koolikeelt (vt joonis A3).

2018. aastal teatas vaid väike osa ELi tasandi õpetajatest, et neid on koolitatud õpetama mitmekeelsetes klassides õpetaja alghariduse ajal (24,5 %) või pideva kutsealase arengu ajal (20,1 %). Küprosel oli kõige

rohkem õpetajaid, kes õpetasid selliseid klasse õpetaja alghariduse ajal (48,0 %) ja jätkuva kutsealase arengu ajal (37,7 %) (vt joonis D3).

Kodukeele õpetamist edendab või toetab rahaliselt väike osa riike.

Paljud Euroopa tippasemel haridusasutused võtavad meetmeid, et toetada äsja saabunud sisserändajatest õpilaste keeleõpet alg- ja põhihariduses. Kõige populaarsem meede on lisaklassid koolikeeles; neid edendatakse või toetatakse rahaliselt peaaegu kõigis haridussüsteemides (vt joonis E9). Koolikeele diagnostilisi teste koolieelse hariduse lõpus või alghariduse alguses soovivad või nõuavad tippasemel haridusasutused veidi vähem kui pooltes haridussüsteemides. Väikeses enamuses neist on need soovitud või nõuded seotud kogu koolielanikkonnaga, mitte ainult konkreetsete õpilaste rühmadega (uult saabunud sisserändajatest õpilased, need, kes räägivad kodus keelt, mis erineb koolikeelest jne) (vt joonis E8).

Äsja saabunud sisserändajatest õpilaste emakeele klasside edendamine või rahaline toetamine on palju vähem levinud kui lisatunnid koolikeeles, sest seda teeb veidi rohkem kui kolmandik riikidest (vt joonis E9). Väiksemas arvus riikides (Eestis, Leedus, Austrias, Sloveenias, Rootsis ja Norras) on sisserändaja taustaga üliõpilastel teataval tingimustel õigus koduse keele õpetamisele (vt joonis B11).

Vajadus pädevate võõrkeelte õpetajate järele alghariduse ning sisu ja keele integreeritud õppe programmides on viinud erinevate poliitiliste lahendusteni kogu Euroopas.

Viimase kahe aastakümne jooksul on võõrkeeleõpe omandanud alghariduse (vt joonis B2). Seetõttu on paljudes riikides tekkinud küsimus õpetajate põhioskustest võõrkeelte õpetamisel. See küsimus puudutab eelkõige võõrkeeli õpetavate isikute spetsialiseerumise astet, kuna traditsiooniliselt üldõpetajad (st need, kes õpetavad kõiki või enamikke aineid) täidavad sel tasemel õppekava.

Kogu Euroopas on kolm lähenemisviisi, kuidas määrata õpetajatele võõrkeeli alghariduses õpetama; igaüks neist asub umbes ühes kolmandikus riikides. Esiteks vastutavad võõrkeelte õpetamise eest üksnes erialaõpetajad (st need, kes on spetsialiseerunud piiratud arvu õppeainete õpetamisele). Teiseks on see vastutus pandud üldõpetajate kätte. Võõrkeeli võivad õpetada nii üld- kui ka eripedagoogid (vt joonis D1).

Ligikaudu kahes kolmandikus CLIL-programme pakkuvates riikides, kus vähemalt mõnda õppeainet õpetatakse võõrkeeles, peavad seda tüüpi programmi pakkuvad õpetajad omama konkreetset (täiendavat) kvalifikatsiooni. Kõige sagedamini peavad need õpetajad tõendama, et nad oskavad piisavalt keelt, milles CLIL programm toimub. Nõutav minimaalne võõrkeeleoskus vastab tavaliselt Euroopa keeleõppe raamdokumendi B2- või C1-tasemele (vt joonis D2).

Aastatel 2013–2018 suurenes Euroopa Liidu tasandil välismaal kutselistel eesmärkidel töötanud võõrkeeleõpetajate osakaal 14,6 protsendipunkti.

Õppimine või õpetamine välismaal on rikastav kogemus igale õpetajale või tulevasele õpetajale. See on veelgi enam võõrkeeleõpetajate jaoks, kuna välisviisidid aitavad kaasa nende keeleoskuse arendamisele ning nende teadmiste ja arusaamisele selle riigi kultuurist, kus räägitakse keelt, mida nad õpetavad.

2018. aastal teatas ligikaudu 70 % ELi tasandi võõrkeeleõpetajatest, kes õpetavad keskhariduse põhihariduses, et nad on olnud vähemalt üks kord välismaal õpetaja alghariduse ajal või teenistuses olles. Liikuvate võõrkeelte õpetajate osakaal oli kõige suurem Hispaanias, Madalmaades ja Islandil, kellest üle 80 % teatas riikidevahelisest liikuvusest (vt joonis D6).

Kõigis riikides suurenes see osakaal võrreldes 2013. aastaga. ELi tasandil suurenes see 14,6 protsendipunkti võrra. Suurimat kasvu täheldati Madalmaades (26 protsendipunkti) (vt joonis D6).

Euroopa Liidu tasandil on Euroopa Liidu programmi raames toetatud enam kui ühe neljast liikuvast võõrkeeleõpetajast riikidevahelist liikuvust.

ELi programmidel on oluline roll võõrkeelte õpetajate riikidevahelises liikuvuses. 2018. aastal oli enamikus haridussüsteemides nende liikuvate võõrkeeleõpetajate osakaal, kes läksid välismaale kutsealasel eesmärgil ELi programmi raames, oluliselt suurem kui riikliku või piirkondliku programmi raames välismaale läinud isikute osakaal. ELi tasandil oli see protsent vastavalt 27,4 % ja 15,7 % (vt joonis D8).

Vastupidiselt sellele suundumusele oli Belgia, Prantsusmaa, Horvaatia, Küprose ja Ungari Flaami kogukonnas ligikaudu sarnane ELi programmide ning riiklike või piirkondlike programmide panus võõrkeeleõpetajate riikidevahelisesse liikuvusse keskhariduse põhihariduses (vt joonis D8).

Euroopa Liidu tasandil teatab üks kolmandik liikuvatest võõrkeeleõpetajatest, et välismaale õpetamine on professionaalne põhjus minna välismaale.

2018. aastal olid ELi tasandil peamised kutselised põhjused välismaale minemiseks (millest teatasid rohkem kui pooled liikuvad teise taseme alumise astme võõrkeeleõpetajad) keeleõpe, õpingud õpetajahariduse osana ja külalisüliõpilastega kaasasolek. Muud vähem levinud ametialased põhjused välismaale minemiseks (millest on teatanud umbes 40 % või vähem teise taseme alumise astme võõrkeeleõpetajaid) olid „kontaktide loomine välismaal asuvate koolidega“, „õpetamine“ ja „muude valdkondade õppimine“ (vt joonis D9).

2018. aastal teatas enamik liikuvatest võõrkeeleõpetajatest peaaegu kõigis riikides, et nad viibivad välismaal vähem kui kolm kuud (st lühiajalised). Hispaania, Prantsusmaa ja Itaalia on sellest mudelist erandid, kuna enamik liikuvatest võõrkeeleõpetajatest väitis, et nad viibisid välismaal kauem (vt joonis D10).

APEATÜKK: KONTEKST

Euroopat iseloomustab rikkalik keelte mosaiik, millest igaühes on oma kultuurilugu. Keeli võib rääkida kõigis riikides või neil võib olla piirkondlik alus riikide sees. Samuti on tavaline, et riigid jagavad keeli oma naaberriikidega oma piiride ümbruses, kajastades seega nende ühist ajalugu.

Euroopa mitmekeelsusele võib läheneda eri vaatenurkadest, millest üks on keelte ametlik tunnustamine Euroopa või riiklike ametiasutuste poolt. Käesolevas peatükis kirjeldatakse seega kõiki käesolevas aruandes osaleva 37 Euroopa riigi ametlikke keeli (vt joonis A1). See teave põhineb Eurydice võrgustiku esitatud andmetel.

Selleks et rõhutada keelelist mitmekesisust Euroopas, vaadeldakse peatükis ka nende Euroopa riikide õpilaste osakaalu, kes ei räägi kodus koolikeelt (vt joonised A2 ja A3) ning keelelist heterogeensust Euroopa koolides (vt joonis A4). Need näitajad põhinevad 2018. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA)¹⁹andmetel. Nad kuvavad andmeid kõigi käesolevas aruandes osalevate riikide kohta, välja arvatud Liechtenstein, kes ei osalenud 2018. aasta PISA uuringus.

LISAKS RIIGIKEELELE (VÕI KEELTELE) TUNNUSTAB ENAMIK EUROOPA RIIKE AMETLIKULT TÄIENDAVID KEELI.

Euroopa Liidul (EL) on 24 ametlikku keelt, mis kõik on riigikeeled vähemalt ühes oma liikmesriigis (²⁰). Määrused ja muud üldkohaldatavad dokumendid koostatakse 24 ametlikus keeles. ELi ametlikke keeli on vähem kui liikmesriikides, sest mõnel on ühised keeled: Saksa, kreeka, inglise, prantsuse, hollandi ja rootsi keel on ametlikud riigikeeled rohkem kui ühes riigis. Lisaks ELi 24 ametlikule keelele on ELi liikmesriikides veel kaks riigikeelt (Türgi keel on üks kahest Küprose riigikeelest ja Luksemburgi keel on üks kolmest Luksemburgi riigikeelest). Seega on ELi liikmesriikides kokku 26 riigikeelt.

Enamikus Euroopa riikides (ELi liikmesriigid ja kolmandad riigid²¹) tunnustatakse riigikeelena ainult ühte keelt (joonis A1). Iirimaa, Küprosel, Maltal ja Soomes on kaks riigikeelt. Belgias, Luksemburgis ning Bosnias ja Hertsegoviinas on kolm riigikeelt. Belgias kasutatakse riigikeeli siiski piiritletud keelealadel ja neid ei tunnustata halduskeelena kogu riigi territooriumil (ainult pealinna Brüsseli piirkond on kakskeelne, kasutades hollandi ja prantsuse keelt). Kuigi Šveitsis on neli ametlikku riigikeelt, on enamik kantonitest ühekeelsed. Saksa keel on ainus ametlik keel 17 Šveitsi kantonis, 4 kantonit prantsuse keelt ja 1 kanton itaalia keelt. Lisaks on 3 kantonit kakskeelsed (saksa ja prantsuse), 1 on kolmkeelne (saksa, itaalia ja roma keel).

Rohkem kui pooled käesoleva aruandega hõlmatud riikidest tunnustavad ametlikult piirkondlikke või vähemuskeeli oma piirides õiguslikel või halduslikel eesmärkidel. Nende keelte (ja nende arvu) olemasolu sõltub paljudest teguritest, nagu iga riigi kultuuriline ja poliitiline ajalugu, geograafiline asend, suurus ja/või riigikeelte arv. Ametlikult tunnustatud piirkondliku või vähemuskeele staatus antakse tavaliselt teatava geograafilise piirkonna – sageli piirkonna – keeltele, kus neid laialdaselt räägitakse. Tavaliselt peab teatav osa elanikkonnast rääkima vähemuskeelt, et keel saaks liigitada ametlikuks keeleks. Näiteks Slovakkias ja Serbias tunnustatakse ametlikult vähemuskeelt ning seda saab kasutada õiguslikel ja halduslikel eesmärkidel mis tahes kohalikus haldusüksuses, kus vähemusrühvastik moodustab vähemalt 15 % elanike koguarvust. Poolas, Rumeenias ja Põhja-Makedoonias on künnis 20 %. Ungaris, kui vähemuskogukond ületab 10 %, võib kohalik omavalitsus nõuda, et vähemuskeelt kasutataks lisaks riigikeelele ka kohaliku omavalitsuse määrustes, ametlikes vormides ja avalikes teadetetahvlites ning kohalikus meedias. Kui vähemusrühvus ületab 20 % elanike koguarvust, võib taotluse korral anda täiendavaid õigusi. Näiteks võivad tööle võtta kohalikud ametnikud, kes räägivad vähemuskeelt.

Ametlikult tunnustatud piirkondlike või vähemuskeelte arv on riigiti erinev. Lätis, Hollandis ja Portugalis on igas piirkondlikus keeles ainult üks ametlik keel. Seevastu Itaalias, Ungaris, Poolas, Rumeenias ja Serbias

19 PISA uuringu üksikasjad on esitatud jaotises „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

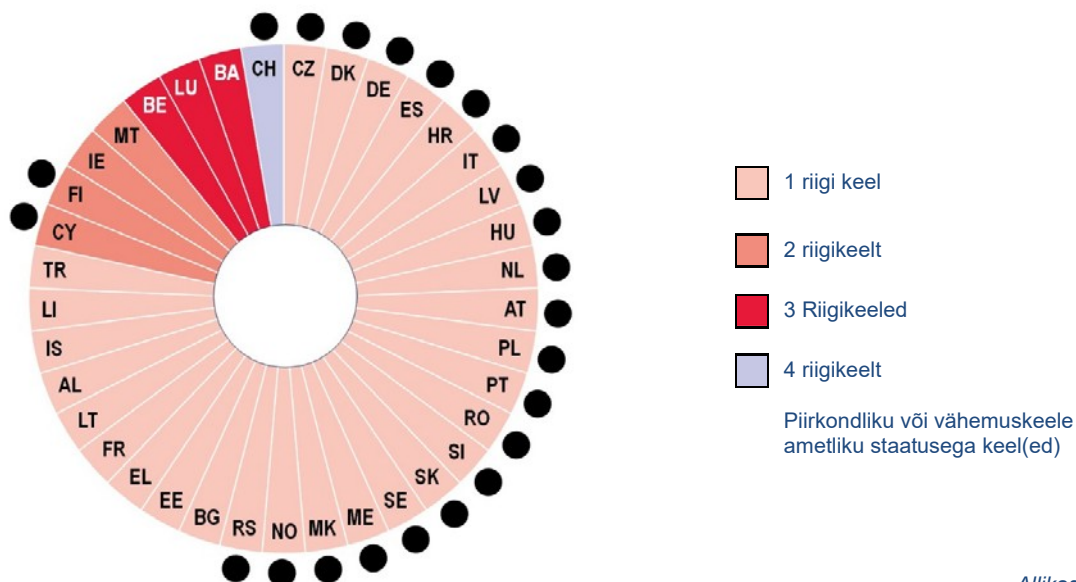
20 Bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel.

21 Käesoleva aruande riikide hõlmatus ulatub kaugemale ELi liikmesriikidest. Üksikasjalikum teave riikide hõlmatus kohta on esitatud aruande sissejuhatuses.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

on rohkem kui 10 ametlikku piirkondlikku või vähemuskeelt. Mõned piirkondlikud või vähemuskeeled on ametlikult tunnustatud mitmes riigis. Mõned slaavi keeled (tšehhi, horvaadi, poola, slovaki ja ukraina) ning saksa ja ungari keeled on tunnustatud piirkondlikeks või vähemuskeelteks rohkem kui kolmes ELi riigis.

Teine osa Euroopa keelepildist on mitteterritoriaalsete keelte olemasolu, st „riigi kodanike kasutatavad keeled, mis erinevad riigi ülejäänud elanikkonna kasutatavast keelest või keeltest, kuid mida riigi territooriumil traditsiooniliselt ei saa seostada konkreetse piirkonnaga“ (Euroopa Nõukogu, 1992). Romaan on tüüpiline näide mitteterritoriaalsest keelest. See on ametlikult tunnustatud keel 11 Euroopa riigis, nimelt Tšehhis, Saksamaal, Ungaris, Austrias, Poolas, Rumeenias, Slovakkias, Soomes, Rootsis, Põhja-Makedoonias ja Serbias.

Allikas: Eurydice.

Joonis 1 Joonis A1: Riigikeeled ning piirkondlikud, vähemus- või mitteterritoriaalsed ametliku staatusega keeled, 2021/2022

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	Riigi keel(ed)	Piirkondlikus ja/või vähemuskeeles ametliku staatusega keel(ed)		Riigi keel(ed)	Piirkondlikus ja/või vähemuskeeles ametliku staatusega keel(ed)
OLE	Saksa, prantsuse hollandi		PL	Poola	Valgevene, Tšehhi, Kasubia, saksa, heebrea, armeenlane, karaim, leedu, romaan, vene, slovaki, tatar, ukraina, jidiš
BG	Bulgaaria		PT	Portugali keel	Mirandese
CZ	Tšehhi	Saksa, poola, romaan, slovaki	RO	Rumeenia keel	Bulgaaria, tšehhi, saksa, kreeka, horvaadi, ungari, itaalia, poola, romaan, vene, slovaki, serbia, türgi, ukraina
DK	Taani keel	Saksa, Fääri saarte, Gröönimaa	SI	Sloveenia	Ungari, Itaalia
DE	Saksa keel	Taani, friisi, madalsaksa, romaan, sorbi	SK	Slovaki keel	Bulgaaria, tšehhi, saksa, horvaadi, ungari, poola, romaan, Rusyn, ukraina
EE	Eesti keel		FI	Soome, rootsi keel	Romany, Sami
IE	Inglise, iiri keel		SE	Rootsi	Soome, Meänkieli, Romany, Sami, Yiddish
EL	Kreeka keel		AL	Albaanlased	
ES	Hispaania keel	Katalaani, Valencia, baski, galiitsia, oksitaani	BA	Bosnia, horvaadi serbia	
FR	Prantsuse keel		A.	Saksa, prantsuse, itaalia, rooma keel	Francoprovençal, Yenish
HR	Horvaadi keel	Tšehhi, Ungari, itaalia, slovaki, serbia keel			
SEE ON	Itaalia	Katalaani, saksa, kreeka, prantsuse, Francoprovençal, Friulian, horvaadi, ladiini, oksitaani, sloveeni, albaanlaste, Sardiinia	ON	Islandi keel	
CY	Kreeka, Türgi	Küprose araabia, armeenia	LI	Saksa keel	
LV	Läti	Liv (Liivi keel)	MIN A	Montenegrin	Bosnia, horvaadi, albaania, serbia keel
LT	Leedu		MK	Makedoonia	Bosnia, romaan, albaania, serbia, türgi
LU	Saksa, prantsuse luksemburgi keel		EI	Norra keel (kaks vormi: Bokmål ja Nynorsk)	Soome, Kven, Sami
HU	Ungari keel	Bulgaaria, Saksamaa, Kreeka, Horvaatia, Armeenia, Poola, romaan, rumeenia, vene, slovaki, sloveeni, serbia, ukraina	RS	Serbia keel	Bosnia, Bulgaaria, Tšehhi, Montenegro, Horvaatia, Ungari, Makedoonia, romaan, rumeenia, vene, slovaki, albaanlane
MT	Inglise, malta		TR	Türgi	
NL	Hollandi keel	Frisian			
AT	Saksa keel	Tšehhi, Horvaatia, Ungari, romaan, slovaki, sloveeni			

Joonis A1 (jätkub): Riigikeeled ning piirkondlikud, vähemus- või mitteterritaalsed ametliku staatusega keeled, 2021/2022

Selgitavad märkused

See arv hõlmab piirkondlikke, vähemus- ja mitteterritaalseid keeli, millel on ametlik staatus rubriigis „Piirkondlikud või vähemuskeeled, millel on ametlik staatus“.

Tabelis esitatud keeled on loetletud tähestikulises järjekorras vastavalt nende Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni (ISO) 639–3 koodile (vt <http://www.sil.org/iso639-3/>, viimati vaadatud: 27. juuni 2022). Keeled, millel puudub ISO 639–3 kood, on täpsustatud riigipõhistes märkustes.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Mõistete „mitteterritoriaalne keel“, „ametlik keel“, „piirkondlik või vähemuskeel“ ja „riigikeel“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr, BE nl), Bulgaaria, Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Läti, Leedu, Luksemburg, Ungari, Malta, Madalmaad, Austria, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Soome, Rootsi, Bosnia ja Hertsegoviina, Island, Norra ja Türgi: kõik need riigid on andnud oma viipekeel(t)ele ametliku keele staatuse.

Belgia: erinevaid riigikeeli kasutatakse ainult piiritletud aladel.

Hispaania: Hispaania riigikeel esineb mõnes autonoomses piirkonnas koos teiste keeltega (vt tabelis loetletud keeli) ja jagab nendega ametliku keele staatust. Ametlikud keeled on ka koolikeeled. Lisaks loetletud keeltele kaitseb seadus ka Astuuria keelt, millel ei ole ametlikku staatust. Seda õpetatakse Astuuria autonoomses piirkonnas alg- ja üldkeskhariduses (vt joonis B9).

Ungari: Boyash, romaani dialekt, on ka ametlikult tunnustatud keel.

Austria: horvaadi piirkondlik/vähemuskeel viitab horvaadi keelele Burgenlandis.

Poola: lisaks tabelis esitatud keeltele on Lemko ametlikult tunnustatud vähemuskeel.

Slovakkia: lisaks tabelis esitatud keeltele tunnustati 2014.–2015. aastal ametlikult vene ja serbia keelt. Neid kahte keelt ei ole aga veel lisatud rahvusvähemuste keelte kasutamist käsitlevasse õigusraamistikku (seadus 184/1999) ja seetõttu ei ole neid tabelis esitatud.

Soome: Soome õiguses ei tunnustata ametlikke vähemuskeeli, kuid romaan ja saami keel (vt loetletud keeled) on erinevates juriidilistes dokumentides kaitstud.

Šveits: erinevaid riigikeeli kasutatakse ainult piiritletud aladel. Piirkondlike ja vähemuskeelte puhul on Frainc-Comtou lisaks tabelis esitatud keeltele ka ametlikult tunnustatud vähemuskeel.

Euroopa keelte mosaiik ei oleks täielik ilma viipekeeli mainimata. Praegu tunnustab enamik käesoleva aruandega hõlmatud riike ametlikult oma viipekeelt (-keeli²²). Riikides, kus sellist tunnustust ei tunnustata, on tavaliselt olemas õigusraamistik, millega kehtestatakse kuulmis- või kõnepuudega inimestele õigus suhelda viipekeeles (nt Poolas ja Serbias).

UMBES ÜKS KÜMNEST 15-AASTASEST ELIS EI RÄÄGI KODUS KOOLIKEELT

PISA uuring võimaldab hinnata 15-aastaste õpilaste osakaalu, kes räägivad (ja ei räägi) kodus PISA testi keelt, mida peetakse õppekeele rääkimise asendajaks.

ELi tasandil räägib 88,5 % 15-aastastest õpilastest peamiselt kodus õppimise keelt, samas kui 11,5 % räägib teist keelt.

Joonisel A2 on näidatud nende 15-aastaste õpilaste osakaal Euroopa riikides (ELi liikmesriigid ja ELi mittekuuluvad riigid), kes valdavad koduriigis koolikeelest erinevat keelt.

Riikidest, kus on kõige rohkem (20 % või rohkem) 15-aastastest õpilastest, kes räägivad kodus keelt, mis erineb koolikeelest, on Luksemburgis ja Maltal kõige rohkem õpilasi, kes seda teevad. Luksemburgis ei räägi 82,9 % 15-aastastest õpilastest kodus koolikeelt. Selles riigis märgib 40,3 % õpilastest, et kodus räägivad nad peamiselt luksemburgi keelt²³, mis on üks kolmest Luksemburgi ametlikust keelest (vt joonis A1), kuid mida koolis ei kasutata. Maltal, mis on kakskeelne riik, võtsid kõik õpilased PISA testi inglise keeles, mis on üks kahest koolis laialdaselt kasutatavast keelest. 82,8 % õpilastest räägib kodus teist keelt. Enamik õpilasi (75,2 %) räägib kodus malta keelt.

Šveitsis on ka suhteliselt suur osakaal 15-aastastest, kes räägivad peamiselt kodus keelt, mis erineb koolikeelest (27,0 %). Selles mitmekeelses riigis valdab enamik saksa, prantsuse või itaalia keelt kõnelevaid õpilasi (või nende dialekte) kodus ja koolis sama keelt. Kuid paljud õpilased räägivad kodus keelt, mis erineb koolikeelest.

22 Vt joonisega A1 seotud riigipõhised märkused.

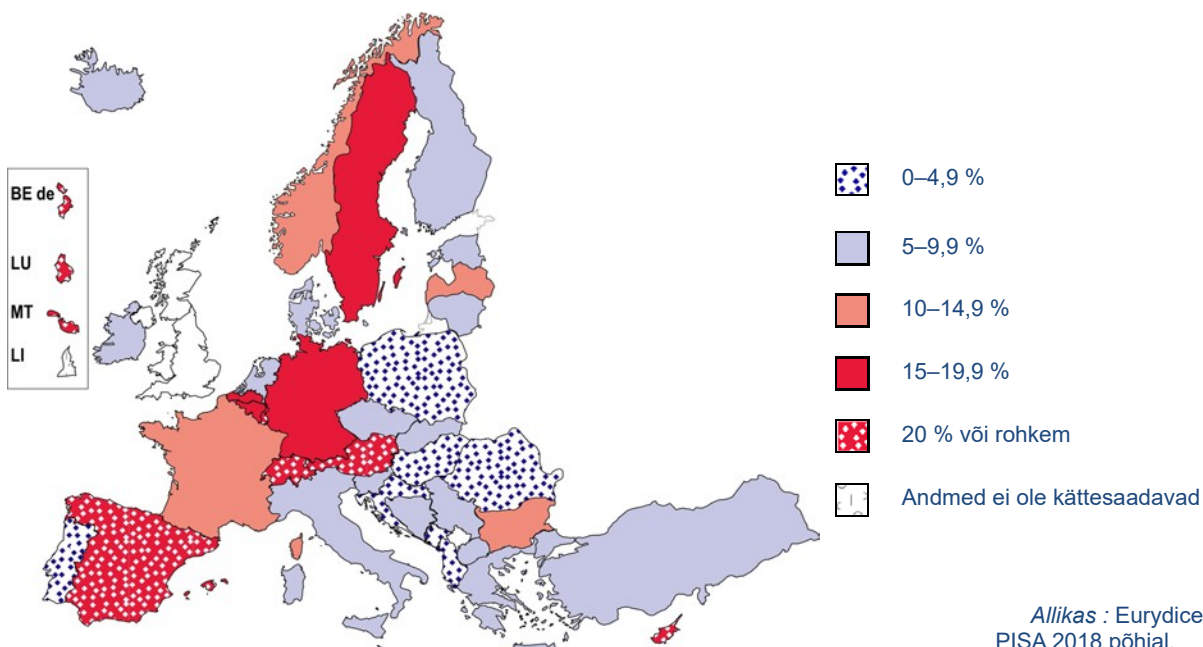
23 Tekstis esitatud konkreetseid keeli rääkivate õpilaste protsent põhineb PISA uuringu andmetel (PISA andmebaasi lingi kohta vt jaotist „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“). Neid andmeid ei kuvata joonisel ega 1. lisas.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Teised riigid (või haridussüsteemid), kus 20 % või enam 15-aastastest õpilastest räägivad kodus koolikeelest erinevat keelt, on Belgia saksakeelne kogukond (24,1 %), Küpros (22,3 %), Hispaania (20,6 %) ja Austria (20,5 %). Neile järgnevad veel kaks Belgia haridussüsteemi (prantsuse ja flaami kogukonnad), Saksamaa ja Rootsi, kus 17–18 % õpilastest räägib kodus koolikeelest erinevat keelt.

Erinevalt kõigist eespool nimetatud riikidest on Poolas eriti keele-homogeenne 15-aastane elanikkond, kus ainult 1,7 % õpilastest räägib kodus koolikeelest erinevat keelt. See protsent on suhteliselt madal – alla 5 % – Horvaatias, Ungaris, Portugalis, Rumeenias, Albaanias ja Montenegros.

Enam kui pooltes andmetega riikidest (20 riiki) räägib 5–15 % 15-aastastest õpilastest peamiselt kodus keelt, mis erineb koolikeelest.

Joonis 2 Joonis A2: Nende 15-aastaste õpilaste osakaal, kes räägivad kodus koolikeelest peamiselt teistsugust keelt, 2018

Selgitavad märkused

Andmed arvutatakse PISA uuringuküsimuse „Mis keelt sa enamasti kodus räägid?“ (ST022Q01TA) põhjal. Uuringukategooriat „testi keel“ (1. keel) kasutatakse asendajana, et rääkida kodus sama keelt kui koolis.

Teatud keele dialekti rääkimist kodus peetakse tavalise keele rääkimiseks. Seda lähenemisviisi on kasutatud enamikus PISA uuringus osalevates riikides. Kuna Belgia ja Itaalia saksakeelse kogukonna suhtes ei ole lähenemisviisi veel kohaldatud, on dialektid vastavalt ümber kodeeritud.

Andmed ja standardvead on esitatud 1. lisas. Lisateavet PISA kohta leiate jaotisest „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Kui vaadata arengut aastatel 2003–2018, siis nende õpilaste osakaal, kes räägivad peamiselt kodus muud keelt kui koolikeelt, suurenes Šveitsis kõige rohkem 14,9 protsendipunkti võrra (vt 1. lisa). Kasv oli märkimisväärne – umbes 10 protsendipunkti – Belgia, Saksamaa ja Rootsi prantsuskeelses kogukonnas. Enamikus neist riikidest toimus kasv peamiselt aastatel 2003–2015. Saksamaal suurenes nende õpilaste osakaal, kes valdavad peamiselt teistsugust keelt kui koolis, aastatel 2003–2015 4,1 protsendipunkti ja 2015.–2018. aastal 6,0 protsendipunkti. Seda selgitab asjaolu, et 2015. ja 2016. aastal võeti riiki vastu üle miljoni varjupaigataotleja, peamiselt Afganistani, Iraagi ja Süüria sõja eest põgenenud inimesed.

ÕPILASED, KES EI RÄÄGI KODUS KOOLIKEELT, EI OLE MITTE AINULT SISSERÄNDAJATE HULGAS.

Nende elanike kindlakstegemine, kes kodus koolikeelt ei valda, võib aidata pakkuda asjakohasemaid keeleteetusmeetmeid. Joonisel A3 on näidatud nende õpilaste osakaal, kes räägivad ja ei räägi koolis ja kodus sama keelt sisserändajate ja mitteimmigrantide hulgas. Sisserändajate ja mitteimmigrantide populatsioon määratakse kindlaks vanemate sünnikoha alusel. Üliõpilane on „sisserändaja“, kui tema mõlemad vanemad on sündinud välismaal. Sisserännanud õpilased võivad olla sündinud oma elukohariigis (teise põlvkonna sisserändajad) või välismaal sündinud (esimese põlvkonna sisserändajad). Üliõpilast käsitletakse mitteimmigrandina, kui vähemalt üks tema vanematest on sündinud tema elukohariigis.

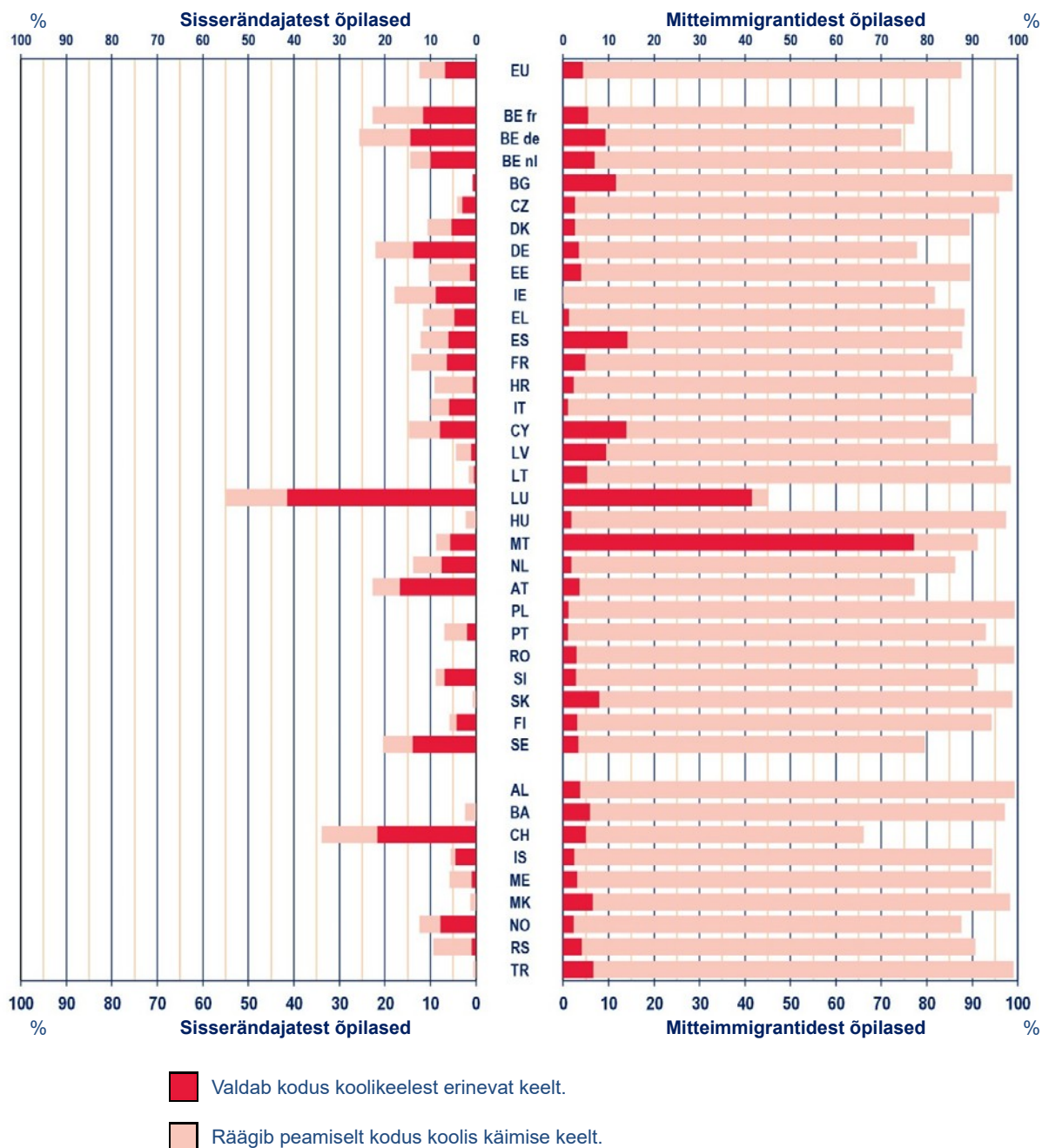
Nagu jooniselt näha, ei tähenda välismaal sündinud vanemate olemasolu vältimatult seda, et õpilane ei räägi kodus õppimise keelt. ELi tasandil on 5,6 % 15-aastastest õpilastest sisserändajad, kes räägivad peamiselt kodus koolikeelt (joonise vasakul küljel helepunane andmed). Vaid veidi suurem protsent 15-aastastest õpilastest – 6,9 % – on sisserändajad, kes ei räägi kodus koolikeelt (arvu vasakul küljel tumepunane andmed). Teisisõnu, umbes pooled ELi 15-aastastest õpilastest, kelle vanemad on sündinud välismaal, näitavad, et nad räägivad kodus koolis käivat keelt.

Seevastu mitteimmigrandiks olemine ei tähenda tingimata seda, et õpilane räägib kodus õppimise keelt. ELi tasandil on 4,4 % 15-aastastest mitteimmigrandid, kes ei räägi kodus koolikeelt (joonise paremal küljel tumepunane andmed).

Liikudes ELi tasandi andmetelt riigi tasandi andmetele, näitab see näitaja, et riikide olukord on väga erinev, kui arvestada sisserännanud üliõpilaste osakaalu õpilaspopulatsioonis (kahe kategooria koguarv joonise vasakul poolel). Mitmes riigis (või haridussüsteemis) on 20 % või rohkem 15-aastastest õpilastest sisserändajad (Belgia, Saksamaa, Luksemburgi, Austria, Rootsi ja Šveitsi prantsus- ja saksakeelne kogukond). Kõigis nendes riikides räägivad vähemalt pooled sisserändajatest õpilastest kodus koolikeelest erinevat keelt (võrrele joonise vasakul küljel helepunase ja tumepunase andmeid). Riikides, kus rändetaustaga 15-aastaste õpilaste osakaal on madalam (alla 20 %), on olukorrad erinevad. Näiteks Eestis, Horvaatias ja Serbias, kus umbes 10 % 15-aastastest õpilastest on sisserändajad, räägivad peaaegu kõik sisserännanud õpilased kodus õppimise keelt. Seevastu Sloveenias, kus sisserändajate osakaal üliõpilaste hulgas on võrreldav, räägib enamik sisserändajatest õpilasi (umbes 80 %) kodus koolikeelest erinevat keelt.

Mitteimmigrantidest õpilaste puhul (joonise paremal pool) on Luksemburgis ja Maltal kõige äärmuslikumad muustrid. Maltal on 77,2 % 15-aastastest õpilastest mitteimmigrandid, kes räägivad kodus peamiselt teist keelt kui PISA test. Seda seetõttu, et enamik Malta õpilasi räägib kodus malta keelt, samas kui koolis kasutavad nad inglise ja malta keelt, kusjuures esimene on keel, milles nad PISA testi tegid (üksikasjalikumad teavet vt joonise A2 analüüsist). Luksemburgis on 41,5 % 15-aastastest mitteimmigrandid, kes valdavad kodus koolikeelest erinevat keelt (üksikasjad on esitatud joonisel A2). Teised riigid, kus suhteliselt suur mitteimmigrantidest õpilaste osakaal, kes räägivad kodus koolikeelest erinevat keelt (üle 10 %), on Bulgaaria, Hispaania ja Küpros.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice, PISA 2018 põhjal.

Joonis 3 Joonis A3: Sisserändajate ja mitteimmigrantide 15-aastaste õpilaste protsent kodus räägitava keele järgi, 2018

Selgitavad märkused

Andmed arvutatakse PISA uuringuküsimuse „Mis keelt sa enamasti kodus räägid?“ (ST022Q01TA) põhjal. Uuringukategooriat „testi keel“ (1. keel) kasutatakse asendajana, et rääkida kodus sama keelt kui koolis.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Teatud keele dialekti rääkimist kodus peetakse tavalise keele rääkimiseks. Seda lähenemisviisi on kasutatud enamikus PISA uuringus osalevates riikides. Kuna Belgia ja Itaalia saksakeelse kogukonna suhtes ei ole lähenemisviisi veel kohaldatud, on dialektid vastavalt ümber kodeeritud.

Kategooria „Sisserännanud üliõpilased“ vastab üliõpilastele, kelle vanemad on sündinud välismaal. See kategooria ühendab kaks erinevat PISA sisserändajatest õpilaste kategooriat, nimelt 1) üliõpilane ja mõlemad vanemad on sündinud välismaal (st esimese põlvkonna sisserändajad); ja 2) üliõpilane on sündinud eksami sooritanud riigis, kuid mõlemad vanemad on sündinud välismaal (st teise põlvkonna sisserändajad).

PISA kohta lisateabe saamiseks vt 1. lisa ja S.E.s osa „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Riigipõhised märkused

Bulgaaria, Iirimaa, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Põhja-Makedoonia ja Türgi: joonisel ei ole näidatud vähemalt ühte õpilaste kategooriat, sest valim oli ebapiisav (sisaldab vähem kui 30 õpilast). Asjaomase kategooria või kategooriate üksikasjad on esitatud 1. lisas.

EUROOPA RIIGID ON KEELE-HETEROGEENSETE KOOLIDE ÕPILASTE OSAKAALU POOLEST VÄGA ERINEVAD

Õpetamine ja õppimine keele-heterogeensetes kontekstides võib anda õpilastele võimaluse õppida tundma teisi keeli ja kultuure ning seega rikastada koolikogemust. Samas võib keeleline mitmekesisus üliõpilaskonnas olla väljakutse õpetajatele, üliõpilastele ja üldisemalt asjaomastele haridussüsteemidele. Võib olla vaja võtta erimeetmeid, et toetada õpilasi koolikeele omandamisel ning toetada õpetajaid mitmekeelsete ja mõnel juhul mitmekultuuriliste klasside haldamisel.

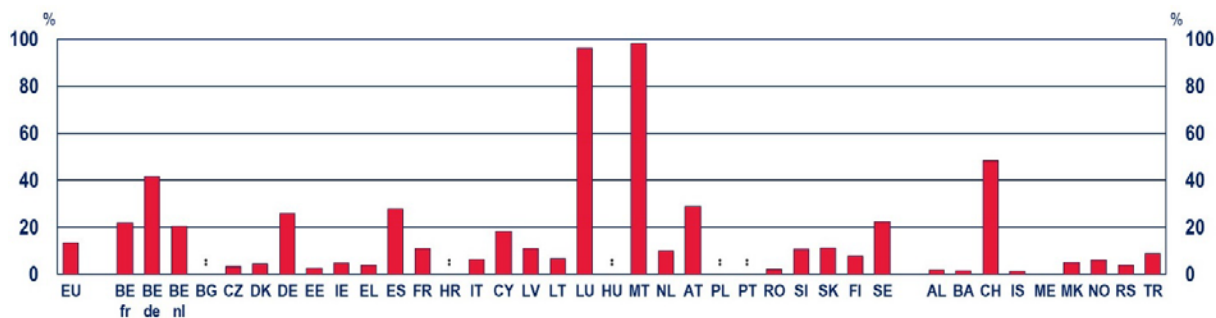
Keelte heterogeensus koolides, mis on siin määratletud kui rohkem kui 25 % õpilastest, kes räägivad koolis teist keelt kui koolis, on riigiti erinev (vt joonis A4). Seda saab osaliselt selgitada riigi keelekontekstiga: mõnes riigis on mitu riigikeelt ja/või piirkondlikud, vähemus- või mitteterritoriaalsed keeled (vt joonis A1). Samuti on see tihedalt seotud sisserändaja taustaga õpilaste osakaaluga, kes ei räägi kodus koolikeelt (vt joonis A3). Muud tegurid, mis võivad mõjutada keelelist heterogeensust koolides, on näiteks linnaplaneerimine (elamute segregatsiooniga või ilma) ja koolivalikuga seotud poliitika.

ELi tasandil käib 13,3 % 15-aastastest õpilastest keeleheterogeensetes koolides.

Luksemburgis ja Maltal on suurim protsent 15-aastastest õpilastest, kes käivad keele-heterogeensetes koolides (vastavalt 96,2 % ja 98,0 %). Luksemburgis räägivad paljud õpilased Luksemburgi keelt kodus, mis on üks kolmest Luksemburgi ametlikust keelest (vt joonis A1), kuid seda ei kasutata koolis (vt joonis A2). Maltal räägib enamik õpilasi kodus malta keelt, samas kui koolis kasutavad nad inglise ja malta keelt, kusjuures esimene on keel, milles nad tegid PISA testi (vt joonise A2 analüüs).

Lisaks Luksemburgile ja Maltale, Belgiale, Saksamaale, Hispaaniale, Austriale, Rootsile ja Šveitsile on keeleheterogeensetes koolides 15-aastaste õpilaste osakaal suhteliselt suur (üle 20 %).

Seevastu mitmes Euroopa riigis käib vähem kui 5 % 15-aastastest õpilastest keeleheterogeensetes koolides (Tšehhi, Taani, Eesti, Iirimaa, Kreeka, Rumeenia, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Island ja Serbia).

Allikas: Eurydice, PISA 2018 põhjal.

Joonis 4 Joonis A4: Nende 15-aastaste õpilaste osakaal, kes käivad koolides, kus üle 25 % õpilastest valdab kodus koolikeelest erinevat keelt, 2018

Selgitavad märkused

Andmed arvutatakse PISA uuringüküsimuse „Mis keelt sa enamasti kodus räägid?“ (ST022Q01TA) põhjal. Uuringukategooriat „testi keel“ (1. keel) kasutatakse asendajana, et rääkida kodus sama keelt kui koolis.

Teatud keele dialekti rääkimist kodus peetakse tavalise keele rääkimiseks. Seda lähenemisviisi on kasutatud enamikus PISA uuringus osalevates riikides. Kuna Belgia ja Itaalia saksakeelse kogukonna suhtes ei ole lähenemisviisi veel kohaldatud, on dialektid vastavalt ümber kodeeritud.

PISA kohta lisateabe saamiseks vt 1. lisa ja S.E.s osa „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Riigipõhised märkused

Horvaatia, Ungari, Poola ja Portugal: valim oli ebapiisav (sisaldas vähem kui 30 õpilast ja/või vähem kui viit kooli).

Austria ja Sloveenia: valikuühik on programm kooli sees, mitte kogu koolis.

BPEATÜKK – ORGANISATSIOON

IJAGU – STRUKTUURID

Keeleoskus on oluline liikuvuse, koostöö ja vastastikuse mõistmise jaoks Euroopas. Neil on oluline roll ka Euroopa haridusruumi loomisel, mis on tõeline ühine ruum kvaliteetse hariduse ja piiriülese elukestva õppe jaoks⁽²⁴⁾. Aastal kutsusid ELi riigipead ja valitsusjuhid Barcelonasse üles võtma täiendavaid meetmeid, et „parandada põhioskuste oskust, eelkõige õpetades vähemalt kahte võõrkeelt väga varasest east alates“⁽²⁵⁾. Eesmärki, et kõik noored omandavad keskhariduse lõpuks lisaks koolikeelele pädevuse kahes keeles, korraliti hiljuti nõukogu 2019. aasta mai soovitus tervikliku lähenemisiivi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele⁽²⁶⁾.

Käesolevas jaos keskendutakse võõrkeele pakkumisele eel-, alg- ja teisesel tasemel, nagu on sätestatud riiklikes õppekavades või muudes tipptasemel juhtimisdokumentides. See heidab valgust kõigile õpilastele kohustuslike võõrkeelte arvule ja sellele, kui kaua nad on kohustuslikud. Kõigepealt vaadeldakse vanust, millest alates peavad kõik eel-, alg- ja üldkeskhariduse õpilased hakkama õppima esimest ja teist võõrkeelt (vt joonis B1). Selles käsitletakse aastate arvu, mille jooksul esimene ja teine võõrkeel on kõigile õpilastele kohustuslikud, ning uuritakse selle kestuse muutusi alates 2003. aastast (vt joonised B2 ja B3). See täiendab pilti võõrkeele pakkumisest alg- ja üldkeskhariduses, rõhutades kõigi õpilaste õigust valida õppekavas oma valikainete osana võõrkeeli (vt joonis B4).

Käesolevas osas käsitletakse kutsehariduse ja -koolituse üliõpilaste ja üldharidusõpilaste erinevusi seoses võõrkeelte kohustusliku õppimisega. Täpsemalt vaadeldakse nende aastate erinevust, mille jooksul üldharidus-/kutseharidus- ja -koolitusüliõpilased peavad õppima ühte või kahte võõrkeelt (vt joonised B5 ja B6).

Kõik käesolevas jaos esitatud näitajad põhinevad Eurydice võrgustiku kaudu kogutud andmetel, mis hõlmavad 39 haridussüsteemi 37 riigis⁽²⁷⁾.

VÕÕRKEELTE ÕPPIMINE MUUTUB KOHUSTUSLIKUKS ENNE 6-AASTASEKS SAAMIST KUUES HARIDUSSÜSTEEMIS

Joonisel B1 on näidatud esimese ja teise võõrkeele algvanus, mida õpetatakse kohustusliku õppeainena kõigile alg- ja üldkeskhariduse üliõpilastele. Mõnel juhul laiendatakse kohaldamisala ka eelharidusele.

Enamikus haridussüsteemides on kohustusliku õppeainena õpetatava esimese võõrkeele algvanus 6–8 aastat, mis vastab alg- või kohustusliku hariduse esimesele aastale või -aastatele. Kuues haridussüsteemis võetakse esimene võõrkeel kasutusele enne 6-aastaseks saamist: kolmeaastane Belgia, Luksemburgi ja Poola saksakeelses kogukonnas, Kreekas 4-aastane ning Küprosel ja Maltal 5-aastane. Nendes riikides, välja arvatud Maltal, algab esimese võõrkeele õppimise nõue eelhariduses ja kehtib kõigi selle haridustaseme laste suhtes⁽²⁸⁾.

24 Lisateavet Euroopa haridusruumi kohta leiate komisjoni veebisaidilt <https://education.ec.europa.eu/about-eea>.

25 Eesistujariigi järeldused – Euroopa Ülemkogu 15.–16. märtsi 2002. aasta Barcelona kohtumine, C/02/930, lk 19.

26 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisiivi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019, lk 8).

27 Üksikasjalikum teave käesoleva aruande riikide hõlmatuse kohta on esitatud aruande sissejuhatuses.

28 Kui kõik lapsed alustavad mingil hetkel alghariduses võõrkeele õppimist, loetakse algvanuseks vanust, mil eelharidus on kohustuslik või kõigile lastele on tagatud koht riiklikult subsideeritud eelkoolieelses keskkonnas. Näiteks Kreekas ja Küprosel on eelharidus kohustuslik vastavalt 4 ja 5 aastaselt. Samal ajal on Belgia, Luksemburgi ja Poola saksakeelses kogukonnas tagatud koht kõigile lastele alates 3-aastastest (või isegi varem Belgia saksakeelse kogukonna puhul). Lisateabe saamiseks vt Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2021b).

Eesti, Rootsi ja Islandi koolidel on vabadus määrata, millises klassis esimene võõrkeel on kohustusliku õppeainena kasutusele võetud. Tipptasemel haridusasutused määravad võõrkeelte kasutuselevõtu vanusevahemiku (või palgaastmed): Eestis ja Rootsis on 7–9 aastat vana ning Islandil 6–9 aastat vana. Eesti (vt joonis C1b) ja Islandi koolid alustavad võõrkeeleõpet²⁹kõige sagedamini siis, kui õpilased on 9-aastased. Rootsis algab võõrkeeleõpe tavaliselt 7-aastaselt.

Viimane vanus, mil kõik õpilased peavad alustama võõrkeele õppimist, on 10 aastat vana. Nii on see Belgia prantsuskeelse kogukonna mõnes osas ja Belgia flaami kogukonnas.

Iirimaa on ainus riik, kus võõrkeele õppimine koolis ei ole kohustuslik. Iirimaa õpivad kõik õpilased inglise ja iiri keelt, millest kumbagi ei peeta võõrkeeleks.

Enamikus haridussüsteemides (32 inimest 39st) peavad kõik üldharidust omandavad õpilased õppima korraga kahte võõrkeelt samal ajal oma õpingute ajal.

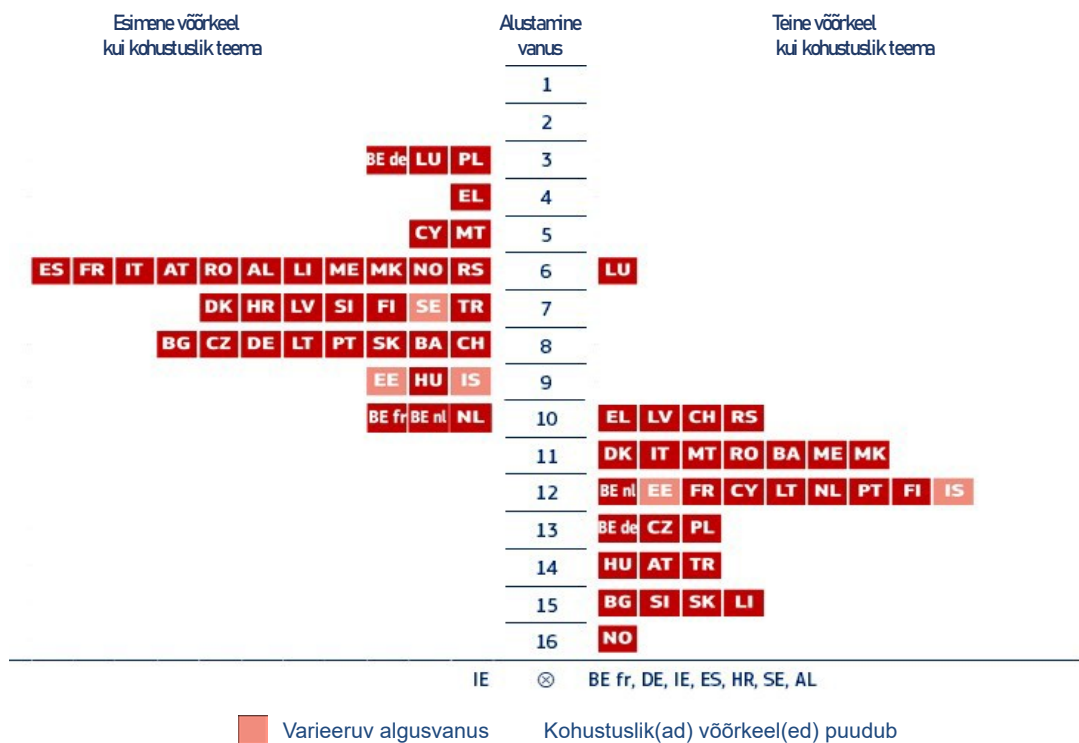
Enamikul juhtudel on teise võõrkeele kui kohustusliku õppeaine lähtevanused 11–13 aastat vana. See vastab alghariduse lõppemisele või keskhariduse algusele. Kreeka, Läti, Šveitsi ja Serbia õpilased alustavad teise võõrkeele õppimist varem, 10-aastaselt, mis vastab alghariduse teisele poolele. Luksemburg paistab silma, kuna kõik õpilased peavad õppima teist võõrkeelt alates 6-aastasest eluaastast. Skaala teises otsas muutub teise võõrkeele õppimine Norras kohustuslikuks kõigile keskhariduse üliõpilastele, kui nad on 16-aastased. Bulgaarias, Ungaris, Austrias, Sloveenias, Slovakkias, Liechtensteinis ja Türgi's on kaks võõrkeelt kohustuslikud ka kõigile üldharidust omandavatele üliõpilastele alates 14. või 15. eluaastast.

Eestis ja Islandil, nagu ka esimese võõrkeele kui kohustusliku õppeaine puhul, nõuavad keskharidusasutused koolidelt teise võõrkeele kasutuselevõttu kindlaksmääratud vanusevahemikus (10–12 aastat vana). Islandil alustavad õpilased kättesaadava riikliku statistika kohaselt teise võõrkeele õppimist tavaliselt 12-aastaselt⁽³⁰⁾.

29 https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag_skolamal_2_grunnskolestig_0_gsNemendur/SKO02110.px/?rxid=832f99cd-f008-441f-bbe9-d5f251db3ce9

30 https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag_skolamal_2_grunnskolestig_0_gsNemendur/SKO02110.px/?rxid=832f99cd-f008-441f-bbe9-d5f251db3ce9

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice.

Joonis 5 Joonis B1: Algvanus, mil esimene ja teine võõrkeel on kohustuslikud õppeained kõigile eel-, alg- ja/või üldkeskhariduse üliõpilastele (ISCED 0–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

See arv käsitleb peamiselt keeli, mida õppekavas kirjeldatakse kui „välismaist“ (või „kaasaegset“). Piirkondlikud ja/või vähemuskeeled (vt joonis B9) ja klassikalised keeled (vt joonis B10) lisatakse ainult siis, kui õppekavas on need võõrkeelte alternatiiviks määratud.

Algvanus peegeldab õpilaste normaalset vanust võõrkeele õpetamise alustamisel (õpilaste tinglik vanus); nad ei võta arvesse varajast või hilist kooli sisenemist, klassi kordamist ega muid koolikatkestusi.

„Teine keel“ – keel, mida õpilased õpivad lisaks esimesele, mille tulemusena õpivad õpilased korraga kahte eri keelt.

Teave põhineb õppekaval või muudel kõrgetasemeliste haridusasutuste väljastatud juhtdokumentidel.

Mõistete „väliskeel“, „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikaator (ISCED)“, „keel kui kohustuslik teema“, „juhtimisdokumendid“ ja „kõrgharidusasutused“ kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): ainult pealinnas Brüsseli piirkonnas ja Valloonia kommuunides, millel on konkreetne keelestaatus, alustavad õpilased esimese võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena alates 8. eluaastast, samas kui Belgia prantsuskeelse kogukonna teistes osades alustatakse 10-aastaselt. Pärast käimasolevat õppekavareformi on esimese võõrkeele õppimise vanus alates 2023.–2024. aastast kõigile õpilastele 8 aastat, teine võõrkeel muutub kohustuslikuks kõigile 13- ja 14-aastastele õpilastele alates 2027.–2028. aastast.

Belgia (BE de): kuigi õpilased ei ole juriidiliselt kohustatud õppima kahte võõrkeelt, peavad kõik üldgümnaasiumi õpilased alustama inglise keele õppimist lisaks oma esimesele võõrkeelele (prantsuse keeles) hiljemalt 13-aastaselt.

Saksamaa: kuues liidumaas peavad õpilased hakkama õppima esimest võõrkeelt alates 6. eluaastast.

Eesti, Rootsi ja Island: joonisel on näidatud vanus, mil õpilased kõige sagedamini õpivad esimest ja/või teist võõrkeelt.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Hispaania: joonisel on esitatud kõige levinum olukord kogu Hispaanias. Mõnes autonoomses piirkonnas on kahe keele õppimine kohustuslik alates 12. eluaastast (nt Galicia ja País Vasco) ja 10. eluaastast (nt Andaluusia ja Canarias).

Madalmaad: võõrkeele õppimine on kohustuslik alghariduse ajal. Praktikast toimub see vanuses 10–12 aastat, kuid koolid saavad selle sätte korraldada varasemas etapis.

Bosnia ja Hertsegoviina: joonisel on esitatud olukord Serblaste Vabariigi üksuses. Bosnia ja Hertsegoviina föderatsioonis ja Brčko ringkonnas alustavad mõned õpilased oma esimese võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena alates 6. või 7. eluaastast ja teist keelt alates 10. eluaastast.

Šveits: kolmel kantonil on teise keele jaoks erinev algvanus, see tähendab 12-aastane.

ÕPILASED ÕPIVAD ESIMEST VÕÕRKEELT ÜHA ROHKEM AASTAID

Joonisel B2 on näidatud aastate arv, mil eel-, alg- ja üldkeskhariduse üliõpilased peavad õppima ühte võõrkeelt. Samuti näitab see aastate arvu erinevust aastatel 2002/2003 kuni 2021/2022.

Aastatel 2021/2022 oli Euroopa riikides vähemalt ühe võõrkeele kohustusliku õppeainena õppimise kestus 7–16 aastat. Peamine tegur, mis määrab kohustusliku võõrkeeleõppe kestuse, on vanus, millest alates on keeleõpe kohustuslik, mis jääb vahemikku 3–10 aastat. Tõepoolest, kui kohustuslik õppimine on alanud, kehtib nõue, et kõik õpilased õpivad võõrkeelt, tavaliselt kuni keskhariduse viimase või eelviimase aastani. Ainus erand on Maltal, kus võõrkeele õppimise nõue lõpeb kohustusliku hariduse lõppemisel.

Kolm peamist haridussüsteemide rühma on võimalik kindlaks määrata vähemalt ühe võõrkeele õppimise kestuse põhjal. Kõige sagedamini peavad õpilased õppima võõrkeelt 11–13 aastat. See puudutab kahte kolmandikku haridussüsteemidest. Nendes haridussüsteemides õpivad õpilased võõrkeelt vanuses 6–8 aastat (v.a Küprosel ja Maltal) ning lõpetavad 18 või 19 aasta vanused (v.a Maltal). Teises ja väiksemas kaheksast haridussüsteemist koosnevas rühmas õpivad õpilased võõrkeelt 7–10 aastat. Sellesse rühma kuuluvad kõik haridussüsteemid, kus võõrkeele õppimine muutub kohustuslikuks kõigile õpilastele, kui nad on kas 9 või 10-aastased (Belgia, Eesti, Ungari, Madalmaade ja Islandi prantsuse ja flaami kogukonnad) ning Šveitsis ja Portugalis. Lisaks kestab esimese võõrkeele õppimine rohkem kui 13 aastat ainult neljas riigis: 16 aastat Luksemburgis ja Poolas, 15 aastat Belgia saksakeelses kogukonnas ja 14 aastat Kreekas. Need on ka ainsad haridussüsteemid, kus esimese võõrkeele õppimine algab enne 5-aastast.

Nagu jooniselt B2 näha, on viimase kahe aastakümne jooksul umbes kaks kolmandikku haridussüsteemidest, mille kohta on andmeid, pikendanud kohustusliku võõrkeeleõppe kestust. Kõigis neis haridussüsteemides pikendati kestust, vähendades vanust, mil esimese võõrkeele õppimine muutub kohustuslikuks võrreldes 21. sajandi algusega. Alates 2003. aastast on kõige olulisemad muutused toimunud Belgia, Kreeka, Itaalia, Küprose ja Poola saksakeelses kogukonnas, kus kohustusliku võõrkeeleõppe perioodi pikendati nelja aasta võrra (Küpros) kuni 7 aastani (Poolas). Nendes riikides, välja arvatud Itaalias, peavad õpilased nüüd alustama võõrkeele õppimist eelhariduses, samas kui 20 aastat tagasi hakkasid nad alles alghariduses õppima. Itaalia on ainus riik, kus kohustusliku võõrkeeleõppe kestuse pikenemine ei tulene mitte ainult algea langusest, vaid ka võõrkeeleõppe pikenemisest kuni üldkeskhariduse lõpuni.

Alates 2003. aastast pikendasid üheksa muud haridussüsteemi (Bulgaaria, Taani, Prantsusmaa, Läti, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia ja Liechtenstein) võõrkeeleõppe kestust kahe või kolme aasta võrra, muutes selle õppe alustamise vanuseks 6–8 aastat. Belgia Flaami kogukonnas ja Luksemburgis on esimese võõrkeele kui kohustusliku õppeaine õppimisel kulunud aastate arv samuti alates 2003. aastast kasvanud vastavalt kahe ja kolme aasta võrra. Belgia Flaami kogukonnas on praegune algvanus (10 aastat) siiski kõrgem kui enamikus haridussüsteemides, samas kui Luksemburgis on see madalam (3-aastane).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	Algusvanus, kui see erineb 2021.–2022. aastast	Lõpptähtaeg, kui see erineb 2021.–2022. aastast	Ei ole kättesaadav
2002/2003			2002/2003. aasta kohta

Allikas: Eurydice.

Joonis 6 Joonis B2: Ajavahemik, mille jooksul võrkeele õppimine oli kohustuslik eel-, alg- ja/või üldkeskhariduses (ISCED 0–3) aastatel 2021/2022 ja erinevused võrreldes 2002/2003. aastaga

Selgitavad märkused

See arv käsitleb peamiselt keeli, mida õppekavas kirjeldatakse kui „välismaist“ (või „kaasaegset“). Piirkondlikud ja/või vähemuskeeled (vt joonis B9) ja klassikalised keeled (vt joonis B10) lisatakse ainult siis, kui õppekavas on need võrkeelte alternatiiviks määratud.

Teave põhineb õppekaval või muudel kõrgetasemeliste haridusasutuste väljastatud juhtdokumentidel.

Mõistete „väliskeel“, „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikatsioon (ISCED)“, „keel kui kohustuslik teema“, juhtdokumendid ja „kõrgharidusega asutused“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): ainult pealinna Brüsseli piirkonnas ja Valloonia kommunides, millel on konkreetne keelestaatus, on võrkeeleõpe kohustuslik 10 aastat. Belgia prantsuskeelse kogukonna teistes osades kestab see 8 aastat.

Pärast käimasolevat õppekavareformi on alates 2023.–2024. aastast kõigi õpilaste jaoks esimese võrkeele õppimise algusaeg 8 aastat.

Belgia (BE nl): erinevus võrreldes 2002/2003. aastaga kajastab Flaami kogukonna olukorda, välja arvatud Brüsselis, kus õppeaastate arv vähenes kooskõlas ülejäänud ühenduses kehtivate eeskirjadega.

Taani: aegread on katkenud, kuna muudetakse metoodikat, mida kasutatakse kohustusliku võrkeeleõppe lõpetamise vanuse kindlaksmääramiseks.

Eesti ja Soome: 2002/2003. aastal täpsustasid haridusasutused üksnes seda, et õpilased peavad alustama võrkeele õppimist kohustusliku õppeainena vanuses 7–9 aastat. Aastatel 2021/2022 oli see Eestis endiselt nii. Soomes on see vanuseline paindlikkus (st 7–9-aastane) alates 2021/2022 asendatud kindla vanusega (7-aastane).

Iirimaa: võrkeelte õpetamine ei ole kohustuslik. Ametlikke keeli, inglise ja iiri keelt, õpetatakse kõigile õpilastele.

Hispaania: joonisel on esitatud kõige levinum olukord kogu Hispaanias. Alates 2006. aastast on autonoomsetel piirkondadel olnud võimalik otsustada muuta võrkeele õppimine koolieelses hariduses osalevatele lastele kohustuslikuks.

See on mõnes neist pikendanud võrkeeleõppe kestust.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Madalmaad: see on kohustuslik, et õpilased õpivad võõrkeelt alghariduse ajal. Praktikas toimub see vanuses 10–12 aastat, kuid koolid saavad selle sätte korraldada varasemas etapis.

Rootsi: haridusametused täpsustasid 2002/2003. aastal ainult seda, et õpilased peavad alustama võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena vanuses 7–10 aastat ning aastatel 2021/2022 vanuses 7–9 eluaastat.

Viimase kahe aastakümne jooksul pikendati Tšehhis, Leedus ja Islandil ka esimese võõrkeele õppimise kohustust ühe aasta võrra.

Kümme haridussüsteemi ei ole alates 2003. aastast kohustusliku võõrkeeleõppe kestust pikendanud. Enamikul neist on aga konkreetsed asjaolud, mis on seotud vanusega, mil võõrkeele õppimine muutub kõigile õpilastele kohustuslikuks. 2003. aastal pidid õpilased Hispaanias, Maltal, Austrias ja Norras õppima keelt juba varases eas (kas 5 või 6 aasta vanused). Eestis, Hollandis ja Rootsis nautisid koolid teatavat paindlikkust selle aasta määramisel, mil õpilased pidid alustama võõrkeele õppimist.

Võõrkeelte õppimist alustavate õpilaste vanuse alandamine oli oluline osa 2002. aastal Barcelonas kogunenud ELi riigipeade ja valitsusjuhtide soovitusel võõrkeelte õpetamise kohta ⁽³¹⁾ ning mida korrati nõukogu soovitusel tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele ⁽³²⁾. Nagu eespool mainitud, vähendasid kõik haridussüsteemid, mis on alates 2003. aastast esimese võõrkeele õppimise kestust pikendanud, lähtevanuse alandamisega. Enamikul juhtudel toimusid need muutused aastatel 2003–2011 ⁽³³⁾.

KESTUS, MILLE JOOKSUL TEISE VÕÕRKEELE ÕPPIMINE ON AJA JOOKSUL PIKENENUD VAID VÄHESTES RIIKIDES

Joonisel B3 on näidatud aastate arv, mille jooksul alg- ja üldkeskhariduse üliõpilased peavad samaaegselt õppima kahte võõrkeelt. See näitab ka aastate arvu erinevust alates 2003. aastast.

2021.–2022. aastal õppisid kõik üldharidust omandavad õpilased 2021.–2022. aastal kooli ajal korraga kahte võõrkeelt (vt joonis B1). Nagu näitab joonis B3, on kõige tavalisem olukord nüue õppida kahte võõrkeelt 5–9 aastat. Õpilased õpivad kahte võõrkeelt vähem kui 5 aastat 11 haridussüsteemis. Nende hulka kuuluvad Küpros ja haridussüsteemid, kus kohustuslik õpe toimub ainult teise taseme alumisel astmel (Itaalia ja Portugal) või ainult keskhariduse tasemel (Bulgaaria, Ungari, Austria, Sloveenia, Slovakkia, Liechtenstein, Norra ja Türgi). Skaala teises otsas peavad Luksemburgi üliõpilased õppima 13 aastat kahte võõrkeelt kogu oma alg- ja keskhariduse jooksul.

Alates 2002/2003. aastast ei ole enamikus haridussüsteemides pikenenud kestus, mille jooksul teise võõrkeele õppimine on kohustuslik. Selle aja jooksul on umbes kolmandik haridussüsteemidest, mille kohta on andmeid, viinud ellu reforme, et tugevdada teise võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena. Need reformid jagunevad kahte kategooriasse. Esiteks, kolmes haridussüsteemis (Taani, Itaalia ja Türgi) on teise võõrkeele õppimine muutunud kõigile kohustuslikuks. Teiseks on üheksas haridussüsteemis pikendatud ajavahemikku, mille jooksul on kahe võõrkeele õppimine samaaegselt kohustuslik. Kõige suurem kasv on toimunud Prantsusmaal (5 aastat) ja Kreekas (4 aastat). Sõltuvalt haridussüsteemist pikendati selle kestust, vähendades algvanust (Belgia, Tšehhi, Läti, Luksemburgi, Poola ja Soome flaami kogukond), lükates edasi lõpueani (Liechtenstein) või mõlemad (Kreeka ja Prantsusmaa).

Seevastu aastatel 2002/2003–2021/2022 viisid Bulgaaria, Küpros, Leedu ja Island läbi reformid, mis vähendasid aastate arvu, mille jooksul kõik õpilased peavad õppima kahte võõrkeelt korraga. Näiteks Küprosel ei ole alates 2015/2016. aastast teise võõrkeele kasutamine olnud kohustuslik kõigile üldkeskhariduse teise ja kolmanda aasta üliõpilastele. Islandil ei ole alates 2015/2016. aastast olnud üliõpilastel kohustuslik õppida teist võõrkeelt ühe õppeaasta jooksul alates 18. eluaastast. Lisaks muudeti 2014.–2015. aastal teise keele õppimise algvanuseks 10 eluaastat 10–12 aasta vanuseks.

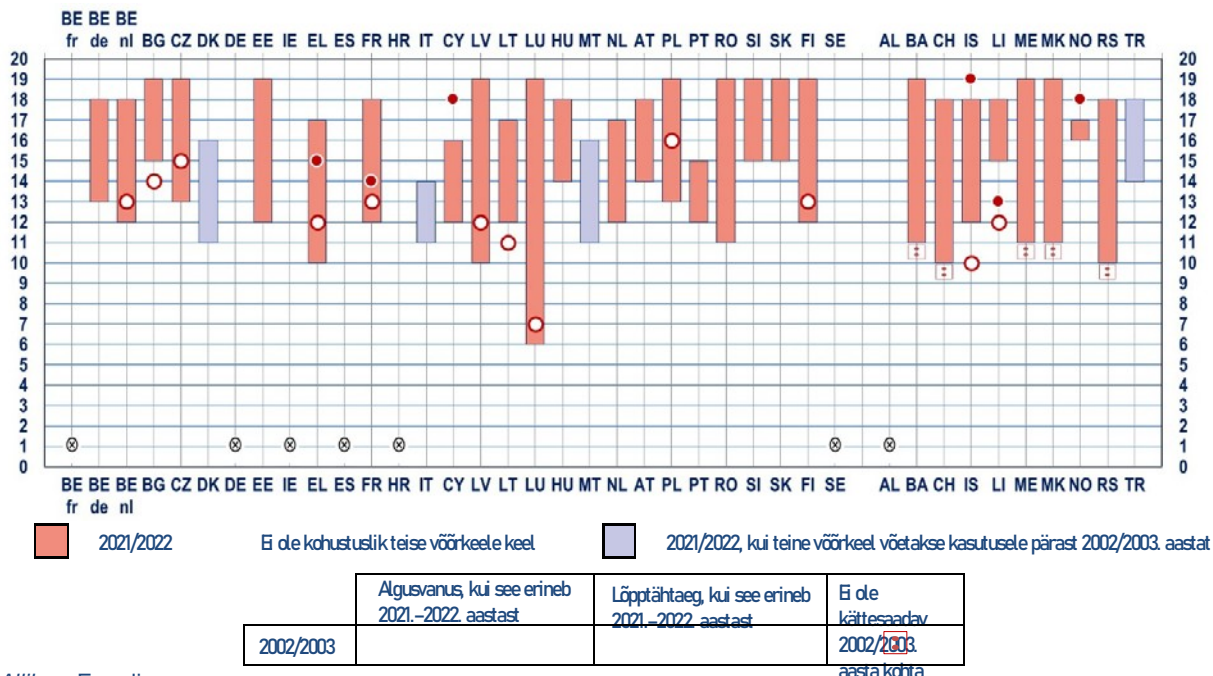
31 Eesistujariigi järeldused – Euroopa Ülemkogu 15.–16. märtsi 2002. aasta Barcelona kohtumine, C/02/930.

32 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019).

33 Aasta 2010/2011 riigipõhise teabe kohta vt Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2017), lk 32–33.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Kaheksas haridussüsteemis (Belgia, Eesti, Madalmaade, Austria, Portugali, Rumeenia, Sloveenia ja Slovakkia saksakeelne kogukond) jäid aastatel 2002/2003 kuni 2021/2022 õpitavad kaks võõrkeelt samaks. Neist kahes tuleb siiski mainida teise võõrkeele õppimisega seotud muutuste konkreetseid asjaolusid. Sloveenias viidi 2011. aastal sisse reform, millega muudeti teine keel kohustuslikuks alates 12. eluaastast, kuid see peatati sama aasta novembris ja seda ei ole sellest ajast alates enam kunagi ellu viidud. 2021. aastal kehtis nõue õppida kahte võõrkeelt ainult 15-aastastele ja vanematele õpilastele. Slovakkias muutus 2008/2009. aastal kohustuslikuks kahe võõrkeele õppimine keskhariduse alumise astme hariduses. 2015. aasta septembris kaotasid tipptaseme haridusasutused aga kõigi teise taseme alumise astme õpilaste kohustuse õppida samaaegselt kuni 15-aastaseks saamiseni kahte võõrkeelt. Samal ajal andsid nad individuaalsele kooliautonomiale selle üle otsustamisel.

Allikas: Eurydice.

Joonis 7 Joonis B3: Ajavahemik, mille jooksul oli kahe võõrkeele õppimine kohustuslik alg- ja/või üldkeskhariduses (ISCED 1–3) aastatel 2021/2022 ja erinevused võrreldes 2002/2003. aastaga

Selgitavad märkused

See arv käsitleb peamiselt keeli, mida õppekavas kirjeldatakse kui „välismaist“ (või „kaasaegset“). Piirkondlikud ja/või vähemuskeeled (vt joonis B9) ja klassikalised keeled (vt joonis B10) lisatakse ainult siis, kui õppekavas on need võõrkeelte alternatiiviks määratud.

„Teine keel“ – keeleõppurid õpivad lisaks esimesele keelele, mille tulemusena õpivad õpilased korraga kahte eri keelt.

Teave põhineb õppekaval või muudel kõrgetasemeliste asutuste väljastatud juhtdokumentidel.

Mõistete „väliskeel“, „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikatsioon (ISCED)“, „keel kui kohustuslik teema“, juhtdokumendid ja „kõrgharidusega asutused“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): pärast käimasolevat õppekavareformi muutub teine võõrkeel alates 2027.–2028. aastast kõigile 13- ja 14-aastastele üliõpilastele kohustuslikuks.

Hispaania: joonisel on esitatud kõige levinum olukord kogu Hispaanias. Teine võõrkeel on kohustuslik kõigile õpilastele mõnes autonoomses piirkonnas (nt Andaluusia ja Canarias alates 10-aastastest ning País Vasco ja Galicia alates 12-aastastest).

Eesti (aastatel 2002/2003 ja 2021/2022) ja Island (2021/2022): kõrgema taseme haridusasutused täpsustasid ainult seda, et õpilased pidid alustama teise võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena vanuses 10–12 aastat.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Ungari: aegread on katkenud metoodika muutmise tõttu (muutus ISCEDi keskharidusprogrammide kategoriseerimises).

Madalmaad: kahe keele õppimise kestus varieerub sõltuvalt õppesuunast, mida õpilased järgivad.

Norra: aegread on katkenud metoodika muutmise tõttu (muutus selles, kuidas teatatakse teise võõrkeele õpetamisest kui kõigile kohustuslikust õppeainest).

KOLMANDAS EUROOPA RIIGIS ON KÕIGIL ÜLIÕPILASTEL ÕIGUS VALIDA VÕÕRKEELI VALIKULISTEKS ÕPPEAINETEKS.

Lisaks õppekava keeltele, mis on kõigile kohustuslikud, võib õpilastel olla õigus õppida võõrkeeli valikuliste õppeainetena. See õigus suurendab õpilaste võimalust õppida rohkem keeli kui kohustuslik säte ja mõnel juhul õppida kahte võõrkeelt, kui ainult üks keel on kohustuslik.

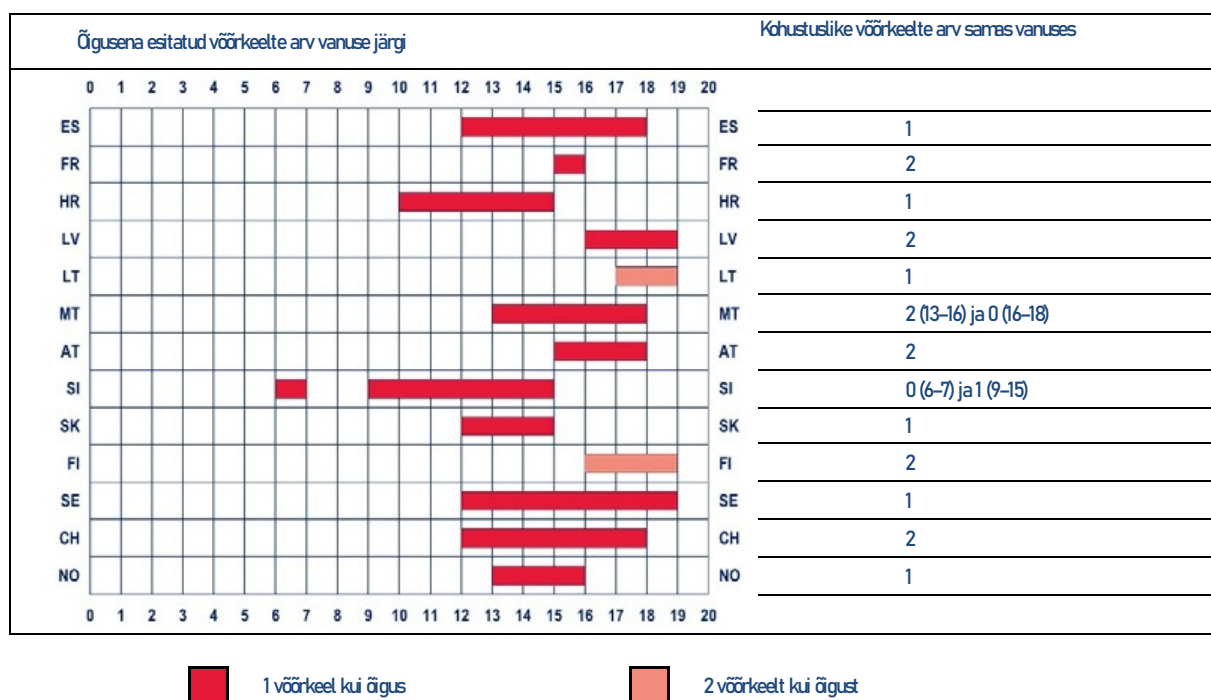
Joonis B4 keskendub võõrkeeleõppele kui kõigile alg- ja üldkeskhariduse üliõpilastele. See näitab ainult riike, kus selline säte on olemas. See sisaldab ka teavet kõigi jaoks kohustuslike võõrkeelte arvu kohta (vt joonis B1), mis annab põhjalikuma ülevaate võõrkeelte pakkumisest. See näitaja aitab kaasa arutelule, mis on seotud nõukogu soovitusel, mis on adresseeritud ELi liikmesriikidele seoses kahe keele õppimisega lisaks koolikeelele (vt käesoleva jao sissejuhatust).

Nagu jooniselt näha, peavad 13 riigis koolid lisama võõrkeeled valikainete hulka, mida nad peavad pakkuma kõigile alg- ja/või üldkeskhariduse õpilastele.

Kõigi üliõpilaste õigus valida võõrkeeli oma valikainete osana kehtib ainult keskhariduses, välja arvatud Horvaatias, Sloveenias ja Rootsis, kus see puudutab nii alg- kui ka üldkeskhariduse õppureid. Alghariduses Horvaatias ja Rootsis saavad kõik õpilased vanuses 10 ja 12 vastavalt valida vabatahtliku võõrkeele. Sloveenias saavad kõik 6-aastased õpilased valida, kas alustada võõrkeele õppimist aastas, enne kui võõrkeeleõpe muutub kõigile kohustuslikuks. See võimalus on taas kõigile õpilastele alates 9-aastastest.

Kestus, mille võõrkeeli pakutakse valikuliste õppeainetena kõigile õpilastele ulatub 7 aastat Rootsis 1 aasta Prantsusmaal. Prantsusmaal puudutab see kõiki üldkeskhariduse (lycée général ja technologique) 15-aastaseid üliõpilasi ja jätkub mõnede puhul alates 16-aastastest.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Joonis 8 Joonis B4: Võõrkeeled, mida pakutakse õigusena ja kohustuslike õppeainetena kõigile alg- ja/või üldkeskharidust omandavatele üliõpilastele (ISCED 1–3), 2021/2022

Kõigile ei ole ette nähtud õigust võõrkeeltele: BE, BG, CZ, DK, DE, EE, ST EL, SEE, CY, LU, HU, NL, PL, PT, RO, AL, BA, ON, LI, MINA, MK, RS, TR.

Selgitavad märkused

See arv käsitleb peamiselt keeli, mida õppekavas kirjeldatakse kui „välismaist“ (või „kaasaegset“). Piirkondlikud ja/või vähemuskeeled (vt joonis B12) ja klassikalised keeled (vt joonis B13) lisatakse ainult siis, kui õppekavas on need võõrkeelte alternatiiviks määratud.

Teave põhineb õppekaval või muudel kõrgetasemeliste haridusasutuste väljastatud juhtdokumentidel.

Mõistete „väliskeel“, „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikaator (ISCED)“, „keel kui õigus“, „juhtimisdokumendid“ ja „kõrgetasemelised asutused“ kohta vt sõnastik.

Seitsmes riigis annab võõrkeelte õiguse andmine kõigile alg- ja/või üldkeskhariduse üliõpilastele võimaluse õppida samaaegselt kahte võõrkeelt, kuigi ainult üks neist on kohustuslik õppeaine (vt joonis B1). Hispaanias, Horvaatias ja Rootsis, kus kõigile õpilastele on kohustuslik ainult üks võõrkeel, pakutakse neile mingil hetkel põhi- ja/või üldkeskhariduse omandamiseks lisakeelt. Ülejäänud neljas riigis toimub võõrkeelte pakkumine õigusena kas enne õppeaastat, mil kaks võõrkeelt on kõigile kohustuslikud (Sloveenia, Slovakkia ja Norra) või pärast seda (Leedu).

Kuues riigis (Prantsusmaa, Läti, Malta, Austria, Soome ja Šveits) annab võõrkeelte pakkumine õigusena kõigile õpilastele võimaluse õppida üldhariduses mingil hetkel rohkem kui kahte võõrkeelt. Nendes riikides on üliõpilastel õigus valida võõrkeeli valikainetena üldkeskhariduse (madalama ja/või keskhariduse) ajal, kui neil on juba kohustuslik õppida kahte võõrkeelt. Enamikul juhtudel võivad õpilased võtta ühe võõrkeele vabatahtlikuks teemaks. Soomes peavad kõik koolid lisaks neile, mida kõik õpilased õpivad kohustuslike õppeainetena, esitama valikuliste õppeainetena kaks võõrkeelt.

Kaks riiki algatasid hiljuti õigusena ette nähtud võõrkeeltega seotud reformid. Kreekas ei pakuta alates 2020/2021 õppeainest „väliskeeled“ enam õigust kõigile üldkeskhariduse kolmanda klassi üliõpilastele koos

kohustusliku võõrkeeleeõppega. See reform on seotud aastate arvu suurenemisega, mille jooksul kõik õpilased peavad õppima kahte võõrkeelt (vt joonis B3), mis võeti kasutusele 2020/2021. aastal. Lätis on alates uue keskhariiduse õppekava kasutuselevõtust 2020. aastal kõik koolid pidanud selle haridustaseme kolme aasta jooksul pakkuma kolmandat võõrkeelt.

Paljudes riikides ei piirdu võõrkeelte pakkumine kohustuslike õppeainete või vabatahtlike õppeainetega, mida kõik koolid peavad pakkuma. Paljudes riikides on koolidel teatav autonoomia, mis võimaldab neil pakkuda täiendavate võõrkeelte õpetamist. See õpetamine võib olla osa konkreetsetest valikutest, mille valivad üksikud koolid. Kuid selles jaos ei ole esitatud kooli tasandil kavandatud õppekavade ja kohalikul tasandil käivitatud algatuste kohta teavet, mis keskendub tipptasemel määrustele, millega määratakse kindlaks minimaalne võõrkeelee õpetamine kõigile õpilastele. C peatükk sisaldab täiendavaid andmeid, kuna selles antakse teavet alg- ja keskhariiduses osalevate õpilaste keeleõppes osalemise määra kohta.

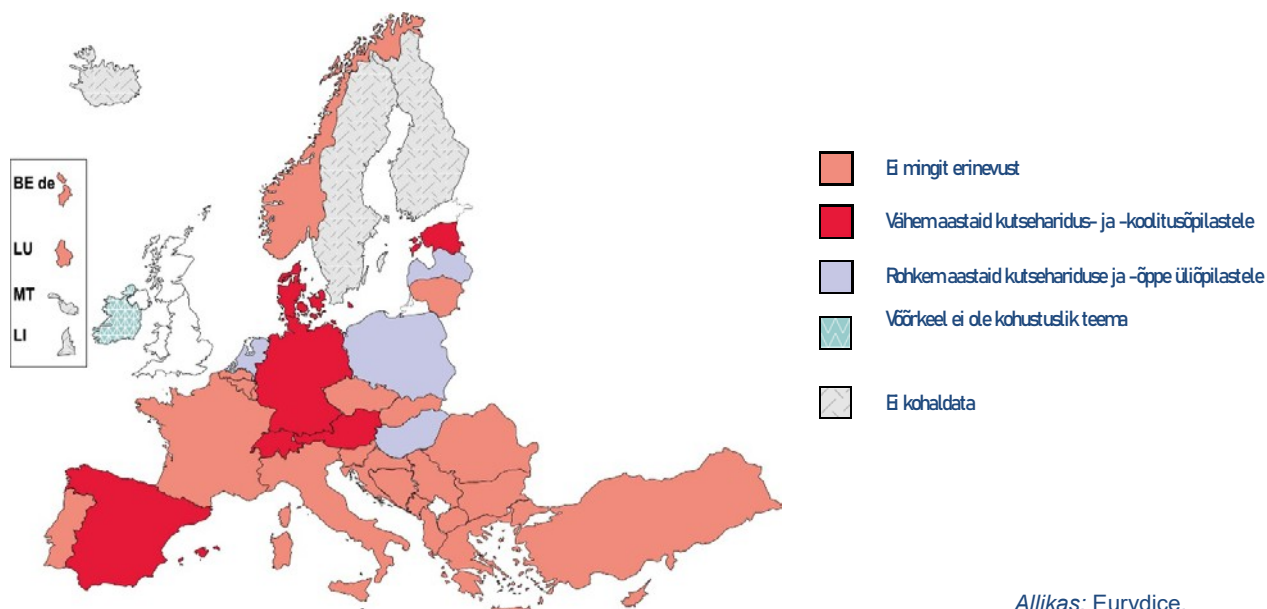
ENAMIKUS RIIKIDES ON KUTSEHARIDUSE ÕPILASED ÕPPINUD ÜHE VÕÕRKEELE SAMA PALJU AASTAID KUI NENDE EKAASLASED ÜLDHARIDUSES.

Viimased neli näitajat keskenduvad võõrkeelee õppimisele üldhariiduses. Joonisel B5 võrreldakse esimese võõrkeelee kasutamist kohustusliku õppeainena üldhariiduses ning kutsehariiduses ja -koolituses. Täpsemalt vaadeldakse, kui palju aastaid õpib kutse- ja üldkeskhariidust üks võõrkeelt kohustusliku õppeainena (³⁴). Võrreldavuse eesmärgil käsitletakse siin ainult kutsehariiduse ja -koolituse võimalusi, mis võimaldavad juurdepääsu kolmanda taseme hariidusele.

Valdavas enamikus Euroopa riikides (31st 21) peavad kõik kutse- ja üldkeskhariidust omandavad õpilased õppima õpingute lõpuks ühte võõrkeelt sama arvu aastate jooksul. Kuid mõnel juhul (kuus riiki) on vähemalt mõned kutsehariiduse ja -õppe üliõpilased keskhariiduse lõpuks omandanud ühe võõrkeelee vähem aastaid. Taanis, Saksamaal, Hispaanias ja Šveitsis ei ole kõigil kutsehariiduse ja -õppe üliõpilastel võõrkeelee õppimine kohustuslik; see sõltub hariidus- ja koolitusprogrammist, mida nad järgivad. Sellest tulenevalt kehtib nõue, et iga õpilane peab õppima ühte võõrkeelt, ainult õpilastele enne, kui nad alustavad oma kutsehariidus- ja -koolitusprogrammi, st enne, kui nad on sõltuvalt riigist 15 või 16-aastased. Eestis on võõrkeeleeõpe kohustuslik kõigile õpilastele kutsehariiduse ja -õppe esimese õppeaasta jooksul, samas kui üldhariiduses on see kohustuslik kuni teise taseme ülemise astme lõpuni. Austrias kajastab erinevust ka kutsehariiduse ja -koolituse programmi lühem kestus (1 aasta vähem) keskhariiduses.

Seevastu Lätis, Ungaris, Madalmaades ja Poolas on kutsehariiduse ja -õppe programmid pikemad, nii et kutsehariidus- ja -koolitusüliõpilased õpivad keelt aasta kauem kui nende kolleegid üldhariiduses.

34 Kutsehariiduses ja -koolituses osalevate üliõpilaste puhul võetakse arvesse kogu ajavahemikku, mille jooksul kõik kutsehariiduses ja -koolituses osalevad üliõpilased peavad õppima (vähemalt) ühte võõrkeelt, sealhulgas eel-, alg- ja põhihariiduse omandamise ajal.

Allikas: Eurydice.

Joonis 9 Joonis B5: Üldharidusõpilaste ning kutsehariduse ja -koolituse üliõpilaste erinevus ühe võõrkeele kohustusliku õppeainena õppimise aastate arvus, 2021/2022

Selgitavad märkused

Võttes arvesse kutsehariduse ja -koolituse keerukust ning seda, et mõnes riigis on palju võimalusi, võetakse selle näitaja puhul arvesse ainult programme, mis pakuvad otsest juurdepääsu kolmanda taseme haridusele (st ISCED-P 354). Lisaks põhineb teave selles kindlaksmääratud ulatuses kõige representatiivsematel programmidel, välja arvatud programmid, mida pakutakse väga spetsiifilistele valdkondadele (nt kunsti- ja etenduskuunstid) tegelevates asutustes. Välja on jäetud ka täiskasvanuhariduse programmid, eriharidusprogrammid või väga väikese õpilaste arvuga võimalused. Kui kutseõppeprogrammid on erineva kestusega, loetakse selle raames lõppvanuse märkimiseks kõige lühemat. Lisateavet ISCED klassifikatsiooni kohta vt ISCED 2011 (UNESCO UIS, 2012).

See arv käsitleb peamiselt keeli, mida õppekavas kirjeldatakse kui „välismaist“ (või „kaasaegset“). Piirkondlikud ja/või vähemuskeeled (joonis B9) ja klassikalised keeled (joonis B10) lisatakse ainult siis, kui õppekavas on need võõrkeelte alternatiiviks määratud.

Lisateavet ühe võõrkeele kui kohustusliku õppeaine õppimise kohta üldhariduses leiate joonistest B1 ja B2.

Võõrkeel ei ole kohustuslik: kõigil õpilastel ei ole kohustust õppida ühte võõrkeelt.

Teave põhineb õppekaval või muudel kõrgetasemeliste haridusasutuste väljastatud juhtdokumentidel.

Mõistete „õppekava“, „väliskeel“, „rahvusvaheline hariduse ühtne klassifikaator (ISCED)“, „keel kui kohustuslik teema“, „juhtimisdokumendid“ ja „kõrgharidusega tegelevad asutused“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Horvaatia ja Madalmaad: kutseõppeprogrammide pikkus on erinev ja see näitaja on lühim.

Malta, Rootsi ja Island: näitaja kohaldamisalasse ei kuulu kutsehariduse ja -koolituse võimalused.

Soome: pärast 2018. aastal ellu viidud reformi ei ole võõrkeeleõppe kestus kutsehariduse ja -õppe üliõpilaste jaoks keskselt reguleeritud. See varieerub vastavalt asjaomase kvalifikatsiooni nõuetele, õpilase eelnevale õppimisele ja õpilase isikliku pädevuse arendamise kavale. Kõigi kvalifikatsioonide puhul on pädevusnõuete hulgas kaks võõrkeelt.

Liechtenstein: kutsehariduse ja -õppe programmide koolipõhine osa on ette nähtud Šveitsis.

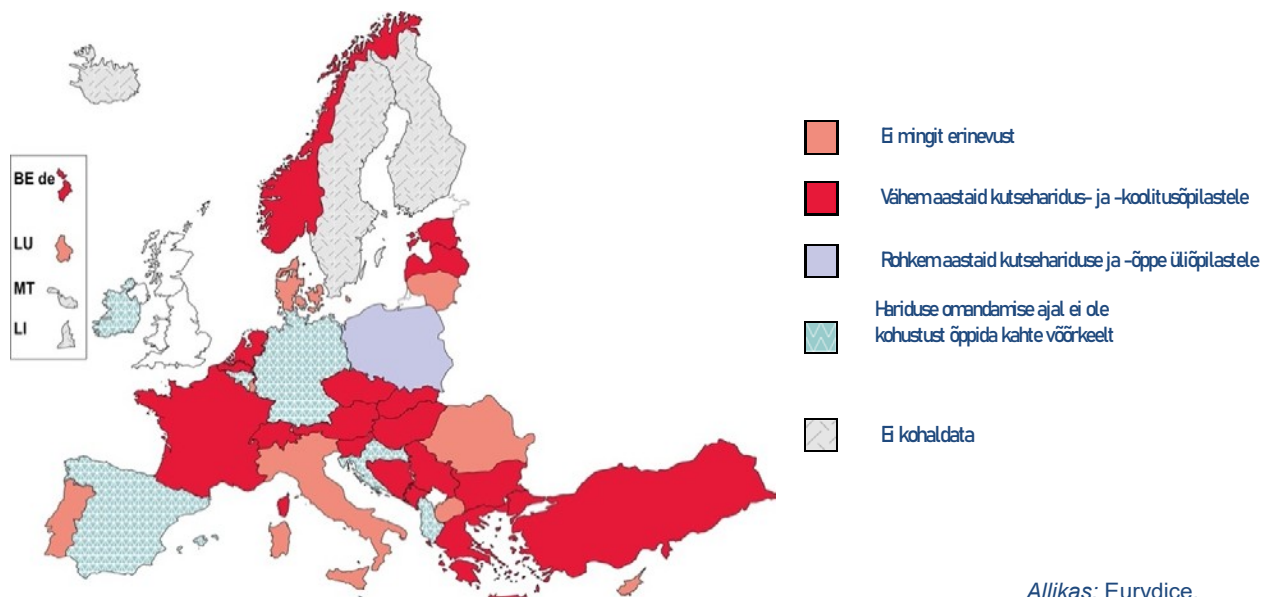
ENAMIKUS RIIKIDES ON KUTSEHARIDUSE ÕPILASED VEETNUD VÄHEM AASTAID KAHE KEELE ÕPPIMIST KUI NENDE EAKAASLASED ÜLDHARIDUSES.

Kuigi enamikus riikides õpivad kõik kutsehariduse ja -õppe üliõpilased võõrkeelt sama palju aastaid kui nende eakaaslased üldhariduses (vt joonis B5), näitab sama teise keele võrdlus suuremaid erinevusi kutsehariduse ja -õppe üliõpilaste ja üldharidusõpilaste vahel (joonis B6). Joonis B6 põhineb madalaimatel nõuetel, mis on seotud kahe võõrkeele kohustusliku õppimisega kõigile õpilastele kutsehariduse ja -koolituse

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

ning üldhariduse arvukate individuaalsete võimaluste raames ⁽³⁵⁾. Õpilaste võõrkeeleõppes osalemise määrad kahes haridusprogrammis on esitatud C peatükis (vt joonis C5).

19 haridussüsteemis erineb kahe võõrkeele õppimise aeg kahte liiki haridusprogrammide vahel, mis kahjustab kutsehariduse ja -koolituse õppureid. Enamikul juhtudel on see 3 või 4 aastat. Erinevus on aga Bulgaarias ja Kreekas 2 aastat ning Madalmaades ja Norras 1 aasta.

Allikas: Eurydice.

Joonis 10 Joonis B6: Erinevus üldharidusõpilaste ning kutseharidus- ja -koolitusasutuste üliõpilaste vahel kahe võõrkeele samaaegsel õppimisel kohustuslike õppeainetena, 2021/2022

Selgitavad märkused

Vt joonise B5 selgitavad märkused.

Lisateavet kahe võõrkeele õppimise kohta üldhariduse kohustuslike õppeainetena vt joonistest B1 ja B3.

Riigipõhised märkused

Malta, Rootsi ja Island: selle näitaja kohaldamisalasse ei kuulu kutseharidus ja -koolitus.

Soome: pärast 2018. aastal ellu viidud reformi ei ole võõrkeeleõppe kestus kutsehariduse ja -õppe üliõpilaste jaoks keskselt reguleeritud. See varieerub vastavalt asjaomase kvalifikatsiooni nõuetele, õpilase eelnevale õppimisele ja õpilase isikliku pädevuse arendamise kavale. Kõigi kvalifikatsioonide puhul on pädevusnõuete hulgas kaks võõrkeelt.

Liechtenstein: kutsehariduse ja -õppe programmide koolipõhine osa on ette nähtud Šveitsis.

Enamikus haridussüsteemides, kus kutsehariduse ja -koolituse nõuded on madalamad (Belgia saksa- ja flaamikeelsed kogukonnad), Tšehhi, Eesti, Kreeka, Prantsusmaa, Läti, Madalmaad, Bosnia ja Hertsegoviina, Šveits, Montenegro ning Serbia), alustavad kutsehariduse ja -õppe üliõpilased teise võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena enne keskharidust, kui põhiharidus on endiselt kõigile tavaline. Keskhariduses ei ole see õpe enam kohustuslik kõigile kutseharidus- ja -koolitusprogrammides osalevatele üliõpilastele (kuigi mõned võivad jätkata kahe võõrkeele õppimist), samas kui üldhariduses osalejate jaoks on see kohustuslik. Ungaris, Austrias, Sloveenias, Slovakkias, Norras ja Türgi's puudub teine võõrkeel kui kohustuslik õppeaine ainult kõiki üldhariduse ülemise astme üliõpilasi. Bulgaarias õpivad kõik kutsehariduse ja -õppe üliõpilased kahte kohustuslikku võõrkeelt 2 aastat, samas kui üldhariduse kolleegide jaoks on nad kuni keskhariduse lõpuni kohustuslikud 4 aastat.

35 Võrreldavuse eesmärgil käsitletakse siin ainult kutsehariduse ja -koolituse võimalusi, mis võimaldavad juurdepääsu kolmanda taseme haridusele. Kutsehariduses ja -koolituses osalevatele üliõpilastele ette nähtud aastate arv on kogu periood, mille jooksul kõik kutsehariduses ja -koolituses osalevad üliõpilased peavad õppima (vähemalt) kahte võõrkeelt, sealhulgas alg- ja põhihariduse omandamise ajal.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Kaheksas riigis (Taani, Itaalia, Küpros, Leedu, Luksemburg, Portugal, Rumeenia ja Põhja-Makedoonia) ei ole kahe haridusprogrammi liigi vahel vahet. Teisisõnu tähendab see, et keskharidust ja -õpet ning üldharidust omandavad õpilased on õppinud samaaegselt kahte keelt sama arvu aastate jooksul.

Belgia, Saksamaa, Iirimaa, Hispaania, Horvaatia ja Albaania prantsuskeelses kogukonnas ei nõuta, et kõik õpilased õpiksid kahte keelt kas põhihariduses või keskhariduses.

Poolas selgitab kutsehariduse ja -koolituse programmide pikem kestus kutsehariduse ja -koolituse üliõpilaste keeleõppele kuluvat lisaaastat.

IJAGU – PAKUTAVATE KEELTE MITMEKESISUS

Eelmises osas keskenduti kõigile õpilastele kohustuslike võõrkeelte arvule ja ajavahemikule, mille jooksul õpilased peavad võõrkeeli õppima. Selles osas keskendutakse Euroopa koolides õpetatavatele konkreetsetele keeltele.

Selles osas vaadeldakse keeli, mis on kõigile õpilastele kohustuslikud vähemalt ühe õppeaasta jooksul (vt joonis B7). Seejärel arutatakse võõrkeeli, mida kõik koolid peavad pakkuma, ja neid, kellelt koolid saavad võõrkeele õppekava koostamisel valida (vt joonis B8). Seejärel uuritakse keeli, mis õppekavades mõnikord kaaluvad alternatiive võõrkeeltele, nimelt piirkondlikele ja vähemuskeeltele ning klassikalistele keeltele (vt joonised B9 ja B10). Teine uurimisvaldkond on kodukeele õpetamine (st keeled, mida õpilased kodus räägivad) sisserändaja taustaga õpilastele (vt joonis B11). Lisaks täiendab pilt koolides õpetatavatest konkreetsetest keeltest ülevaadet keeltest, mida kasutatakse sisu ja keele integreeritud õppe (CLIL) pakkumiseks, see tähendab õppimist, kus erinevate õppeainete õpetamiseks kasutatakse õppekeelest erinevat keelt (vt joonis B12).

Kõik käesolevas jaotises esitatud näitajad põhinevad Eurydice võrgustiku kaudu kogutud andmetel. Seega hõlmavad need 39 haridussüsteemi 37 riigis ⁽³⁶⁾.

KÕIGILE KOHUSTUSLIK VÕÕRKEEL ON MÄÄRATLETUD ENAM KUI POOLTES EUROOPA HARIDUSSÜSTEEMIDES: SEE ON KÕIGE SAGEDAMINI INGLISE KEEL

Võõrkeele õppimine on kohustuslik peaaegu kõigis Euroopa riikides (vt B peatüki I jagu). Joonisel B7 uuritakse, kas tiptasemel haridusasutused määratlevad konkreetse võõrkeele (või konkreetset võõrkeelt), mida kõik õpilased peavad õppima vähemalt ühe õppeaasta jooksul. Tähelepanu keskmes on põhi- ja põhiharidusega õpilased.

Jooniselt nähtub, et enam kui pooltes uuritud haridussüsteemides (39 haridussüsteemist 22) peavad kõik õpilased õppima konkreetset võõrkeelt (või konkreetseid võõrkeeli). Teistes süsteemides saavad õpilased või koolid valida, millist keelt või keeli õpitakse. Seda valikut juhivad sageli tiptasemel haridusasutused, määratledes mitu keelt, mille hulgast koolid ja/või õpilased peavad valida (vt joonis B8).

Enamikus haridussüsteemides, kus on konkreetset kohustuslikud keeled, määratletakse ametlikes dokumentides ainult üks keel, mis on kõigile kohustuslik. Kaks konkreetset võõrkeelt, mis on kõigile kohustuslikud, on määratletud Belgia, Küprose, Šveitsi ja Islandi saksa- ja flaamikeelsetes kogukondades. Luksemburgis on kolm konkreetset kohustuslikku võõrkeelt.

Inglise keel on kohustuslik peaaegu kõigis haridussüsteemides, mis määratlevad konkreetse kohustusliku võõrkeele: 22 haridussüsteemist 21 (kõik peale Soome). Enamikus neist süsteemidest (15 süsteemi) on inglise keel ainus kohustuslik võõrkeel.

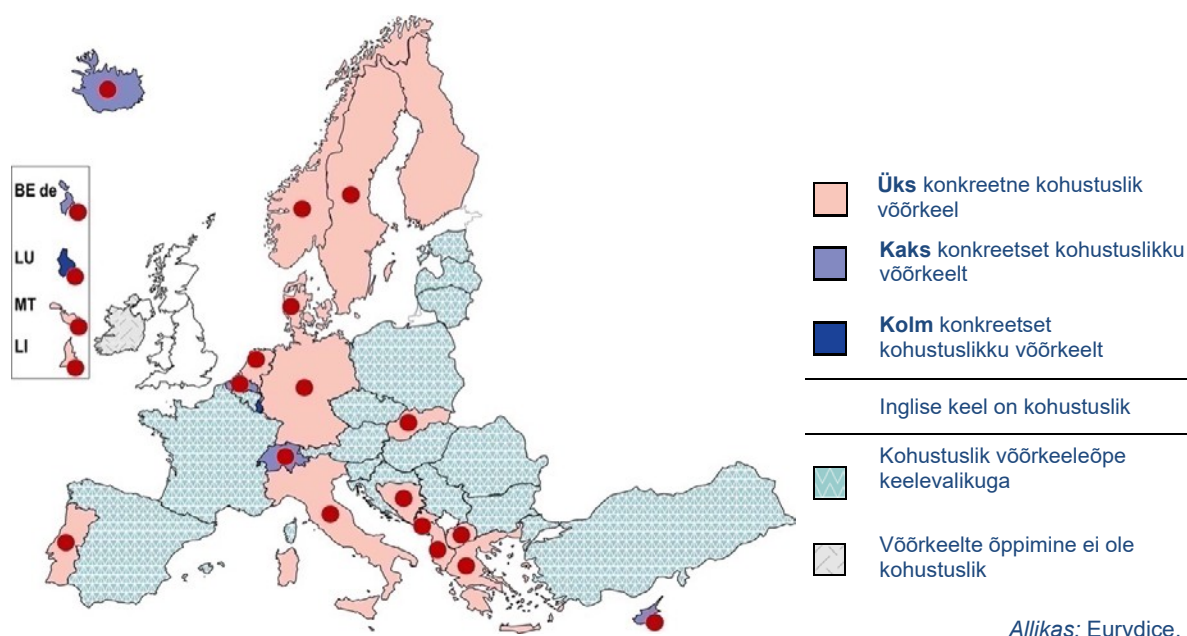
Muud keeled kui inglise keel on kõigile õpilastele kohustuslikud ainult mõnes riigis.

Prantsuse keel on kohustuslik kõigile õpilastele Belgia saksakeelsetes ja flaami kogukondades, Küprosel, Luksemburgis ja mõnedes Šveitsi kantonites. Kahes Belgia kogukonnas ja Luksemburgis on prantsuse keel esimene võõrkeel, mida kõik õpilased peavad õppima. Küprosel on see teine kohustuslik võõrkeel pärast inglise keelt. Šveitsis on järjekord erinev: kantonites, kus prantsuse keel on kohustuslik võõrkeel, on see mõnikord esimene ja mõnikord teine kohustuslik keel (üksikasjad on esitatud joonisel B7). Väärib märkimist, et prantsuse keel on kohustuslik peamiselt riikides, kus see on üks ametlikest riigikeeltest (kõik eespool nimetatud riigid, välja arvatud Küpros; vt joonis A1).

Samamoodi on saksa keel kohustuslik riikides, kus see on üks riigikeeltest, nimelt Luksemburgis ja kõigis Šveitsi mittesaksakeelsetes kantonites.

Soome ja Island täpsustavad, et mõned Põhjamaade keeled on kõigile õpilastele kohustuslikud. Soomes on kohustuslik teine riigikeel (Rootsi või soome keel, sõltuvalt kooli põhikeelest). Islandil on inglise keele kõrval kohustuslik ka taani keel (norra või rootsi keel võib seda teataval tingimustel asendada).

36 Üksikasjalikum teave käesoleva aruande riikide hõlmatusse kohta on esitatud aruande sissejuhatuses.

Joonis 11 Joonis B7: Konkreetset võõrkeeled, mis on kohustuslikud kõigile alg- ja põhiharidusega õpilastele (ISCED 1–2), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud, kas õppekavas või muudes juhtivates dokumentides, mille on välja andnud tiptaseme (haridus) asutused, on täpsustatud kohustuslikud võõrkeeled, mida kõik põhi- ja/või põhihariduse õppurid peavad õppima vähemalt ühe õppeaasta jooksul. Kui see on nii, näidatakse kohustuslike keelte arvu. Kui tegemist on üksikasjadega, millised võõrkeeled on kõigile kohustuslikud, kuvatakse ainult inglise keel. Lisatud tekstis on täpsustatud muud keeled kui inglise keel.

Mõistete „õppekava“, „väliskeel“, „rahvusvaheline hariduse ühtne klassifikaator (ISCED)“, „keel kui kohustuslik teema“, „juhtimisdokumentid“ ja „kõrgtaseme (haridus) asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): ainult pealinna Brüsseli piirkonnal ja Vallooni omavalitsustel, mida nimetatakse keelepiiriks (Comines-Warneton, Mouscron, Flobecq ja Enghien), on konkreetne kohustuslik keel hollandi keel. Belgia prantsuskeelse kogukonna teistes osades ei ole konkreetset võõrkeelt, mis oleks kõigile õpilastele kohustuslik.

Belgia (BE de): Prantsuse keel on esimene võõrkeel. Ainult koolides, kus prantsuse keel on õppekeel, on saksa keel esimene võõrkeel. Inglise keel ei ole tiptasemel juhtimisdokumentides määratletud kui kohustuslik võõrkeel. Kuid praktikas nõuavad kõik üldkeskkoolid, et õpilased õpiks inglise keelt. Seetõttu viitab see arv kahele konkreetsele kohustuslikule võõrkeelele ja määratleb inglise keele kohustuslikuna.

Saksamaa: üheksas liidumaas on esimese võõrkeelena kohustuslik inglise keel. Prantsuse keel on Saarimaal kohustuslik.

Iirimaa: kõik õpilased peavad õppima kahte riigikeelt: Inglise ja iiri keel. Õppekavas ei käsitleta kumbagi neist võõrkeelena.

Hispaania: Inglise keel on kohustuslik keel vaid mõnes autonoomses piirkonnas (nt Valencias, Riojas ja Castilla-La Manchas).

Soome: Rootsi keel on kohustuslik koolides, kus soome keel on koolikeel, ja soome keel on kohustuslik koolides, kus rootsi keel on koolikeel.

Bosnia ja Hertsegoviina: andmete kogumise lähenemisviis oli teistest riikidest erinev. 2021.–2022. aasta teave põhineb kantonite eeskirjade uuringul. Enamikus kantonites on inglise keel kohustuslik.

Šveits: kaks võõrkeelt on õpilastele kohustuslikud. Kindlaksmääratud kohustuslikud keeled hõlmavad kõiki riigikeeli (prantsuse, saksa, itaalia ja rooma keel) ja inglise keelt. Tellimus sõltub kantonist. Tavaliselt on kas riigikeel esimeseks

kohustuslikuks võõrkeeleks ja inglise keel teiseks võõrkeeleks või inglise keel esimeseks kohustuslikuks võõrkeeleks ja üks riigikeel teiseks. Täpsemalt, enamikus saksa keelt kõnelevates kantonites on esimene kohustuslik võõrkeel inglise keel ja teine prantsuse keel (mõnes kantonis on järjekord vastupidine). Prantsuskeelsetes kantonites on esimene võõrkeel saksa keel ja teine inglise keel. Itaaliakeelses kantonis on esimene kohustuslik võõrkeel prantsuse keel ja teine saksa keel.

Kohustusliku võõrkeeleõppe arengu analüüsimine aja jooksul näitab, et kohustuslike keeli käsitlev poliitika on Euroopas üsna stabiilne. Viimastel aastatel on siiski toimunud mõned muutused. ELis võttis Luksemburg 2017. aastal vastu reformi, millega tutvustati prantsuse keelt alushariduses alates 3. eluaastast. See tähendab, et nüüd õpivad lapsed prantsuse keelt enne saksa keele õppimist, mida nad alustavad 6-aastaselt (enne reformi oli saksa keel esimene kohustuslik keel, millele järgnes prantsuse keel). Nagu enne reformi, on inglise keel kolmas keel, mida kõik Luksemburgi õpilased peavad õppima. Väljaspool ELi võeti Montenegros 2017. aasta reformiga kasutusele inglise keel kui kohustuslik võõrkeel kõigile alghariduse esimese klassi üliõpilastele. Arvestades pikemat ajavahemikku, mis on kaardistatud käesoleva aruande eri väljaannetes (mis hõlmavad viimaseid kahte aastakümnet), rakendasid mõned teised riigid (nt Itaalia, Portugal ja Slovakkia) reforme, millega võeti kohustusliku teemana kasutusele inglise keel (üksikasjad vt Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2017, lk 44).

Teavet keelte kohta, mida juhtdokumendid peavad kohustuslikuks, võib täiendada andmetega eri keeli õppivate õpilaste tegeliku osakaalu kohta. Sellised andmed on esitatud C peatüki II jaos.

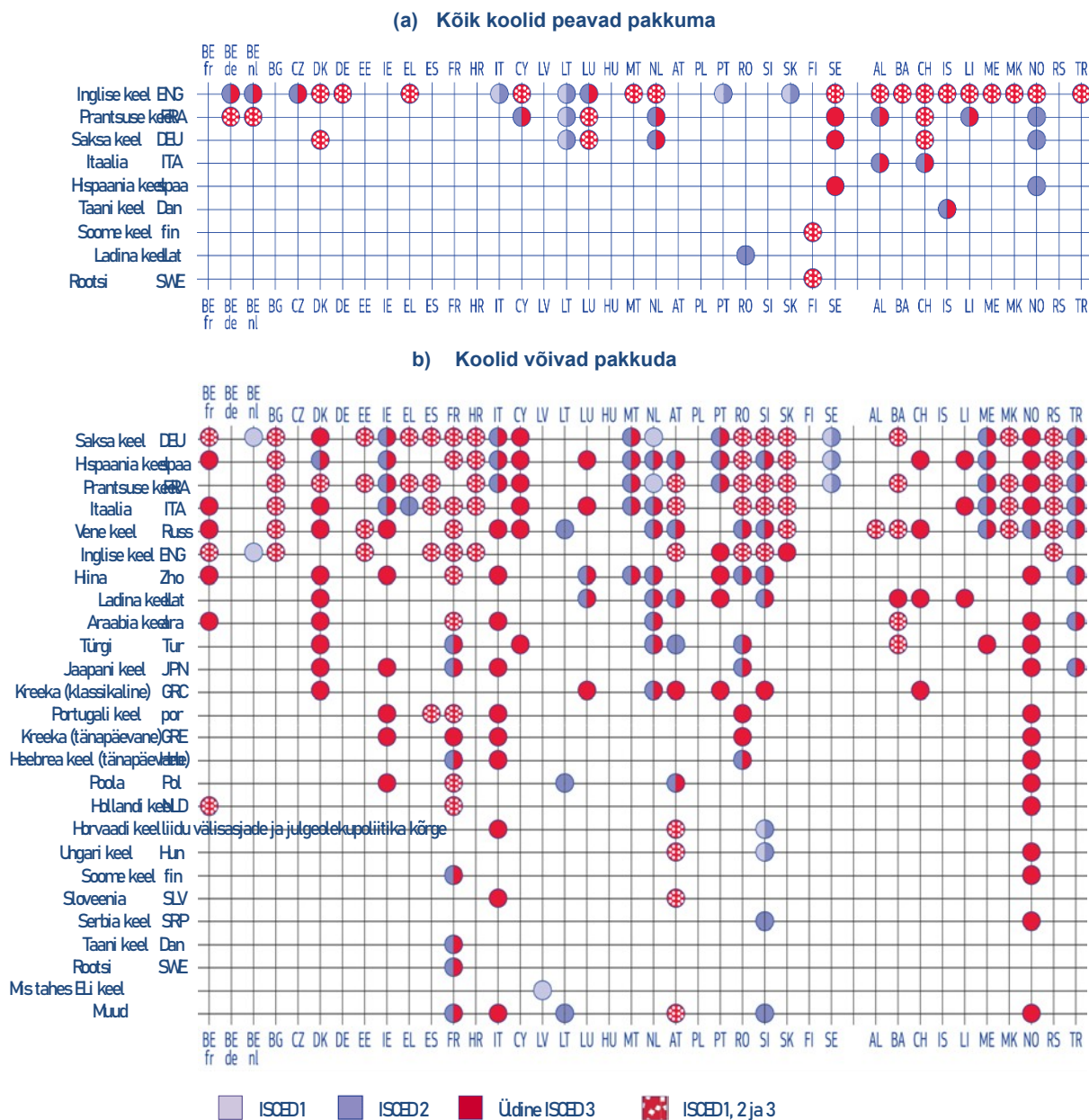
VEIDI ENAM KUI KOLMANDIKUS HARIDUSSÜSTEEMIDEST ON TIPPTASEMEL JUHTIMISDOKUMENTIDES TÄPSUSTATUD VÄHEMALT KAKS VÕÕRKEELT, MIDA KÕIK KOOLID PEAVAD PAKKUMA.

Võõrkeeled, mida õpilased õpivad (vt C peatüki II jagu), sõltuvad õppekavas sätestatud keelest. Joonisel B8 on näidatud koolides kasutatavad võõrkeeled vastavalt tipptaseme juhtdokumentidele. See koosneb kahest osast: a osas on märgitud konkreetset võõrkeelt, mida kõik koolid peavad esitama; osa b illustreerib võõrkeeli, mida koolid võivad õpilastele pakkuda.

Peaaegu kõigis riikides on tipptaseme juhtdokumentides täpsustatud võõrkeeled, mida koolid peavad pakkuma või võivad pakkuda (või mõlemale) vähemalt ühele haridustasemele. Lisaks võivad nad lubada või julgustada koole pakkuma muid kui nimetatud keeli. Mõnel juhul viidatakse juhtdokumentides sõnaselgelt koolide autonoomiale seoses keeltega, mida nad võivad kasutada, täpsustades samas neid, mida nad peavad esitama (Belgia saksakeelses kogukonnas ja Soomes). Muudel juhtudel ei ole juhtdokumentides täpsustatud keeli, mida koolid võivad kasutada, ega keeli, mida nad peavad pakkuma, andes koolidele täieliku autonoomia selle üle otsustamisel (Ungaris ja Poolas).

Enamikus riikides on tipptaseme juhtdokumentides täpsustatud üks või mitu võõrkeelt, mida kõik koolid peavad pakkuma. Enamikul juhtudel on need keeled inglise keel, millele järgnevad prantsuse ja/või saksa keel. Kui on täpsustatud teisi keeli, on need sageli ametlikud riigikeeled (soome/rootsi keel Soomes ja itaalia keel Šveitsis) või naaberriigi keel (itaalia keel Albaanias). Paljudel juhtudel, eriti alghariduse tasemel, on õppuritel kohustus õppida kindlaksmääratud võõrkeeli (vt joonis B7). Lisaks näitab joonis B8, et määratletud võõrkeelte arv suureneb teise taseme tasemel. Rootsis, Šveitsis ja Norras tuleks kõigis põhi- ja/või üldkeskharidusega koolides pakkuda sõltuvalt riigist nelja konkreetset võõrkeelt.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice.

Joonis 12 Joonis B8: Võõrkeeled, mis on määratletud põhi- ja üldkeskhariduse tiptaseme juhtdokumentides (ISCED 1–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud konkreetsed võõrkeeled, mida koolides pakutakse vastavalt õppekavale või muudele tiptasemel haridusasutuste väljastatud juhtdokumentidele. A osas on märgitud võõrkeeled, mida kõik koolid peavad esitama; osa b näitab võõrkeeli, mida koolid võivad valida. Mõnel juhul on koolidel lubatud või julgustatud pakkuma lisaks täpsustatud keeltele täiendavaid keeli.

Ühe või mitme haridustaseme puhul ei tohi õppekavas või tiptaseme juhtimisdokumentides täpsustada võõrkeeli, mida koolid peavad või võivad pakkuda. Mõnel juhul võivad nad selgesõnaliselt viidata kooliautonomiale selles poliitikaaldkonnas.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

See arv ja riigipõhised märkused ei täpsusta, kas märgitud keeled tuleks esitada esimese, teise või kolmanda keelena.

Klassikalisi keeli (st klassikalist kreeka ja ladina keelt) kasutatakse ainult siis, kui õppekavas või tiptasemel juhtimisdokumentides on need võõrkeelte alternatiivina määratletud.

Joonise igas osas on keeled loetletud kahanevas järjekorras vastavalt haridussüsteemide arvule, mis neid oma õppekavas või tiptasemel juhtimisdokumentides kaasavad. Pingereas ei võeta arvesse haridustaset (haridustasemeid), mille puhul võõrkeelte pakkumine on soovitatav/nõutav. Kui mitu keelt on loetletud samas arvus haridussüsteemides, järjestatakse need tähestikuliselt vastavalt nende ISO 639–3 koodile (vt <http://www.sil.org/iso639-3/>, viimati külastatud: 13. juuli 2022).

ELi ametlikud keeled kuvatakse, kui need on esitatud vähemalt kahes haridussüsteemis; kõik muud keeled on näidatud, kui need on esitatud vähemalt kolmes haridussüsteemis. Kõik keeled, mida ei kuvata, on joonisel märgitud kui „muud“ ja täpsustatud riigipõhistes märkustes.

Mõistete „õppekava“, „väliskeel“, „rahvusvaheline hariduse klassifikaator (ISCED)“ ja „juhtimisdokumendid“ kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): pealinna Brüsseli piirkonnas ja Belgia flaami kogukonna kõrval erikeelelise staatusega Vallooni kommunides peavad kõik koolid tagama hollandi keele alg- ja üldkeskhariduse. Vallooni kommunides, millel on saksakeelse kogukonna kõrval eriline keeleline staatus, peavad koolid tagama saksa keele alg- ja üldkeskhariduse. Alates 2022. aasta septembrist saab (prantsuse) viipekeelt pakkuda üldkeskhariduses.

Saksamaa: üheksas liidumaas peavad kõik koolid oskama inglise keelt. Kõik koolid peavad pakkuma prantsuse keelt Saarimaal.

Prantsusmaa: „Muud“ keeled on armeenia, Kambodža ja piirkondlikud keeled baski, bretooni, katalaani, korsika, kreooli, melaneesia, oksitaani ja tahiti keeled üldkeskhariduses. Alumine keskharidus, korea, vietnami ja piirkondlik keel Gallo, piirkondlikud keeled Alsace ja piirkondlikud keeled Moselle võib pakkuda ka. Üldises keskhariduses võib pakkuda ka norra, pärsia, tamili ning piirkondlikke keeli valliisi ja futunia keeles.

Itaalia: „Muud“ keeled on albaania ja serbia/horvaadi keel, mida peetakse serbo-horvaadiks.

Leedu: „Muud“ keeled hõlmavad läti keelt.

Madalmaad: kõik Frieslandi provintsi koolid peavad pakkuma friisi.

Austria: „Muud“ keeled on tšehhi, slovaki ja bosnia/horvaadi/serbia keeled, mida õpetatakse ühe keelena.

Sloveenia: „Muud“ keeled hõlmavad makedoonia ja (slopeeni) viipekeelt keskhariduse alumises astmes.

Soome: Rootsi keel peab olema kättesaadav koolides, kus õppekeeleks on soome keel, ja soome keelt koolides, kus koolikeel on rootsi keel.

Bosnia ja Hertsegoviina: Sarajevo kantoni koolid võivad valida araabia ja türgi keele.

Šveits: võõrkeeled on keeleliste piirkondade ja kantonite lõikes erinevad: Prantsuskeelsed kantonid peavad pakkuma saksa ja inglise keelt, saksakeelsed kantonid peavad pakkuma prantsuse ja inglise keelt ning itaalia keelt kõnelevad kantonid peavad pakkuma saksa, prantsuse ja inglise keelt alg- ja üldkeskhariduses. Itaalia keel peab olema üldkeskhariduses kõigis prantsus- ja saksakeelsetes kantonites. Romansh peab olema varustatud Graubündeni kantoni saksakeelses osas.

Norra: „Muud“ keeled on albaania, eesti, islandi, amhari, bosnia, Dari, Filipino, kantoni, korea, kurdi (sorani), Oromo, Punjabi, pärsia, somaali, tamili, (norra) viipekeel, tai, tigrinya, urdu ja vietnami keel.

Lisaks võõrkeeltele, mida koolid peavad pakkuma, mainitakse tiptasemel juhtimisdokumentides sageli võõrkeeli, mida koolid võivad valida. Lisaks inglise, prantsuse ja saksa keelele on kõige sagedamini määratletud võõrkeeled hispaania, itaalia ja vene keel. Siis tuleb hiina, millele järgneb ladina, araabia, türgi, jaapani, klassikalise kreeka ja portugali. Mitmes riigis on klassikalised keeled (st klassikaline kreeka ja ladina keel) tiptasemel juhtimisdokumentides võõrkeelena, mida koolid võivad pakkuda. Teisisõnu, need on alternatiivid kaasaegsetele võõrkeeltele ja neid saab nende asemel uurida. Tiptaseme juhtdokumentide kohaselt võivad väheste riikide koolid pakkuda ka mõnda muud Euroopa keelt.

Ootuspäraselt on selliste konkreetsete võõrkeelte arv, mida koolid võivad valida, suurendada üldkeskharidust, eelkõige üldkeskhariduses. Kui õpilased jõuavad selle haridustasemeni, peavad nad sageli õppima rohkem kui ühte võõrkeelt või neile antakse võimalus õppida valikainetena mitut võõrkeelt (vt joonised B3 ja B4). Seetõttu kajastab võõrkeele pakkumine õppekavas õppekavas esitatud nõudeid õpilastele.

Kindlaksmääratud võõrkeelte arv, mida koolid võivad pakkuda, on väga suur Prantsusmaal ja Austrias kõigil kolmel haridustasemel. See arv on eriti suur ka põhi- ja üldkeskhariduse puhul Ungaris, Rumeenias ja Sloveenias. Mõnes riigis täpsustatakse õppekavas suurt hulka võõrkeeli, mida koolid võivad pakkuda üldkeskhariduses täpsemalt. Nii on see Taanis, Iirimaa, Itaalias ja Norras.

UMBES POOLED EUROOPA RIIGID TÄPSUSTAVAD HARIDUSEGA SEOTUD AMETLIKES DOKUMENTIDES PIIRKONDLIKE VÕI VÄHEMUSKEELI

Lisaks ametlikele riigikeeltele räägitakse kõikjal Euroopas piirkondlike või vähemuskeeli riikide territooriumide osades. Kuigi neid keeli rääkivate inimeste õiguslik seisund ja arv on väga erinevad, on paljudel sageli mõningane ebakindlus (Gerken, 2022). Enamikus Euroopa riikides tunnustatakse õigusaktides ametlikult vähemalt ühte piirkondlikku või vähemuskeelt (vt joonis A1) ning edendatakse selle kasutamist erinevates avaliku elu valdkondades, sealhulgas avalikus halduses, õigusteenustes, hariduses, meedias, kultuuris ning majandus- ja ühiskondlikus elus.

Joonis B9 keskendub piirkondlike või vähemuskeelte kaasamisele haridusse. Selles on märgitud, kas kõrgetasemeliste haridusasutuste väljastatud ametlikud (juhitavad) dokumendid, nagu riiklikud õppekavad või haridusprogrammid, riiklikud hindamis- või eksamidokumendid või määrused, millega nõutakse, et koolid pakuksid õpet konkreetses keeles, viitavad piirkondlike või vähemuskeelte pakkumisele, ning kui see on nii, siis näitab see hõlmatud keeli.

Nagu jooniselt näha, viidatakse umbes pooltes uuritud haridussüsteemides tippasemel haridusasutuste väljastatud juhtdokumentides konkreetselt teatavate piirkondlike või vähemuskeelte pakkumisele. Hõlmatud keelte arv ulatub ühest või kahest (Taani, Kreeka, Madalmaad, Sloveenia ja Albaania) kuni 10 või enamani (Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Ungari, Poola, Rumeenia ja Serbia).

Mõnes riigis mainitakse kõiki ametlikult tunnustatud piirkondlike või vähemuskeeli (vt joonis A1) ja ainult neid piirkondlike või vähemuskeeli konkreetsetel juhtivates dokumentides, mille on välja andnud tippasemel haridusasutused. Nii on see Itaalias, Ungaris, Madalmaades, Poolas, Sloveenias, Soomes, Rootsis, Montenegros ja Norras. Näiteks Poolas on kõigil ametlikult tunnustatud piirkondlike või vähemuskeeltele põhiõppekava ja koolid on kohustatud pakkuma piirkondlikku või vähemuskeelt, kui teatavad tingimused on täidetud (nt keele õppimiseks taotleb minimaalne arv õpilasi). Hollandis, kus friisi keel on ametlikult tunnustatud vähemuskeel, peavad kõik Friisi piirkonna alg- ja keskhariduse õpilased seda keelt õppima (seetõttu peavad kõik selle valdkonna koolid seda andma). Lisaks juhendamisele võivad juhtdokumendid viidata eksamite korraldamisele piirkondlikes või vähemuskeeltes. Näiteks Ungaris saavad õpilased teha gümnaasiumi lõpueksami (érettségi) mis tahes ametlikult tunnustatud piirkondlikus või vähemuskeeles.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

		BEfr	BEde	BEnl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Viide puudub		•	•	•		•			•	•						•	•			•
Asturiani keel	ast											•								
Välgevene keel	bel																	•		
Bosnia ja Hertsegoviina keel	bos													•						
Bretoni keel	bre												•							
Bulgaaria keel	bul																			•
Katalaani keel	cat											•	•		•					
Valencia keel	cat											•								
Tšehhi keel	ces													•						
Corsican keel	cos												•							
Kashubian keel	csb																			
Taani keel	dan							•												
Saksa keel	deu													•	•				•	•
Kreeka keel	ell														•					•
Baskimaa keel	eus											•	•							
Fääri saared keel	fao						•													
Soome keel	fin																			
Meänkieli keel	fit																			
Kven keel	fkv																			
Prantsuse keel	fra														•					
Francoprovençal keel	frp												•		•					
Frisian keel	frs							•												
Friulian keel	fur														•					
Galician keel	glg											•								
Heebrea keel	heb				•									•						
Hrvaadi keel	hrv													•	•					•
Ungari keel	hun													•						
Armeenlased keel	hye				•															•
Itaalia keel	ita													•						
Gröönimaa keel	kal						•													
Keraim keel	kar																			
Leedu keel	lit																			
Ladin keel	lat														•					
Makedoonia keel	mkd													•						
Madala saksa keel	nds							•												
Occitan keel	oci											•	•		•					
Picard keel	pic												•							
Poola keel	pol													•				•		•
Kreeka keel	rof												•							
Romantiline keel	rom				•															•
Rumeenia keel	ron																			•
Rusyn keel	rus													•						•
Aromaania (Mach) keel	rup																			
Vene keel	rus																	•		
Slovaki keel	slk													•						•
Sloveenia keel	slv													•	•					•
Sami keel	sme																			
Albaanlased keel	sqi													•	•					
Sardinian keel	srn														•					
Serbia keel	srp													•						•
Tahitian keel	tah												•							
Tatar keel	tat																			
Türgi keel	tur				•							•								
Ukrainlased keel	ukr													•						•
Sorbid keel	wen							•												
Yiddish keel	yid																			
Muud keel													•							•

Joonis 13 Joonis B9: Piirkondlikud või vähemuskeeled, millele on konkreetselt osutatud põhi- ja üldkeskhariduse tipptaseme juhtdokumentides (ISCED 1–3), 2021/2022

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Vide puudub	•				•							•	•	•	•					•
Asturiani keel	ast																			
Valgevene keel			•																	
Rosniaia keel	bos														•				•	
Breton																				
Bulgaaria	bul					•													•	
Katalaani keel																				
Valencia	cat																			
Tõehhi			•		•															•
Corsican	cos																			
Kashubian			•																	
Taani keel	dan																			
Saksa keel			•	•	•	•					•									
Kreeka keel	ell									•										
Baskimaa																				
Fääri saared	fao																			
Soome keel	fin								•									•		
Meänkieli	fit								•											
Kven																		•		
Prantsuse keel	fra																			
Francoprovençal																				
Friisian	fy	•																		
Friulian																				
Galicia	glg																			
Heebrea keel			•		•															
Hrvaadi keel	hrv		•			•									•				•	
Ungari keel	hu		•			•	•	•											•	
Armeelased	hye		•																	
Itaalia	ita					•	•													
Gröönimaa	kat																			
Karaim			•																	
Leedu	lit		•																	
Ladīn																				
Makedoonia	mkd									•									•	
Madal saksa keel																				
Ocitan	oci																			
Picard																				
Poola	pol																			
Kreool																				
Romantiline	rom		•	•	•	•	•	•									•		•	
Rumeenia keel	ron																			•
Rusyn	rus							•											•	
Armaania (Mach)																•		•		
Vene keel	rus		•					•												
Slovaki keel	slk		•		•															•
Sloveenia	slv		•																	•
Sami									•	•									•	
Albaanlased	sqi														•	•		•		
Sardinian																				
Serbia keel	srp					•									•	•				
Tahitian																				
Tatar	tat		•																	
Türgi						•											•			
Ukrainlased	ukr		•		•	•														•
Sorbid																				
Yiddish	yid		•							•										
Muud			•																	•

Allikas: Eurydice.

Joonis 14 Joonis B9: Piirkondlikud või vähemuskeeled, millele on konkreetselt osutatud põhi- ja üldkeskhariduse tiipstateme juhtdokumentides (ISCED 1–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud õppekavas nimetatud piirkondlikud või vähemuskeeled või muud tiptasemel (haridus)asutuste väljastatud juhtdokumendid. Haridustasemeid, haridusvõimalusi või koolitüüpe ei eristata. Mõnes riigis võib nimetatud keeli pakkuda ainult mõne piirkonna koolides.

Joonisel kasutatud mõiste „piirkondlikud või vähemuskeeled“ hõlmab mõistet „mitteterritoriaalsed keeled“.

Tabelis olevad keeled on loetletud tähestikulises järjekorras vastavalt nende ISO 639–3 koodile (vt <http://www.sil.org/iso639-3/>, viimati vaadatud: 27. juuni 2022). Keeled, millel puudub ISO 639–3 kood, ja keelerühmad on märgitud kui „muud“ ja need on täpsustatud riigipõhistes märkustes.

Mõistete „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikaator (ISCED)“, „mitteterritoriaalne keel“, „piirkondlik või vähemuskeel“, „juhtimisdokumendid“ ja „kõrgetasemeline (haridus)asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Prantsusmaa: „Muu“ tähendab Gallo, Kibushi, Shimaore (Mayotte), melaneesia keeli, polüneesia keeli (Wallisian ja futunian), lääneflaami keeli ning Alsace'i ja Moselle'i piirkondlike keeli (tuntud kui Alsati ja Moselle'i murre).

Ungari: „Muu“ tähendab Boyash (romaani dialekt).

Poola: „Muu“ tähendab Lemkot.

Slovakkia: haridusstandardid nelja täiendava keele (bulgaaria, tšehhi, horvaadi ja poola) kohta võeti vastu 2022. aasta septembris, st 2022/2023. õppeaasta alguses.

Serbia: „Muu“ tähendab Bunjevac.

Mõnes muus riigis tunnustatakse õigusraamistikes ainult ühte ametlikku (riigi)keelt (vt joonis A1), kuid kõrgetasemeliste haridusasutuste väljastatud juhtdokumendid edendavad piirkondlike või vähemuskeelte pakkumist. Nii on see Bulgaarias, Kreekas, Prantsusmaal, Leedus ja Albaanias. Näiteks Prantsusmaal on prantsuse keel ainus ametlik keel, kuid piirkondades, kus räägitakse piirkondlike või vähemuskeeli, peaks õpilastel olema võimalik neid õppida kõigil haridustasemetel, eelkõige keskhariduse valikuliste ainetena. Samamoodi peaks Albaania piirkondades, kus elavad Makedoonia ja kreeka vähemused, alg- ja keskharidusega õpilased saama õppida koos albaania keelega oma kodukeelt. Kreekas hõlmavad juhtdokumendid türgi õpetust, mis toimub mõnes vähemuskoolis. Bulgaarias kiitsid 2017. aastal tiptasemel haridusasutused heaks heebrea, armeenia, roma ja türgi õppe õppekavad, mida õpilased soovi korral saavad õppida 2 tundi nädalas 7 aastat.

Kontrastne rühm koosneb riikidest, mis annavad ametliku staatuse piirkondlikele või vähemuskeeltele (vt joonis A1), kuid ei viita nendele keeltele tiptasemel haridusasutuste väljastatud juhtdokumentides. See kehtib Tšehhi, Küprose, Läti, Portugali ja Šveitsi kohta. Siiski võib esineda laiem viide nendele keeltele. Näiteks Tšehhis on rahvusvähemuste liikmetel õigus saada haridust oma emakeeles.

Mõned riigid ei tunnusta ametlikult piirkondlike või vähemuskeeli (vt joonis A1) ega viita nendele keeltele kõrgetasemeliste haridusasutuste (Belgia, Eesti, Iirimaa, Luksemburg, Malta, Bosnia ja Hertsegoviina, Island, Liechtenstein ja Türgiye) väljastatud juhtdokumentides.

KLASSIKALISED KEELED ON KOHUSTUSLIKUD VÄHEMALT MÕNEDELE KESKKOOLIÕPILASTELE PEAAGU POOLTES EUROOPA RIIKIDES.

Selleks et anda täielik ülevaade keeleõppest kogu Euroopas, on oluline kaaluda klassikaliste keelte pakkumist. Riiklikes õppekavades ei peeta sageli klassikalisi kreeka ja ladina keeli „väliskeelteks“ ning seetõttu ei hõlma kõnealuseid keeli käesoleva jao muud näitajad. Seega uurib see näitaja varem esitatud andmete täiendamiseks klassikaliste keelte pakkumist olenemata sellest, kuidas õppekava neid kategoriseerib. Näitaja keskendub klassikaliste keelte pakkumisele põhi- ja üldkeskhariduses.

Joonisel B10 keskendutakse klassikaliste keelte pakkumist käsitlevatele kahte tüüpi määrustele. Esimest tüüpi määrus kehtestab klassikalised keeled kohustuslike õppeainetena, mis tähendab, et õpilased peavad õppima klassikalist kreeka ja/või ladina keelt. Sellist nõuet võib kohaldada kas kõigi õpilaste suhtes vähemalt ühe osa keskkooli jooksul (nt üks õppeaasta) või ainult mõne kategooria õpilaste suhtes. Teist tüüpi määrus kehtestab (kõigile või mõnele) õpilastele õiguse õppida klassikalist kreeka ja/või ladina keelt, mis tähendab, et õpilased saavad otsustada, kas nad õpivad neid keeli, samas kui haridusasutused peavad

tagama, et keele pakkumine vastab õpilaste valikutele. Kõigil eespool nimetatud juhtudel võib klassikalist kreeka ja/või ladina keelt uurida iseseisva aina või laiema valdkondi hõlmavate teemade raames (nt klassikalised uuringud).

Joonise B10 punktis a on näidatud, et teise taseme alumise astme hariduses kehtestatakse juhtimisdokumentides harva nõue, et kõik õpilased peavad õppima klassikalisi keeli. Rumeenia on ainus riik, kus kõik teise taseme alumise astme õpilased peavad õppima ladina keelt, mis kuulub seitsmenda klassi teemasse „ladina ja roma kultuur“. Kreeka ja Küpros on ainsad riigid, kus kõik põhiharidusega õpilased peavad õppima klassikalist kreeka keelt.

Mõnes teises riigis (või haridussüsteemis) kehtib nõue õppida klassikalisi keeli keskhariduse alumise astme hariduses ainult üliõpilastele, kellel on teatud võimalused (Belgia, Saksamaa, Horvaatia, Madalmaade, Šveitsi ja Liechtensteini Flaami kogukond). Näiteks Saksamaal on klassikaline kreeka ja ladina keel kohustuslik õpilastele, kes soovivad omandada *klassikaliste keelte spetsialiseerunud Gümnaasiumis* Allgemeine Hochschulreife. Liechtensteinis gümnaasiumiõpingute madalamatel aastatel peavad *kõik* õpilased õppima ladina keelt. Flaami kogukonnas Belgias, Horvaatias ja Šveitsis võivad keskhariduse alumise astme üliõpilased spetsialiseeruda klassikaliste õpingutele ja seetõttu saavad klassikalised kreeka ja/või ladina keeled oma õppekava lahutamatuks osaks.

Neljas riigis (Saksamaa, Prantsusmaa, Luksemburg ja Austria) on üldhariduse alumise astme üliõpilastel õigus valida valikainetena klassikalist kreeka ja/või ladina keelt. Prantsusmaal kehtib see õigus kõigile põhiharidusega õpilastele ning see hõlmab nii klassikalist kreeka kui ka ladina keelt. Saksamaal, Luksemburgis ja Austrias on õigus ainult üliõpilastele, kellel on konkreetsed võimalused. Näiteks Luksemburgis saavad klassikalises rajas õppivad üliõpilased valida ladina, klassikalisi keeli (klassikaline kreeka ja ladina keel) või hiina keelt. Saksamaal peab *Gümnaasiumi* õpilaste esimene võõrkeel olema kas kaasaegne võõrkeel või ladina keel.

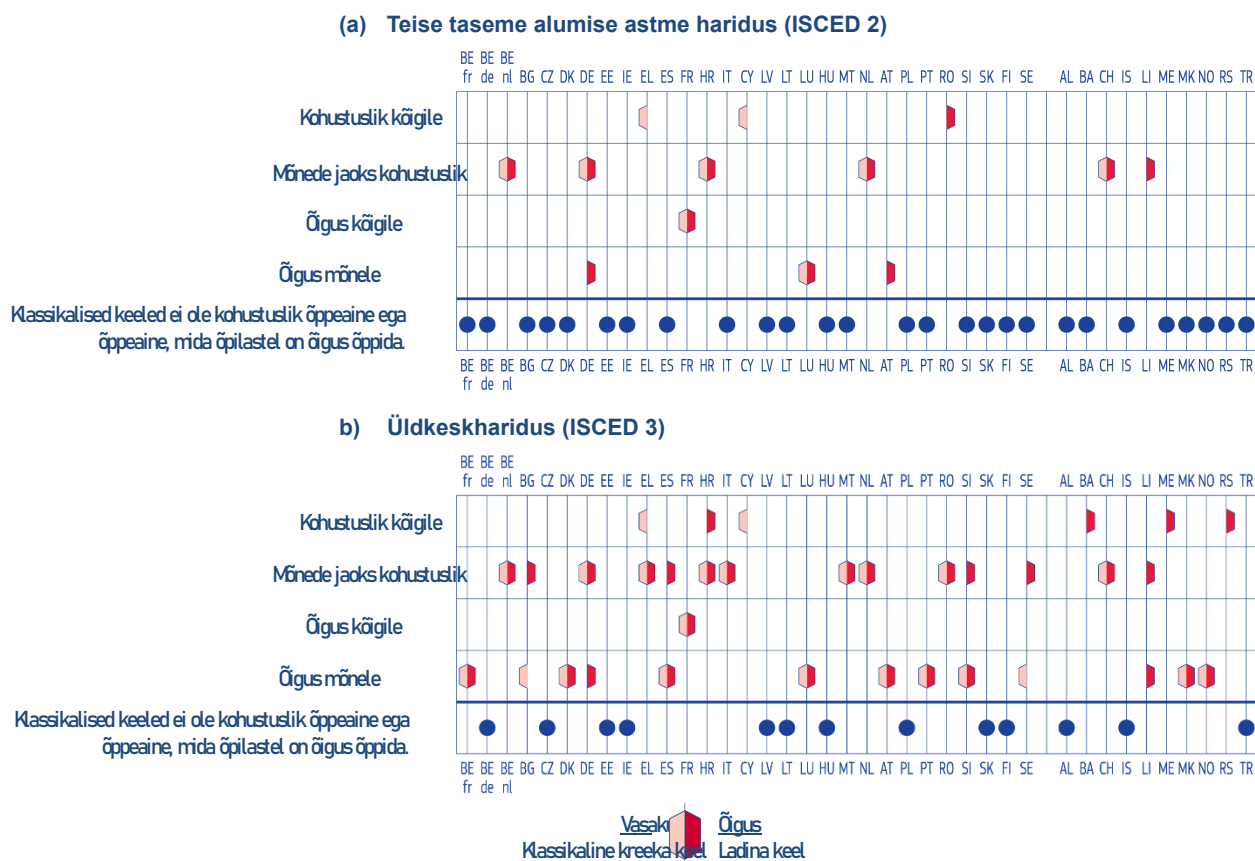
Nende riikide arv, kus on kehtestatud nõue või õigus õppida klassikalisi keeli, on üldkeskhariduses palju suurem kui teise taseme alumise astme hariduses.

Kõik üldkeskhariduse üliõpilased Horvaatias, Bosnias ja Hertsegoviinas, Montenegros ja Serbias peavad vähemalt ühe õppeaasta jooksul õppima ladina keelt. Horvaatias, lisaks miinimumnõudele, et kõik õpilased õpivad ladina keelt ühe aasta jooksul, peavad klassikalise programmi liikmed õppima ladina (ja klassikalist kreeka keelt) kogu keskhariduse (madalama ja ülemise) kestel. Veel 13 haridussüsteemis on ladina keel kohustuslik ainult õpilastele, kellel on mõned võimalused. Nagu eespool esitatud Horvaatia näide näitab, algavad need teed mõnikord teise taseme alumise astme haridusest.

Klassikaline kreeka keel on üldkeskhariduses kohustuslik vähem haridussüsteemides kui ladina keeles. Kõik Kreeka ja Küprose õpilased peavad õppima seda keelt keskhariduse alguses. Kreekas võivad keskkooliõpilased spetsialiseeruda klassikaliste õpingutele ja selle Pathway õpilastele on klassikaline kreeka keel (koos ladina keeles) kohustuslik pärast perioodi, mil see on kohustuslik kõigile õpilastele. Kaheksas täiendavas haridussüsteemis on klassikaline kreeka keel kohustuslik ainult õpilastele, kellel on konkreetsed võimalused. Nende õpilaste jaoks on klassikaline kreeka keel koos ladina keelega tavaliselt kohustuslik.

Prantsusmaal on üldkeskhariduses, nagu ka teise taseme alumise astme hariduses, kõigil õpilastel õigus õppida klassikalisi keeli valikuliste õppeainetena. Mitmes teises Euroopa riigis on üldkeskharidusega üliõpilastel õigus õppida klassikalisi keeli, kuid ainult mõnel viisil. Täpsemalt, 11 haridussüsteemi õpilased mõned Pathways on õigus õppida ladina ja 11 süsteemi õpilased mõned Pathways saab valida õppida klassikalise kreeka. Need kaks haridussüsteemide rühma kattuvad suures osas, kuna nii klassikaline kreeka kui ka ladina keel on tavaliselt valikainete hulgas. Näiteks Portugalis on nii klassikalised kreeka kui ka ladina keeled valikulised õppeained üliõpilastele, kes on „keelte ja humanitaarteaduste“ rajal.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice.

Joonis 15 Joonis B10: Klassikalise kreeka ja ladina keele õppimine üldkeskhariduses (ISCED 2–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonis näitab, kas klassikaline kreeka ja ladina keel on (kõigile või mõnele) õpilastele kohustuslikud ja kas (kõikidel või mõnel) üliõpilastel on õigus neid keeli õppida. Teave põhineb õppekaval või muudel kõrgetasemeliste (haridus)asutuste väljastatud juhtdokumentidel.

Klassikalist kreeka ja/või ladina keelt võib uurida iseseisvate õppeainetena või laiemaid valdkondi hõlmavate ainetena (nt „klassikalised uuringud“). Arvus võetakse arvesse mõlemat olukorda.

Mõistete „klassikaline keel“, „väliskeel“, „rahvusvaheline hariduse klassifikaator (ISCED)“, „keel kui kohustuslik teema“, „keel kui õigus“, „juhtimisdokumendid“ ja „kõrgtasemel (haridus) asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhine märkus

Belgia (BE fr): pärast käimasolevat õppekavareformi muutub ladina keel alates 2028. aastast keskhariduse esimese kahe kuni kolme aasta (ISCED 2) kohustuslikuks aineks.

Üldiselt, arvestades mõlemat uuritud haridustaset, on riigid, kus õpilased vajavad või kellel on õigus õppida klassikalisi keeli keskhariduses, sageli need, kus riigikeel tuleneb otseselt klassikalisest kreeka või ladina keelest ja/või riikides, kus üldkeskharidus koosneb erinevatest õppevaldkondadest, sealhulgas väga akadeemiliselt orienteeritud radadest.

Samuti väärib märkimist, et kui riikide määrustega ei kehtestata õpilastele nõuet või õigust õppida klassikalisi keeli, võivad koolid siiski neid keeli pakkuda. Näiteks Poolas võimaldab määrus, mis on kehtinud alates 2021/2022. aastast, gümnaasiumijuhtidel otsustada, millised vabatahtlikud õppeained – ladinakeelsete

ainete loetelu – nad pakuvad. Nagu on olemas ka teisi valikaineid, on olemas riiklik õppekava ladina keeles. Lisaks pakuvad Poolas gümnaasiumid mõnikord teema „ladina ja muinaskultuur“, mille jaoks on olemas ka õppekava. Samamoodi võivad Slovakkia gümnaasiumid valida ladina keele pakkumise ja kui nad seda teevad, kasutavad nad selle teema jaoks riiklikku õppekava. Belgia ja Sloveenia prantsuskeelses kogukonnas võib ladina keele lisada põhihariduses pakutavate valikuliste õppeainete hulka ning Soomes võib ladina keele lisada vabatahtliku ainenähtena nii põhi- kui ka üldkeskhariduses. Belgia ja Ungari flaami kogukonnas puudutab koolide autonoomia klassikaliste keelte pakkumisel nii kreeka kui ka ladina keelt ning see kehtib nii keskhariduse kui ka keskhariduse kohta. See näidete valik näitab, et üldkeskhariduse üliõpilastel võib olla võimalus õppida klassikalisi keeli isegi siis, kui puuduvad tiptasemel eeskirjad, mis nõuavad ja/või annavad neile õiguse seda teha.

SISSERÄNDAJA TAUSTAGA ÕPILASTEL ON ÕIGUS KODUKEELE ÕPETAMISELE VÄGA VÄHESTES RIIKIDES

Euroopas toimub õppekavas keele pakkumine erinevates vormides. Lisaks õppekeelele võib õppekava sisaldada ka võõrkeeli ja iidseid keeli (vt joonised B8 ja B10). Piirkondlikud ja vähemuskeeled, mida kõnelevad väiksemad riigi kodanike rühmad, kes on sellesse riiki elama asunud juba põlvkondi, on samuti esindatud paljude riikide koolides (vt joonis B9).

Joonis B11 keskendub kodukeele õpetamisele. Täpsemalt uuritakse, kas kõrgetasemeliste juhtimisdokumentide kohaselt on sisserändaja taustaga õpilastel, kes ei räägi kodus koolikeelt, õigus (tingimustega) koduse keele õpetamisele.

Rändetaustaga õpilaste kõneldavaid kodukeeli ei tohiks segi ajada piirkondlike või vähemuskeeltega. Erinevalt „piirkondlikest või vähemuskeeltest“ kõnelejatest ei ole sisserändaja taustaga kõnelejaid vastuvõtvast riigis juba põlvkondi asunud. Lisaks ei pruugi nad olla vastuvõtva riigi kodanikud, eriti äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste puhul.

Nagu jooniselt B11 näha, on sisserändaja taustaga õpilastel õigus kodukeele õpetamisele ainult kuues riigis, mis asuvad peamiselt Põhja-Euroopas. See õigus on olemas ainult tingimustel.

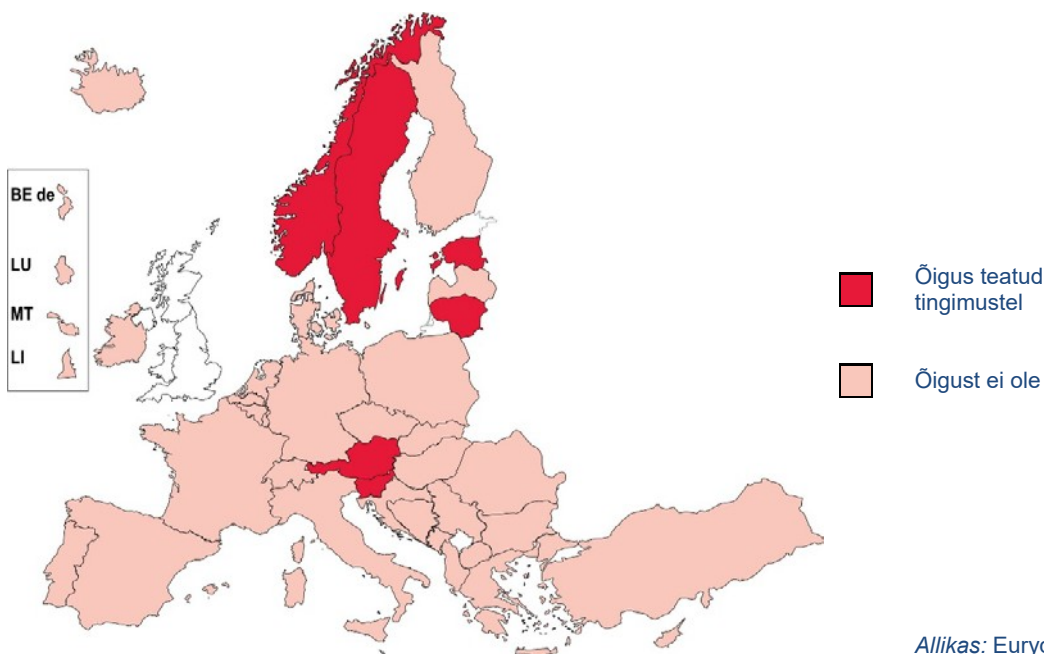
Minimaalne arv huvitatud õpilasi on sageli eeltingimus kodukeele tundide korraldamiseks. See arv on 5 Rootsis ja Leedus, 10 Eestis ja 12 Austrias. Huvitatud õpilased võivad tulla erinevatest klassidest ja/või koolidest.

Õpetajate kättesaadavus määrab kindlaks, kas kodukeele õpetamist saab pakkuda Leedus, Austrias, Rootsis ja Norras. Rootsis, kui õpetajakandidaatidel ei ole õpetamiseks nõutavat kvalifikatsiooni, otsustavad peaõpetajad, kas neil on kodukeelte õpetamiseks vajalikud pädevused. Kui Norras ei ole sobivaid töötajaid, peab omavalitsus otsima alternatiivseid võimalusi, näiteks kaugõpet.

Muud tingimused kehtivad konkreetsetel õpilastel. Rootsis peaks asjaomane keel olema keel, mida õpilased kasutavad oma igapäevases suhtluses kodus, mis tähendab, et õpilased peaksid juba mõnda keelt oskama.

Sloveenias saavad koolid taotleda spetsiaalseid riiklikke vahendeid, et toetada kodukeele tundide pakkumist. Kodukeelt õpetavad koolivälised sidusrühmad tingimusel, et neil on piisavalt huvi ja et õpetajad on kättesaadavad.

Neljas riigis (Austria, Soome, Rootsi ja Norra) tõestab tiptaseme haridusasutuste pühendumust kodukeele õpetamisele ka selle õpetamise jaoks konkreetsete õppekavade või õppekavade pakkumine.

Allikas: Eurydice.

Joonis 16 Joonis B11: Sisserändaja taustaga õpilaste õigus kodukeele õpetamisele alg- ja üldkeskhariduses (ISCED 1–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud, kas kõrgetasemeliste juhtimisdokumentide kohaselt on sisserändaja taustaga õpilastel, kes ei räägi kodus koolikeelt, õigus kodukeele õpetamisele.

Joonisel näidatud õigus viitab poliitilistele tingimustele/raamistikele, millega kehtestatakse sisserändaja taustaga õpilaste õigus koduse keele õpetamisele. Mõiste „õigus“ tähendab, et kõnealustel üliõpilastel on süstemaatiliselt juurdepääs kodukeele õpetamisele/osalemisele selles. Kui selle õiguse suhtes kehtivad teatavad tingimused (minimaalne arv huvitatud üliõpilasi jne), on need väljendatud juhtdokumentides (ja täpsustatud joonisega B11 seotud analüüsis). Kodukeele õpetamine võib toimuda ametlikus koolis või väljaspool seda ja/või koolitundides.

Summa ei hõlma kodukeele õpetamist, mida korraldab või toetab rahaliselt õpilaste päritoluriik ja/või valitsusvälised organisatsioonid.

Kuna kõigis riikides, kus õpilastel on õigus koduse keele õpetamisele, peavad olema täidetud eritingimused, on joonisel esitatud ainult kaks kategooriat: „mõnede tingimuste kohane õigus“ ja „õigus puudub“.

Mõisted „kodu keel“, „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikaator (ISCED), sisserändaja taustaga üliõpilased“ ja „juhtimisdokumendid“ on esitatud sõnastikus.

Sisserändaja taustaga õpilased võivad kasutada mõningaid keelepoliitika meetmeid või õigusakte, mis on suunatud konkreetsetele keeltele. Näiteks Belgia prantsuskeelses kogukonnas on asjaomased keeled (hiina, hispaania, kreeka, itaalia, Maroko, türgi, Tuneesia, portugali ja rumeenia keel) need üheksast riigist, kellega Belgia prantsuskeelne kogukond on sõlminud teatava partnerluse. Vanemad peavad esitama koolile taotluse, et nende lapsed saaksid osaleda keelekursustel. Iirimaaal võib alates 2017. aastast kehtinud riikliku võõrkeelestrateegia kohaselt sisserännanud õpilaste (Poola, leedu ja portugali keel) kõige enam kõneldavaid keeli õppekavasse lisada ja õppida riiklikeks eksamiteks. Nendes kahes haridussüsteemis on eespool nimetatud keelekursused kättesaadavad kõigile õpilastele, see tähendab mitte ainult sisserändaja taustaga õpilastele.

Vastavalt nõukogu 1977. aasta direktiivile võõrtöötajate laste hariduse kohta peaksid ELi liikmesriigid võtma „asjakohaseid meetmeid, et edendada emakeele ja päritoluriigi kultuuri õpetamist“ „laste puhul, kelle koolis käimine on vastuvõtva riigi õigusaktide kohaselt kohustuslik“ ja „kes on teise liikmesriigi kodanikust töötaja

ülalpeetavad“⁽³⁷⁾. Mõned riigid, näiteks Taani, hõlmavad lapsi, kes on Euroopa Majanduspiirkonna riikide, mis ei kuulu ELi, st Islandi, Liechtensteini ja Norra kodanikud.

Mõned riigid (Saksamaa, Austria, Sloveenia, Soome ja Rootsi) jälgivad kodukeele õpetamist, st koguvad süstemaatiliselt selle valdkonnaga seotud andmeid ja analüüsivad neid poliitika kujundamiseks. Saksamaal näitas rändenõukogu 2012. aastal käivitatud rände ja diskrimineerimise teabeplatvormi Mediendienst Integration korraldatud uuring, et 140 000 sisserändaja taustaga üliõpilast õppisid aastatel 2021/2022 oma kodukeeli³⁸. Austrias on ametlikus aruandes märgitud, et 2018.–2019. aastal õpetati 31 173 sisserändaja taustaga üliõpilasele kodukeelena 26 keelt³⁹. Sloveenias osales haridus-, teadus- ja spordiministeeriumi andmetel aastatel 2020/2021 kodukeele tundides 511 õpilast⁽⁴⁰⁾. Soomes õppis 2020. aastal kohustuslikus hariduses kodukeeli 42 636 üliõpilast. Kursusi korraldati 57 keeles⁽⁴¹⁾. Rootsis näitab ametlik statistika, et 2020./2021. aastal sai kodukeele õppemaksu 187 000 üliõpilast. Enim uuritud keeled olid araabia (58 700 õpilast) ja Somaalia (17 200 õpilast).⁴²

LISAKS VÕORKEELTELE KASUTATAKSE KEELEÕPPE PAKKUMISEKS SAGELI PIIRKONDLIKKE VÕI VÄHEMUSKEELI.

CLIL viitab kakskeelsele või keelekümblusharidusele, kus vähemalt mõnda ainet – näiteks matemaatikat, geograafiat ja loodusteadusi – õpetatakse koolikeelest erinevas keeles. Seda tüüpi sätte eesmärk on suurendada õpilaste keeleoskust muudes keeltes peale koolikeele.

Joonisel B12 uuritakse CLIL-programmide olemasolu alg- ja üldkeskhariduses ning CLILi edastamiseks kasutatavate keelte staatust. Joonist täiendab lisa (2. lisa), milles on esitatud üksikasjalikud andmed CLIL-i sätete kohta igas uuritud riigis (keeled, mida kasutatakse CLIL-i pakkumiseks ja hõlmatud haridustasemed).

Nagu jooniselt näha, on CLILi programmid olemas peaaegu kõigis Euroopa riikides. Ainult Kreeka, Bosnia ja Hertsegoviina, Island ja Türgi ei paku CLIL-programme.

Kõige levinum CLIL-programmi tüüp, mis kehtib 29 haridussüsteemis (35-st CLIL-programmidega), koosneb mõne õppeaine õpetamisest koolikeeles (riigikeel) ja muudes õppeainetes võõrkeeles. Enamikul seda tüüpi CLIL-programmiga haridussüsteemidel on kuni kolm erinevat keelekombinatsiooni (nt riigikeel ja inglise keel, riigikeel ja prantsuse keel ning riigikeel ja saksa keel). Mõnes haridussüsteemis on keelekombinatsioonide arv siiski suurem kui 10 (Saksamaa ja Prantsusmaa kohta vt 2. lisas esitatud teavet). Arvestades konkreetseid võõrkeeli, milles CLIL tarnitakse, on inglise, prantsuse ja saksa keel ning vähemal määral hispaania ja itaalia keel kõige sagedamini kasutatavad keeled.

Teine kõige levinum CLIL-programm, mis kehtib 18 haridussüsteemis, koosneb mõnede ainete õpetamisest riigikeeles ja muudes ainetes piirkondlikus või vähemuskeeles. Nagu eelmise tüübi puhul, erineb ka õpilaste keelekombinatsioonide arv haridussüsteemide lõikes. Nad saavad valida ühe keelevaliku (nt riigikeel ja poola keel tšehhi keeles) ja rohkem kui kümne valiku vahel (Prantsusmaal, Ungaris ja Rumeenias).

Teist tüüpi CLIL-programmi leidub riikides, kus on mitu riigikeelt (vt joonis A1), kus on sageli olemas programmid, mis pakuvad erinevaid teemasid kahes riigikeeles. Seda tüüpi CLIL-programm on olemas Belgias, Iirimaa, Luksemburgis, Maltal, Soomes ja Šveitsis.

Piiratud arv riike pakub CLIL-programme, mis ei kuulu eespool nimetatud kategooriatesse. Näiteks Belgia flaami kogukonnas hõlmavad mõned CLIL-programmid paralleelselt õpetamist rohkem kui kahes keeles, täpsemalt kahes või kõigis kolmes riigikeeles (vt joonis A1) ja võõrkeeles. Samamoodi on Hispaanias CLIL-

37 Nõukogu 25. juuli 1977. aasta direktiiv 77/486/EMÜ võõrtöötajate laste hariduse kohta.

38 https://mediendienst-integration.de/fileadmin/Dateien/Factsheet_Herkunftssprachlicher_Unterricht_2022.pdf

39 https://pubshop.bmbwf.gv.at/index.php?article_id=9&search%5Bcat%5D=4&Pub=824

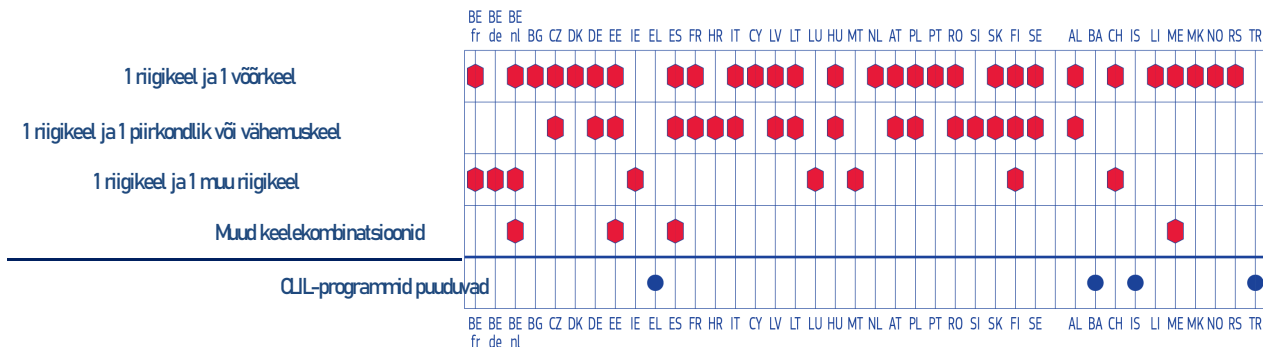
40 <https://www.gov.si/teme/jeziki-v-vzgoji-in-izobrazevanju/>

41 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Omana_aidinkielenä_opetetut_kielet_ja_opetukseen_osallistuneiden_määrätvuonna_2020.pdf

42 <https://www.skolverket.se/download/18.7f8c152b177d982455e15bc/1616397146883/pdf7920.pdf>

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

programmid, mis hõlmavad rohkem kui kahte keelt, ja lisaks programmid, kus mõnda õppeainet õpetatakse piirkondlikus keeles ja mõnda õpetatakse võõrkeeles (riigikeel – hispaania – kasutatakse nendes programmides ainult teemal Lengua Castellana y Literatura). Seda tüüpi CLIL-programmi leidub ka Eestis ja Montenegros, kus mõned koolid pakuvad programme, mis pakuvad teatud teemasid vähemuskeeles (vene keel Eestis ja albaania keel Montenegros) ja teised võõrkeeles (inglise keeles mõlemas riigis).

Allikas: Eurydice.

Joonis 17 Joonis B12: CLIL-programmide olemasolu ja CLILis põhi- ja üldkeskhariduses kasutatavate keelte staatus (ISCED 1–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud keelekombinatsioonid, mida kasutatakse CLILis vastavalt õppekavale või muudele tiptasemel (haridus)asutuste väljastatud juhtdokumentidele (välja arvatud keeled, mida nendes dokumentides ei ole täpsustatud, on loetletud 2. lisa riigipõhistes märkustes.

Kuvatav säte hõlmab vähemalt üht ISCED 1–3 haridustaset. See arv ei täpsusta taset. See teave on esitatud 2. lisas.

Joonisel kasutatud mõiste „piirkondlik või vähemuskeel“ hõlmab mõistet „mitteterritoriaalsed keeled“. Joonisel võetakse arvesse piirkondlikke või vähemuskeeli, millel on nii ametlik staatus kui ka ametlik staatus. Joonis ei hõlma järgmist:

- õpilaste emakeeles pakutavad haridusprogrammid üliõpilastele, kelle koolikeele valdamine ei ole piisav (vt joonis E9);
- programmid rahvusvahelistes koolides.

Mõistete „sisu ja keele integreeritud õpe“ (CLIL), „väliskeel“, „rahvusvaheline hariduse klassifikaator (ISCED)“, „koolikeel“, „mitteterritoriaalne keel“, „piirkondlik või vähemuskeel“, „riigikeel“ ja „kõrgtaseme (haridus) asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused 2. lisa lõpus.

Kuigi ükski uuritud haridussüsteemidest ei paku kõiki (nelja) liiki CLIL-programmi, mis on esitatud joonisel B12, on neljal kolm programmi (Belgia, Eesti, Hispaania ja Soome Flaami kogukond). 16 haridussüsteemis on leitud kahte tüüpi CLIL-programmi. Enamik haridussüsteeme, millel on kahte liiki CLIL-programmi, pakuvad programme riigikeeles ja võõrkeeles ning riigikeeles ja piirkondlikus või vähemuskeeles (Tšehhi, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Läti, Leedu, Ungari, Austria, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Rootsi ja Albaania). 15 haridussüsteemis on olemas ainult üks CLIL-programmi liik. See hõlmab kõige sagedamini riigikeelt ja võõrkeelt (Bulgaaria, Taani, Küpros, Madalmaad, Portugal, Liechtenstein, Põhja-Makedoonia, Norra ja Serbia). Muud haridussüsteemide korraldused, millel on üht liiki CLIL-programmi, hõlmavad programme, millel on kaks riigikeelt (Belgia, Iirimaa, Luksemburgi ja Malta saksakeelne kogukond) ning need, mis ühendavad riigikeele piirkondliku või vähemuskeele (Horvaatia ja Sloveenia).

Miski ei viita sellele, et CLIL-programmid oleksid koondunud ühele konkreetsele haridustasemele. Enamikus Euroopa riikides on CLIL-programmid olemas kõigis uuritud haridustasemetes, st alg-, kesk- ja keskhariduses. Siiski pakuvad riigid sageli konkreetseid keelevalikuid ainult teatud haridustasemetel. See tähendab, et kõik riigis olemasolevad CLIL-võimalused ei ole kättesaadavad kõigil haridustasemetel (üksikasjad on esitatud 2. lisas).

CPEATÜKK OSALEMINE

IJAGU – ÕPILASTE ÕPITUD VÕORKEELTE ARV

Euroopa poliitiline eesmärk on tagada, et kõigil õpilastel oleks võimalus õppida võõrkeeli. 2002. aastal Barcelonas toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel leppisid poliitikakujundajad kokku, et oluline on õpetada vähemalt kahte võõrkeelt juba väga varasest east alates⁽⁴³⁾. Nõukogu 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele⁽⁴⁴⁾ korrati seda eesmärki, kutsudes liikmesriike üles aitama kõigil noortel omandada keskhariduse lõpuks pädevused kahes keeles, mis ei ole nende koolikeel. Noortel peaks olema võimalik kasutada ühte neist kahest keelest tõhusalt sotsiaalsetel, õppimis- ja ametialastel eesmärkidel ning teist keelt teistega suhtlemiseks teatava ladususega.

Võttes arvesse eespool nimetatud eesmärki anda noortele pädevus kahes võõrkeeles, esitatakse käesolevas jaos andmed õpilaste õpitud võõrkeelte arvu kohta vastavalt haridustasemele ja võimalustele. Täpsemalt keskendutakse õpilaste osakaalule, kes õpivad ühte võõrkeelt algtasemel (vt joonis C1) ja kahte või enam võõrkeelt teise taseme alumisel tasemel (vt joonis C3). Samuti⁴⁵ käsitletakse nende protsendimäärade erinevusi aastatel 2013–2020 (vt joonised C2 ja C4). Lisaks uuritakse selles osas võõrkeeleõppe erinevusi üldharidust omavate üliõpilaste ning teise taseme ülemise astme kutsehariduse ja -õppe üliõpilaste vahel 2020. aastal (vt joonis C5) ja võrreldakse neid 2013. aastaga (vt joonis C6). Lõpuks näitab see põhi- ja keskkooliõpilaste poolt õpitud võõrkeelte keskmist arvu (vt joonis C7).

Jaotises kasutatakse Eurostati/UOE andmete kogumise andmeid õpilaste poolt asjaomasel vaatlusaastal õpitud keelte arvu kohta. Enamikus esitatud andmetest võetakse arvesse konkreetse haridustaseme üliõpilasi, nimelt alg-, kesk- või⁴⁶ keskharidust. Seetõttu ei näita andmed, milliseid keeli ja keelte arvu õpilased õpivad igal õppeaastal igal haridustasemel, vaid annavad ülevaate keeltest, mida õpilased õpivad (ja kui palju nad õpivad) kõigil haridustaseme klassidel konkreetset vaatlusaastal. Kuid üks näitaja jaotises (esitatud joonisel C1b) annab vanusega seotud andmeid ja võimaldab seega paremini mõista konkreetsetes vanuses õpitavate keelte arvu.

Eurostati/UOE andmete kogumine hõlmab ainult keeli, mida peetakse kõrgharidusega haridusasutuste koostatud õppekavas võõrkeelteks. Piirkondlikud või vähemuskeeled lisatakse ainult siis, kui õppekava määrab need võõrkeelte alternatiiviks. Lisaks põhiõppekavale pakutavate keelte õppimist ei arvestata. Siia ei kuulu ka andmed mittekodanike kohta, kes õpivad oma emakeelt eriklassides, või nende kohta, kes õpivad vastuvõtva riigi õppekeelt.

Kuna Eurostati/UOE andmete kogumine ei hõlma kõiki haridussüsteeme, mille kohta on Eurydice'ilt kättesaadav teave, puuduvad selles jaos süstemaatiliselt Belgia, Albaania, Šveitsi, Montenegro ja Türkiye saksakeelse kogukonna andmed.

43 Eesistujariigi järeldused – Euroopa Ülemkogu 15.–16. märtsi 2002. aasta Barcelona kohtumine, C/02/930.

44 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019, lk 17).

45 Vaatlusaastateks on vastavalt 2012/2013 ja 2019/2020 õppeaastad.

46 C peatüki aluseks olevad Eurostati andmed hõlmavad alg-, kesk- ja ülemise astme haridusprogramme järgivaid õpilasi. Sõltuvalt riigist ja selle haridussüsteemi korraldusest võivad andmed (või ei pruugi) hõlmata õpilasi väljaspool nende tasemetega seotud tüüpilist vanusevahemikku. Näiteks võib lisada teise võimaluse täiskasvanuhariduse, kui see on osa formaalsest haridussüsteemist nendel haridustasemetel. Teavet selle kohta, kas riigi andmed sisaldavad täiskasvanuhariduse programme, võib leida riiklikest kvaliteediaruannetest, punkt 6.3.1. (vt Eurostati veebisaiti (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/educ_uae_enr_esms.htm)). Lisaks viitavad Eurostati andmed (kesksele) kutseharidusele ja -koolitusele (kõrgema astme) kutsehariduse ja -õppe programmidele, mis on riigis olemas, samas kui Eurydice'i andmetes võetakse arvesse ainult ISCED koodiga 354 programme (vt joonised B5 ja B6). Seetõttu hõlmavad Eurostati andmed Eurydice'i andmetest laiemat (keskse) kutsehariduse ja -õppe programmide valikut.

ELI TASANDIL ÕPIB 86% ALGÕPILASTEST VÄHEMALT ÜHTE VÕÖRKEELT

Kõikides riikides,⁴⁷v.a lirimaal, õpivad õpilased põhihariduses kohustusliku õppeainena võõrkeelt või võõrkeeli. See õppimine algab tavaliselt vanuses 6–8 aastat või mõnikord varem (vt joonis B1). Nagu näidatud joonisel C1a, õpib 86,1 % ELi tasandi algkooliõpilastest vähemalt ühte võõrkeelt. Riigi tasandil võib võõrkeeleeõppes osalemise määr algkooliealiste hulgas siiski oluliselt erineda, sõltuvalt vanusest, mil võõrkeeleeõpe muutub kohustuslikuks.

15 riigis õpib vähemalt 96 % algharidust omandavatest õpilastest ühe või mitu⁴⁸võõrkeelt. Nende kõigi puhul muutub võõrkeele õppimine kohustuslikuks hiljemalt alghariduse esimesel aastal, mis vastab Malta 5-aastasele vanusele; 7 aastat Horvaatias, Lätis ja Poolas; 6 aastat ülejäänud 11 riigis.

ELi tasandil ei õpi 13,9 % algharidusega õpilastest koolis võõrkeelt. Kolmes haridussüsteemis vähemalt pooled õpilased seda ei tee. Belgia prantsuskeelse kogukonna teatavates osades ja Belgia flaami kogukonnas on võõrkeele õppimise kohustuslik vanus 10 aastat, st kui õpilased on alghariduse viiendas (kuues klassis) (vt joonis B1); Madalmaades on koolidel paindlikkus otsustada, millal algkooliõpilased peavad alustama võõrkeele õppimist (vt joonis B1).

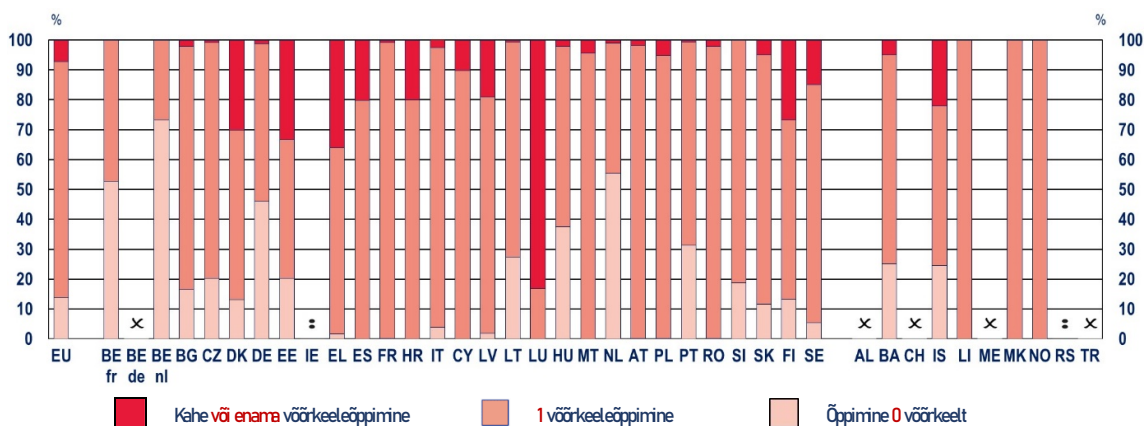
Teise võõrkeele õppimine muutub sageli kohustuslikuks põhihariduse alguses või alghariduse lõpus (vt joonis B1). Seega on kaks või enam võõrkeelt õppivate algõpilaste osakaal üsna väike. ELi tasandil on see 7,2 %. Kuid umbes 30 % algharidusega õpilastest õpib Taanis, Eestis ja Kreekas kahte või enamat võõrkeelt ning see protsent on palju suurem Luksemburgis (83,2 %), kus teise keele õppimine muutub kohustuslikuks 6-aastaselt.

Joonisel C1b on esitatud nende õpilaste osakaal, kes õpivad alghariduses võõrkeelt. See teave ei ole siiski kättesaadav kõigi haridussüsteemide kohta, mis on esitatud joonisel C1a.

47 lirimaal ei ole alghariduses võõrkeeleeõpet. Õpilased peavad õppima kahte riigikeelt: Inglise ja iiri keel. Õppekavas ei käsitleta kumbagi neist võõrkeelena.

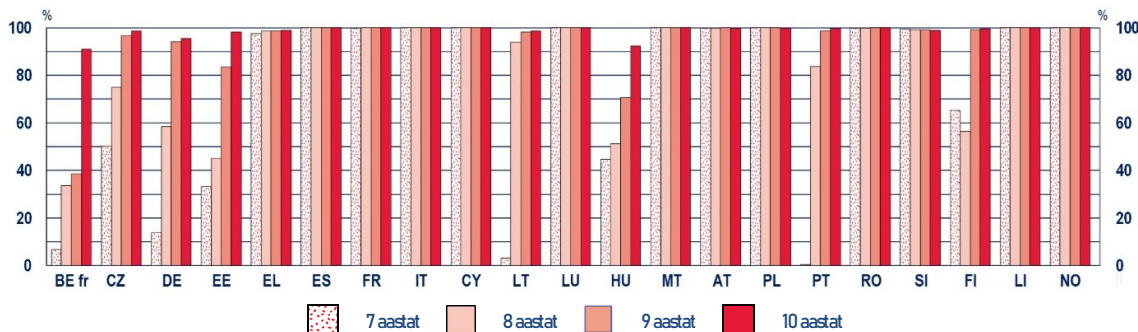
48 EL, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LU, MT, AT, PL, RO, LI, MK ja NO.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Joonis 18 Joonis C1a: Võõrkeeli õppivate õpilaste osakaal alghariduses (ISCED 1), keelte arvu järgi, 2020

Allikas: Eurydice arvutused, mis põhinevad avaldamata Eurostati/UE andmetel (viimati ajakohastatud 29. septembril 2022).

Joonis 19 Joonis C1b: Õpilaste osakaal, kes õpivad põhihariduses vähemalt ühte võõrkeelt (ISCED 1), vanuse järgi, 2020

Selgitavad märkused

0, 1 või 2 (või rohkem) võõrkeelt õppivate õpilaste protsent arvutatakse kõigi õpilaste kohta ISCED 1 (joonis C1a) või ISCED 1 (joonis C1b) konkreetses vanuses, isegi kui võõrkeelte õppimine ei alga esimestel aastatel sellel tasemel. Täpsemalt jagatakse 0, 1 või 2 (või rohkem) võõrkeeli õppivate õpilaste arv 0, 1 ja 2 (või rohkem) võõrkeelt õppivate õpilaste summaga ISCED 1 (joonis C1a) või ISCED 1 konkreetses vanuses (joonis C1b).

Vanust käsitlevate andmete kogumises osalemine on vabatahtlik. Seetõttu on hõlmatud vähem haridussüsteeme.

Andmed on esitatud 1. lisas. Eurostati/UE andmekogumise ulatuse kohta vt käesoleva peatüki sissejuhatust.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UE andmete kogumine [educ_uae_lang02].

Belgia (BE nl): joonisel C1a esitatud andmete vaatlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ei olnud andmete väljavõtte tegemise kuupäeval kättesaadavad).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Iirimaa: joonise C1a lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

Luxembourg: joonise C1a lähteandmed 0 keele kohta olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

Serbia: see riik kuulub UOE andmekogumisse [educ_uae_lang02], kuid andmed puuduvad.

Joonisel C1b nimetatud vanus vastab õpilaste tegelikule vanusele, mitte nende tinglikule vanusele (vanus, mida üliõpilane peaks olema konkreetsetes klassis). See võib põhjustada mõningaid lahknevusi võõrkeelte õppimise alustamise vanust ja tegelikku osalemist keeleõppes käsitlevate eeskirjade vahel, sest mõned õpilased ei pruugi olla klassis, kus nad peaksid olema. Näiteks Belgia prantsuskeelses kogukonnas peaksid kõik õpilased olema alustanud võõrkeele õppimist 10-aastaselt (tinglik vanus) (vt joonis B1), st alghariduse viiendas klassis. Kuid 9,1 % 10-aastastest õpilastest (tegelik vanus) ei õpi veel võõrkeelt. Asjaolu, et mõned 10-aastased õpilased ei pruugi veel olla alghariduse viiendas klassis, võib seda osaliselt seletada. Siiski illustreerib joonis C1b peamiselt tugevaid suhteid võõrkeelte õppimise ametliku algea (vt joonis B1) ja tegeliku keeleõppes osalemise vahel.

21-st haridussüsteemist 13 õpib peaaegu kõik õpilased (vähemalt 97 %) võõrkeelt igas vanuserühmas. 12 haridussüsteemis muutub võõrkeeleõpe kohustuslikuks enne 7-aastaseks saamist, samas kui Sloveenias muutub see kohustuslikuks 7-aastaseks saamisel (vt joonis B1).

Enamikus haridussüsteemides, kus võõrkeele õppimise kohustuslik vanus on hilisem, toimub selge start kohustuslikule algeale vastavas vanusekategorias. Start toimub 8-aastaselt Tšehhis, Saksamaal, Leedus ja Portugalis; 9-aastaselt Ungaris; ja 10-aastaselt Belgia prantsuskeelses kogukonnas. See korreleerub vanusega, mil võõrkeeleõpe muutub aastatel 2021/2022 kohustuslikuks kõigile vastava riigi üliõpilastele (vt joonis B1).

2020. aastal (andmete vaatlusaasta) võisid Eesti ja Soome koolid otsustada vanusevahemikus (7–9 aastat) vastavalt tippaseme eeskirjadele. Võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal tõusis mõlemas riigis selgelt 9-aastaselt. Kuigi Eestis kehtib see paindlikkus jätkuvalt, tühistati Soomes see alates 2021/2022 kindlaksmääratud vanusepiiri (7-aastane) kasuks (vt joonis B2).

Joonis C1b näitab ka seda, et mitmes riigis võtavad koolid enne kohustuslikku vanust õppekavasse võõrkeeli. Näiteks Ungaris, kus kõik õpilased peavad alustama võõrkeele õppimist 9-aastaselt, vähemalt 40 % neist teeb seda 7–8-aastaselt. Samuti hakkab Tšehhis 50 % õpilastest võõrkeelt õppima 1 aasta varem kui vanus, mil see muutub kohustuslikuks. See tähendab, et koolid pakuvad keeleõpet varem kui vaja.

Lisaks õpib Belgia prantsuskeelses kogukonnas rohkem kui 30 % õpilastest võõrkeelt kaks aastat, enne kui see muutub kohustuslikuks kõigile 10-aastastele üliõpilastele. Seda tulemust võib selgitada õigusaktide erinevustega kogu territooriumil: Belgia prantsuskeelse kogukonna mõnes osas alustavad õpilased esimese võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena alates 8. eluaastast (vt joonis B1).

AASTATEL 2013–2020 SUURENES VÕÕRKEELT ÕPPIVATE ALGÕPILASTE OSAKAAL MÄRKIMISVÄÄRSELT KAHEKSAS RIIGIS.

ELi tasandil õppis 2020. aastal 86,1 % algharidusega õpilastest üht või mitut võõrkeelt, samas kui 2013. aastal oli see 79,4 %. Joonisel C2 on näidatud kolm erinevat suundumust sellel perioodil.

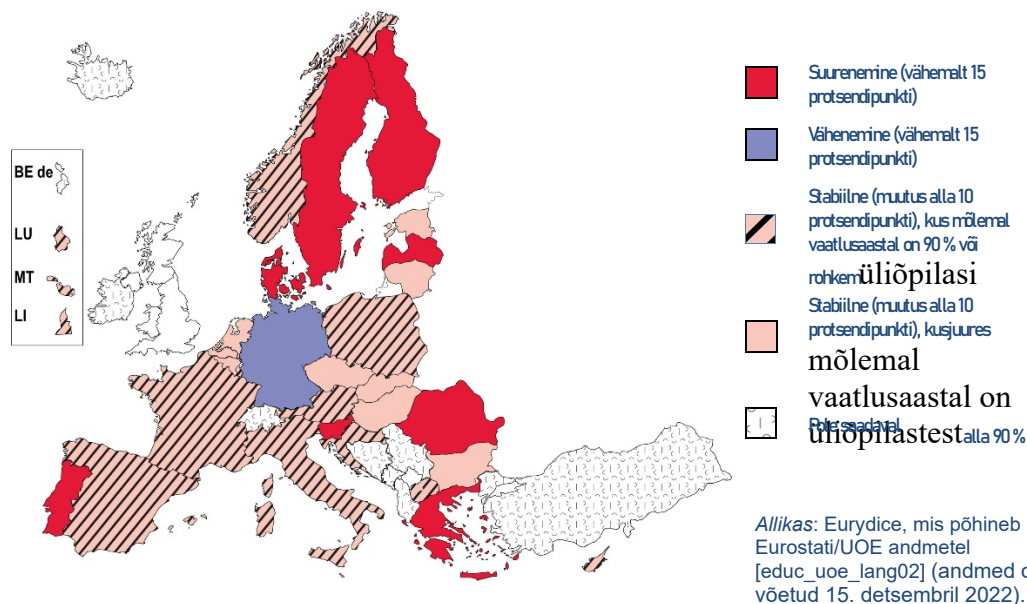
Suurimas haridussüsteemide rühmas (21 haridussüsteemi) püsis olukord suhteliselt stabiilsena (erinevus oli väiksem kui 10 protsendipunkti). Neist 12 õpib mõlemal vaatlusaastal vähemalt üht võõrkeelt (Hispaanias, Prantsusmaal, Horvaatias, Itaalias, Küprosel, Luksemburgis, Maltal, Austrias, Poolas, Liechtensteinis, Põhja-Makedoonias ja Norras). Ülejäänud üheksas haridussüsteemis püsis olukord suhteliselt stabiilsena, kuigi osalusmäär oli madalam (Belgia, Bulgaaria, Tšehhi, Eesti, Leedu, Ungari, Madalmaade ja Slovakkia Prantsuse ja Flaami kogukondades).

Teises kaheksast riigist koosnevas rühmas suurenes aastatel 2013–2020 võõrkeeli õppivate algõpilaste osakaal vähemalt 15 protsendipunkti. Kreekas, Lätis, Soomes ja Rootsis on kasv 15–25 protsendipunkti ning Taanis, Portugalis, Rumeenias ja Sloveenias vähemalt 30 protsendipunkti. Paljudel juhtudel võib kasvu

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

seletada muutustega vanuses, mil õpilased peavad alustama oma esimese kohustusliku võõrkeele õppimist (vt joonis B2). Soomes ja Rootsis, kus koolidel oli paindlikkus otsustada 2013. ja 2020. aasta vanuse üle⁴⁹, võis kasv kajastada asjaolu, et algkoolid võtsid võõrkeeled kasutusele 2020. aastal varem kui 2013. aastal.

Saksamaal võib täheldada vastupidist suundumust, sest vähemalt ühte võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal vähenes 13,5 protsendipunkti võrra, 67,9 %-lt 2013. aastal 54,4 %-le 2020. aastal (nagu näitab näitajaga seotud riigipõhine märkus, võib see olla osaliselt seotud meetodiliste muudatustega).

Joonis 20 Joonis C2: Suundumused nende õpilaste osakaalus, kes õpivad alghariduses vähemalt ühte võõrkeelt (ISCED 1), 2013 ja 2020

Selgitavad märkused

Vähemalt ühte võõrkeelt õppivate õpilaste protsent arvutatakse kõigi ISCED 1 aastate kõigi õpilaste suhtes, isegi kui võõrkeele õppimine ei alga selle taseme esimestel aastatel. Täpsemalt öeldes jagatakse 1 või 2 (või rohkem) võõrkeeli õppivate õpilaste arv ISCED 1 aasta jooksul 0, 1 ja 2 (või rohkem) võõrkeelt õppivate õpilaste summaga.

Riigipõhised märkused viitavad aegriidade katkemisele ainult juhul, kui need ilmsid 2013. või 2020. aastal. Aegriidade katkestusi nende kahe vaatlusaasta vahel, mis võisid esineda mõnes riigis, ei ole märgitud.

Andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud meetodilist märkust vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx.

Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt käesoleva peatüki sissejuhatust.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang02].

Belgia (BE nl): võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ei olnud andmete väljavõtte tegemise kuupäeval kättesaadavad).

Saksamaa: 2013. aasta lähteandmed märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Iirimaa: 2013. ja 2020. aasta lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

49 Rootsis on see endiselt nii, kuid Soomes on see alates 2020. aastast peatunud (vt joonis B2).

Bosnia ja Hertsegoviina: 2013. aasta andmed ei ole kättesaadavad.

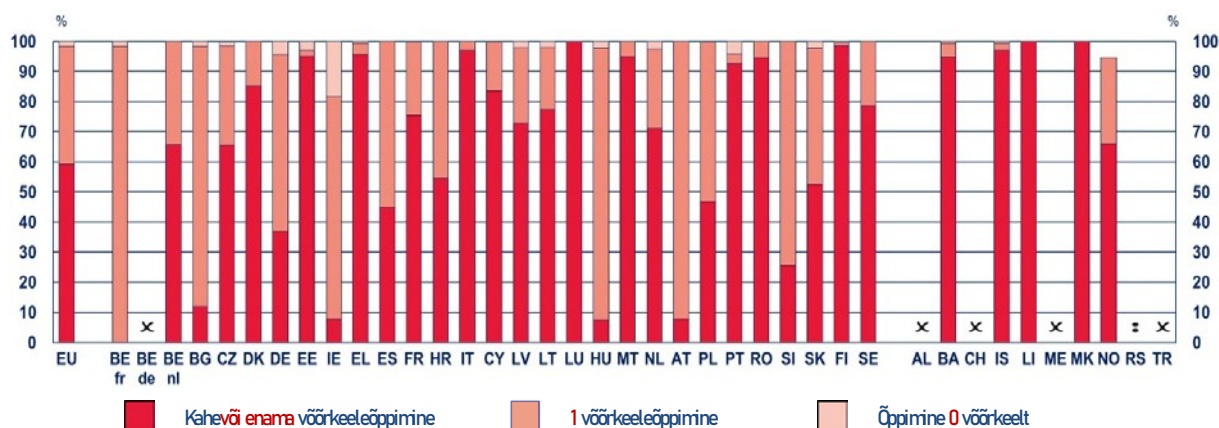
Serbia: riik on hõlmatud Eurostati/UOE andmete kogumisega [educ_uae_lang02], kuid andmed puuduvad.

60% ÕPILASTEST ÕPIB VÄHEMALT KAHE VÕÖRKEELT PÕHIHARIDUSES

Enamikus riikides muutub teise keele õppimine kohustuslikuks hiljemalt põhihariduse alguses (vt joonis B1).

ELi tasandil õpib 59,2% põhiharidusega õpilastest kahte või enamat võõrkeelt. Lisaks õpib 12 haridussüsteemis üle 90% õpilastest kaks või enam võõrkeelt (Eesti, Kreeka, Itaalia, Luksemburg, Malta, Portugal, Rumeenia, Soome, Bosnia ja Hertsegoviina, Island, Liechtenstein ja Põhja-Makedoonia). Seevastu viies haridussüsteemis õpib vähem kui 15% õpilastest kahte võõrkeelt või rohkem. Nii on see Belgia prantsuskeelse kogukonna puhul, kus sellel haridustasemel ei ole ette nähtud teise võõrkeele õppimist; Iirimaa, kus teise võõrkeele õppimine ei ole kohustuslik; ning Bulgaarias, Ungaris ja Austrias, kus teise keele õppimine muutub kohustuslikuks ainult keskhariiduses. Veel kuus haridussüsteemi, kus põhihariduse omandamisel on kohustuslik ainult üks võõrkeel, pakuvad kõigile õpilastele võimalust kasutada sellel haridustasemel täiendavat võõrkeelt (vt joonis B4). Nendes haridussüsteemides (Hispaania, Horvaatia, Sloveenia, Slovakkia, Rootsi ja Norra) on vähemalt veerand üliõpilastest otsustanud õppida kaks võõrkeelt teise taseme alumise astme tasemel, kusjuures osalusmäär on vahemikus 25,6% Sloveenias kuni 78,6% Rootsis.

Joonisel C3 on samuti näidatud, et 98,4% ELi madalama astme õpilastest õpib vähemalt ühte võõrkeelt. Ainult Iirimaa ületab nende õpilaste osakaal, kes ei õpi ühtegi võõrkeelt põhihariduses, 5%. Selles riigis on suhteliselt suur osakaal (18,1%) osaliselt seletatav asjaoluga, et võõrkeele õppimine ei ole koolihariduses kohustuslik, vaid kõik õpilased õpivad inglise ja iiri keelt, mis on kaks ametlikku keelt.

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Joonis 21 Joonis C3: Võõrkeeli õppivate õpilaste osakaal teise taseme alumise astme hariduses (ISCED 2) keelte arvu järgi, 2020

Selgitavad märkused

0, 1 või 2 (või rohkem) võõrkeelt õppivate õpilaste protsent arvutatakse kõigi õpilaste suhtes kõikidel ISCED 2 aastatel. Täpsemalt, 0, 1 või 2 (või rohkem) võõrkeeli õppivate õpilaste arv jagatakse 0, 1 ja 2 (või rohkem) võõrkeeli õppivate õpilaste summaga kõigil ISCED 2 aastatel.

Andmed on esitatud 1. lisas. Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt käesoleva peatüki sissejuhatust.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang02].

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Luxembourg: joonise C3 lähteandmed „0 keele“ ja „1 keele“ puhul olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang02], kuid andmed puuduvad.

AASTATEL 2013–2020 JÄI KAHE VÕI ENAMAT VÕÕRKEELT ÕPPVATE KESKKOOLIÕPILASTE OSAKAAL ENAMIKUS RIIKIDES STABIILSEKS.

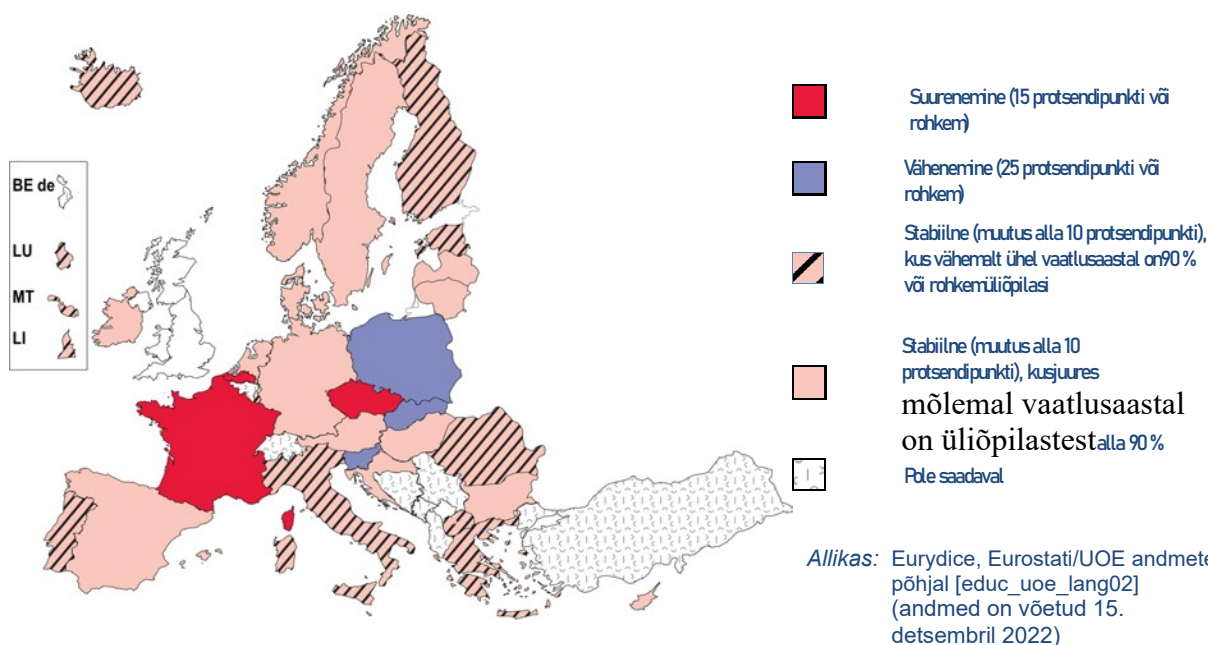
ELi tasandil õppis nii 2013. kui ka 2020. aastal peaaegu kaks kolmandikku keskkooli alumise astme õpilastest kahte või enamat võõrkeelt (2013. aastal 58,4 % võrreldes 59,2 %-ga 2020. aastal). Joonisel C4 on näidatud kahe vaatlusaasta vahelised muutused riigi tasandil.

Enamikus haridussüsteemides, kus andmed on kättesaadavad (25-st 31st), on erinevus aastatel 2020–2013 väike (erinevus on väiksem kui 10 protsendipunkti). Neist üheteistkümnes haridussüsteemis oli vähemalt kahe võõrkeele õppijate osakaal vähemalt ühel vaatlusaastal üle 90 % (Eesti, Kreeka, Itaalia, Luksemburg, Malta, Portugal, Rumeenia, Soome, Island, Liechtenstein ja Põhja-Makedoonia). 14 haridussüsteemis õppis mõlemal vaatlusaastal vähem kui 90 % õpilastest kahte keelt (Bulgaaria, Taani, Saksamaa, Iirimaa, Hispaania, Horvaatia, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Madalmaad, Austria, Rootsi ja Norra).

Aastatel 2013–2020 on kahte keelt õppivate õpilaste osakaal kuues haridussüsteemis suurem. Neist kolmes suurenes vähemalt kaks võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal keskkooli alumise astme hariduses vähemalt 15 protsendipunkti võrra. Belgia flaami kogukonnas oli kasv veidi üle 15 protsendipunkti, Tšehhis ja Prantsusmaal aga veidi üle 20 protsendipunkti. Ülejäänud kolmes haridussüsteemis, kus aastatel 2013–2020 oli märkimisväärne erinevus (Poola, Sloveenia ja Slovakkia), vähenes kahte või enamat võõrkeelt õppivate teise taseme alumise astme õpilaste osakaal rohkem kui 25 protsendipunkti võrra. Nende muutuste põhjused on erinevad. Näiteks Slovakkias võib vähenemine olla seotud nõude kaotamisega, et iga õpilane õpiks keskkooli alumise astme hariduses kahte võõrkeelt (vt joonis B3). Poolas on vähenemine tingitud kooliastmete ümberkorraldamisest haridustasemetega lõikes, kuid kohustusliku teise võõrkeeleõppe algusaste ja aastate arv jäävad samaks ⁽⁵⁰⁾.

50 Alates 2016. aastast on 5. ja 6. klassid, kus teise võõrkeele õppimine ei ole kohustuslik, üle viidud algharidusest teise taseme alumise astme haridusse. Teise võõrkeele õppimise kohustus algab endiselt 7. klassis ja kestab sama palju aastaid. Lisateavet Poola haridussüsteemi struktuuri muutuste kohta vt Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2017).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Joonis 22 Joonis C4: Suundumused nende õpilaste osakaalus, kes õpivad kaks või enam võõrkeelt teise taseme alumise astme hariduses (ISCED 2), 2013 ja 2020

Selgitavad märkused

Nende õpilaste protsent, kes õpivad kahte (või enamat) võõrkeelt, arvutatakse kõigi õpilaste suhtes kõikidel ISCED 2 aastatel. Täpsemalt öeldes jagatakse kahte (või enamat) võõrkeelt õppivate õpilaste arv nende õpilaste arvuga, kes õpivad 0, 1 ja 2 (või rohkem) võõrkeelt kõigil ISCED 2 aastatel.

Riigipõhised märkused viitavad aegridade katkemisele ainult juhul, kui need ilmsid 2013. või 2020. aastal. Aegridade katkestusi nende kahe vaatlusaasta vahel, mis võisid esineda mõnes riigis, ei ole märgitud.

Andmed on esitatud 1. lisan. Andmetega seotud metoodilist märkust vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_en_esms_an4.xlsx. Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt käesoleva peatüki sissejuhatus.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr) ning Bosnia ja Hertsegoviina: 2013. aasta andmed ei ole kättesaadavad.

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang02].

Saksamaa: 2013. aasta lähteandmed märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang02], kuid andmed puuduvad.

ÜLDKESKHARIDUSE ÕPILASED ÕPIVAD KEELI TÕENÄOLISEMALT KUI NEED, KELLEL ON KUTSEÕPE.

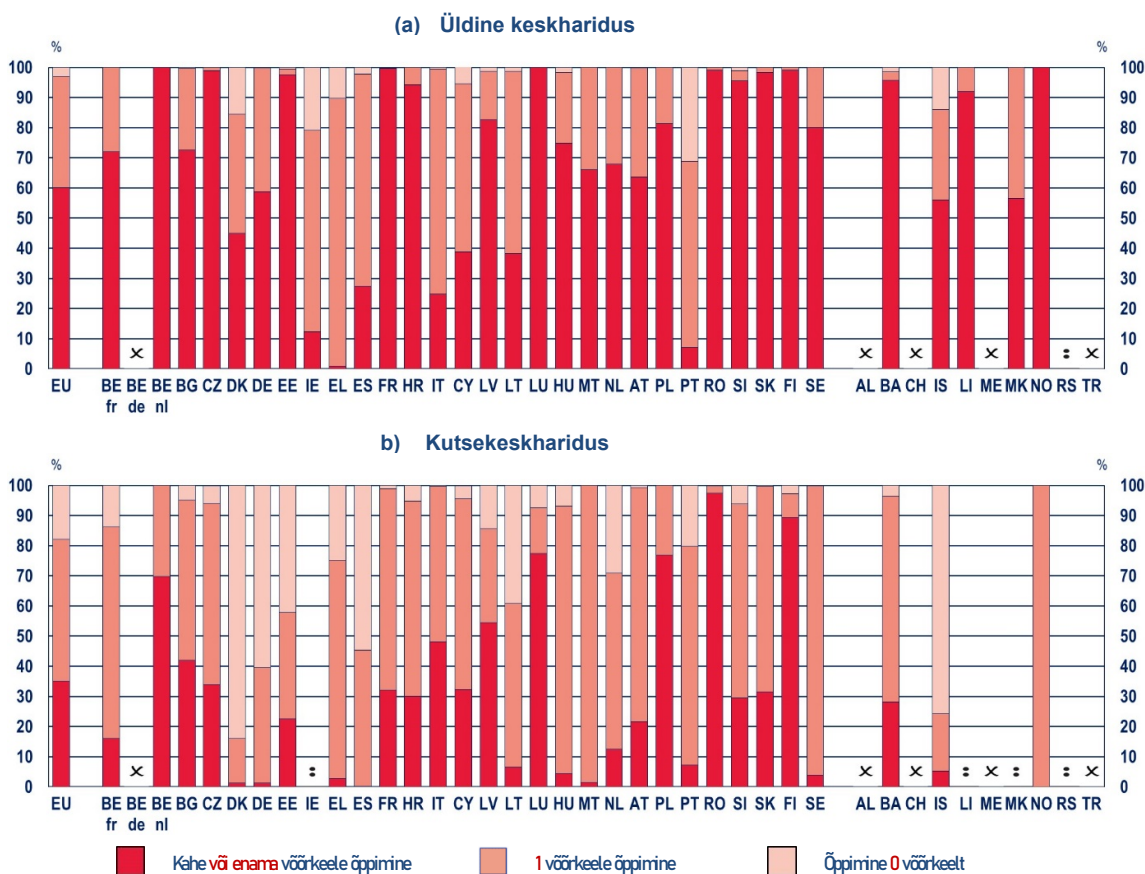
Keskhariduses võivad õpilased õppida kas üldhariduses, mis tavaliselt viib kõrghariduseni, või kutsehariduses, mille tulemuseks on rohkem tööle orienteeritud õpingud või otse tööturule. Seetõttu on nende radadega seotud haridusprogrammid keskhariduses sageli üsna erinevad. Seetõttu esitatakse üld- ja kutsekeskhariduse olukorrad selle näitaja ja järgmise näitaja kohta eraldi. ELi tasandil osaleb peaaegu pool

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

kõigist keskkooliõpilastest (48,7 %) ⁵¹ kutseprogrammides. Kutseõppeprogrammis osalevate keskkooliõpilaste suurim osakaal (65 % või rohkem) on Tšehhis, Horvaatias, Madalmaades, Austrias, Sloveenias, Slovakkias, Soomes, Liechtensteinis, Montenegros ja Serbias. Seevastu Iirimaa, Kreekas, Küprosel, Leedus, Maltal ja Islandil on kutseõppeprogrammis osalenud vähem kui kolmandik keskkooliõpilastest.

51 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_ENRS05/default/table?lang=en&category=educ.educ_part.educ_uoe_enr.educ_uoe_enrs (andmed on esitatud 14. septembril 2022). Andmed on 2020. aasta kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Joonis 23 Joonis C5: Võõrkeeli õppivate õpilaste osakaal keskhariduses (ISCED 3) keelte arvu järgi, 2020

Selgitavad märkused

0, 1 või 2 (või rohkem) võõrkeelt õppivate õpilaste protsent arvutatakse kõigi õpilaste suhtes kõigil üldise ISCED 3 (joonis C5a) või ISCED 3 (joonis C5b) aastatel, isegi kui keeleõpe ei jätku kuni taseme lõpuni (vt joonised B2, B3, B5 ja B6). Täpsemalt jagatakse 0, 1 või 2 (või rohkem) võõrkeeli õppivate õpilaste arv 0, 1 ja 2 (või rohkem) võõrkeelt õppivate õpilaste summaga kõigil üldise ISCED 3 (joonis C5a) või ISCED 3 (joonis C5b) aastatel.

ISCED 3 kutsetegevuse ELi koondnäitaja on märgistatud kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“.

Andmed on esitatud 1. lisas. ELi koondandmete ja riikide andmetega seotud meetodilised märkused on esitatud aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx. Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt käesoleva peatüki sissejuhatust.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang02].

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Ungari: ISCED 3 üld- ja kutsealased lähteandmed märgistati kui „aegridade katkemine“ ja „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Luxembourg: 0 keele ja ühe keele lähteandmed märgistati märkega „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Island: ISCED 3 üld- ja kutseandmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ei olnud andmete väljavõtte tegemise kuupäeval kättesaadavad).

Liechtenstein: ISCED 3 kutsetegevuse lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Põhja-Makedoonia: puudub jaotus üldise ISCED 3 ja ISCED 3 vahel. Arvu sisestatakse ISCED 3 andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka kutseharidust.

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang02], kuid andmed puuduvad.

Joonised C5a ja C5b näitavad, et õpilaste võimalus võõrkeeli õppida sõltub paljudes haridussüsteemides sellest, kuidas nad järgivad. See kajastab võõrkeelte kohustusliku õppimise nõuete erinevusi üldharidus- ja kutseharidusüliõpilaste vahel; kutseharidus- ja -koolitusüliõpilaste nõuded on sageli madalamad (vt joonised B5 ja B6). Eelkõige on enamikus haridussüsteemides kahe võõrkeele õppimise aastate arv kutsehariduses ja -koolituses osalevate õpilaste puhul väiksem kui nende eakaaslastel üldhariduses.

ELi tasandil on võõrkeeli mitteõppivate õpilaste osakaal kutsehariduses kuus korda suurem kui üldhariduses (vastavalt 18,0 % ja 2,9 %). Nagu juba mainitud, arvutatakse võõrkeelt mitteõppivate keskkooliõpilaste osakaal selle taseme õpilaste koguarvu põhjal. Üldkeskhariduses on ainult Portugalis üle 30 % õpilastest, kes ei õpi võrdlusaastal võõrkeelt. Seevastu kutsekeskhariduses ei õpi umbes 30 % või enam õpilastest võõrkeelt seitsmes riigis (Taani, Saksamaa, Eesti, Hispaania, Leedu, Madalmaad ja Island). Neist osakaal on suurim Taanis (84,0 %) ja Islandil (75,8 %). Seda määra võib osaliselt selgitada asjaolu, et Taanis, Saksamaal, Eestis ja Hispaanias ei nõuta kolmanda taseme haridusele juurdepääsu võimaldavate kutseõppeasutuste üliõpilastelt vähemalt ühe võõrkeele õppimist (vt joonis B5).

Kahe või enama võõrkeele õppimise andmete uurimisel esineb olulisi erinevusi ka üld- ja kutsehariduse vahel keskhariduses. ELi tasandil õpib 60,0 % õpilastest vähemalt kahte võõrkeelt üldkeskhariduses ja 35,1 % kutsekeskhariduses. 13 haridussüsteemis õpib vähemalt 90 % õpilastest üldkeskhariduses kahte või enam võõrkeelt. Ainult Rumeenias on nii suur osakaal õpilastest, kes õpivad kahte keelt kutsekeskhariduses. Seevastu kahes üldharidussüsteemis (Kreeka ja Portugal) on kutsehariduses üheteistkümnes haridussüsteemis vähem kui 10 % õpilastest, kes õpivad keskhariduses kahte või enam võõrkeelt.

AASTATEL 2013–2020 SUURENES KAHE VÕI ENAMAT KEELT ÕPPVATE KESKKOOLIÕPILASTE OSAKAAL VÄGA VÄHESTES RIIKIDES.

Joonistel C6a ja C6b on näidatud ajavahemikus 2013–2020 toimunud muutused nende õpilaste osakaalus, kes õpivad kahte või enam võõrkeelt üld- ja kutsekeskhariduses.

Üldises keskhariduses õppis 2020. aastal ELi tasandil 60,0 % õpilastest kahte või enam võõrkeelt, mis on väga sarnane 2013. aasta protsendiga (58,4 %). Nagu eespool mainitud, arvutatakse õpilaste osakaal õpitud keelte arvu järgi kõigi selle haridustaseme klasside õpilaste põhjal.

Peaaegu kõigis haridussüsteemides, kus andmed on kättesaadavad (27 haridussüsteemi 31st), jäi vähemalt kahte võõrkeelt õppivate üldharidusõpilaste osakaal aastatel 2013–2020 stabiilseks (st vähem kui 10 protsendipunkti). Kümnes neist haridussüsteemidest on kahte või enam võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal mõlemal vaatlusaastal üle 90 %. Ülejäänud 17 haridussüsteemis on kahte või enam võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal mõlemal vaatlusaastal alla 90 %.

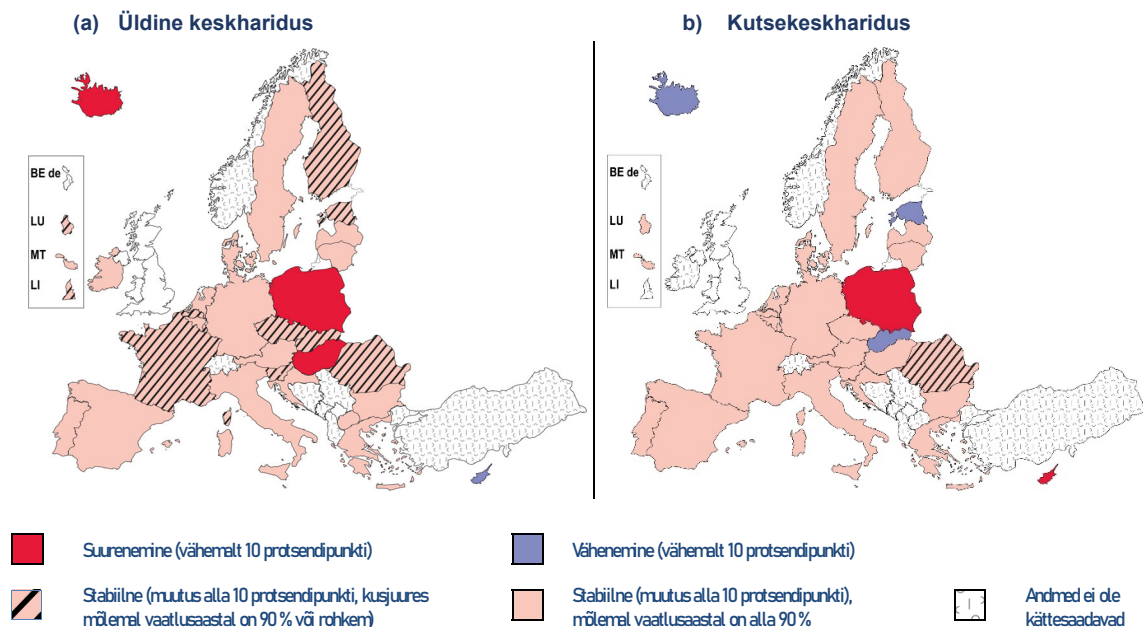
Erinevalt stabiilsusest valdavast pildist registreeriti kolmes riigis ajavahemikul 2013–2020 vähemalt 10 protsendipunkti suurune erinevus nende õpilaste osakaalus, kes õpivad üldkeskhariduses vähemalt kahte võõrkeelt. See osakaal vähenes Küprosel (45 protsendipunkti) ning suurenes Poolas (12,2 protsendipunkti) ja Islandil (37,6 protsendipunkti). Küprose osalusmäära muutust võib selgitada reformiga, millega langetati vanust, mil teise võõrkeele õppimine ei ole enam kohustuslik (vt joonis B3).

Kutsekeskhariduses õppis veidi üle kolmandiku õpilastest nii 2013. kui ka 2020. aastal kahte või enam võõrkeelt (2013. aastal 34,1 % võrreldes 35,1 %-ga 2020. aastal). Nagu üldhariduse puhul, oli valdavas enamikus haridussüsteemides, kus andmed on kättesaadavad (28st 23), 2013. ja 2020. aastal

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

kutsehariduses vähemalt kahte võrkeelt õppivate õpilaste osakaal väike (st vähem kui 10 protsendipunkti). Kui Rumeenia välja arvata, oli see osakaal mõlemal võrdlusaastal alla 90 %.

Aastatel 2013–2020 oli viies riigisiski märkimisväärne erinevus (vähemalt 10 protsendipunkti) vähemalt kahte võrkeelt õppivate kutsehariduse õpilaste osakaalus. Küprosel ja Poolas see osakaal suurenes; Eestis, Slovakkias ja Islandil see vähenes (vastavalt 39,7, 35,0 ja 10,6 protsendipunkti).

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Joonis 24 Joonis C6: Suundumused nende õpilaste osakaalus, kes õpivad keskhariduses kahte või enam võrkeelt (ISCED 3), 2013 ja 2020

Selgitavad märkused

Nende õpilaste protsent, kes õpivad kahte või enam võrkeelt, arvutatakse kõigi õpilaste suhtes üldise ISCED 3 (joonis C6a) või ISCED 3 (joonis C6b) kõigil aastatel, isegi kui õppimine ei jätku kuni selle taseme lõpuni. Täpsemalt öeldes jagatakse kahte või enam võrkeelt õppivate õpilaste arv nende õpilaste arvuga, kes õpivad 0, 1 ja 2 (või rohkem) võrkeelt kõigil üldise ISCED 3 (joonis C6a) või ISCED 3 (joonis C6b) aastatel.

Riigipõhised märkused viitavad aegridade katkemisele ainult juhul, kui need ilmsid 2013. või 2020. aastal. Aegridade katkestusi nende kahe vaatlusaasta vahel, mis võisid esineda mõnes riigis, ei ole märgitud.

Andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud meetodilisi märkusi vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx (2020) ja https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educuae_enr_esms_an4.xlsx (2013). Teavet Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt käesoleva peatüki sissejuhatuses.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED)määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang02].

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võrkeeleks.

Iirimaa: ISCED 3 2013. aasta lähteandmed olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Ungari: üldise ja kutsealase ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui „aegridade katkemine“ ja „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Bosnia ja Hertsegoviina: 2013. aasta andmed ei ole kättesaadavad.

Island: ISCED 3 üldandmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ei ole kättesaadavad).

Liechtenstein: ISCED 3 kutsetegevuse 2013. ja 2020. aasta lähteandmed olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

Põhja-Makedoonia: üldise ja kutsealase ISCED 3 jaotus puudub. Arvu sisestavad ISCED 3 andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka kutseharidust.

Norra: üldise ja kutsealase ISCED 3 2013. aasta lähteandmed olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduvad väärtuse andmed ei saa olemas olla“).

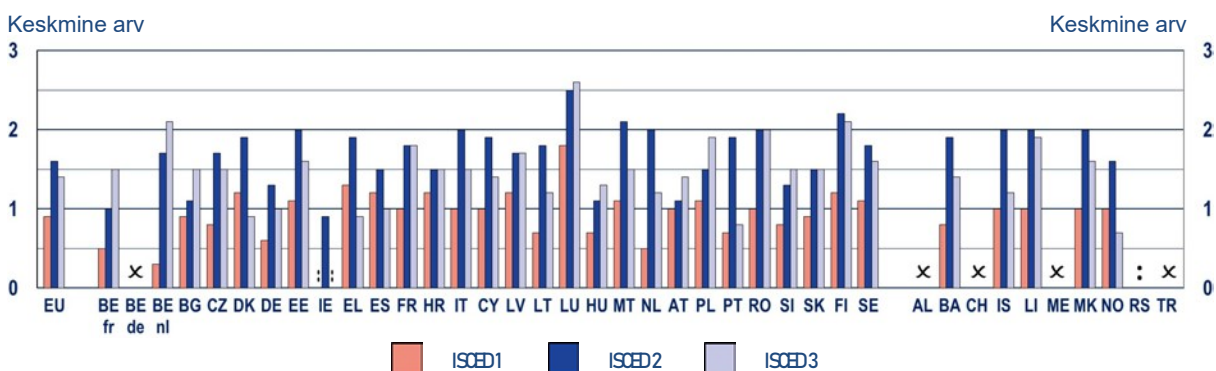
Serbia: see riik kuulub UOE andmekogumisse [educ_uae_lang02], kuid andmed puuduvad.

Enamikus haridussüsteemides on suundumus sama nii üld- kui ka kutsekeskhariduses. Keskkooliõpilaste osakaal, kes õpivad kahte või enamat võõrkeelt, püsis 2013.–2020. aastal 21 haridussüsteemis stabiilsena (st erinevus oli väiksem kui 10 protsendipunkti⁵²). Poolas suurenes see mõlemat liiki haridusprogrammide puhul vähemalt 10 protsendipunkti võrra.

Ainult mõnel juhul erinevad aja jooksul vähemalt kahte võõrkeelt õppivate õpilaste osalemismäärad sõltuvalt nende haridusprogrammist (st üld- või kutsekeskharidus). Kahes riigis (Eestis ja Slovakkias) vähenes kahte või enamat võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal rohkem kui 10 protsendipunkti, samas kui üldhariduses püsis olukord stabiilsena. Islandil suurenes see osakaal üldhariduses, kuid vähenes kutseprogrammides; vastupidine kehtib Küprosel, kus üldharidus vähenes ja kutseprogrammid suurenesid.

ÕPILASTE ÕPITUD VÕÕRKEELTE KESKMINE ARV JÕUAB KAHENI SAGEDAMINI TEISE TASEME ALUMISE ASTME HARIDUSES KUI KESKHARIDUSES.

Kogu koolielanikkonna poolt teataval haridustasemel õpitud võõrkeelte keskmise arvu arvutamine võimaldab riikide vahel selgelt võrrelda. See teave on esitatud haridustasemete kaupa joonisel C7, kus keskharidus hõlmab nii üld- kui ka kutsehariduse üliõpilasi.

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang03] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Joonis 25 Joonis C7: Keskmise võõrkeelte arv õpilase kohta alg- ja keskhariduses (ISCED 1–3), 2020

Selgitavad märkused

52 BE fr, BE nl, BG, CZ, DK, DE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LT, LU, MT, NL, AT, PT, SI, FI ja SE.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Õpitud võõrkeelte keskmine arv arvutatakse kõigi õpilaste kohta asjaomase haridustaseme kõigil aastatel, olenemata sellest, kas nad õpivad ühte või mitut võõrkeelt kõigis klassides.

ELI 2020. aasta ISCED 3 koondnäitaja on märgistatud kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“.

Andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud metoodilised märkused on esitatud aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx.

Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt käesoleva peatüki sissejuhatust.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang03].

Belgia (BE nl): ISCED 1 võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 1 kohta ei ole kättesaadavad).

Saksamaa: ISCED 2 lähteandmed märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Kreeka: ISCED 3 lähteandmed märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Läti: ISCED 1 lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

Ungari: ISCED 3 lähteandmed märgistati kui „aegridade katkemine“ ja „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Island: ISCED 3 võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Serbia: see riik on hõlmatud Eurostati/UOE andmete kogumisega [educ_uae_lang03], kuid andmed puuduvad.

Teise keele õpetamine algab sageli alghariduse lõpust või keskhariduse alumise astme algusest (vt joonis B1). See selgitab, miks Euroopa haridussüsteemides õpitud võõrkeelte keskmine arv on alghariduses süstemaatiliselt alla 2,0, kuigi tavaliselt jääb see vahemikku 0,5–1,2. Keskmine on kõrgeim Luksemburgis (1,8), kus vanus, mil lapsed hakkavad õppima oma teist võõrkeelt, on noorim (6-aastased). Seevastu alghariduses õpitud võõrkeelte väikseim arv on Belgia flaami kogukonnas (0,3), kus esimese võõrkeele õppimine muutub kohustuslikuks 10-aastaselt.

Nii põhi- kui ka keskhariduses on võõrkeelte keskmine arv enamikus haridussüsteemides 1,0–1,9. Lisaks on see arv vähemalt 2,0 nii põhi- kui ka keskhariduse puhul ainult kolmes haridussüsteemis (Luksemburg, Rumeenia ja Soome). Kaheksas muus haridussüsteemis ulatub see kahest haridustasemest ühe puhul 2,0 või enamani. Seitsmes haridussüsteemis on keskmine näitaja 2,0 (Eesti, Itaalia, Malta, Madalmaad, Island, Liechtenstein ja Põhja-Makedoonia). Seevastu Belgia flaami kogukonnas ulatub keskmine näitaja 2,0ni ainult keskhariduses. Madalaimad keskmised (alla 1,0) on täheldatud keskhariduses Taanis, Kreekas, Portugalis ja Norras ning teise taseme alumise astme hariduses Lirimaa.

IJAGU – ÕPILASTE ÕPITUD VÕÖRKEELED

Keeelise mitmekesisuse väärtustamine on üks ELi aluspõhimõtteid. ELil on oma 27 liikmesriigiga 24 ametlikku keelt. Täiendavad keeled tulevad mängu, kui arvestada kõiki käesoleva aruandega hõlmatud riike, s.t 37 Euroopa riiki⁽⁵³⁾. Lisaks tunnustab enamik Euroopa riike oma piirides ametlikult piirkondlikke või vähemuskeeli õiguslikel või halduslikel eesmärkidel (vt joonis A1).

Pidades silmas keelelist mitmekesisust Euroopas, uuritakse käesolevas osas, milliseid võõrkeelte õpilased õpivad põhi- ja (madalama ja kõrgema) keskhariduses (vt joonised C8–C11). Lisaks käsitletakse selles osas inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keelt õppivate õpilaste osakaalu muutumist aastatel 2013–2020 (vt joonised C12–C15) ning võõrkeeleõppe erinevusi üldkeskhariduse üliõpilaste ja keskharidust omavate õpilaste vahel (vt joonis C16).

Andmeallikaks on Eurostati/UOE andmete kogumine, mis tähendab, et käesoleva peatüki esimeses jaos esitatud andmete kogumise sissejuhatus kehtib ka käesoleva jao kohta.

INGLISE KEEL ON KÕIGE ROHKEM ÕPITUD VÕÖRKEEL KOGU EUROOPAS

Joonis C8 näitab, et inglise keel on vaieldamatult kõige rohkem õpitud võõrkeel Euroopas. Peaaegu kõigis Euroopa riikides on inglise keel see, mida enamik õpilasi õpib põhi- ja (madalama ja kõrgema) keskhariduses. See peegeldab B peatükis analüüsitud regulatiivseid raamistikke, milles paljudes riikides on inglise keel kohustuslik teema (vt joonis B7) ja/või teema, mida kõik koolid peavad oma õppevõimaluste hulka lisama (vt joonis B8a).

On väga vähe riike, kus enamik õpilasi õpib võõrkeelt peale inglise keele. Iirimaa kui inglise keelt kõnelev riik on üks neist, kusjuures prantsuse keel on kõige rohkem õpitud võõrkeel. Luksemburgis on saksa keel alg- ja keskhariduses enim õpitud võõrkeel (peaaegu järgneb prantsuse keel), samas kui põhihariduses õpivad kõik õpilased nii saksa kui ka prantsuse keelt. Liechtensteinis õpivad kõik teise taseme alumise astme õpilased prantsuse ja inglise keelt (põhi- ja keskhariduses on valdav keel inglise keel). Belgias õpivad õpilased tavaliselt teiste kogukondade keeli. Täpsemalt öeldes on Belgia flaami kogukonnas prantsuse keel kõigil haridustasemetel kõige rohkem õpitud keel. Belgia prantsuskeelses kogukonnas on alghariduses ülekaalus hollandi keel (keskhariduses, inglise keeles)⁽⁵⁴⁾.

Kõige levinumat võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal on riigiti ja haridustasemel erinev (vt 1. lisa andmed). Neid erinevusi võib osaliselt seletada kohustusliku võõrkeeleõppe kestuse erinevustega (vt B peatüki I jagu).

Alghariduse omandamisel õpivad kõik või peaaegu kõik õpilased (99–100 %) valdavat võõrkeelt Hispaanias, Küprosel, Luksemburgis, Maltal, Austrias, Liechtensteinis, Põhja-Makedoonias ja Norras. Seevastu Belgia flaami kogukonnas, kus prantsuse keel on kõige õpitum keel, peab seda õppeaineks vaid 26,1 % algharidusega õpilastest. See protsent on sarnane Belgia prantsuskeelses kogukonnas, kus 33,1 % algharidusega õpilastest õpivad kõige levinumat keelt, st hollandi keelt. Protsent on suhteliselt madal ka Madalmaades ja Ungaris, kus vähem kui pooled kõigist algkooliõpilastest (vastavalt 44,6 % ja 45,9 %) õpivad kõige levinumat võõrkeelt (inglise keeles). Kõigis haridussüsteemides, kus algkooliõpilaste osakaal on valdavat võõrkeelt vähem, muutub võõrkeeleõppe kohustuslikuks suhteliselt hilja (vt joonised B1 ja B2 lähtevanuse kohta).

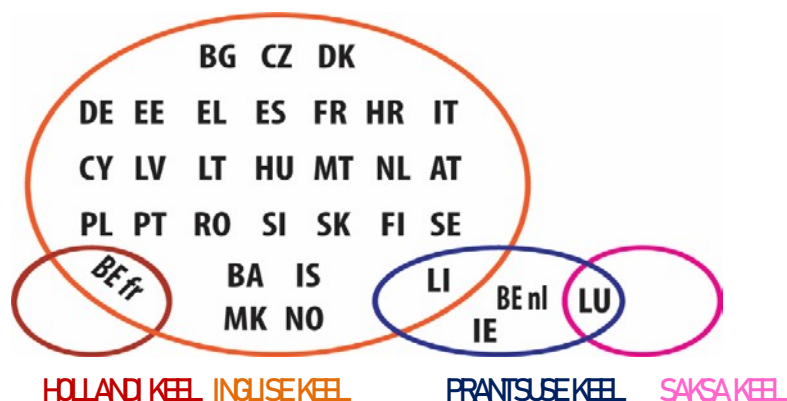
Põhihariduses, peaaegu kõigis Euroopa haridussüsteemides, õpib valdav enamik õpilasi – üle 90 % – valdavat võõrkeelt. On vaid mõned haridussüsteemid, kus valdavat keelt õppivate õpilaste osakaal on väiksem. Üks neist on Iirimaa, riik, kus puudub kohustuslik võõrkeeleõppe (vt joonised B1 ja B2), kus 49,2 % põhiharidusega õpilastest õpivad prantsuse keelt. Belgia prantsuskeelses kogukonnas õpib 49,7 % põhiharidusega õpilastest inglise keelt, mis on selles haridustasemes ülekaalus (inglise keelele järgneb tähelepanelikult hollandi keel, mida õpib 47,3 % õpilastest). Kõige levinumat võõrkeelt õppivate õpilaste osakaal on samuti madalam (alla 90 %) Ungaris, kus 74,6 % õpilastest õpib inglise keelt.

53 Üksikasjalikum teave käesoleva aruande riikide hõlmatuse kohta on esitatud aruande sissejuhatuses.

54 Eurostati/UOE andmebaasis ei esitata andmeid Belgia saksakeelse kogukonna kohta. Eeskirjade üksikasjad on esitatud B peatüki joonisel B7 ja nendega seotud riigipõhistes märkustes.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Valdavalt keelt õppivate õpilaste osakaal on keskhariduses madalam kui põhihariduses (vt ELi keskmine 1. lisas). See on osaliselt tingitud asjaolust, et mõned õpilased, eriti kutseõppes osalejad, ei õpi võõrkeeli (vt joonis C5) ja osaliselt seetõttu, et õppimiseks on saadaval rohkem erinevaid võõrkeeli (vt joonis B8). Sellest hoolimata õpib ligikaudu pooltes Euroopa riikides üle 90 % keskkooliõpilastest valdavalt võõrkeelt. Madalaim osakaal on kolmes Põhjamaades, nimelt Taanis, Islandil ja Norras, kus ainult 40–60 % keskharidusega õpilastest õpib valdavalt võõrkeelt (inglise keeles); ja Iirimaa, kus 50,8 % üldkeskhariduse üliõpilastest õpib valdavalt võõrkeelt (prantsuse keeles).

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Joonis 26 Joonis C8: Kõige rohkem õpitud võõrkeel alg- ja keskhariduses (ISCED 1–3), 2020

Selgitavad märkused

Riigid, kus enamik õpilasi õpib sama keelt kõigil haridustasemetel, on näidatud asjaomase keele ovaalide peamises valdkonnas. Riigid, kus enamiku õpilaste õpitud võõrkeel erineb sõltuvalt haridustasemest, on näidatud vastavate keele ovaalide ristumiskohas. Viimast lähenemisviisi kasutatakse ka siis, kui sama haridustaseme õpilaste protsent õpib kahte erinevat keelt.

ISCED taseme andmed on esitatud 1. lisas. Eurostati/UE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia: ametlikud riigikeeled on hollandi, prantsuse ja saksa keel (vt joonis A1). Neid keeli kasutatakse siiski piiritletud keelealadel ja neid ei tunnustata halduskeeltena kogu riigi territooriumil. Belgia flaami kogukonnas peetakse prantsuse keelt võõrkeeleks ja flaami keelt (hollandi keel) peetakse Belgia prantsuskeelses kogukonnas võõrkeeleks.

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UE andmete kogumine [educ_uae_lang01] (ja seetõttu neid joonisel ei kuvata).

Belgia (BE nl): ISCED 1 andmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 1 kohta ei ole kättesaadavad).

Iirimaa: ISCED 1 (kõik uuritud keeled) lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei loeta arvu ISCED 1-ks. Lisaks käsitletakse ISCED 3 puhul ainult üldharidust. Seda seetõttu, et (üld- ja kutsealaste) ISCED 3 kohta puuduvad koondandmed.

Luxembourg: kuigi ametlikud riigikeeled on prantsuse, saksa ja luksemburgi keel (vt joonis A1), loetakse haridusstatistikas prantsuse ja saksa keeled võõrkeeleks.

Malta: Inglise keel on malta keele kõrval ametlik keel (vt joonis A1), kuid haridusstatistika puhul loetakse seda võõrkeeleks.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad (ja seetõttu seda joonisel ei kuvata).

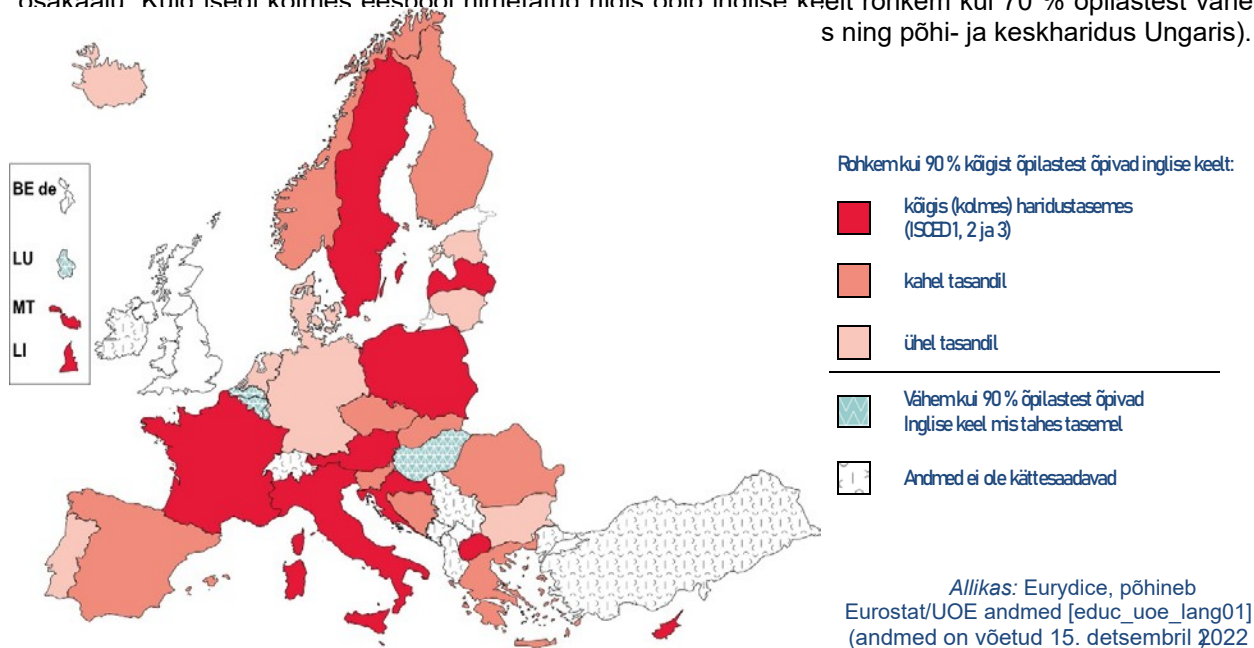
ROHKEM KUI 90% ÕPILASTEST ÕPIB INGLISE KEELT VÄHEMALT ÜHEL HARIDUSTASEMEL PEEAEGU KÕIGIS EUROOPA RIIKIDES

Nagu eelmisel joonisel näidatud, õpitakse inglise keelt Euroopas laialdaselt. ELi tasandil õpib 84,1 % algharidust omandavatest õpilastest inglise keelt. See protsent on veelgi kõrgem teise taseme alumise astme hariduses, kus peaaegu kõik õpilased (98,3 %) õpivad inglise keelt. Keskhariiduses väheneb ELi tasandi näitaja ligikaudu 10 protsendipunkti, ulatudes 88,1 %-ni. Seda võib seletada võõrkeeli õppiva kutsehariduse õpilaste väiksema osakaaluga (vt joonis C5) ja gümnaasiumides pakutavate võõrkeelte suurema mitmekesisusega (vt joonis B8).

Joonisel C9 on näidatud riigid, kus suur osa õpilastest (üle 90 %) õpib inglise keelt, ning näitab sellise suure osakaaluga haridustasemete arvu. See näitaja näitab ka riike, kus inglise keelt õppivate õpilaste osakaal ei ulatu üheski vaadeldavas haridustasemes 90 %-ni.

11 riigis (Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Läti, Malta, Austria, Poola, Rootsi, Liechtenstein ja Põhja-Makedoonia) õpib rohkem kui 90 % õpilastest inglise keelt kõikidel haridustasemetel, st alates kooli algusest kuni gümnaasiumi lõpetamiseni. Kahes neist riikidest (Malta ja Liechtenstein) õpivad kõik õpilased (100 %) kogu õppeperioodi jooksul inglise keelt. Veel üheksas riigis (Tšehhi, Kreeka, Hispaania, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Soome, Bosnia ja Hertsegoviina ning Norra) õpib rohkem kui 90 % õpilastest inglise keelt kahel haridustasemel ning kaheksas riigis (Bulgaaria, Taani, Saksamaa, Eesti, Leedu, Madalmaad, Portugal ja Island) ühel tasemel. Kui rohkem kui 90 % õpilastest õpib inglise keelt ainult ühel haridustasemel, on see alati põhihariduses (üksikasjad on esitatud 1. lisas).

Seevastu kolmes Euroopa riigis, nimelt Belgias, Luksemburgis ja Ungaris, ei ulatu inglise keelt õppivate õpilaste osakaal üheski vaadeldavas haridustasemes 90 %-ni. Belgias ja Luksemburgis õpivad õpilased tavaliselt erinevaid riigikeeli (vt joonised A1 ja C8), mis selgitab inglise keelt õppivate õpilaste väiksemat osakaalu. Kuid isegi kolmes eespool nimetatud riigis õpib inglise keelt rohkem kui 70 % õpilastest vähemalt s ning põhi- ja keskhariidus Ungaris).

Joonis 27 Joonis C9: Riigid, kus alg- ja keskhariiduses õpib inglise keelt suur osakaal (üle 90 %) (ISCED 1–3), 2020

Selgitavad märkused

ISCED taseme andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud metoodilised märkused on esitatud aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx. Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uoe_lang01].

Belgia (BE nl): ISCED 1 andmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 1 kohta ei ole kättesaadavad). Lisaks märgistati ISCED 2 lähteandmed kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Saksamaa: ISCED 2 lähteandmed märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Iirimaa: lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

Kreeka: üldise ISCED 3 lähteandmed märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Ungari: ISCED 3 lähteandmed märgistati kui „aegridade katkemine“ ja „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Malta: Inglise keel on malta keele kõrval ametlik keel (vt joonis A1), kuid haridusstatistika puhul loetakse seda võõrkeeleks.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uoe_lang01], kuid andmed puuduvad.

ELI TASANDIL ON INGLISE KEELE JÄREL KÕIGE POPULAARSEMAD VÕÕRKEELED PRANTSUSE JA SAKSA KEELE.

Joonis C8 näitas, et peaaegu kõigis Euroopa riikides on inglise keel alg- ja keskkariduses kõige rohkem õpitud võõrkeel. Joonis C9 näitas, et peaaegu kõigis käesoleva aruandega hõlmatud riikides vähemalt ühel haridustasemel õpib rohkem kui 90 % õpilastest inglise keelt. Tuginedes kahele varasemale arvule, näitab joonis C10, milline keel on Euroopa riikides teisel kohal õpitud võõrkeel.

ELi tasandil on prantsuse keel alg- ja põhihariduses teisel kohal võõrkeel. See on õppinud 5,5 % ja 30,6 % õpilastest vastavalt nende kahe taseme. See on populaarne teema ka keskkariduses (18,9 % õpilastest õpib seda ELi tasandil), vahetult pärast saksa keelt. Prantsusmaa on eriti populaarne paljudes Kesk- ja Lõuna-Euroopa riikides. See on teine enim õpitud võõrkeel vähemalt ühel haridustasemel (vähemalt 10 % üliõpilastest) Saksamaal, Kreekas, Hispaanias, Itaalias, Küprosel, Luksemburgis, Madalmaades, Austrias, Portugalis, Rumeenias ja Liechtensteinis. Prantsuse keele õppimine on vähem levinud Ida-Euroopa riikides (v.a Rumeenia) ja Põhjamaades (vt 1. lisa).

Saksa keel on teine kõige rohkem õpitud võõrkeel ELis keskkariduses, kusjuures 20,0 % õpilastest võtab seda õppeainena. Seda keelt õpitakse laialdaselt Kesk- ja Kagu-Euroopa riikides (Bulgaaria, Tšehhi, Horvaatia, Ungari, Poola, Sloveenia, Slovakkia, Bosnia ja Hertsegoviina ning Põhja-Makedoonia) ning Taanis, Iirimaa, Luksemburgis ja Madalmaades. Saksa keel on vähem populaarne Lõuna-Euroopa riikides (Hispaania, Itaalia, Küpros ja Portugal) ning Belgia ja Soome prantsuskeelses kogukonnas, kus vähem kui 10 % õpilastest õpib seda mis tahes haridustasemel.

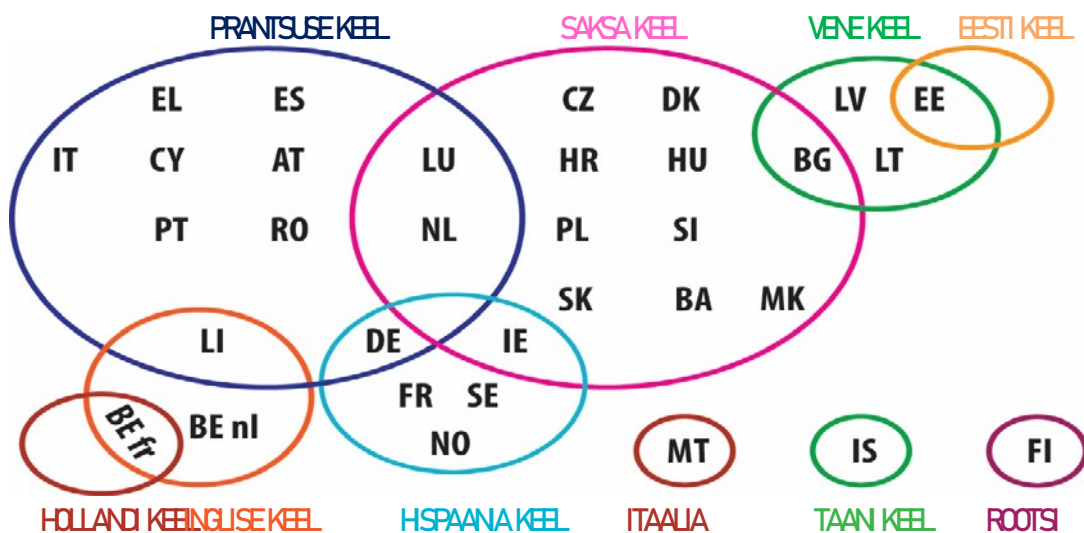
ELi tasandil õppis hispaania keelt 17,7 % põhiharidusega õpilastest ja 18,0 % keskkaridusega õpilastest. See on teine enim õpitud võõrkeel (vähemalt 10 % õpilastest õpivad seda) Iirimaa, keskkariduses Saksamaal ning nii põhi- kui ka keskkariduses Prantsusmaal, Rootsis ja Norras.

Võrreldes eespool nimetatud keeltega õpitakse vene keelt vähem, kui vaadelda ELi tervikuna: seda õpib vaid 2,2 % põhiharidusega õpilastest ja 2,7 % keskkaridusega õpilastest. Siiski on vene keel Bulgaarias, Eestis, Lätis ja Leedus endiselt vähemalt ühel haridustasemel õpituim võõrkeel. Näiteks Eestis, Lätis ja Leedus õpib vene keelt umbes 60 % põhiharidusega õpilastest.

Üldiselt on inglise keel haridussüsteemides kõige rohkem õpitud keel, kus see ei ole esimene võõrkeel (vt joonis C8), nimelt Belgia prantsuskeelses kogukonnas (alghariduses) ja Belgia flaami kogukonnas (keskkariduses). Liechtensteinis õpivad kõik teise taseme alumise astme õpilased nii inglise kui ka prantsuse

keelt (ja seetõttu on need keeled esitatud nii joonisel C8 kui ka joonisel C10). Luksemburgis on inglise keel saksa ja prantsuse keele järel kolmas võõrkeel (ja seetõttu ei ole seda näidatud joonisel C10).

Mõnes riigis õpitakse mitmeid vähem levinud keeli kas ajaloolistel põhjustel või geograafilise läheduse tõttu. Näiteks Soomes, kus teine riigikeel (Rootsi või soome keel, sõltuvalt põhikoolikeelest) on kohustuslik (vt joonis B7), on rootsi keel kõigil haridustasemetel teisel kohal. Islandil on taani keel teine enim õpitud võõrkeel, mida selgitab asjaolu, et lisaks inglise keelele on taani keel Islandil kohustuslik (vt joonis B7). Belgia prantsuskeelses kogukonnas on hollandi keel, mis on üks kolmest Belgia riigikeelest, teisel kohal keskhariduses. Maltal on itaalia keel populaarne võõrkeel, mis järgneb inglise keelele: Seda õpib 55,1 % teise taseme alumise astme õpilastest ja 25,4 % keskharidusega õpilastest. Tänu suurele venekeelsele elanikkonnale õpib 20,7 % Eesti õpilastest eesti keelt võõrkeelena alghariduses, mis teeb sellest teisel kohal võõrkeele sellel haridustasemel.

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).
 Joonis 28 Joonis C10: Teine enim õpitud võõrkeel alg- ja keskhariduses (ISCED 1–3), 2020

Selgitavad märkused

Näitajas võetakse arvesse ainult keeli, mida on õppinud rohkem kui 10 % õpilastest (ja nendega seotud haridustasemeid).

Riigid, kus kõige rohkem õpitud võõrkeelt (kus seda õpib rohkem kui 10 % õpilastest) on kõigis hõlmatud haridustasemetes ühesugused, on näidatud asjaomase keele ovaalse keele põhivaldkonnas. Riigid, kus kõige rohkem õpitud võõrkeeled erinevad sõltuvalt haridustasemest, on näidatud vastavate keeleovaalide ristumiskohas.

ISCED taseme andmed on esitatud 1. lisas. Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia: ametlikud riigikeeled on hollandi, prantsuse ja saksa keel (vt joonis A1). Neid keeli kasutatakse siiski piiritletud keelealadel ja neid ei tunnustata halduskeelena kogu riigi territooriumil. Belgia flaami kogukonnas peetakse prantsuse keelt võõrkeeleks ja flaami keelt (hollandi keel) peetakse Belgia prantsuskeelses kogukonnas võõrkeeleks.

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang01] (seetõttu joonisel neid ei kuvata).

Belgia (BE nl): ISCED 1 andmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 1 kohta ei ole kättesaadavad).

Taani: ISCED 1 lähteandmed (kõik uuritud keeled, v.a inglise keel, mis on esitatud joonisel C8 ja „teadmata“) olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei loeta arvu ISCED 1-ks.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Iirimaa: ISCED 1 (kõik uuritud keeled) lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei loeta arvu ISCED 1-ks. Lisaks käsitletakse ISCED 3 puhul ainult üldharidust. Seda seetõttu, et (üld- ja kutsealaste) ISCED 3 kohta puuduvad koondandmed.

Luxembourg: kuigi ametlikud riigikeeled on prantsuse, saksa ja luksemburgi keel (vt joonis A1), loetakse haridusstatistikas prantsuse ja saksa keeled võõrkeeleks.

Soome: Rootsi keel on soome keele kõrval ametlik keel (vt joonis A1), kuid haridusstatistikas arvestatakse seda võõrkeelena.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad (ja seetõttu seda joonisel ei kuvata).

VÕÕRKEELI, VÄLJA ARVATUD INGLISE, PRANTSUSE, SAKSA JA HISPAANIA KEELT, ÕPITAKSE HARVA

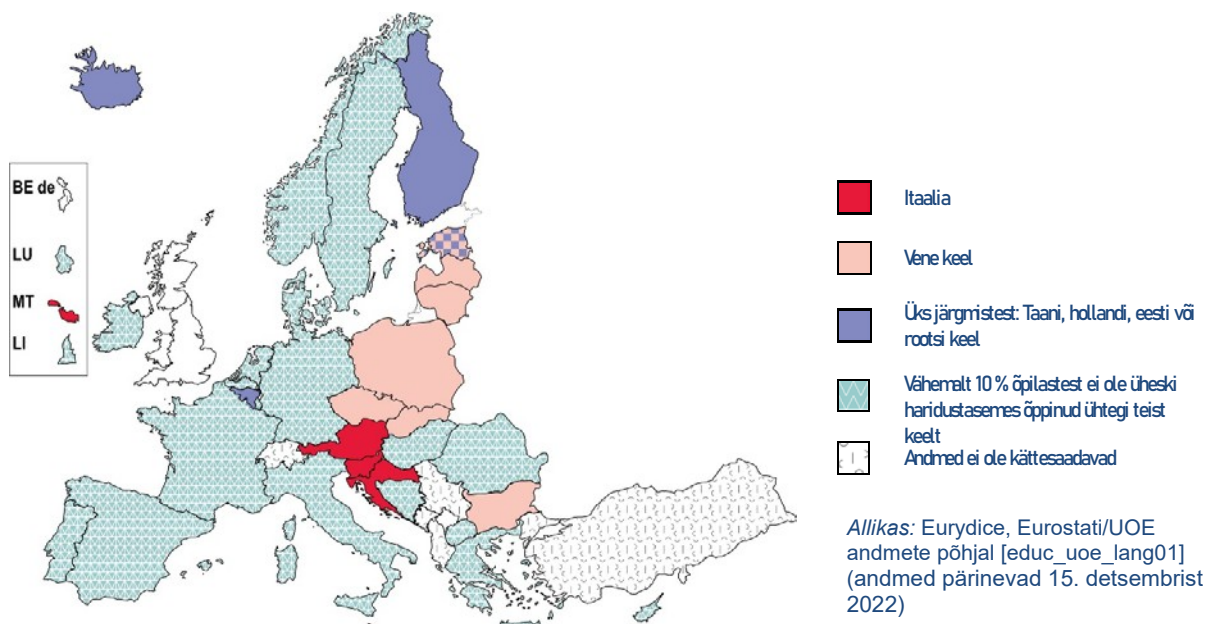
Joonisel C11 tuuakse esile riigid, kus vähemalt 10 % alg- või keskharidusega õpilastest õpib muid võõrkeeli peale inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keele. Keskhariduse puhul keskendub see näitaja üldharidusele, et tutvustada kõige erinevamat. Seda seetõttu, et kutsehariduse üliõpilased õpivad vähem võõrkeeli (vt joonis C5).

Ainult kuus keelt peale inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keele õpib võõrkeelena 10 % või rohkem üliõpilasi vähemalt ühes haridussüsteemis ja ühes haridustasemes. Need on Taani, Hollandi, Eesti, Itaalia, vene ja rootsi keel.

ELi tasandil õpib itaalia keelt 3,4 % üldkeskharidusega õpilastest (protsent on madalam alg- ja teise taseme alumise astme hariduses). Rohkem kui 10 % õpilastest õpivad itaalia keelt põhi- ja/või üldkeskhariduses Horvaatias, Maltal, Austrias ja Sloveenias. Itaalia keel on eriti populaarne Maltal, kus seda õpib 55,1 % põhiharidusega õpilastest ja 34,6 % üldkeskharidusega õpilastest.

ELi tasandil õpib vene keelt 3,0 % üldkeskharidust omandavatest õpilastest (protsent on alg- ja põhihariduses madalam). Seda keelt õpib üle 10 % õpilastest vähemalt ühel haridustasemel Bulgaarias, Tšehhis, Eestis, Lätis, Leedus, Poolas ja Slovakkias. Vene keel on üsna tavaline valik Balti riikides, kus seda õpib umbes 60 % põhiharidusega õpilastest.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Joonis 29 Joonis C11: Võõrkeeled, v.a inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keel, mille on omandanud vähemalt 10 % põhi- ja üldkeskhariduse üliõpilastest (ISCED 1–3), 2020

Selgitavad märkused

Arvu puhul võetakse arvesse ainult muid keeli peale inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keele, mida on õppinud vähemalt 10 % õpilastest.

ISCED taseme andmed on esitatud 1. lisas. Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED)määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia: ametlikud riigikeeled on hollandi, prantsuse ja saksa keel (vt joonis A1). Neid keeli kasutatakse siiski piiritletud keelealadel ja neid ei tunnustata halduskeelena kogu riigi territooriumil. Seetõttu peetakse flaami (hollandi) keelt Belgia prantsuskeelses kogukonnas võõrkeeleks.

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang01].

Eesti: kui eesti keelt õpetatakse teise keelena, loetakse eesti keel statistilistel eesmärkidel võõrkeeleks.

Soome: Rootsi keel on soome keele kõrval ametlik keel (vt joonis A1), kuid haridusstatistikas arvestatakse seda võõrkeelena.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Põhja-Makedoonia: puudub jaotus üldise ISCED 3 ja ISCED 3 vahel. Arvu sisestatavad ISCED 3 andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka kutseharidust.

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad.

Mõnda keelt õpitakse laialdaselt ainult ühes haridussüsteemis. Täpsemalt, hollandi keelt õpitakse laialdaselt Belgia prantsuskeelses kogukonnas, rootsi keelt õpivad paljud Soome üliõpilased ja taani keel on Islandil laialdaselt õpitud (vt ka joonised C8 ja C10). Tänu suurele venekeelsele elanikkonnale õpib Eestis umbes viiendik igast haridustasemest eesti keelt võõrkeelena.

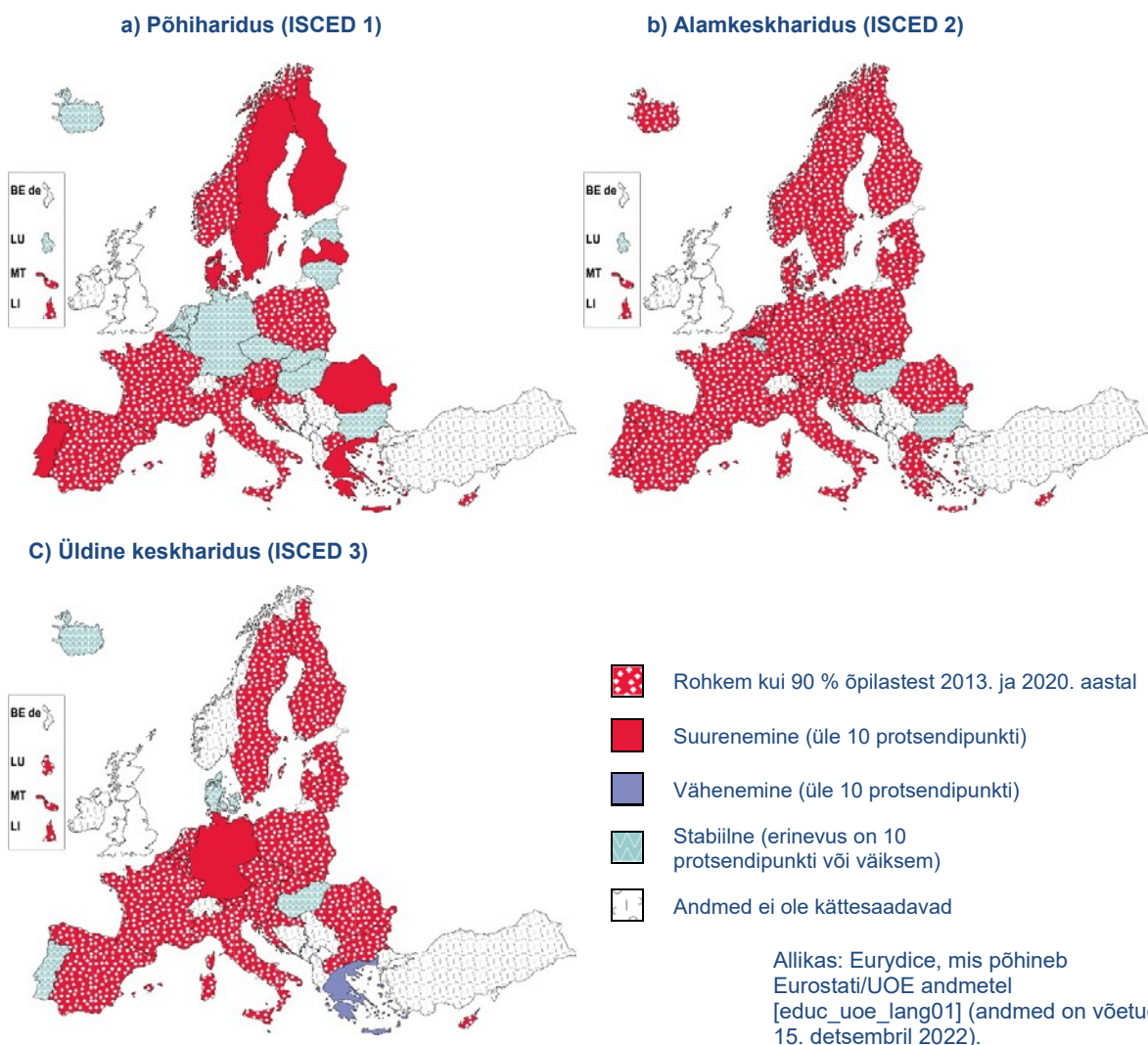
ÜHA ROHKEM ÕPILASI ÕPIB INGLISE KEELT, ERITI ALGHARIDUSES.

Peaaegu kõigis Euroopa riikides on inglise keel põhi- ja keskhariduses valdav võõrkeel (vt joonis C8). See peegeldab B peatükis analüüsitud regulatiivseid raamistikke, milles paljudes riikides on inglise keel kohustuslik teema (vt joonis B7) ja/või teema, mida kõik koolid peavad oma õppevõimaluste hulka lisama (vt joonis B8a).

ELi tasandil suurenes 2013.–2020. aastal inglise keelt õppivate õpilaste osakaal 6,9 protsendipunkti, 77,2 %-lt 84,1 %-le. Kasv oli vähem märgatav keskhariduse ja üldkeskhariduse puhul: Vastavalt 1,6 ja 1,9 protsendipunkti (üksikasjad on esitatud 1. lisas).

Joonisel C12a on näidatud muutused alghariduses inglise keelt õppivate õpilaste osakaalus riigi tasandil. Muutus oli eriti oluline Rumeenias, kus 2013. aastal õppis inglise keelt vähem kui pool kõigist alghariduse õpilastest (45,3 %), samas kui 2020. aastal oli see näitaja 88,2 % (kasv 42,9 protsendipunkti). Inglise keelt õppivate algkooliõpilaste osakaalu kasv oli märkimisväärne ka Taanis, Kreekas, Lätis, Portugalis ja Sloveenias (kõik suurenesid 23–34 protsendipunkti) ning Soomes ja Rootsis, kus see protsent suurenes 16,7 protsendipunkti võrra. Kasv eespool nimetatud riikides on seletatav vähemalt ühte võõrkeelt õppivate algkooliõpilaste osakaalu suurenemisega (vt joonis C2) ja asjaoluga, et esimene võõrkeel on sageli inglise keel (vt joonis C8).

Joonisel C12a on näha ka, et 11 Euroopa riigis – Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Malta, Austria, Poola, Liechtenstein, Põhja-Makedoonia ja Norra – oli 2013. aastal juba väga suur inglise keelt õppivate õpilaste osakaal (üle 90 %). Seevastu Belgia ja Luksemburgi flaami kogukonnas ei õpi õpilased inglise keelt alghariduses (nad õpivad teisi keeli, mis on esitatud joonisel C8) ja see muster on aja jooksul stabiilne (vt 1. lisa).

Joonis 30 Joonis C12: Inglise keelt alg- ja üldkeskhariduses õppivate õpilaste osakaalu suundumused (ISCED 1–3), 2013 ja 2020

Selgitavad märkused

Riigipõhised märkused viitavad aegriidade katkemisele ainult juhul, kui need ilmsid 2013. või 2020. aastal. Aegriidade katkestusi nende kahe vaatlusaasta vahel, mis võisid esineda mõnes riigis, ei ole märgitud.

ISCED taseme andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud metoodilisi märkusi vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx (2020) ja https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx (2013). Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang01].

Belgia (BE nl): ISCED 1 andmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ISCED 1 kohta ei ole kättesaadavad). Lisaks märgistati ISCED 2 2020. aasta lähteandmed kui „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Saksamaa: 2013. aasta lähteandmed (kõik joonisega hõlmatud tasandid) ja 2020. aasta lähteandmed (ISCED 2) olid märgistatud kui „määratuserinevused, vt metaandmed“. Seetõttu vaadake selgitavates märkustes esitatud linke.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Iirimaa: lähteandmed (kõik hõlmatud tasemed ja mõlemad võrdlusaastad) olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Kreeka: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Ungari: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui aegridade katkemine ja määratluste erinevus, vt metaandmed. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Malta: Inglise keel on malta keele kõrval ametlik keel (vt joonis A1), kuid haridusstatistika puhul loetakse seda võõrkeeleks.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Bosnia ja Hertsegoviina: 2013. aasta kohta andmed puuduvad.

Põhja-Makedoonia: puudub jaotus üldise ISCED 3 ja ISCED 3 vahel. Arvu sisestatavad ISCED 3 andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka kutseharidust.

Norra: üldise ISCED 3 (2013 ja 2020) lähteandmed olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad.

Joonised C12b ja C12c kirjeldavad suundumusi inglise keele õppimisel vastavalt põhihariduses ja üldkeskhariduses.

Teise taseme alumise astme hariduses 2013.–2020. aastal peaaegu mingeid muutusi ei toimunud. Seda peamiselt seetõttu, et peaaegu kõigis Euroopa riikides õppis enam kui 90 % õpilastest inglise keelt juba 2013. aastal. Belgia flaami kogukond on ainus haridussüsteem, kus kahe võrdlusaasta vahel on toimunud märkimisväärne muutus – kasv 16,4 protsendipunkti. Seda kasvu võib osaliselt seletada regulatiivse muudatusega, mis on tugevdanud teise võõrkeele õppimist (vt joonist B3 eeskirjade arengu üksikasjade kohta ja joonist C10 teise õpitud võõrkeele kohta).

Nagu ka teise taseme alumise astme hariduses, õppis valdavas enamikus andmeid omavates riikides üle 90 % õpilastest inglise keelt juba 2013. aastal. Saksamaa on ainus riik, kus registreeriti kahe vaatlusaasta vahel inglise keelt õppivate üldkeskharidusõpilaste osakaalu märkimisväärne kasv – 10,2 protsendipunkti. Seevastu Kreekas oli aastatel 2013–2020 märgatav langus – 12,9 protsendipunkti – (nagu näitab näitajaga seotud riigipõhine märkus, võib see olla osaliselt seotud meetodiliste muudatustega).

AASTATEL 2013–2020 VÄHENES PRANTSUSE KEELT ÕPPIVATE ÕPILASTE OSAKAAL MITMES RIIGIS VEIDI.

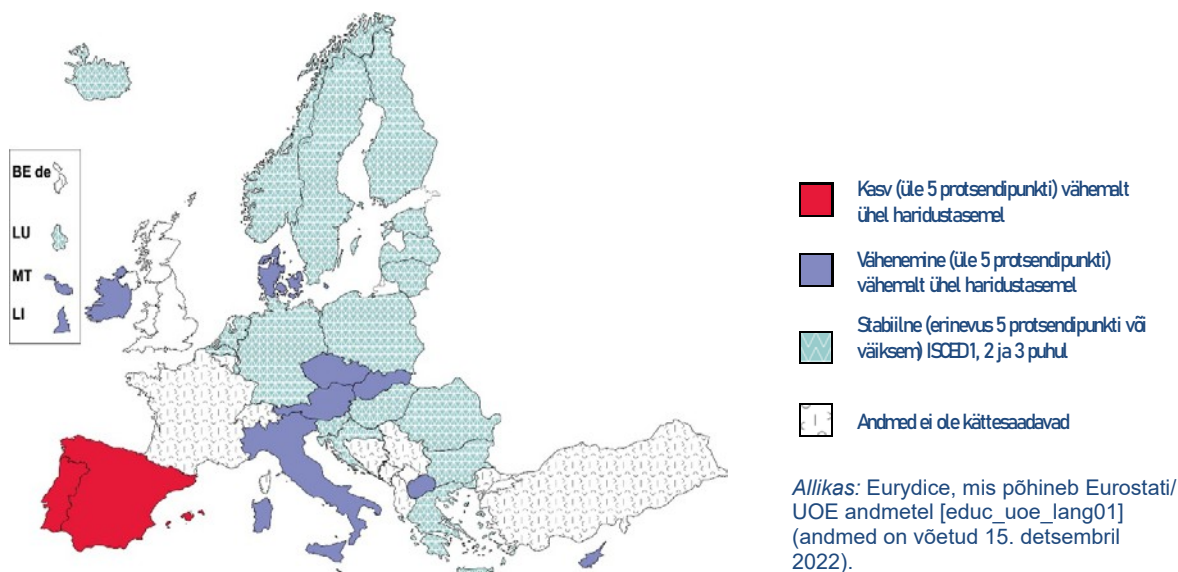
ELi tasandil on prantsuse keel alg- ja põhihariduses teisel kohal õpitud võõrkeel (vt 1. lisa joonis C10). Umbes kolmandikus Euroopa riikidest on määrustes sätestatud, et kõik koolid peavad pakkuma prantsuse keelt vähemalt ühel haridustasemel (vt joonis B8a) ja mõnes riigis peavad kõik õpilased õppima prantsuse keelt vähemalt üheaastase kohustusliku hariduse jooksul (vt joonis B7).

Joonisel C13 on näidatud muutused riigi tasandil (üle 5 protsendipunkti) nende õpilaste osakaalus, kes õpivad prantsuse keelt alg-, kesk- ja üldkeskhariduses aastatel 2013–2020. Muudatused kuvatakse juhul, kui need on toimunud vähemalt ühel vaadeldaval haridustasemel.

Vaatlusalusel perioodil vähenes prantsuse keelt õppivate õpilaste osakaal kümnes Euroopa riigis (Tšehhi, Taani, Iirimaa, Itaalia, Küpros, Malta, Austria, Slovakkia, Liechtenstein ja Põhja-Makedoonia) enam kui 5 protsendipunkti võrra. Iirimaa ja Küprosel toimus langus kahel haridustasemel: alumine ja üldine keskharidus. Teistes riikides, kus langus ületas 5 protsendipunkti, mõjutas see ainult üht taset: põhiharidus Itaalias, Maltal ja Põhja-Makedoonias ning üldine keskharidus Tšehhis, Taanis, Austrias, Slovakkias ja Liechtensteinis. Enamikus eespool nimetatud riikides oli langus üsna mõõdukas, jäädes 5–10 protsendipunkti vahele. Ainult Iirimaa ja Põhja-Makedoonias toimus märkimisväärsem vähenemine: Vastavalt 12,4 ja 11,7 protsendipunkti (mõlemad teise taseme alumise astme hariduses).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Aastatel 2013–2020 suurenes prantsuse keelt õppivate õpilaste osakaal kahes Euroopa riigis (Hispaania ja Portugal) enam kui 5 protsendipunkti võrra. Hispaanias suurenes algharidus (13,7 protsendipunkti) ja Portugalis toimus see teise taseme alumise astme hariduses (7,9 protsendipunkti).

Joonis 31 Joonis C13: Prantsuse keelt alg- ja üldkeskhariduses õppivate õpilaste osakaalu suundumused (ISCED 1–3), 2013 ja 2020

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud muutus mis tahes haridustasemes (ISCED 1, ISCED 2 ja/või üldine ISCED 3).

Riigipõhised märkused viitavad aegridade katkemisele ainult juhul, kui need ilmnesid 2013. või 2020. aastal. Aegridade katkestusi nende kahe vaatlusaasta vahel, mis võisid esineda mõnes riigis, ei ole märgitud.

ISCED taseme andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud metoodilisi märkusi vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx (2020) ja https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx (2013). Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatus (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia: ametlikud riigikeeled on hollandi, prantsuse ja saksa keel (vt joonis A1). Neid keeli kasutatakse siiski piiritletud keelealadel ja neid ei tunnustata halduskeelena kogu riigi territooriumil. Seetõttu peetakse prantsuse keelt Belgia flaami kogukonnas võõrkeeleks.

Belgia (BE fr) ja Prantsusmaa: lähteandmed (kõik hõlmatud tasemed ja mõlemad võrdlusaastad) olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang01].

Belgia (BE nl): ISCED 1 andmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ISCED 1 kohta ei ole kättesaadavad).

Taani ja Iirimaa: ISCED 1 (2013 ja 2020) lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei loeta arvu ISCED 1-ks.

Saksamaa: 2013. aasta lähteandmed (kõik joonisega hõlmatud tasandid) ja 2020. aasta lähteandmed (ISCED 2) olid märgistatud kui „määratluserinevused, vt metaandmed“. Seetõttu vaadake selgitavates märkustes esitatud linke.

Kreeka: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Luxembourg: kuigi ametlikud riigikeeled on prantsuse, saksa ja luksemburgi keel (vt joonis A1), loetakse haridusstatistikas prantsuse ja saksa keeled võrkeelteks.

Ungari: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui aegridade katkemine ja määratluste erinevus, vt metaandmed. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Madalmaad: ISCED 1 2013. aasta lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Seetõttu ei loeta arvu ISCED 1-ks.

Bosnia ja Hertsegoviina: 2013. aasta kohta andmed puuduvad.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Põhja-Makedoonia: puudub jaotus üldise ISCED 3 ja ISCED 3 vahel. ISCED 3 andmete esitamine joonisel hõlmab nii üldharidust kui ka kutseharidust.

Norra: üldise ISCED 3 2013. aasta lähteandmed olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei võeta joonisel arvesse üldist ISCED 3.

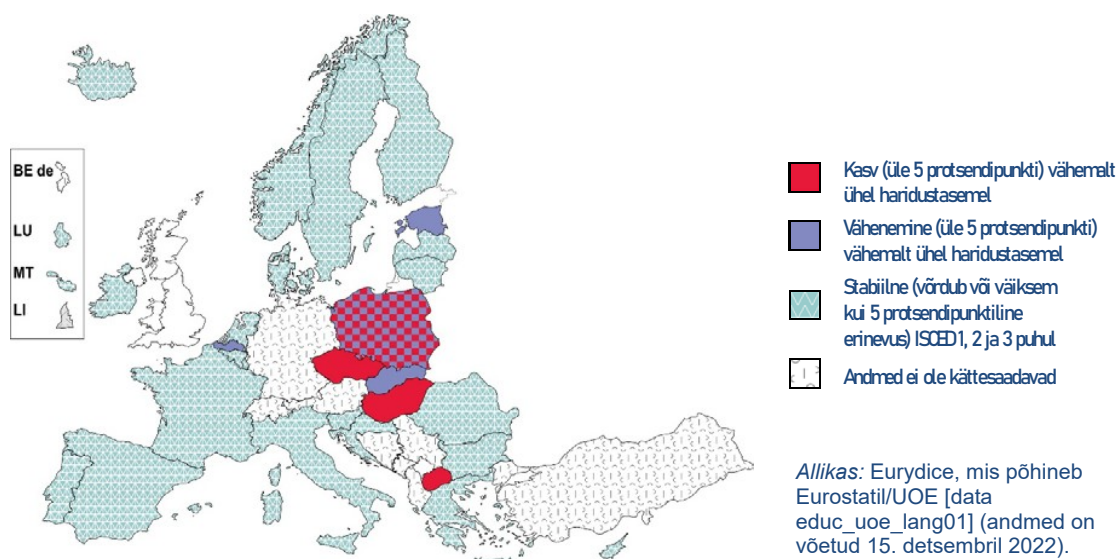
Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad.

AJA JOOKSUL ON SAKSA KEELT ÕPPIVATE ÕPILASTE OSAKAAL ENAMIKUS RIIKIDES ENDEISELT SARNANE.

Saksa keel on veel üks populaarne võrkeel kogu Euroopa riikides. ELi tasandil on see keskhariduses õpituim võrkeel (vt 1. lisa joonis C10). Mitmes riigis, vähemalt ühel haridustasemel, peavad kõik koolid andma õpilastele võimaluse saksa keelt õppida (vt joonis B8a).

Joonisel C14 on näidatud muutused riigi tasandil (üle 5 protsendipunkti) nende õpilaste osakaalus, kes õpivad saksa keelt alg-, kesk- ja üldkeskhariduses aastatel 2013–2020. Muudatused kuvatakse, kui need on toimunud vähemalt ühel hõlmatud haridustasemel.

Vaatlusalusel perioodil ei registreerinud ükski Euroopa riik märkimisväärset muutust alghariduses saksa keelt õppivate õpilaste osakaalus. Seitsmes haridussüsteemis registreeritud muutused ületavad 5 protsendipunkti madalama ja/või üldise keskhariduse puhul.

Joonis 32 joonis C14: Saksakeelsete õpilaste osakaalu suundumused alg- ja üldkeskhariduses (ISCED 1–3), 2013 ja 2020

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud muutus mis tahes haridustasemes (ISCED 1, ISCED 2 ja/või üldine ISCED 3).

Riigipõhised märkused viitavad aegridade katkemisele ainult juhul, kui need ilmsid 2013. või 2020. aastal. Aegridade katkestusi nende kahe vaatlusaasta vahel, mis võisid esineda mõnes riigis, ei ole märgitud.

ISCED taseme andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud metoodilisi märkusi vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx (2020) ja https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx (2013). Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang01].

Belgia (BE nl): ISCED 1 andmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ISCED 1 kohta ei ole kättesaadavad).

Taani ja Iirimaa: ISCED 1 (2013 ja 2020) lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei loeta arvu ISCED 1-ks.

Saksamaa ja Austria: lähteandmed (kõik hõlmatud tasemed ja mõlemad võrdlusaastad) olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Kreeka: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Luxembourg: kuigi ametlikud riigikeeled on prantsuse, saksa ja luksemburgi keel (vt joonis A1), loetakse haridusstatistikas prantsuse ja saksa keeled võõrkeelteks.

Ungari: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui aegridade katkemine ja määratluste erinevus, vt metaandmed. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Madalmaad: ISCED 1 2013. aasta lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei loeta arvu ISCED 1-ks.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Bosnia ja Hertsegoviina: 2013. aasta kohta andmed puuduvad.

Põhja-Makedoonia: puudub jaotus üldise ISCED 3 ja ISCED 3 vahel. Arvu sisestatakse ISCED 3 andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka kutseharidust.

Norra: üldise ISCED 3 2013. aasta lähteandmed olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei võeta joonisel arvesse üldist ISCED 3.

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad.

Tšehhi ja Põhja-Makedoonias suurenes saksa keelt õppivate õpilaste osakaal nii põhihariduses kui ka üldkeskhariduses. Nendes riikides oli kasv suurem keskhariduse alumise astme hariduses, kus osakaal suurenes ligikaudu 15 protsendipunkti võrra (üksikasjad on esitatud 1. lisas). Ungaris ja Poolas suurenes üldine keskharidus (vastavalt 10 ja 6,9 protsendipunkti).

Kõige märkimisväärsem saksa keelt õppivate õpilaste osakaalu vähenemine registreeriti Poolas ja Slovakkias keskhariduse alumises astmes: vastavalt 28,4 ja 25,4 protsendipunkti. Poolas on langus seletatav kooliastmete ümberkorraldamisega haridustasemete lõikes, kusjuures põhiharidus koosneb nüüd neljast klassist, millest kaks ei sisalda kohustuslikku teise võõrkeeleõpet (üksikasjad on esitatud joonisel C4). Vaatamata sellele vähenemisele on nii Poolas kui ka Slovakkias selles haridustasemes õpituim võõrkeel endiselt saksa keel (vt 1. lisa joonis C10). Belgia ja Eesti flaami kogukonnas registreeriti ka saksa keelt õppivate õpilaste osakaalu vähenemine, mis toimus üldkeskhariduses (vastavalt 8,9 ja 10,2 protsendipunkti).

AASTATEL 2013–2020 SUURENES HISPAANIA KEELT ÕPPIVATE ÕPILASTE OSAKAAL KUUES RIIGIS JA VÄHENES VAID KAHES RIIGIS.

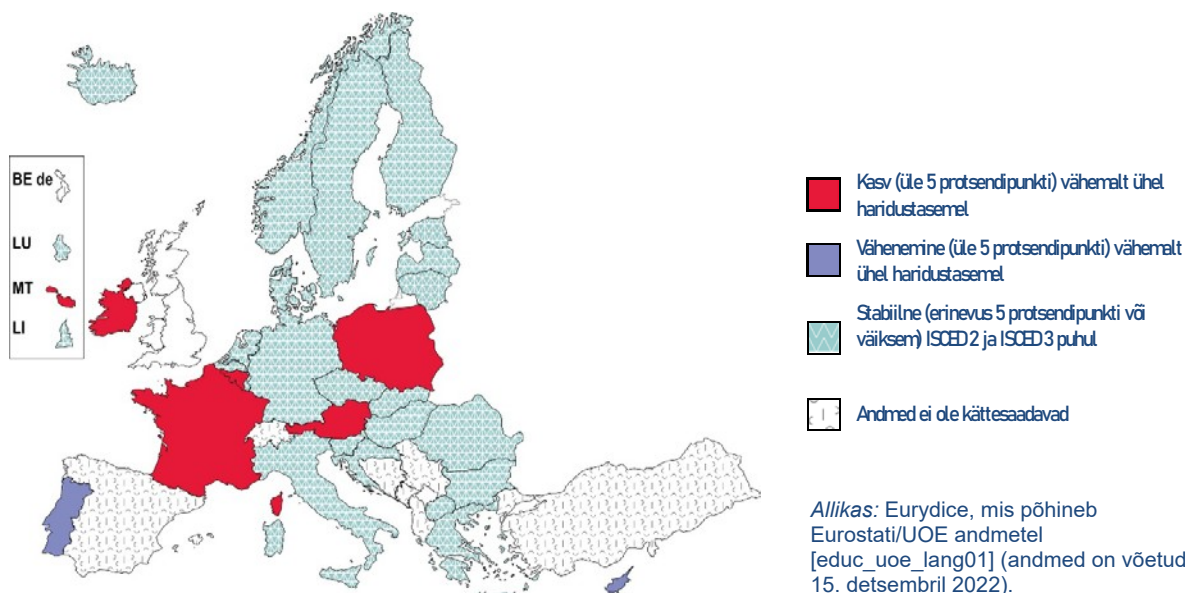
Enamikus Euroopa riikides pööravad haridusasutused hispaania keelele vähem tähelepanu kui inglise, prantsuse või saksa keelele. Ükski Euroopa riik ei määratle hispaania keelt kõigile õpilastele vähemalt ühe õppeaasta jooksul kohustusliku võõrkeelena (vt joonis B7) ning ainult kaks riiki (Rootsi ja Norra) nõuavad, et kõik konkreetse haridustasemega koolid annaksid õpilastele võimaluse hispaania keelt õppida (vt joonis B8a).

Nagu eespool näidatud selles osas, ei ole hispaania keel üheski Euroopa riigis kõige enam õpitud võõrkeel (vt joonis C8) ning see on teine võõrkeel, mida õpitakse vähemalt ühel haridustasemel (vähemalt 10 % üliõpilastest) ainult viies riigis (Saksamaa, Iirimaa, Prantsusmaa, Rootsi ja Norra) (vt joonis C10).

Joonisel C15 vaadeldakse muutusi (üle 5 protsendipunkti) nende õpilaste osakaalus, kes õpivad hispaania keelt põhi- ja üldkeskhariduses aastatel 2013–2020. Muudatused kuvatakse juhul, kui need on toimunud vähemalt ühel kahest haridustasemest.

Nagu jooniselt näha, suurenes kuues Euroopa haridussüsteemis vaatlusalusel perioodil enam kui 5 protsendipunkti võrra hispaania keelt õppivate keskkharidusega õpilaste osakaal. See kasv oli kõige märgatavam teise taseme alumise astme hariduses Prantsusmaal: 17,6 protsendipunkti. Üldkeskhariduse kasv oli Poolas suuruselt teine, 11,9 protsendipunkti võrra. Ülejäänud nelja haridussüsteemi (Belgia, Iirimaa, Malta ja Austria prantsuskeelne kogukond) kasv oli 5–7 protsendipunkti.

Kahes riigis (Küpros ja Portugal) vähenes hispaania keelt õppivate keskkooliõpilaste osakaal ajavahemikul 2013–2020 enam kui 5 protsendipunkti. Küprosel vähenes üldkeskharidus (14,7 protsendipunkti) ja Portugalis teise taseme alumise astme haridus (5,3 protsendipunkti).

Joonis 33 Joonis C15: Hispaania keelt õppivate õpilaste osakaalu suundumused üldkeskhariduses (ISCED 2–3), 2013 ja 2020

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud muutus mis tahes haridustasemes (ISCED 2 või üldine ISCED 3). Algharidust (ISCED 1) ei arvestata, sest sel tasemel õpitakse harva hispaania keelt.

Riigipõhised märkused viitavad aegriidade katkemisele ainult juhul, kui need ilmsid 2013. või 2020. aastal. Aegriidade katkestusi nende kahe vaatlusaasta vahel, mis võisid esineda mõnes riigis, ei ole märgitud.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

ISCED taseme andmed (ISCED 2 ja ISCED 3) on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud metoodilisi märkusi vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx (2020) ja https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx (2013). Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr) ja Taani: ISCED 2 (2013 ja 2020) lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla). Seetõttu ei loeta ISCED 2 näitajaks.

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang01].

Saksamaa: 2013. aasta lähteandmed (mõlemad näitajaga hõlmatud tasemed) ja 2020. aasta lähteandmed (ISCED 2) olid märgistatud kui „määratluserinevused, vt metaandmed“. Seetõttu vaadake selgitavates märkustes esitatud linke.

Hispaania: lähteandmed (nii hõlmatud tasemed kui ka mõlemad võrdlusaastad) olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

Kreeka: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Ungari: üldise ISCED 3 2020. aasta lähteandmed märgistati kui aegridade katkemine ja määratluste erinevus, vt metaandmed. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Island: ISCED 3 andmete võrdlusaasta on 2020. aasta asemel 2019. aasta (2020. aasta andmed ISCED 3 kohta ei ole kättesaadavad).

Bosnia ja Hertsegoviina: 2013. aasta andmed ei ole kättesaadavad.

Põhja-Makedoonia: puudub jaotus üldise ISCED 3 ja ISCED 3 vahel. Arvu sisestavad ISCED 3 andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka kutseharidust.

Norra: üldise ISCED 3 2013. aasta lähteandmed olid tähistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“). Seetõttu ei võeta joonisel arvesse üldist ISCED 3.

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad.

INGLISE KEELT ÕPPIVATE ÕPILASTE PROTSENT ON ÜLDKESKHARIDUSES TAVALISELT KÕRGEM KUI KUTSEHARIDUSES.

Keskhariduses eristatakse kahte peamist programmi: üldine ja kutseharidus. Nagu eelnevalt arutatud (vt joonis C5 ja sellega seotud analüüs), osalevad peaaegu pooled keskhariduse omandanud õpilastest kutseprogrammis. Õpilased üldiselt ja kutseprogrammid järgivad tavaliselt üsna erinevaid õppekavasid. Seetõttu tasub analüüsida, kas õpitud võõrkeeletes on erinevusi.

Peaaegu kõigis käesoleva aruandega hõlmatud riikides on keskhariduses kõige rohkem õpitud võõrkeelt inglise keel (vt 1. lisa joonisega C8 seotud andmed). See kehtib nii üldkeskhariduse kui ka kutsekeskhariduse programmide⁵⁵ kohta.

Arvestades, et inglise keel on peaaegu kõigis Euroopa riikides kõige rohkem õpitud võõrkeel, keskendub joonis C16 inglise keelt õppivate õpilaste osakaalu erinevusele üldkeskhariduses ja kutsekeskhariduses.

ELi tasandil õpib inglise keelt 95,7 % üldkeskhariduse üliõpilastest ja 79,2 % kutsehariduses osalevatest õpilastest (vt 1. lisa).

Mitmes Euroopa riigis on inglise keelt õppivate õpilaste osakaal üldkeskhariduses oluliselt suurem kui kutsehariduses. Erinevus on eriti oluline – vähemalt 50 protsendipunkti rohkem üldhariduses – Taanis, Saksamaal, Hispaanias ja Islandil. Nende riikide hulgas on Taanis registreeritud suurim lõhe õpilaste vahel, kes kasutavad eri võimalusi: 78,0 % üldkeskharidust omandavatest õpilastest õpib inglise keelt, kuid ainult 15,4 % õpilastest, kes kasutavad kutseharidust (erinevus 62,6 protsendipunkti). Täiendavad

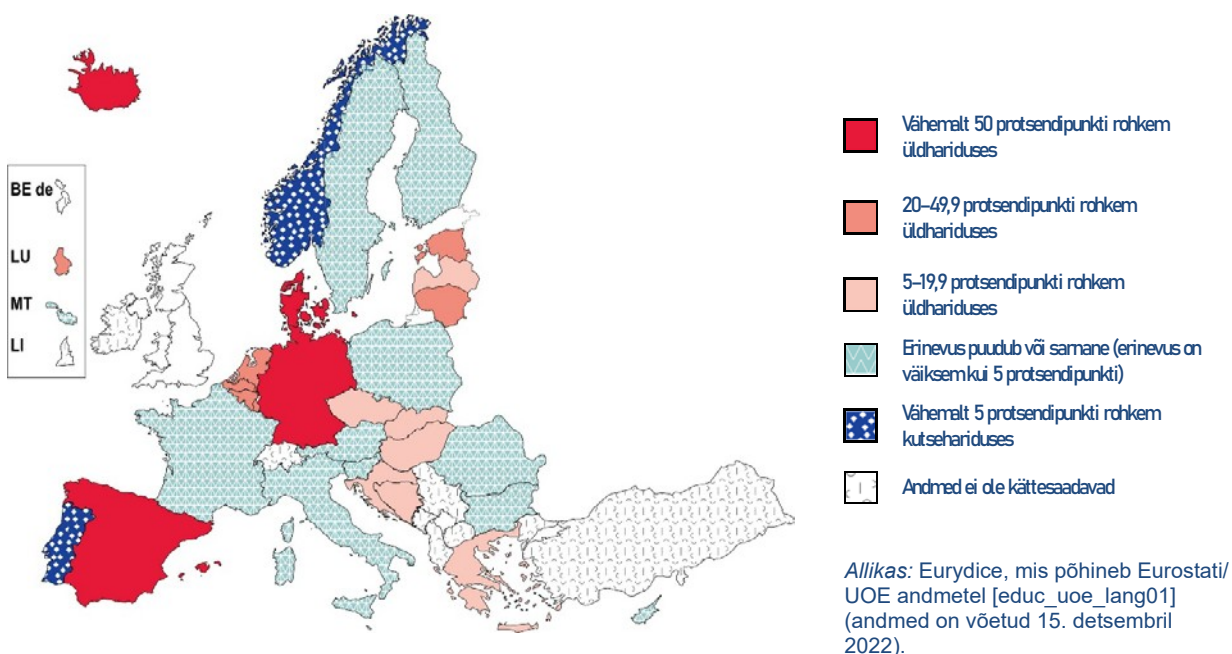
55 Joonisel C8, kus on esitatud võõrkeeled, mida õpilased on kõige rohkem õppinud, viidatakse põhi-, keskharidusele ning üld- ja kutsekeskharidusele (koondandmed). Eraldi andmed üld- ja kutsekeskhariduse kohta avaldatakse Eurostati veebisaidil (andmekood: [educ_uae_lang01]).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

haridussüsteemid, kus esineb olulisi erinevusi üld- ja kutsehariduse vahel (20–43 protsendipunkti), on Belgia, Eesti, Leedu, Luksemburgi ja Madalmaade Prantsuse ja Flaami kogukonnad. Enamikus neist haridussüsteemidest peavad kutsehariduse ja -õppe üliõpilased õppima võõrkeeli vähem aastaid kui üldharidust omavad üliõpilased (vt joonis B5).

Bulgaarias, Prantsusmaal, Itaalias, Küprosel, Maltal, Austrias, Poolas, Rumeenias, Sloveenias, Soomes ja Rootsis õpib seevastu võrdne või sarnane üliõpilaste osakaal (st erinevust või erinevust alla 5 protsendipunkti) inglise keelt üldkeskhariduses ja kutsekeskhariduses.

Inglise keelt õppivate kutseõpilaste osakaal on vähemalt 5 protsendipunkti suurem kui üldhariduses ainult kahes riigis: Portugal ja Norra (vastavalt 11,3 ja 7,3 protsendipunkti).

Joonis 34 Joonis C16: Inglise keelt õppivate õpilaste osakaalu erinevused üld- ja kutsekeskhariduses (ISCED 3), 2020

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud erinevus inglise keelt õppivate õpilaste osakaalude vahel üldkeskhariduses ja kutsekeskhariduses (ISCED 3).

Andmed on esitatud 1. lisas. Andmetega seotud metoodilised märkused on esitatud aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx.

Eurostati/UOE andmekogumise ulatuse kohta vt C peatüki sissejuhatust (I jagu).

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de), Albaania, Šveits, Montenegro ja Türgi: neid riike ei hõlma Eurostati/UOE andmete kogumine [educ_uae_lang01].

Iirimaa: lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla“).

Kreeka: üldise ISCED 3 lähteandmed märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Ungari: ISCED 3 üld- ja kutsealased lähteandmed märgistati kui „aegriidade katkemine“ ja „määratluste erinevus, vt metaandmed“. Seetõttu vt selgitavates märkustes esitatud linki.

Malta: Inglise keel on malta keele kõrval ametlik keel, kuid haridusstatistika puhul loetakse seda võõrkeeleks.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Island: vaatlusaasta on 2019 (2020. aasta andmed ei ole kättesaadavad).

Liechtenstein: ISCED 3 kutsetegevuse lähteandmed olid märgistatud kui „ei kohaldata“ (st „puuduv väärtus; andmeid ei saa olemas olla).

Põhja-Makedoonia: puudub jaotus üldise ISCED 3 ja ISCED 3 vahel.

Serbia: see riik kuulub Eurostati/UOE andmekogumisse [educ_uae_lang01], kuid andmed puuduvad.

DPEATÜKK ÕPETAJAD

IJAGU – KVALIFIKATSIOONID JA KOOLITUS

Õpetajatel on võtmeroll õpilaste võõrkeelte oskuste arendamisel. Seetõttu on oluline uurida nende kvalifikatsiooni, aine spetsialiseerumise astet ja nende koolitusvõimalusi.

Selle osa esimene näitaja uurib võõrkeeli õpetavate isikute eriala spetsialiseerumise astet tavakoolides (vt joonis D1). Teine näitaja keskendub täpsemalt õpetajatele, kes pakuvad CLIL-i ja uurib nende kvalifikatsiooni (vt joonis D2). Kolmandas näitajas kirjeldatakse õpetajate koolitust mitmekeelses keskkonnas õpetamiseks (vt joonis D3). Neljandas ja viimases näitajas uuritakse jätkuva kutsealase arengu (CPD) tegevust, mis on seotud mõistega „keeleteadlikkus koolides“ (vt joonis D4).

Enamik käesolevas jaos esitatud näitajatest põhinevad Eurydice võrgustiku kaudu kogutud andmetel, mis hõlmavad 39 haridussüsteemi 37 riigis⁽⁵⁶⁾. Kolmanda näitaja puhul kasutatakse teistsugust andmeallikat, nimelt 2018. aasta õpetamise ja õppimise rahvusvahelise uuringu (TALIS) andmeid. See näitaja hõlmab vähem riike kui Eurydice andmetel põhinevad näitajad⁽⁵⁷⁾.

KOGU EUROOPAS JAGAVAD ÜLD- JA ERIALAÕPETAJAD VASTUTUST VÕÕRKEELTE ÕPETAMISE EEST ALGHARIDUSES.

Võõrkeeleõpet pakkuvatel õpetajatel võib olla aine spetsialiseerumise poolest erinev profiil. Nad võivad olla kvalifitseeritud õpetama kõiki (või peaaegu kõiki) õppekava aineid või nad võivad spetsialiseeruda piiratud arvu ainete õpetamisele (üldiselt kuni kolm teemat). Esimese kategooria õpetajad nimetatakse käesolevas aruandes üldõpetajateks, samas kui teise kategooriasse kuuluvaid õpetajaid peetakse erialaõpetajateks. Üldõpetajaid võib nimetada ka klassiõpetajateks, kuna nad vastutavad teatava kooli õpilaste rühma eest.

Tuginedes kõrgetasemeliste (haridus)asutuste antud soovitude sisule, uuritakse joonisel D1 võõrkeeleõpetajate ainespetsiifika astet alghariduses.

Joonisel on esile toodud kolm lähenemisviisi, millest igaüks sisaldub umbes kolmandikus haridussüsteemides ja milles on esitatud kõrgetasemelised soovitud võõrkeeleõpetajate eriala spetsialiseerumise astme kohta. 14 haridussüsteemis vastutavad võõrkeelte õpetamise eest alghariduses spetsialiseerunud õpetajad (ainult). Vastandlik lähenemisviis, mis kehtib 11 haridussüsteemis, hõlmab selle vastutuse jaotamist üldõpetajatele. Ülejäänud haridussüsteemides, kus on asjakohased kõrgetasemelised soovitud (10 haridussüsteemi), võivad nii erialaõpetajad kui ka üldõpetajad õpetada võõrkeeli alghariduses.

Kui kõrgetasemelistes soovitudes viidatakse nii üld- kui ka eripedagoogidele, ei esita nad mõnikord täiendavaid täpsustusi. See tähendab, et üld- (klassi)õpetajad ja ainespetsialistid saavad võõrkeeli õpetada vaheldumisi, sõltuvalt näiteks üksikute üldõpetajate võõrkeeleoskusest. Mõnes riigis sisaldavad ametlikud dokumendid siiski täiendavaid suuniseid või nõudeid. Näiteks Poolas võivad nii üld- kui ka erialaõpetajad õpetada võõrkeeli alghariduse esimese kolme aasta jooksul, kuid alates neljandast aastast on vastutus määratud ainespetsialistidele. Rootsisis eeldatakse, et üldõpetajad õpetavad teemat „inglise keel“, samas kui erialaõpetajad peaksid õpetama teemat „Modern language“, mis hõlmab muid võõrkeeli kui inglise keel. Muud spetsifikatsioonid viitavad koolitusele, mille üldõpetajad peaksid läbima võõrkeelte õpetamiseks. Näiteks Bulgaarias ja Sloveenias võivad üldõpetajad õpetada võõrkeeli alghariduses koos ainespetsialistidega, kuid nad peavad läbima täiendava keeleõppeprogrammi.

Riikides, kus erialaõpetajad õpetavad võõrkeeli alghariduses, õpetavad ainespetsialistid tavaliselt teisi õppekava valdkondi. Kõige tüüpilisemad valdkonnad – välja arvatud võõrkeeled – on kehaline kasvatus, muusika ja kunst (ja religioon, eetika ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, kui alghariduse õppekava

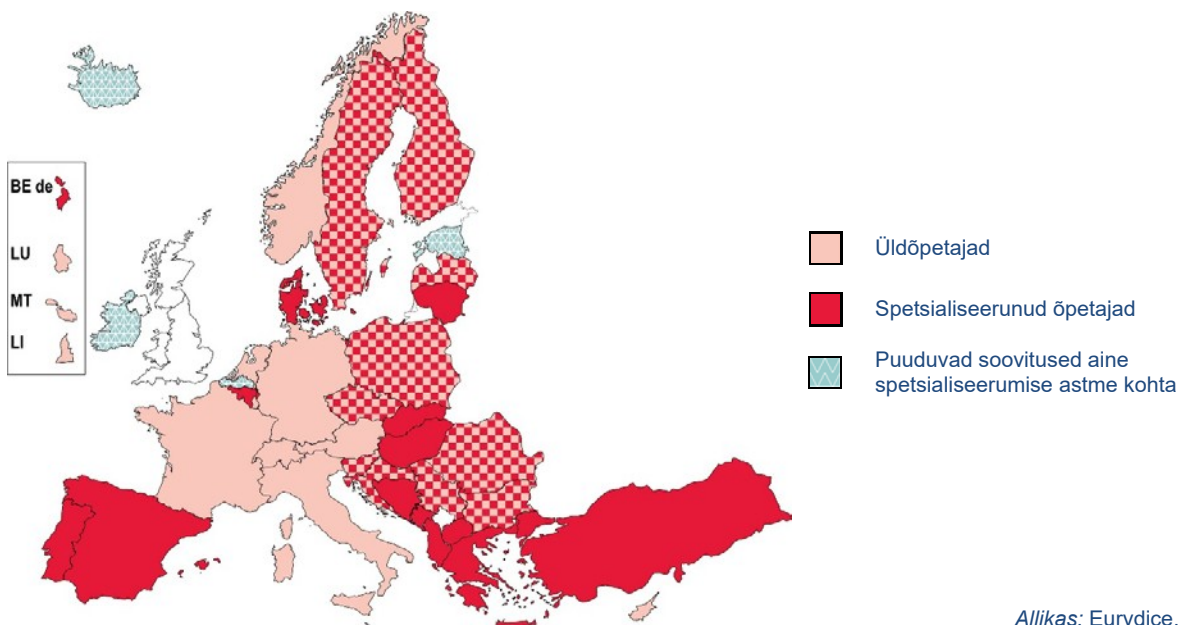
56 Üksikasjalikum teave käesoleva aruande riikide hõlmamise kohta on esitatud aruande sissejuhatuses.

57 TALISe ja selle riikide hõlmamise üksikasjad on esitatud jaotises „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

sisaldab neid aineid). Erandiks on Portugal, Bosnia ja Hertsegoviina ning Serbia, kus võõrkeeled on ainus ainevaldkond alghariduses, mida õpetavad erialaõpetajad.

Puuduvad tippasemel soovitusel võõrkeeletõpetajate eriala spetsialiseerumise taseme kohta alghariduses ainult neljas haridussüsteemis: Belgia, Eesti, Iirimaa ja Islandi Flaami kogukond. Belgia ja Islandi Flaami kogukonnas õpetavad üldõpetajad tavaliselt võõrkeeli sellel haridustasemel.

Joonis 35 Joonis D1: Võõrkeeletõpetajate õppeainete spetsialiseerumise aste alghariduses (ISCED 1), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud võõrkeeletõpetajate õppeainete spetsialiseerumise aste alghariduses, nagu on täpsustatud tippaseme (haridus)asutuste soovitusel.

Joonis hõlmab ainult üldharidust (st ei võeta arvesse laiendatud võõrkeeletõpetusega eriklasse).

Mõistete „väliskeel“, „üldine õpetaja“, „rahvusvaheline hariduse ühtne klassifikaator (ISCED)“, „eriõpetaja“ ja „kõrgtaseme (haridus) asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhine märkus

Taani õpetajad, kes on kvalifitseeritud õpetama ühe struktuuriga algkoolides (Folkeskolen; ISCED 1 ja 2 peaksid suutma pakkuda mis tahes teemat. Kuid lisaks oma üldisele profiilile peavad tulevased Folkeskoleni õpetajad spetsialiseeruma piiratud arvule ainetele (üldjuhul kahele või kolmele ainele). Folkeskole seadus täpsustab, et põhimõtteliselt peaksid õpetajad õpetama aineid, millele nad on spetsialiseerunud. Seega viitab see arv „spetsialistide õpetajatele“.

Kuna õpilased liiguvad kõrgemate palgaastmete suunas, muutub joonisel D1 kujutatud pilt. Alumine keskharidus, peaaegu kõigis riikides, kus on kõrgetasemelised soovitusel võõrkeeletõpetajate õppeainete spetsialiseerumise astme kohta, peaksid võõrkeeli õpetama ainult ainespetsialistid. Erandiks on Horvaatia ja Läti, kus võivad osaleda nii üld- kui ka eripedagoogid; ja Norra, kus vastutus on pandud üldõpetajatele. Keskhariduses kogu Euroopas õpetavad võõrkeeli ainult erialaõpetajad.

ÕPETAJAD, KES ANNAVAD CLIL-I, PEAVAD TAVALISELT TÕENDAMA OMA VÕÕRKEELEOSKUSI

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Enamikus riikides on kehtestatud kakskeelne või keelekümlusharidus, kus vähemalt mõnda ainet – näiteks matemaatikat, geograafiat ja loodusteadusi – õpetatakse võõrkeeles (vt joonis B12). Käesolevas aruandes viidatakse seda liiki sättele kui „CLIL-tüüpi A“ (vt sõnastik).

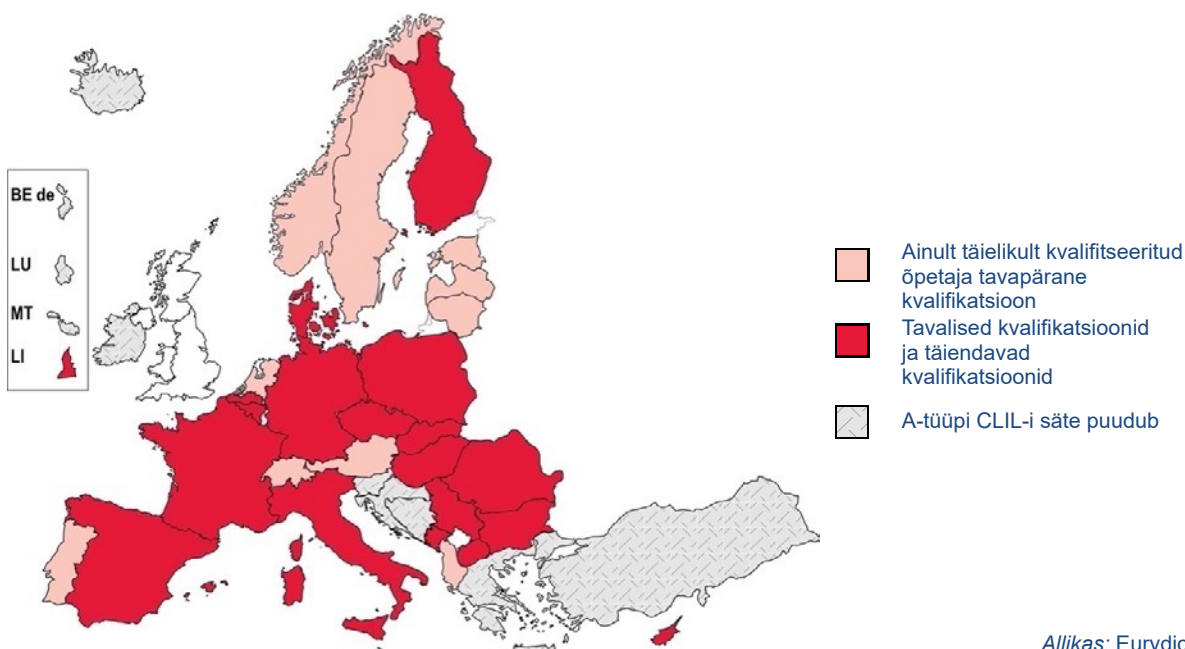
Ideaaljuhul peavad õpetajad võõrkeeles aine õpetamiseks väga hästi tundma nii õppeainet kui ka keelt, milles seda õpetatakse. Lisaks peaksid nad tundma CLILi meetoodika nõudeid.

Joonisel D2 on kokkuvõtlikult esitatud nõuded, mida tiiptaseme (haridus)asutused on kehtestanud õpetajatele, kes pakuvad CLIL-tüüpi A-tüüpi programme. See näitab, et ligikaudu kahes kolmandikus CLIL-tüüpi A-tüüpi programmidega haridussüsteemidest (19 süsteemi 29st) viidatakse määrustes konkreetsetele (täiendavatele) kvalifikatsioonidele. Umbes kolmandikus CLIL-tüüpi A-tüüpi programmidega süsteemidest (10 haridussüsteemi) ei ole õpetajatele peale tavapärase õpetamiskvalifikatsiooni kehtestatud konkreetseid tiiptaseme nõudeid.

Enamikus haridussüsteemides, kus kehtivad eeskirjad, mis viitavad konkreetsele kvalifikatsioonile CLIL-i pakkumiseks, kehtivad kehtestatud nõuded õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi. Need õpetajad peavad tavaliselt tõendama, et nad oskavad kõnealust keelt piisavalt. Nõutav minimaalne võõrkeeleoskus vastab tavaliselt Euroopa Nõukogu Euroopa keeleõppe raamdokumendi (CEFR) tasemele B2 või⁵⁸C1. Sõltuvalt riigist aktsepteeritakse võõrkeeles oskuse tõendamiseks eri liiki tunnustusi või diplomeid (nt Cambridge'i inglise keele tunnustus Taanis või riigikeeleeksam Slovakkias).

Piiratud arvus riikides lähevad nõuded kaugemale sihtkeele oskusest. Näiteks Prantsusmaal vajavad potentsiaalsed CLIL-i õpetajad kvalifikatsiooni, mis tõendab nii nende võimet kasutada sihtkeelt kui ka nende arusaamist CLIL-õppe eripäradest. Hispaanias peavad õpetajad mõnes autonoomses piirkonnas osalema CLIL-metoodikat käsitlevatel koolitustel. Võrreldav nõue kehtib Itaalias, kus CLIL-metoodika koolitust saab läbida õpetaja alghariduse raames (ITE) (60 Euroopa ainepunktide ülekandmise ja kogumise süsteemi (ECTS) ainepunkti) või CPD osana (20 ECTS ainepunkti).

Samuti väärrib märkimist, et kui kõrgetasemelistes eeskirjades ei ole täpsustatud täiendavaid nõudeid CLIL-i andmiseks, võib õpetajatel olla vaja tõendada oma oskusi ja pädevusi selles valdkonnas. Sõltuvalt õpetajate tölevõtmisega seotud kohustuste jaotusest võivad näiteks piirkondlikud ametiasutused või koolid määratleda erinõuded kõrgeimast otsustustasandist madalamal tasandil.

Joonis 36 Joonis D2: Kvalifikatsioon, mis peab töötama alg- ja üldkeskhariduses CLIL-tüüpi A-tüüpi õpet pakkuvas koolides (ISCED 1–3), 2021/2022

58 Euroopa keeleõppe raamdokumendi üksikasjalikum teave on esitatud Euroopa Nõukogu veebisaidil (<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>).

Nõutava täiendava kvalifikatsiooni liik

- Ole fr – Sihtkeeles omandatud kvalifikatsioon; või
– Tõend (mis antakse välja eksami alusel), mis tõendab sihtkeele põhjalikku tundmist.
- Ole nl Tunnistus sihtkeele oskuse kohta vähemalt C1-tasemel CEFR.
- BG Tunnistus, mis näitab sihtkeele oskust vähemalt CEFR tasemel B2 (kehtib ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi).
- CZ Sihtkeele oskus vähemalt C1-tasemel (ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi).
– Bakalaureusekraad sihtkeeles; või
- DK Cambridge'i inglise keele sertifikaat; või
– Sihtkeele kirjaliku ja suulise oskuse tõend (nt mittekeeleõppe läbimine Briti või Ameerika ülikoolis).
- DE Sihtkeele oskuse tõendamine tavaliselt vähemalt C1-tasemel (ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi).

Sihtkeele põhjalikku tundmist tõendav tunnistus ja/või eksam (nõutav enamikus autonoomsetes piirkondades). Nõutav miinimumtase on tavaliselt CEFRi tase B2, kuid autonoomsete piirkondade lõikes esineb mõningaid erinevusi (nt Aragón, Navarra, Madrid ja Valencia nõuavad CEFRi taset C1). Lisaks nõuavad mõned autonoomsed piirkonnad (nt Navarra ja Madrid) keeleoskuse sertifitseerimist (acreditación/habilitación en lenguas extranjeras), mille on välja andnud ametlikud keelekoolid (Escuelas Oficiales de Idiomas) või muud ametlikud institutsioonid. Mõned teised autonoomsed piirkonnad (nt Kataloonia ja Extremadura) vajavad CLILi metoodika alast erikoolitust.
- ES Järgnevalt on toodud näited nõuete kohta kahes autonoomses piirkonnas.
– Cataluña: õpetajad peavad valdama sihtkeelt vähemalt CEFR tasemel B2 ja olema läbinud 90 tundi koolitust CLIL-metoodika alal.
Extremadura: õpetajad peavad saama spetsiaalse akrediteeringu CLIL-hariduses, mis hõlmab sihtkeele oskust vähemalt CEFR tasemel B2, ning neil peab olema kas vähemalt aasta pikkune varasem kogemus CLILi alal või vähemalt 50 tundi erikoolitust ametlikus õpetajakoolituse keskses.
– Kvalifikatsioonid, mis tõendavad õpetajate võimet kasutada sihtvälist keelt õpetatava aine kontekstis (oskused vähemalt Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemel B2) ja nende arusaamine CLIL-õppe eripäradest.
- FR – Rahvusvaheliste sektsioonide puhul peavad õpetajad kõnelema ka sektsiooni kahte keelt emakeelena.
– Tunnistus sihtkeele oskuse kohta vähemalt C1-tasemel CEFR; ja
- SEE ON – Üheaastase ülikoolikursuse lõpuleviimine CLIL-metoodikas (60 ECTS ainepunkti), mida saab läbi viia osana ITE-st; või
– CLIL-metoodika kursuse (20 ECTS ainepunkti) läbimine, mida saab läbi viia õpetajate täienduskoolituse osana.
- CY CLIL-metoodikale keskenduva intensiivse täiendusõppekursuse läbimine.
- HU Tunnistus, mis näitab sihtkeele oskust vähemalt C1-tasemel CEFR tasemel (kehtib ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi).
– Kõrghariduskraad, mis antakse riigis, kus sihtkeel on ametlik keel; või
- PL – Tunnistus sihtkeele oskuse kohta vähemalt Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemel B2; või
– Tunnistus sihtkeele oskuse kohta tasemel, mis on tunnistatud samaväärseks CEFRi tasemega B2 (kehtib ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

RO	Tunnistus sihtkeele oskuse kohta vähemalt Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemel B2.
SK	Riigikeeleeksami läbimine sihtkeeles (kohaldatakse ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi). – Ametlik keelekvalifikatsioon; või
FI	– Sihtkeeles kõrghariduse omandamise lõpetamine; või – ITE täitmine riigis, kus sihtkeel on ametlik keel.
LI	Tunnistus, mis näitab oskust vähemalt C1-tasemel CEFR (kehtib ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi).
MINA	Inglise keele oskus vähemalt keeleõppe taseme B2 tasemel; ja – Koolitus CLILis (algsest 20 moodulit; vähendatud 10 moodulini).
MK	Sihtkeele oskust tõendav tunnistus (kehtib ainult prantsuse keele oskuse kohta). – Tunnistus, mis tõendab sihtkeele oskust vähemalt CEFR tasemel B2, nõudega saavutada C1 taseme C1 viie aasta jooksul CPD kaudu; või
RS	– Muud tunnistused või diplomid, mis tõendavad sihtkeele oskust (keskhariduse diplom on madalaim võimalik keeleoskuse tõendamise tase); või – Tunnistus, mis näitab oskust vähemalt CEFR tasemel B1 neile, kes õpetavad koos kvalifitseeritud võõrkeeleõpetajaga (kehtib ainult õpetajatele, kellel ei ole sihtkeeles akadeemilist kraadi).

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud kvalifikatsioonid, mida tipptaseme (haridus)asutused peavad töötama koolides, kus pakutakse CLIL-tüüpi A-tüüpi õpet. Esitatud nõuded hõlmavad vähemalt üht ISCED 1–3 haridustaset.

Joonisel tähendab „täiendav kvalifikatsioon“ kvalifikatsiooni/tunnistusi, mille õpetajad peaksid lisaks oma päritoluriigis omandatud täielikule õpetajakvalifikatsioonile saama. Sihtriigis omandatud kõrghariduskraadid mainitakse, kui ametlikes dokumentides loetletakse need võimaliku kvalifikatsiooni tõendava dokumendina.

Mõistete „CLIL-tüüp A“, „CLIL-tüüp B“, „Euroopa ühine keeleõppe raamraamistik (CEFR)“, „väliskeel“, „rahvusvaheline hariduse klassifikaator (ISCED)“ ja „kõrgtaseme (haridus) asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Šveits: keskmäärustes on sätestatud, et kantonid peavad tagama piisava kvalifikatsiooni omandamise võõrkeelte ja keeleõppe meetodika osas.

Montenegro: andmed viitavad inglise keele oskuse katseprojektile.

MITMEKEELSETES KLASSIDES ÕPETAMINE EI OLE EUROOPAS ÕPETAJATE SEAS TAVALINE

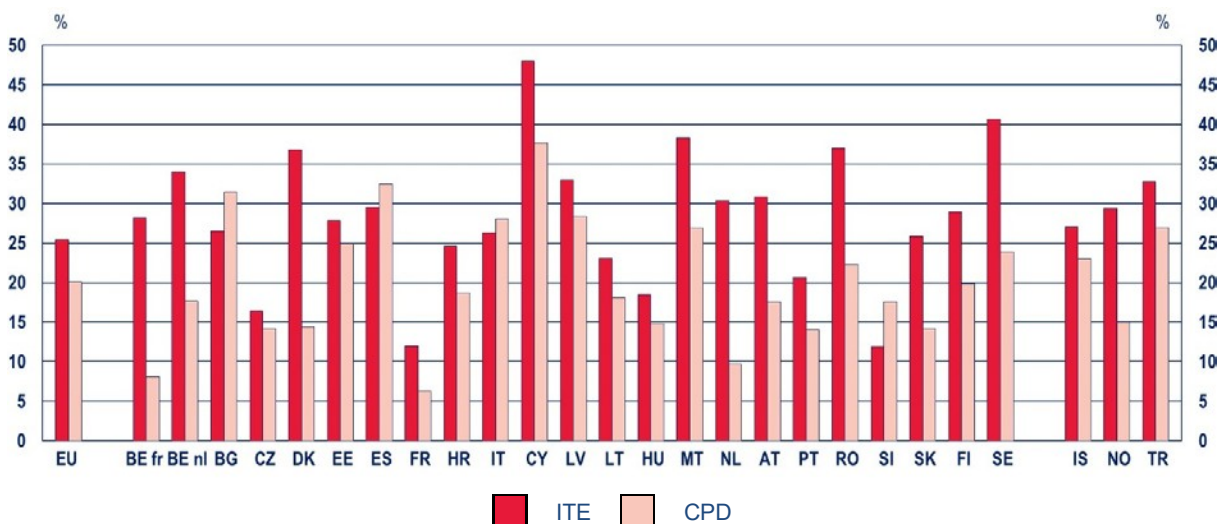
Euroopas töötavad paljud õpetajad heterogeenses keele- ja kultuurikeskkonnas, mida kujundavad riigi keeleline ja kultuuriline kontekst ja/või sisserändajate olemasolu (vt A peatükk). Erinevate keelte koosseksisteerimine koolides on kindlasti eelis⁽⁵⁹⁾. Kuid see nõuab ka, et õpetajad saaksid väärtustada oma õpilaste rikkalikku keelelist repertuaari. Õpetajakoolitusel ITE ja CPD valdkonnas on oluline roll kõigi õpetajate varustamisel pädevustega, mida nad vajavad oma klassiruumides keelelise ja kultuurilise mitmekesisuse omastamiseks.

59 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Joonisel D3 on esitatud mitmekeelsete ja mitmekultuuriliste klasside juhtimise koolituse läbinud põhiharidusega õpetajate osakaal, nagu on märgitud OECD TALIS 2018-s. See arv hõlmab kõikide õppeainete õpetajaid ja näitab andmeid koolituseks nii ITE kui ka kutselise pedagoogika alal.

Joonisel D3 esitatud andmed põhinevad ainult kahel ITE ja CPD eri teemal, mida OECD TALIS 2018 käsitles (60). Õpetajate vastused näitavad, et „õpetamine mitmekultuurilistes ja mitmekeelsetes klassiruumides“ oli nende ITE ja CPD tegevustes kõige vähem käsitletud teemasid. Seevastu olid kõige levinumad ITE ja CPD tegevused, mis olid seotud õpetajate ainevaldkondadega. Näiteks ITE puhul olid kõige sagedamini korduvad vastused „mõne või kõigi aine(te) sisu, mida ma õpetan“, „mõne või kõigi aine(te) pedagoogika, mida ma õpetan“ ja „klassiruumipraktika mõnel või kõigil õppeaine(te)l“, mida ma õpetan (OECD, 2019a, lk 129).

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Joonis 37 Joonis D3: Keskkariduse alumise astme (ISCED 2) õpetajate osakaal, kes on saanud mitmekeelses või mitmekultuurilises keskkonnas õpetamise koolitust, 2018

Selgitavad märkused

Näitaja põhineb õpetajate vastustel TALIS 2018 küsimustele 6 ja 23: „Kas teie ametlik [haridus või koolitus]? ja „Kas teie viimase 12 kuu jooksul on mõni allpool loetletud teemadest hõlmatud teie kutsealase arengu tegevustega?“ baaride pikkus näitab nende õpetajate osakaalu, kes vastasid jaatavalt mitmekultuurilises või mitmekeelses keskkonnas, võimaluse f küsimusele 6 (kategooria „ITE“ joonisel) ja (j) küsimusele 23 (kategooria „CPD“ joonisel).

EL hõlmab vastajaid kõigist praegu ELis asuvatest riikidest, kes osalesid 2018. aastal TALISes.

Andmed on esitatud 1. lisas ja TALISe kohta lisateabe saamiseks vt jaotist „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Mõistete „pidev kutsealane areng“, „algne õpetajaharidus (ITE)“ ja „rahvusvaheline ühtne hariduse klassifikaator (ISCED)“ määratlused on esitatud sõnastikus.

60 Näiteks ITE sisu puhul olid muud TALISes 2018 käsitletud elemendid järgmised: „Mõne aine või kõigi aine(te) sisu, mida ma õpetan“; „Mõne aine või kõigi õppeainete pedagoogika“; „Üldpedagoogika“; „Klassikapraktika mõnel või kõikidel õppeaine(te)l, mida ma õpetan“; „Õpetamine segavõimestikus“; „Õppekavadevaheliste oskuste õpetamine (nt loovus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine)“; „IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) kasutamine õpetamiseks“; „Üliõpilaste käitumine ja klassiruumi juhtimine“; „Üliõpilaste arengu ja õppimise jälgimine“; „Üliõpilaste ülemineku hõlbustamine ISCED 2011 tasemelt 0 ISCED 2011 1. tasemele“; ja „Facilitating play“.

Nagu jooniselt näha, sai ELi riikides ligikaudu veerand õpetajatest (25,4 %) koolitust selle kohta, kuidas õpetada mitmekeelses keskkonnas ITE ajal. Enamikus riikides on see osakaal siiski märkimisväärselt suurem kui ELi tasandil. See on kõrgeim Küprosel (48,0 %), kus peaaegu üks kahest õpetajast on koolitatud oma klassiruumide keelelise mitmekesisuse haldamiseks. Seevastu Tšehhis, Prantsusmaal, Leedus, Ungaris, Portugalis ja Sloveenias on selles valdkonnas koolitatud tulevaste õpetajate osakaal väiksem kui ELis. Prantsusmaal ja Sloveenias teatasid õpetajad kahest madalaimast protsendist (umbes 10 %).

Kõigis haridussüsteemides, kus suhteliselt suur osakaal 15-aastastest õpilastest, kes räägivad kodus koolikeelest erinevat keelt (vähemalt 15 %; vt joonis A2) õpetajate osalemine ITE-s mitmekeelses keskkonnas õpetamiseks on tavaliselt suurem kui ELi tasandil. See kehtib Belgia, Küprose, Hispaania, Malta, Austria ja Rootsi Prantsusmaa ja Flaami kogukondade kohta.

Enamikus riikides on noored õpetajad suurema tõenäosusega lõpetanud ITE kursuse, mis käsitles õpetamise küsimust mitmekultuurilises või mitmekeelses keskkonnas. See positiivne suundumus tuleneb noorte (üle 35-aastaste) õpetajate osakaalu võrdlusest selliste vanemate õpetajate (35-aastased või vanemad) osakaaluga, kes on sellise kursuse läbinud: ELi tasandil 35,3 % võrreldes 23,4 %ga ELi tasandil (vt 1. lisa). Erinevus on seega 11,9 protsendipunkti noorema põlvkonna kasuks. Erinevus on suurim Norras, 32,6 protsendipunkti noorema põlvkonna kasuks.

Jooniselt D3 on näha, et ELis osales uuringule eelnenud 12 kuu jooksul üks viies õpetajatest (20,1 %) täiendõppes mitmekultuurilises või mitmekeelses keskkonnas. Suurim osa õpetajatest, kes lõpetasid selleteemalise kutsealase arengu alase tegevuse, oli nagu ka ITE puhul Küprosel, kus 37,7 % õpetajatest teatas sellest. Seevastu Belgia, Prantsusmaa ja Madalmaade prantsuskeelses kogukonnas on selle teemaga tegelenud 10 % või vähem põhiharidusega õpetajaid.

MÕNES EUROOPA RIIGIS VÕIVAD ÕPETAJAD KORRALDADA KOOLIDES KEELETEADLIKKUSE ALAST TÄIENDKOOLITUST.

Keskendudes nüüdisaegsete keelte õpetamise parandamisele koolides, on nõukogu 2019. aasta soovitusena tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele suunatud ka õpilaste üldise keeleoskuse parandamine. Selline üldine keeleoskus hõlmab oskusi eri liiki keeltes, sealhulgas kooliskäimise keelt ja kodus mitmekeelse taustaga laste kõneldavaid keeli. Selle saavutamiseks kutsutakse nõukogu soovitusena ELi liikmesriike üles kasutama terviklikumat lähenemisviisi keelte õpetamisele ja õppimisele, eelkõige toetades keeleteadlikkuse arendamist koolides ⁽⁶¹⁾.

Keeleteadlikkus koolides on mõiste, mis viitab mitmekeelsele ja kogu kooli hõlmavale lähenemisviisile, mis hõlmab terviklikku keelestrateegiat, mis hõlmab pidevat arutelu keelemõõtmel üle kõigis koolielu aspektides; see hõlmab ka üldist lähenemisviisi kõigi keelte õpetamisele koolides (koolikeel, kodukeeled, võõrkeeled, surnud keeled jne). Konkreetsemalt hindavad keeleteadlikud koolid oma õppijate keelelist mitmekesisust, tunnustavad nende esialgseid keeleoskusi ja kasutavad neid õppevahendina. Keeleteadlikud koolid toetavad kõiki õpetajaid sisuspetsiifilise keele kasutamise käsitlemisel nende vastavates ainevaldkondades, sealhulgas suurendades teadlikkust erinevatest keeleregistritest ja sõnavarast (Euroopa Komisjon, 2018).

Käesoleva aruande jaoks Eurydice'i teabe kogumiseks kasutatud küsimustik sisaldas mitmeid küsimusi, mis käsitlesid keeleteadlikkust koolides alg- ja üldkeskhariduse õpetajatele või peaõpetajatele. CPD tähendab ametlikku täiendkoolitust, mis võimaldab töötajatel laiendada, arendada ja ajakohastada oma teadmisi, oskusi ja hoiakuid kogu oma karjääri jooksul. CPD tegevusi võib pakkuda eri vormingutes, näiteks kursustel, seminaridel, vastastikusel vaatlusel ja praktikute võrgustike toetusel. CPD on ametikohustus peaaegu kõigis riikides (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2021c). CPD tegevus on seega hea viis kõigi teenistuses olevate töötajateni jõudmiseks, et aidata neil tutvuda uute õpetamistavadega.

Uurimise eesmärk oli koguda teavet selle kohta, mil määral levitatakse koolides keeleteadlikkuse edendamise suhteliselt uut õpetamismeetodit koolitöötajatele CPD tegevuse kaudu. 39 uuritud haridussüsteemi andmepakkujatel oli võimalus esitada kuni kolm näidet koolide keeleteadlikkusega seotud

61 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019).

CPD tegevustest. Kogutud andmed hõlmavad ainult CPD tegevusi, mille on akrediteerinud, rahaliselt toetanud või mida korraldavad kõrgetasemelised haridusasutused (üksnes või koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega) ⁽⁶²⁾.

Esitatud CPD tegevuste näidete sisu analüüsis (nende lühikirjeldustes) tuuakse esile mõned peamised teemavaldkonnad, mis on seotud koolide keeleteadlikkuse kontseptsiooniga. Need teemavaldkonnad võib rühmitada kolme kategooriasse, mis osaliselt kattuvad: 1) keeleliselt tundliku õpetamise edendamine ⁽⁶³⁾, 2) keelilise ja kultuurilise mitmekesisuse arvessevõtmine mitmekeelsetes klassides ning 3) õppekeele õpetamine mitmekeelsetes klassides.

Esimest teemavaldkonda – keeleliselt tundlikku õpetamist – saab illustreerida Saksamaal, Prantsusmaal, Austrias ja Soomes korraldatavate CPD tegevustega. Saksamaal oli ühe matemaatikaõpetajatele suunatud täienduskoolituse eesmärk aidata õpetajatel kujundada õppetunde, mille käigus koos ehitati matemaatilisi ja keelelisi teadmisi. Seda võiks saavutada näiteks sisupõhiste arutelude kaudu, mille käigus õpilased õppisid sõnastama selgelt matemaatilisi probleeme ja ideid, kasutades õigeid tehnilisi termineid, struktureeritud ja arusaadavas kõnes ⁽⁶⁴⁾. Prantsusmaal pakub riiklik haridus-, noorsoo- ja spordiministerium õpetajate koolitajatele, peaõpetajatele ja inspektoritele koolitusvõimalusi, mis võimaldavad neil mõista keelemõõdet õpetamisel ja õppimisel ning üldisemalt koolielus ⁽⁶⁵⁾. Austrias oli keeletundlik õpetamine üks teemasid, mida käsitleti ITE ja CPD tegevuste raames kättesaadavas koolitusmoodulis ⁽⁶⁶⁾. Muud teemad olid keele omandamine, diagnostiline keeleoskuse hindamine, keel (keeled) ja identiteet. Mõned inspireerivad näited keeleliselt tundliku õpetamisega seotud CPD tegevustest on Soomes. Näiteks õpetajate täiendusõppekursus, mis on suunatud peamiselt keskkooliõpetajatele, on mõeldud selleks, et võimaldada osalejatel töötada välja ja rakendada koolides keeleliselt tundliku õpetamisega seotud laiaulatuslikku projekti ⁽⁶⁷⁾.

62 Küsimustik sisaldas eespool nimetatud mõiste „keeleteadlikkus koolides“ määratlust ja kasutas poolstruktureeritud küsimusi avatud lahtritena, mis võimaldas andmeesitajatel kirjeldada CPD tegevusi. Lisaks esitati selles järgmised näited koolide keeleteadlikkusega seotud CPD tegevuste konkreetsetest õpieesmärkidest:

kuidas rakendada koolides terviklikku keelestrateegiat (st üldine lähenemisviis kõigi keelte õpetamisele koolides ja lisaks sellele ka keelemõõde, mis peegeldab koolielu kõigis aspektides);

kuidas väärtustada keelelist mitmekesisust koolides;

kuidas hinnata õpilaste keelelist repertuaari;

kuidas hinnata õpilaste oskusi erinevates keeltes;

kuidas kasutada õpilaste oskusi õppevahendina;

kuidas õpetada mitmekeelsetes klassides;

kuidas aidata õpilastel arendada akadeemilisi keeleoskusi (st edasijõudnute oskust koolikeeles, mitte igapäevast keeleoskust, mida kasutatakse inimestevahelises põhisuhtluses).

Joonis D4 ja sellega seotud tekst põhinevad peamiselt ehitustoodete direktiivi tegevuste kirjeldustel, mis on esitatud tähtajatutes küsimustes.

63 Keeleliselt tundlik õpetamine on üldmõiste, mis viitab nii kontseptsioonile kui ka õpetamistavadele. Selles tunnustatakse keelelist mõõdet hariduses ning keelte rolli õppimises, identiteedi kasvus ja heaolus nii individuaalsel kui ka kollektiivsel tasandil (Bergroth jt, 2022, lk 13). Kuna keeleliselt tundlik õpetamine puudutab kõiki koolis õpetatavaid ja õpilaste räägitavaid keeli, viib see mitmekeelsuse väärtustamiseni. Seetõttu on keeleliselt tundlik õpetamine mõiste, mis on väga lähedane koolide keeleteadlikkuse kontseptsioonile, mida toetab nõukogu 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele.

64 <https://www.akademie.rub.de/zertifikatskurse/mathematikunterricht-sprachsensibel-gestalten/#tab-19c35bca6dd135c9ea5>

65 https://magistere.education.fr/local/magistere_offers/index.php?v=formation

66 http://oesz.at/OESZNEU/UPLOAD/016/Basiskompetenzen_sprachliche_Bildung_FINAL.pdf

67 <https://www.laurea.fi/koulutus/taydennyskoulutukset/kielitetoinen-opetus-toisella-asteella/>

Teine teemavaldkond – keeleline ja kultuuriline mitmekesisus mitmekeelsetes klassides – on seotud asjaoluga, et mitmekeelsed klassiruumid on paljude õpilaste jaoks reaalsus (vt joonis A4). Õpetajate abistamine mitmekeelsuse omaksvõtmisel ja mitmekeelsete õpilaste toetamisel, eelkõige aidates neil saavutada koolikeele kõrge taseme, on seega oluline eesmärk. Näiteks Luksemburgis on kolm ametlikku keelt ja märkimisväärne osa õpilastest, kes ei oska koolikeelt (vt joonised A1 ja A2). Sellega seoses on kõigi haridustasemetel õpetajatele suunatud ühe kutsealase arengu alase tegevuse eesmärk anda osalejatele parem arusaamine sellest, mida tähendab olla mitmekeelne ja kuidas õpetada mitmekeelseid õppureid⁽⁶⁸⁾. Šveitsil on ka väga mitmekesine keeleline maastik (vt joonis A1). Ühe CPD tegevuse eesmärk on eelkõige aidata osalejatel õpetada mitmekeelsetes klassides ja käsitleda konkreetseid küsimusi, mis on seotud koolikeelega. Lisaks koolitatakse selle tegevusega õpetajaid toetama allofonilisi õpilasi, kasutades õpilaste enda (õppe- või keelelisi) ressursse⁽⁶⁹⁾.

Joonis 38 Joonis D4: Näited põhimõistetest, mis kirjeldavad keeleteadlikkusega koolides seotud tegevusi, mis on seotud keeleteadlikkusega koolides, 2021/2022

Selgitavad märkused

See arv sisaldab näiteid peamistest terminitest, mida kasutatakse koolide keeleteadlikkusega seotud keeleõppealase tegevuse kirjeldamiseks, mille on akrediteerinud, rahaliselt toetanud või korraldanud tipptaseme haridusasutused (üksnes või koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega) ning mis on suunatud õpetajatele või peaõpetajatele alg- ja üldkeskhariduses. Need näited on võetud ehitustoodete direktiivi tegevustest, mis on esitatud joonisega seotud tekstis.

Mõistete „jätkuv kutsealane areng“ ja „keeleteadlikkus koolides“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Kolmas ja viimane teemavaldkond – mitmekeelsetes klassides koolikeele õpetamine – hõlmab endiselt mitmekeelsust, kuid keskendub konkreetsemalt koolikeelele ja selle võtmerollile õppimises. Näiteks Iirimaa pakutakse õpetajatele, kes pakuvad tuge õppijatele, kes ei valda koolikeelt, koolitust selle kohta, kuidas hinnata õpilaste inglise keele taset ja kuidas kasutada õpilaste kodukeelt, et toetada nende inglise keele arengut.

68 <https://ssl.education.lu/ifen/liste-formations?dispDomaine=101&idSsDomaine=1622>

69 <https://www.hep-bejune.ch/fr/Formations-continues/Formations-postgrades/CAS/education-Plurilinguisme-Bildung-Mehrsprachigkeit/CAS-education-Plurilinguisme-Bildung-Mehrsprachigkeit.html>

IJAGU – RIIKIDEVAHELINE LIKUVUS

Õpetajate riikidevahelise liikuvuse arendamine õpingute või karjääri jooksul on olnud ELi pikaajaline prioriteet. Euroopa Liidu Nõukogu 2009. aasta järelustes õpetajate ja koolijuhtide ametialase arengu kohta rõhutati vajadust laiendada järk-järgult riikidevahelist liikuvust, eelkõige õpetajate jaoks, eesmärgiga muuta välismaal õppimise perioodid nii Euroopas kui ka mujal maailmas reegliseks, mitte erandiks⁷⁰. Hiljuti kutsutakse nõukogu 2022. aasta mai järelustes õpetajate ja koolitajate liikuvuse edendamise kohta üles võtma mitmesuguseid meetmeid, et edendada õpetajate liikuvust Euroopa tasandil osana nende alg- ja täiendkoolitusest⁽⁷¹⁾.

Võttes arvesse eespool nimetatud prioriteeti, keskendutakse käesolevas osas võõrkeelesõpetajate, üliõpilasõpetajate või praktikute riikidevahelisele liikuvusele. Esiteks uuritakse, kas tiptasemel haridusasutused soovivad tulevastel võõrkeelte õpetajatel viibida sihtriigis alghariduse ajal (vt joonis D5). Seejärel esitatakse teise taseme alumise astme võõrkeelesõpetajate osakaal, kes lähevad välismaale kutsealasel eesmärgil, ja võrreldakse neid andmeid aja jooksul (vt joonis D6). Selles osas esitatakse ka tiptasemel rahastamiskavad, mis on kättesaadavad võõrkeelte õpetajate riikidevahelise liikuvuse toetamiseks (vt joonis D7). Lisaks võrreldakse välisriiki suunduvate võõrkeelte õpetajate osakaalu ELi programmide ja riiklike/piirkondlike programmide toetusel (vt joonis D8). Lõpuks, selles osas heidetakse valgust peamistele põhjustele, miks võõrkeelesõpetajad välismaale lähevad, ja aega, mida nad veedavad professionaalsetel reisidel teistes riikides (vt joonised D9 ja D10).

Kuna käesolevas punktis esitatud suundumused viitavad ajavahemikule 2013–2018, tasub meeles pidada, et COVID-19 pandeemia võis neid ajutiselt mõjutada.

Neli käesolevas jaos esitatud näitajat põhinevad TALISE andmetel⁽⁷²⁾. Need hõlmavad 22 Euroopa riiki (ELi liikmesriigid ja ELi mittekuuluvad riigid). Ülejäänud kaks näitajat sisaldavad teavet, mis põhineb Eurydice võrgustiku (mis hõlmab 37 riiki) esitatud andmetel.

TIPTASEMEL SOOVITUSED VIITAVAD HARVA KONKREETSELT TULEVASTE VÕÕRKEELTE ÕPETAJATE PIIRIÜLESELE LIKUVUSELE.

Aja veetmine sihtkeeleriigis ITE ajal on eriti oluline tulevaste võõrkeelte õpetajate jaoks. See võib oluliselt parandada nende keeleoskust õpetatavas keeles. Samuti võib see anda neile vahetu kogemuse sihtriigi kultuuri kohta.

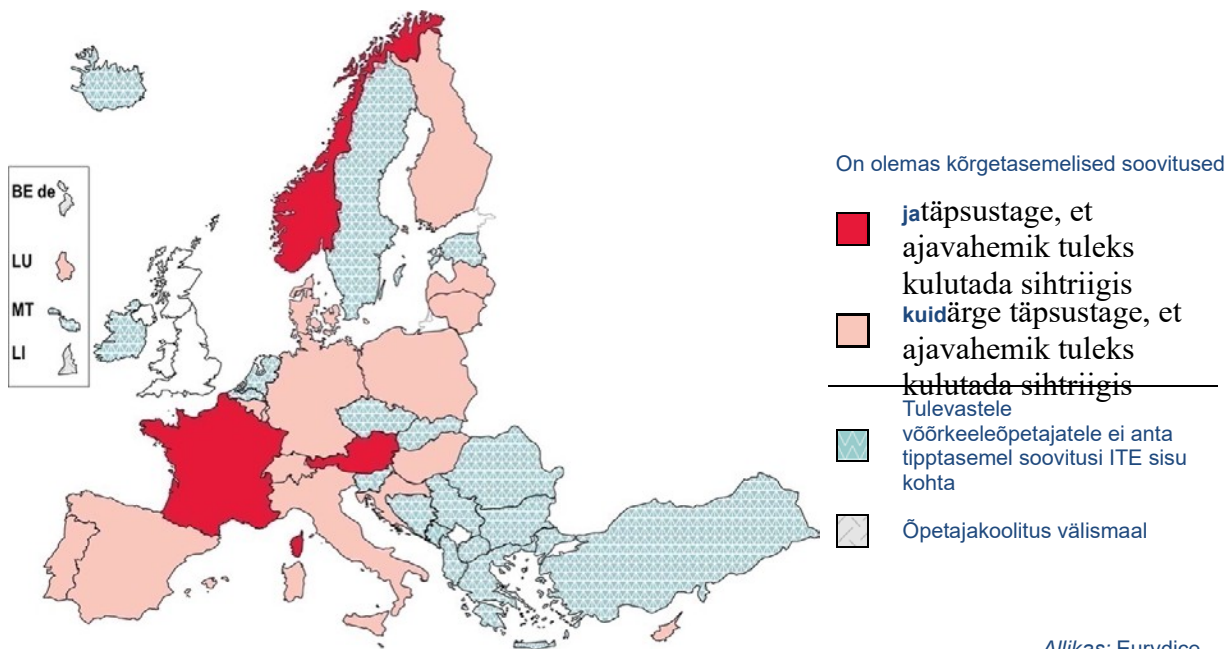
Joonisel D5 on näidatud kõrgetasemeliste (haridus-) ametiasutuste poolt võõrkeelte õpetajatele ITE sisu kohta antud soovitused ning selliste soovituste olemasolu korral antakse teavet sihtriigis viibimise suuniste kohta.

70 Nõukogu 12. mai 2009. aasta järelused, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse valdkonnas (ET2020), ELT C 119, 28.5.2009, lk 3.

71 Nõukogu 21. aprilli 2022. aasta järelused õpetajate ja koolitajate liikuvuse, eelkõige Euroopa liikuvuse edendamise kohta alg- ja täienduskoolituse ajal (ELT C 167, 21.4.2022).

72 TALISE kohta vt jaotist „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Joonis 39 Joonis D5: Kõrgetasemeliste soovitude olemasolu ITE sisu kohta tulevastele võorkeeleõpetajatele ja sihtriigis kulutatava ajavahemiku kohta, 2021/2022

Selgitavad märkused

Kui ITE sisu käsitlevad kõrgetasemelised soovitusused on olemas vähemalt ühte liiki võorkeeleõpetajatele (st üld- või erialaõpetajatele; vt üksikasju joonisel D1 või üks haridustase (ISCED 1–3), liigitatakse riik sõltuvalt olukorrast ühte kahest peamisest kategooriast (tumepunane või helepunane).

Kui võorkeeleõpetajad veedavad perioodi riigis või piirkonnas, kus räägitakse õpetatavat keelt (sihtkeelt), võib see hõlmata aega, mis kulub koolis (assistent), ülikoolis (kursused) või praktilal. Eesmärk on anda tulevastele õpetajatele otsene kontakt keelega, mida nad õpetavad, ja asjaomase riigi kultuuriga.

Mõistete „väliskeel“, „algne õpetajaharidus (ITE)“, „rahvusvaheline ühtne hariduse liigitus (ISCED)“ ja „kõrgtaseme (haridus) asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Nagu jooniselt näha, ei anna umbes pooltes küsitletud riikides tiptasemel haridusasutused tulevastele võorkeeleõpetajatele soovitusi ITE kohta. Kui sellised soovitusused on kehtestatud, käsitlevad need ITE erinevaid aspekte, sealhulgas näiteks teoreetiliste kursuste korraldamist, võorkeeleõppe praktikat koolis ja/või viibimist sihtriigis.

Riikide hulgas, kes esitavad mõned soovitusused ITE sisu kohta, soovivad ainult kolm potentsiaalset võorkeeleõpetajat veeta sihtriigis teatud aja enne õpetamiskvalifikatsiooni omandamist. Austrias on soovitatav ühe semestri pikkune periood välismaal. Prantsusmaal on soovitatav, et võorkeespetsialistid veedaksid perioodi sihtriigis, kuid kestust ei ole täpsustatud. Sama üldine soovitus on olemas ka Norras, kus riiklikes põhi- ja põhiharidust käsitlevates suunistes on märgitud, et kuna nad õpetavad võorkeeli, peaksid üldõpetajad õpingute ajal viibima välismaal. Riiki, kus viibitakse, ei ole täpsustatud, kuid inglise keel on alg- ja põhiharidusega õpilastele kohustuslik aine (vt joonis B7) ning üldõpetajatelt eeldatakse, et nad seda õpetavad (vt joonis D1).

Seoses uuritud soovitustega kujutab lirimaa endast konkreetset juhtumit. Selles riigis on koolitusasutustel vabadus otsustada võorkeeleõpetajatele pakutava ITE sisu üle (st joonisel ei ole esitatud tiptaseme soovitusi). Kuid tööle asumiseks peavad õpetajad olema registreeritud Õpetusnõukogus (mis võimaldab inimestel õpetada riiklikult rahastatavates koolides). Registreerimiseks peavad tulevased võorkeeleõpetajad, kes omandavad põhi- ja üldkeskhariduse, olema viibinud sihtriigis vähemalt kuus kuud (alates 2023. aastast on ajavahemikku lühendatud kolme kuuni).

Kuigi asjaomaste soovitustega riikide arv on endiselt piiratud, tuleb kaaluda kahte täiendavat aspekti, mis on seotud üliõpilasõpetajate piiriülese liikuvusega. Esiteks, riikides, kus puuduvad konkreetset tippaseme soovitused, võivad üksikud kõrgkoolid siiski täpsustada, et tulevased võõrkeeleõpetajad peavad läbima osa oma õpingutest sihtriigis. Teiseks on riikide tippasemel soovitustes tänapäeval üldiselt sätestatud, et kõigil üliõpilastel – mitte ainult tulevastel võõrkeeleõpetajatel – peaks olema võimalus lõpetada osa oma õpingutest välismaal. Seetõttu võib tulevaste võõrkeelte õpetajate piiriülest liikuvust stimuleerida soovitustega, mis lähevad joonisel D5 esitatud soovitustest kaugemale.

VÕÕRKEELTE ÕPETAJATE RAHVUSVAHELINE LIKUVUS ON AJA JOOKSUL SUURENENUD

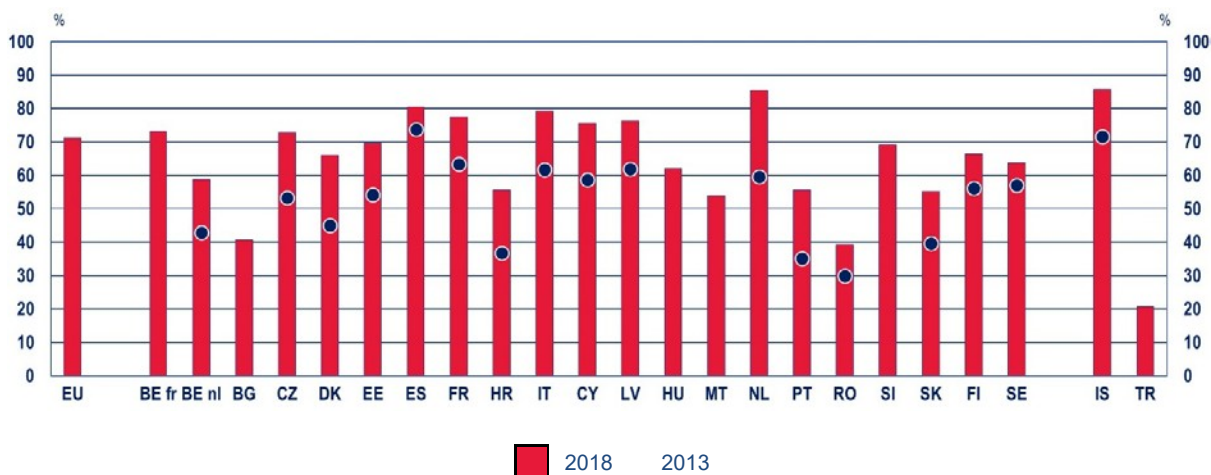
Joonisel D5 vaadeldi tippasemel soovitusi ITE kohta seoses tulevaste võõrkeelte õpetajate riikidevahelise liikuvusega. See näitab, et vähesed riigid on selles valdkonnas soovitusi esitanud. Joonisel D6 on näidatud ka võõrkeelte õpetajate riikidevaheline liikuvus, kuid teisest vaatenurgast. Selles võetakse arvesse tegelikku riikidevahelise liikuvuse tava, millest õpetajad teatasid 2018. aasta TALISes. Täpsemalt näitab see andmeid nende võõrkeeleõpetajate osakaalu kohta, kes on keskhariduse põhihariduses teatanud, et nad on õpingute või karjääri jooksul ametialastel eesmärkidel välismaale läinud. Samuti võrreldakse võõrkeelte õpetajate riikidevahelise liikuvuse tavasid 2018. ja 2013. aastal.

Nagu jooniselt D6 näha, käis 2018. aastal umbes 70 % ELi võõrkeeleõpetajatest vähemalt korra välismaal, üliõpilasena, õpetajana või mõlemana. Liikuvate võõrkeelte õpetajate osakaal on suurim Hispaanias, Madalmaades ja Islandil, kellest üle 80 % teatab riikidevahelisest liikuvusest.

Teiste õppeainete õpetajad on palju vähem liikuvad: ELi tasandil läks ainult 36,0 % neist hariduse või koolituse või õpetajakarjääri ajal välismaale (vt 1. lisa). Küprosel ja jällegi Islandil on teiste õppeainete õpetajate suurim osakaal, kes on liikuvad (vastavalt 63,5 % ja 80,1 %).

Võõrkeeleõpetajad peavad õpetama ja õpetama keelt, mida nad õpetavad. Samuti peavad nad kogema tihedat kontakti ühe riigiga, kus räägitakse keelt, mida nad õpetavad, et saada sügavamalt kultuurilist ülevaadet oma õpilastega jagamiseks. Seetõttu tundub võõrkeeleõpetajate jaoks rohkem kui teiste õppeainete puhul, et riikidevaheline liikuvus on kutsealane vajadus. Kuid peaaegu 30 % ELis küsitletud kaasaegsetest võõrkeeleõpetajatest ei ole kunagi käinud välismaal kutselistel eesmärkidel, mis võib mõjutada võõrkeele õpetamise kvaliteeti. Bulgaarias, Rumeenias ja Türgiyes on liikuv vaid väike osa võõrkeeleõpetajatest. See protsent on madalaim Türgiyes, kus ainult 20,7 % võõrkeeleõpetajatest on kunagi käinud välismaal praktiseeriva õpetajana või oma ITE ajal.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 ja 2013 põhjal.

Joonis 40 Joonis D6: Kutselistel eesmärkidel välismaal viibinud kaasaegsete võõrkeelte õpetajate osakaal keskhariduse alumise astme hariduses (ISCED 2), 2013 ja 2018

Selgitavad märkused

See arv põhineb õpetajate vastustel TALIS 2018 küsimustele 15 ja 56 ning TALIS 2013 küsimustele 15 ja 48: „Kas te õpetate jooksva õppeaastal järgmisi ainekategoriasid?“ ja „Kas olete kunagi töötanud välismaal õpetajakarjääri või õpetajahariduse/koolituse ajal?“

Baaside pikkus ja siniste ringide asend näitavad nende õpetajate osakaalu, kes valisid 15. küsimuse puhul valiku e ja vastasid „jah“ vähemalt ühele liikuvusolukorrale (variandid a-e 2018. aastal ja variandid b-f 2013. aastal).

EL hõlmab vastajaid kõigist praegu ELis asuvatest riikidest, kes vastasid 2018. aastal TALISE liikuvusega seotud küsimustele.

Andmed on esitatud 1. lisa ja TALISE kohta lisateabe saamiseks vt jaotist „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Aja jooksul võib täheldada suundumusi, mis põhinevad 17 Euroopa⁷³ haridussüsteemil, mis vastasid riikidevahelist liikuvust käsitlevatele küsimustele TALISE mõlemas voorus. TALISE 2013. ja 2018. aasta andmete võrdlemine näitab, et nendes haridussüsteemides oli 2018. aastal rohkem võõrkeeleõpetajaid välismaal ametialastel eesmärkidel⁷⁴. Välismaal viibinud võõrkeeleõpetajate osakaal oli 2018. aastal 14,6 protsendipunkti suurem kui 2013. aastal, kasvades 57,6 %-lt 72,2 %-le (vt 1. lisa). Võõrkeelte õpetajate liikuvus suurenes kõigis 17 haridussüsteemis, mis vastasid liikuvusega seotud küsimustele nii 2013. kui ka 2018. aastal. Suurim kasv oli Madalmaades, kus kasv oli 26,0 protsendipunkti. Kõige väiksem oli kasv Rootsis, 2018. aastal oli see vaid 6,7 protsendipunkti rohkem kui 2013. aastal.

Võõrkeelte õpetajate riikidevahelise liikuvusekasv ei ole isoleeritud nähtus. Aastatel 2013–2018 kasvas ka teiste õppeainete õpetajate osakaal, kes veetsid aega kutsealasel eesmärgil mõnes teises riigis, kasvades ELis 20,0 %-lt 36,3 %-le (vt 1. lisa).

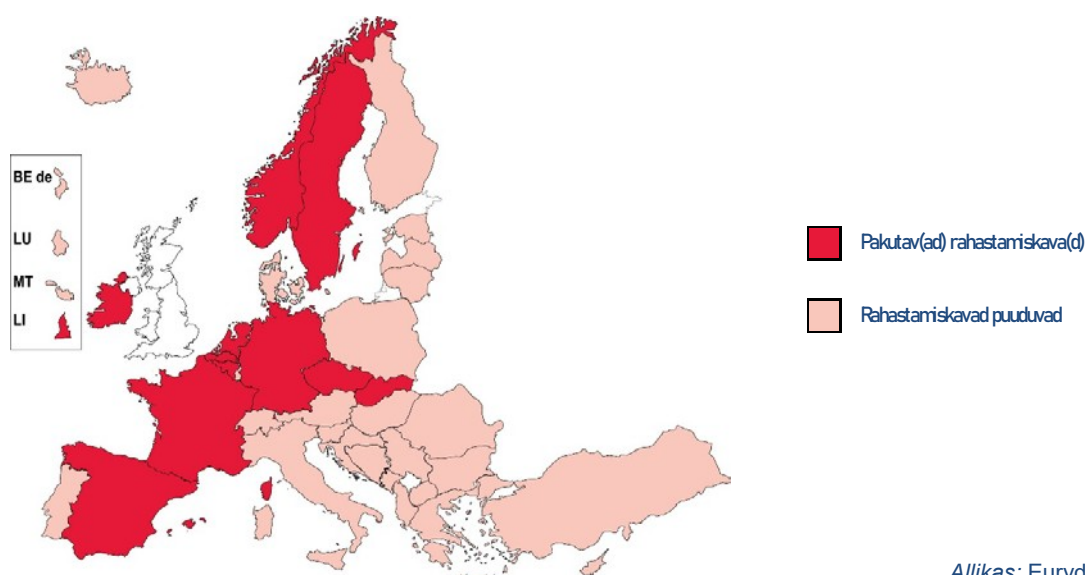
73 BE nl, CZ, DK, EE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, NL, PT, RO, SK, FI, SE ja IS.

74 Mis puudutab võrdluse põhjendatust, siis peaksid lugejad teadma, et liikuvusega seotud küsimused olid 2013. aasta uuringu ja 2018. aasta uuringu vahel veidi erinevad. 2013. aastal esitati liikuvusega seotud küsimused filtreerimisküsimusega („Kas olete kunagi viibinud välismaal oma õpetajakarjääri või õpetajahariduse/koolituse ajal: jah/ei?“), samas kui 2018. aastal ei olnud filtreerimisküsimust. Vaatamata liikuvusega seotud küsimuste erinevusele aastatel 2013–2018 ja kuigi selle erinevuse mõju ei ole teada, võib siiski eeldada, et kasv ei tulene üksnes küsimustikus tehtud muudatustest.

VÕORKEELTE ÕPETAJATE RIIKIDEVAHELISE LIKUVUSE RIIKLIKUD RAHASTAMISKAVAD ON OLEMAS PEAMISELT LÄÄNE-EUROOPA RIIKIDES.

Mõnes riigis on olemas tiptasemel rahastamiskavad oma võõrkeelte õpetajate riikidevahelise liikuvuse toetamiseks. Nende rahastamiskavade eesmärk on toetada õpetajaid, kes soovivad töötada välismaal ametialastel eesmärkidel. Joonisel D7 keskendutakse kavadele, millega toetatakse õpetajate riikidevahelist liikuvust aastatel 2021/2022, kuigi COVID-19 pandeemia tõttu sai neist tegelikult vähem õpetajaid kui enne pandeemiat. Kuigi ükski riik ei teatanud konkreetsetest liikuvust toetavatest kõrgetasemelistest rahastamiskavadest alates 2020. aastast, ei esitatud mõningaid kavasid 2020., 2021. ja/või 2022. aastal, samas kui teised läksid üle veebipõhiste vormingutele.

Nagu joonisel D7 näha, on põhi- ja üldharidusõpetajate erialast riikidevahelist liikuvust toetavad rahastamiskavad olemas tosinas riigis, peamiselt Lääne-Euroopas. Rahastamiskavasid võib kohaldada kõikide õpetajate suhtes, olenemata õppeainest, või konkreetselt võõrkeeleõpetajatele. Nende kavadega toetatakse nii põhi- kui ka üldharidusõpetajaid, välja arvatud Belgia, Iirimaa ja Norra Prantsuse ja Flaami gublikondades, kus neid saavad kasutada ainult keskkooliõpetajad.

Allikas: Eurydice.

Joonis 41 Joonis D7: Kõrgetasemeliste ametiasutuste pakutavad rahastamiskavad võõrkeeleõpetajate riikidevahelise liikuvuse toetamiseks alg- ja üldkeskhariduses (ISCED 1–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

Kaardil on näidatud, kas rahastamiskavasid, mis toetavad võõrkeelte õpetajate riikidevahelist liikuvust alg- ja üldkeskhariduses, pakuvad tiptasemel haridusasutused.

Rahastamiskavasid võivad kasutada kõikide õppeainete õpetajad või konkreetselt need, kes õpetavad võõrkeeli. Arvesse võetakse ainult rahastamiskavasid, mis toimivad kogu riigis/haridussüsteemis või olulises geograafilises piirkonnas (seetõttu jäetakse välja need, mis on piiratud konkreetse geograafilise asukohaga). Rahastamiskavad peaksid hõlmama geograafiliste piiride riikidevahelist ületamist ja olema ette nähtud haridussüsteemi pikaajaliste elementidena, mis hõlmavad mitut järjestikust aastat (välja arvatud lühiajalise projektipõhise rahastamisega algatused, mis hõlmavad ainult 1 või 2 aastat).

Rahastamiskavasid, mis aitavad õpetajatel minna välismaale, et osaleda konverentsil või seminaril, täita doktorikraadi või õpetada oma päritoluriigi koolis (kui see erineb riigist, kus nad töötavad), ei käsitleta siin. Samuti jäetakse arvust välja rahvusvahelised haridusprogrammid ja rahvusvahelised rahastamiskavad, nagu ELi programm „Erasmus+“ ja Nordplus programm, ning keeleabi programmid algajatele õpetajatele või kraadiõppuritest õpetajatele.

Eurydice'i andmeesitajatel paluti esitada aruanne kuni kolme rahastamiskava kohta.

Mõistete „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikaator (ISCED)“ ja „kõrgetasemelised asutused“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Eurydice andmepakkujate esitatud rahastamiskavade põhjalikum uurimine näitab, et neil kavadel on erinevad eesmärgid, näiteks parandada õpetajate keele- ja õpetamisoskust või arendada kultuuriteadlikkust võõrkeelte õpetamisel. Nad võivad neid eesmärke saavutada ka erinevatel viisidel, sealhulgas õppekõlastuste, koolituste, töövarjude, praktikakohtade või õpetamisperioodide kaudu. Riiklike kavadega toetatavate liikumisperioodide pikkus on samuti erinev. Kõige sagedamini lähevad õpetajad välismaale lühikeseks ajaks, tavaliselt 1 või 2 nädalat.

Sihtriikide arv on rahastamiskavade lõikes samuti erinev. Mõned rahastamiskavad on suunatud õpetajatele, kes õpetavad konkreetset võõrkeelt: nad annavad neile õpetajatele võimaluse veeta aega riigis, kus räägitakse keelt, mida nad õpetavad. Nii on see näiteks Norras, kus prantsuse keele õpetajatel on võimalus osaleda Prantsusmaal 2–21 päeva täiendõppekursustel või üksikprogrammides (töövarjud).

Hispaanias, Prantsusmaal, Rootsis ja Liechtensteinis on teatatud rahastamiskavad suunatud paljudele eri riikidele. Hispaanias pakutakse kutseviisitiide (*Estancias Profesionales*) kava põhi- ja üldhariduse õpetajatele, olenemata nende õpetatavast õppeainest, võimaluse veeta kaks nädalat välismaal õppimiseks ja vaatluskõlastusteks 14 eri riigi koolides. Prantsusmaal võivad üldgümnaasiumi võõrkeeleõpetajad (sealhulgas need, kes osalevad CLIL-i pakkuvas koolides) osaleda keele-, pedagoogilises ja kultuurilises arengus (*etapid de perfectionnement linguistique, pédagogique et culturel*) välismaal 2 nädalat kuues kuni kaheksas sihtriigis. Rootsis annab Atlase partnerlusprogramm, mille eesmärk on edendada rahvusvahelist koostööd õpetajate ja koolide vahel, kõigile õpetajatele võimaluse osaleda õpetajavahetuses kõigis ELi mittekuuluvates riikides. Liechtensteinis, nagu on sätestatud 2004. aasta õppeteenuste dekreedis⁷⁵, rahastab riik võõrkeeleõpetajate kutsereise riikidesse, kus räägitakse keeli, mida nad õpetavad.

Kolm Belgia ühendust, millel on kolm erinevat koolikeelt (prantsuse, hollandi ja saksa keel), allkirjastasid 2015. aasta aprillis kokkuleppe, mille eesmärk on edendada iga ühenduse võõrkeeleõpetajate võimalusi õpetada vähemalt ühe aasta jooksul kahes ülejäänud kogukonnas. Kuigi see ei ole iseenesest riikidevaheline, väärib mainimist ka see kogukonnaülene algatus. Algatuse eesmärk on võimaldada koolidel pakkuda keelekursusi emakeelena kõnelevate õpetajatena. Samuti korraldatakse Šveitsis erinevate keelepiirkondade vahel prantsuse, saksa ja itaalia keele õpetajate vahetusi. Neil keeleõpetajatel on võimalus veeta lühike (kuni 5 nädalat) või pikk (kuni 12 kuud) viibimine teises keelepiirkonnas klassi assistendina. Eesmärk on aidata õpetajatel arendada oma keele- ja õpetamispädevust ning luua koostööd eri keelepiirkondade koolide vahel.

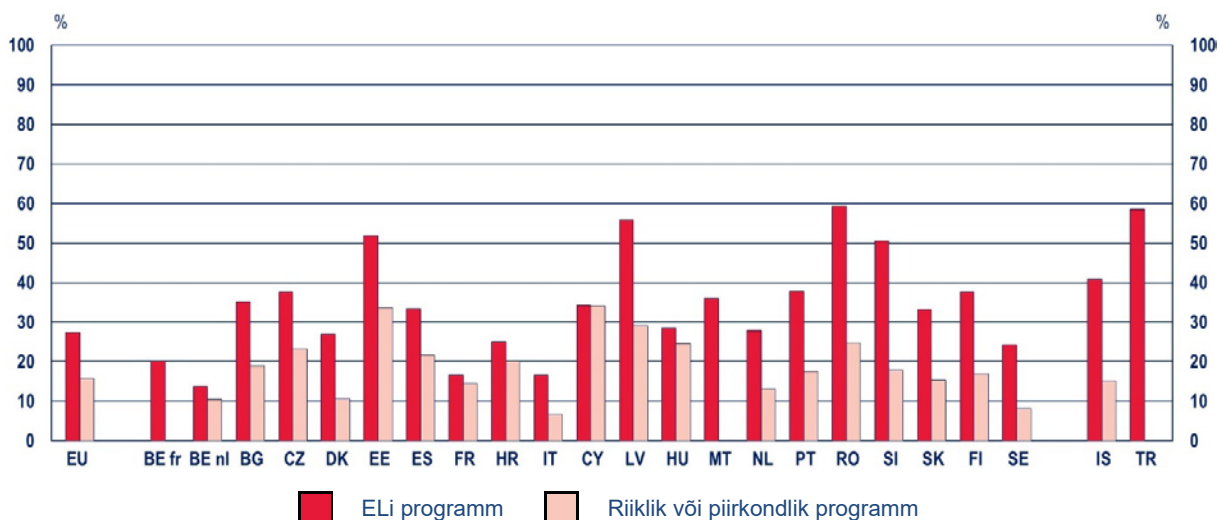
ELI PROGRAMMIDEL ON OLULINE ROLL VÕÕRKEELTE ÕPETAJATE RIIKIDEVAHELISES LIKUVUSES

Joonisel D8 on näidatud nende liikuvate võõrkeeleõpetajate osakaal, kes andsid teada, et nad on riikidevahelise liikuvuse programmide toel viibinud välismaal kutsealasel eesmärgil. Selles täpsustatakse liikuvuskava liik (ELi programm, näiteks Erasmus+ või riiklik/piirkondlik programm), millega nad on reisinud välismaale. See arv puudutab ainult võõrkeelte õpetajate riikidevahelist liikuvust nende karjääri jooksul.

ELi vahenditest toetust saanud kaasaegsete võõrkeelte õpetajate osakaal keskmiselt ligi kaks korda suurem kui riiklikust või piirkondlikust programmist toetust saanud isikute osakaal. ELi programmi raames kutselistel eesmärkidel välismaal viibinud võõrkeeleõpetajate osakaal on 27,4 %, riiklike või piirkondlike programmide puhul aga 15,7 %. Kümnes haridussüsteemis (Taani, Itaalia, Madalmaad, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Soome, Rootsi ja Island) oli see suundumus veelgi märgatavam, kusjuures vähemalt kaks korda rohkem õpetajaid läks välismaale ELi vahenditest kui riiklike või piirkondlike vahenditega. Seevastu Belgia, Prantsusmaa, Horvaatia, Küprose ja Ungari Flaami kogukonnas oli mõlema rahastamisallika mõju ligikaudu sama.

75 <https://www.gesetze.li/konso/2004092000>

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal

Joonis 42 Joonis D8: Liikuvusprogrammi toel välismaale lähetatud kaasaegsete võõrkeelte õpetajate (ISCED 2) (ISCED 2) osakaal, 2018

Selgitavad märkused

Näitaja põhineb õpetajate vastustel TALIS 2018 küsimustele nr 15 ja 56: „Kas te õpetate jooksval õppeaastal järgmisi ainekategoriasid?“ ja „Kas olete kunagi töötanud välismaal õpetajakarjääri või õpetajahariduse/koolituse ajal?“ Baaride pikkus näitab nende õpetajate osakaalu, kes vastasid „jah“ valikule b) „õpetajana ELi programmis“ ja/või c) „õpetajana piirkondlikus või riiklikus programmis“. Õpetajad võivad kasutada mõlemat tüüpi programme.

Võõrkeeleõpetajad on need, kes valisid küsimuse 15 puhul variandi e. Liikuvad õpetajad on need, kes vastasid „jah“ vähemalt ühele küsimuses 56 esitatud valikutest a-e.

EL hõlmab vastajaid kõigist praegu ELis asuvatest riikidest, kes vastasid 2018. aastal TALISe liikuvusega seotud küsimustele.

Andmed on esitatud 1. lisa ja TALISe kohta lisateabe saamiseks vt jaotist „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhine märkus

Belgia (BE fr), Malta ja Türgi: valim ei olnud piisav (vähem kui viis erinevat kooli või 30 õpetajat) kategoorias „riiklikud või piirkondlikud programmid“.

Võrreldes 2013. aastaga ei muutunud oluliselt ELi programmides osalenud liikuvate võõrkeeleõpetajate osakaal, samas kui riiklikes või piirkondlikes programmides osalenute osakaal suurenes 4,3 protsendipunkti (S.E. 0,86) (vt 1. lisa). Sellest tulenevalt oli ELi programmide suhteline panus võõrkeelte õpetajate liikuvusse võrreldes riiklike või piirkondlike programmide suhtelise panusega 2013. aastal keskmiselt veidi suurem (25,1 % (S.E. 0,89) võrreldes 11,1 %ga (S.E. 0,53)) kui 2018. aastal (27,2 % (S.E. 0,71) ja 15,4 % (S.E. 0,67)).

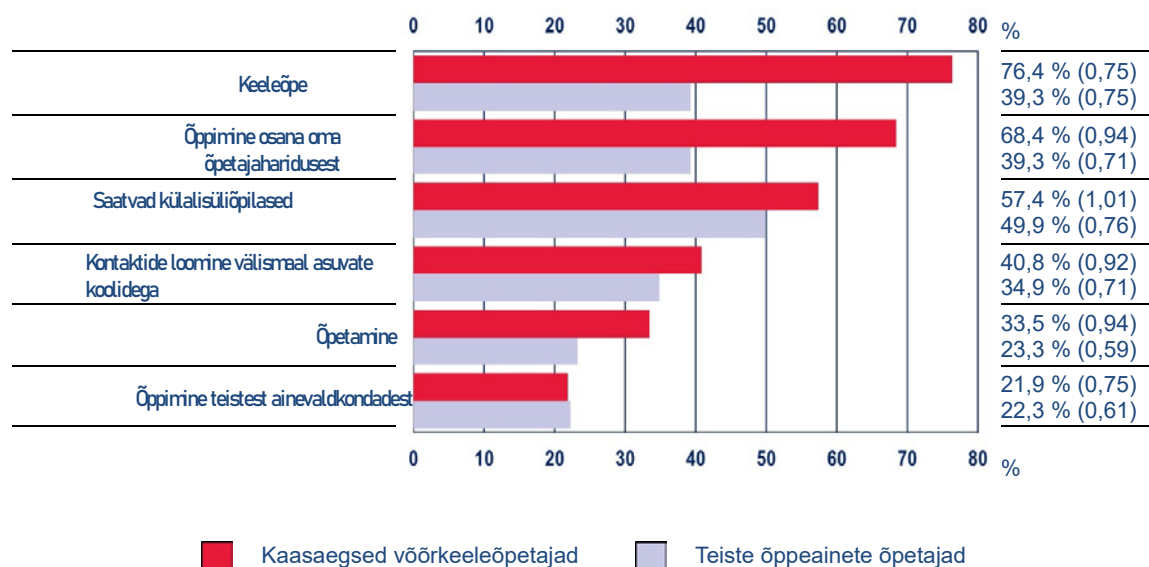
ROHKEM KUI KAKS KOLMANDIKKU VÕÕRKEELEÕPETAJATEST LÄHEB VÄLISMAALE KEELEÕPPE EESMÄRGIL JA OSANA OMA ALGHARIDUSEST.

Joonisel D9 kirjeldatakse eesmärgi, milleks võõrkeeleõpetajad viibivad teises riigis õpingute või karjääri jooksul teises riigis. Täpsemalt näitab see piiriüleselt liikuvate õpetajate osakaalu ELi keskmises tööalases eesmärgis minna välismaale. See protsent kuvatakse võõrkeelte õpetajatele ja teiste õppeainete õpetajatele.

Nagu jooniselt D9 näha, erinevad välismaale minevad ametialased eesmärgid teataval määral kahe õpetajate kategooria vahel.

ELis on võõrkeeleõpetajate sõnul peamine välismaale minemise põhjus keeleõpe (76,4 %). Hispaanias, Itaalias ja Ungaris märkis rohkem kui 80 % liikuvatest võõrkeeleõpetajatest seda reisimise põhjusena (vt 1. lisa). Üks tõhusamaid viise, kuidas õpetajad saaksid parandada oma keele või keelte oskust, mida nad õpetavad, on külastada ühte riiki, kus neid kõneldakse. See riikidevahelise liikuvuse konkreetne põhjus on seega väga tihedalt seotud. ELi tasandil on vaid 39,3 % muid õppeaineid õpetavatest liikuvatest õpetajatest teatanud, et keeleõpe on välismaale minemisel ametialane eesmärk.

ELi tasandil on peaaegu 70 % liikuvatest võõrkeelte õpetajatest õppinud välismaal osana oma õpetajaharidusest, kuigi vaid vähestes riikides on selles valdkonnas soovitusi (vt joonis D5). Erinevused riikide vahel on üsna suured: umbes 80 % Hispaania ja Itaalia liikuvatest võõrkeeleõpetajatest on õpetajahariduse raames õppinud välismaal, samas kui vähem kui 50 % on seda teinud Horvaatias, Lätis, Portugalis, Sloveenias, Islandil ja Türgis. ELi tasandil on vaid 39,3 % teisi õppeaineid õpetavatest õpetajatest teatanud välismaal õppimisest osana oma haridusest.

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Joonis 43 Joonis D9: Teise taseme alumise astme (ISCED 2) liikuvate õpetajate osakaal välismaale minemise ametialaste põhjuste järgi, ELi tasand, 2018

Selgitavad märkused

Näitaja põhineb õpetajate vastustel TALIS 2018 küsimustele 15 ja 57: „Kas te õpetate jooksval õppeaastal järgmisi õppeainekategooriaid?“ ja „Kas teie välisvisiidil olid järgmised kutsealased eesmärgid?“ Õpetajatel paluti esitada võimalikult palju vastuseid.

Võõrkeeleõpetajad on need, kes valisid küsimuse 15 puhul variandi e. Teiste õppeainete õpetajad on need, kes ei valinud 15. küsimuse puhul valikuvõimalust e, kuid valisid mõne muu võimaluse punktidest a-i. Liikuvad õpetajad on need, kes vastasid „jah“ vähemalt ühele küsimuses 56 esitatud valikutest a-e.

EL hõlmab vastajaid kõigist praegu ELis asuvatest riikidest, kes vastasid 2018. aastal TALISE küsimusele 57: Tšehhi, Taani, Eesti, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Läti, Ungari, Malta, Madalmaad, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Soome, Rootsi, Island ja Türgi.

Välismaal viibimise põhjused esitatakse kahanevas järjekorras vastavalt võõrkeeleõpetajate protsentuaalsele osakaalule.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Riigipõhised andmed on esitatud 1. lisan ja TALISE kohta lisateabe saamiseks vt jaotist „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Õpetajatel võib olla ka oma osa üliõpilaste tegeliku liikuvuse ja virtuaalse üliõpilaste liikuvuse toetamisel. Õppejõud võivad välismaale reisivate üliõpilastega kaasas olla ning nad võivad luua aluse koolide tulevasele koostööle, näiteks valmistades ette riikidevahelise liikuvuse programme või töötades välja ühisprojekte, kus uued tehnoloogiad toetavad õpilaste vahetust. Liikuvate võõrkeeleõpetajate osakaal, kes on juba külastavaid üliõpilasi külastanud, on ELis 57,4 %, mis on veidi rohkem kui teiste õppeainete õpetajatel (49,9 %). Mobiilsed võõrkeeleõpetajad on käinud ka välismaal, et luua kontakte koolidega sagedamini kui teiste õppeainete õpetajatega (vastavalt 40,8 % ja 34,9 %).

ELi tasandil ei ole välismaal õpetamine nii levinud kui liikuvate võõrkeelte õpetajate (33,5 %) keeleõpe, kuid see on siiski veidi tavalisem kui teiste õppeainete õpetajatel (23,3 %). Võõrkeelte õpetajate liikuvuse põhjuseks Rumeenias oli kõige sagedamini „õpetamine“ (mida märkis 68,3 % võõrkeeleõpetajatest). Üle 40 % Hispaania ja Prantsusmaa liikuvatest võõrkeelte õpetajatest teatas, et on õpetanud välismaale. Seevastu vähem kui 15 % neist Horvaatias ja Portugalis on seda teinud.

Välismaale reisimine, et õppida tundma muid teemasid, ei ole liikuvuse tavaline põhjus, sest nii liikuvate võõrkeeleõpetajate (21,9 %) kui ka teiste õppeainete õpetajate (22,3 %) osakaal teatas, et nad läksid sel eesmärgil välismaale.

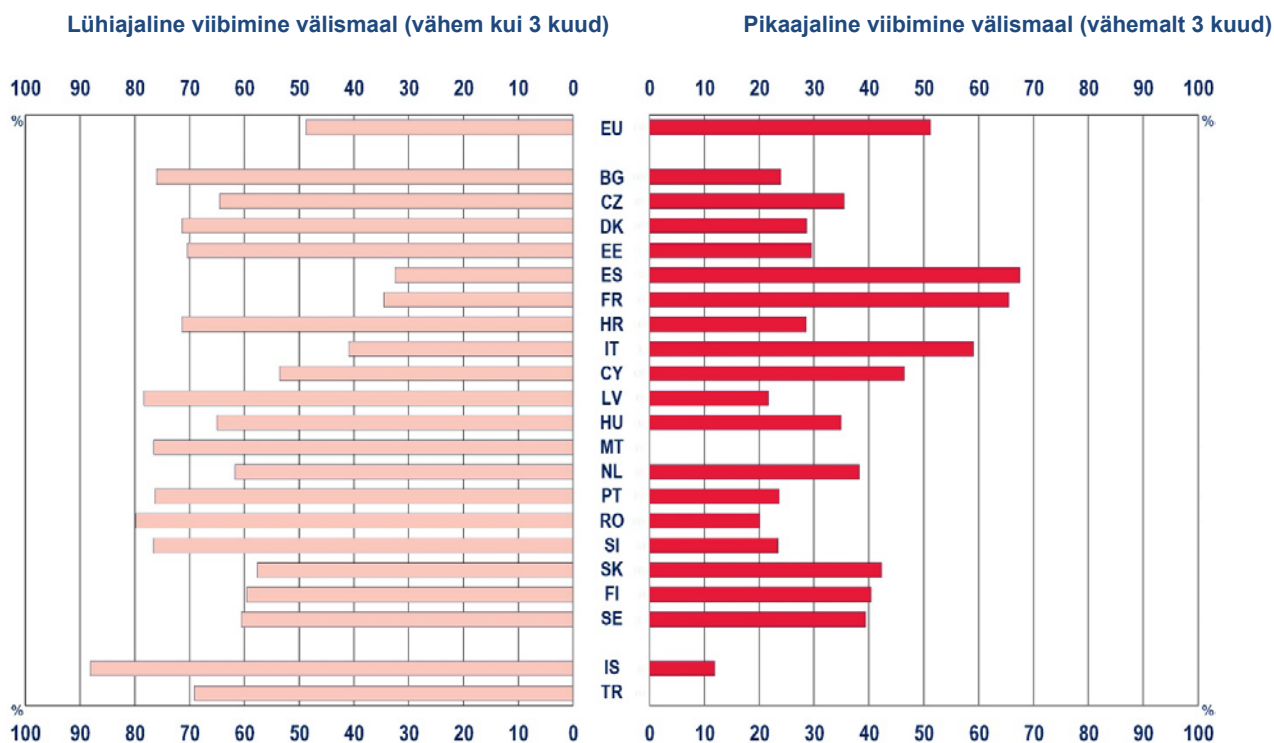
TALIS 2013 (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2017) andmed näitavad, et võõrkeelte õpetajate riikidevahelise liikuvusega seotud eesmärkide suundumus on aja jooksul püsinud muutumatuks. Kõige vähem levinud põhjused, miks võõrkeeleõpetajad lähevad välismaale ametialasel eesmärgil, on 2013. ja 2018. aastal sama, hoolimata võõrkeeleõpetajate liikuvuse suurenemisest kõikides riikides (vt joonis D6).

VÕÕRKEELEÕPETAJATE VÄLISMAAL VIIBIMISE KESTUS ON RIIGITI VÄGA ERINEV

Joonisel D10 on näidatud liikuvate võõrkeelte õpetajate välismaal viibimise kestus ITE ja karjääri jooksul. See kestus vastab kõigile välismaal veedetud perioodidele koos. Täpsemalt eristatakse joonisel D10 vähem kui kolmekuulist välismaal viibimist (lühiajaline viibimine) ja vähemalt kolmekuulist välismaal viibimist (pikaajaline viibimine).

Nagu jooniselt D10 näha, on välismaal lühi- ja pikaajalisest viibimisest teatanud liikuvate võõrkeelte õpetajate osakaal ELi tasandil ligikaudu sarnane (vastavalt 48,8 % ja 51,2 %).

Kui aga arvestada üksikuid riike, siis peaaegu kõigis neist oli enamik liikuvaid võõrkeeleõpetajaid õpingute ja karjääri jooksul välismaal viibinud kokku vähem kui kolm kuud (lühiajaline viibimine). See on eriti märgatav Bulgaarias, Lätis, Maltal, Portugalis, Rumeenias, Sloveenias ja Islandil. Hispaanias, Prantsusmaal ja Itaalias on olukord aga vastupidine: nendes riikides teatas üle poole liikuvatest võõrkeeleõpetajatest pikaajalisest välismaal viibimisest (vastavalt 67,5 %, 65,5 % ja 59,1 %).

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Joonis 44 joonis D10: Välismaal pikaajaliselt ja lühiajaliselt viibivate liikuvate võõrkeelte õpetajate osakaal keskarhituduse alumise astme hariduses (ISCED 2), 2018

Selgitavad märkused

Näitaja põhineb õpetajate vastustel TALIS 2018 küsimustele nr 15 ja 58: „Kas te õpetate jooksva õppeaastal järgmisi ainekategooriaid?“ ja „Kokku, kui kaua olete viibinud välismaal kutsealasel eesmärgil?“ Vastused „kolm kuni kaksteist kuud“ (2. võimalus) ja „rohkem kui aasta“ (3. võimalus) liideti, et muuta kategooria „pikam viibimine“.

Võõrkeeleõpetajad on need, kes valisid küsimuse 15 puhul variandi e. Liikuvad õpetajad on need, kes vastasid „jah“ vähemalt ühele küsimuses 56 esitatud valikutest a-e.

EL hõlmab vastajaid kõigist praegu ELis asuvatest riikidest, kes vastasid TALISE küsimusele 58 2018. aastal.

Andmed on esitatud 1. lisa ja TALISE kohta lisateabe saamiseks vt jaotist „Statistilised andmebaasid ja terminoloogia“.

Rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) määratluse kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr, BE nl): seda küsimust riigis ei käsitletud.

Malta ja Türgi: valim ei ole piisav (vähem kui viis erinevat kooli või 30 õpetajat) kategoorias „pikaajaline välismaal viibimine“.

E -ÕPPE PROTSESSID

IJAGU – ÕPPEAEG JA ÕPITULEMUSED

Selles jaos, mis sisaldab kuut näitajat, käsitletakse peamiselt õppeaega, mis kulub võõrkeelte õpetamiseks kohustuslike õppeainetena täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses ⁽⁷⁶⁾. Täpsemalt uuritakse, kui palju aega on koolidel vaja pühendada võõrkeelte õpetamisele, nagu on kindlaks määratud tiptasemel haridusastutused ⁽⁷⁷⁾. Sellest raamistikust väljapoole jäävat õppeaega ei ole teatatud (nt võõrkeeled, mida kasutatakse valikuliste õppeainetena või õpetatakse osana kooli tasandil otsustatud õppekavast).

Õppeaja küsimust käsitletakse erinevatest vaatenurkadest, sealhulgas esimesele ja teisele võõrkeelele kulunud aja vahe (vt joonis E2), esimesele võõrkeelele pühendatud õppeaja ja selle õpetamise aastate arvu vaheline suhe (vt joonis E3), võõrkeeleõppe suhteline kaal õppekavas (vt joonis E4) ja lõpuks võõrkeelte õpetamisele pühendatud tundide arvu muutumine ajas (vt joonis E5). Peale selle sisaldab käesolev jagu teavet esimese ja teise võõrkeele eeldatava minimaalse taseme kohta kahes võrdluspunktis: teise taseme alumise taseme hariduse lõpp ja üldkeskhariduse lõpp (vt joonis E6).

Kõik käesolevas jaos esitatud näitajad põhinevad Eurydice võrgustiku kaudu kogutud andmetel, mis hõlmavad 39 haridussüsteemi 37 riigis ⁽⁷⁸⁾. Õppeaja näitajad näitavad andmeid üksikute haridusvõimaluste kohta Luksemburgis ⁽⁷⁹⁾ ja Liechtensteinis ⁽⁸⁰⁾, mis võimaldab võrrelda 42 haridussüsteemi/haridusrada.

VÕÕRKEELTELE PÜHENDATUD ÕPPEAEG ON KESKHARIDUSES OLULISELT KÕRDEM KUI ALGHARIDUSES.

Joonisel E1 on esitatud minimaalne tundide arv, mis on ette nähtud kõikide tinglikul aastal kohustuslike õppeainetena õpetatavate võõrkeelte õpetamiseks (st asjaomase haridustaseme kogu õpetamiskoormus jagatuna selle haridustaseme klasside arvuga) ⁽⁸¹⁾. See arv sisaldab kahte tulpdiagrammi, milles esitatakse andmed põhihariduse ja täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse kohta eraldi.

Alghariduse tasemel on võõrkeelte õpetamiseks ette nähtud tundide arv tingliku aasta kohta 13 tundi (Ungaris) kuni 407 tundi (Luksemburgis). Sellest laiad valikust hoolimata on enamikus haridussüsteemides (27 haridussüsteemis) õpetatud tundide arv 30–69 tundi. Täiskoormusega üldkeskhariduse kohustuslikes

76 Tegemist on võõrkeeltega, mis on kohustuslikud kõigile teatavas klassis või haridustasemel õppijatele. Lisaks jäetakse kohaldamisalast välja eelharidus, isegi kui mõnes haridussüsteemis on mõned selle haridustaseme klassid lastele kohustuslikud.

77 Andmeid koguvad iga kahe aasta tagant ühiselt Eurydice ja OECD haridusstruktuure, -poliitikat ja -tavasid käsitleva süsteemi tasandi kirjeldava teabe kogumise ja hindamise võrgustik (NESLI). Käesolevas aruandes esitatud andmed pärinevad 2020/2021. aasta andmete kogumisest. Lisateavet Euroopa koolide õppeaja kohta leiab Eurydice iga kahe aasta tagant esitatavast aruandest (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2021a).

78 Üksikasjalikum teave käesoleva aruande riikide hõlmatuses kohta on esitatud aruande sissejuhatuses.

79 *Enseignement secondaire Classique* (klassikaline keskharidus) ja *enseignement secondaire général* (üldine keskharidus).

80 *Gümnaasiumi* (kooli tüüp täiustatud nõuded), *Oberschule* (kooli tüüp põhinõuded) ja *Realschule* (kooli tüüp vahenõuded).

81 Täisajaga kohustuslikus üldhariduses sisalduvate palgaastmete arv on haridussüsteemides väga erinev. Mõnel juhul lõpeb täisajaga kohustuslik üldharidus keskhariduse alumise astme hariduse lõpus; muudel juhtudel hõlmab see osaliselt või täielikult keskharidust (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2020). Selleks et kõrvaldada erinevused, mis tulenevad astmete arvu erinevusest täisajaga kohustusliku üldhariduse puhul, on enamik õppeaja näitajaid esitatud minimaalse õppetundide arvu kohta tingliku aasta kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

klassides on õpetatud tundide arv tingliku aasta kohta kõigis haridussüsteemides/haridusradadel vahemikus 74 tundi (Norras) kuni 373 tundi (Luksemburgis (*Enseignement secondaire Classique*)).

Kaks peamist tegurit võivad selgitada alghariduses õpetatud tundide väiksemat arvu. Esimene puudutab vanust, mil võõrkeele õppimine muutub kohustuslikuks. Õppeaeg on suhteliselt madal Belgia prantsuskeelses kogukonnas (31 tundi), Saksamaal (37 tundi), Portugalis (36 tundi) ning Bosnias ja Hertsegoviinas (32 tundi), kus võõrkeelte õppimine muutub kohustuslikuks pärast alghariduse teist klassi, erinevalt enamikust teistest haridussüsteemidest (vt joonis B1).

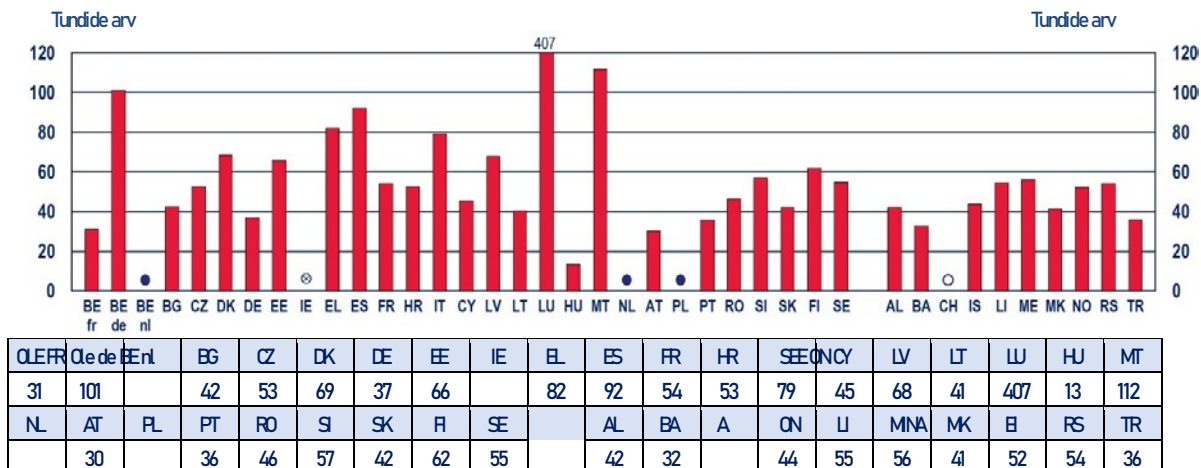
Teine tegur on seotud haridussüsteemide struktuuriga. Tavaliselt suureneb võõrkeelte õpetamiseks eraldatud tundide arv, kui õpilased õpivad läbi kooliklasside (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2021a). Seega, kui alghariduse kestus on suhteliselt lühike (näiteks neli aastat), näiteks Saksamaal (37 tundi) ja Austrias (30 tundi), lahkuvad lapsed sellest haridusstaadiumist nooremas eas, mis tähendab, et nad saavad selles haridusetapis vähem tunde võõrkeelt kui lapsed haridussüsteemides, kus algharidus kestab kauem.

Need kaks eespool nimetatud tegurit kehtivad ka Ungari kohta, kus võõrkeelte õpetamiseks eraldatakse eriti vähe tunde (13 tundi). Ungaris on alghariduses neli klassi ja võõrkeelte õppimine muutub viimases kohustuslikuks. Kuid sõltuvalt koolist võivad õpilased hakata võõrkeelt õppima varem ja seega saada täiendavat õpetamisaega.

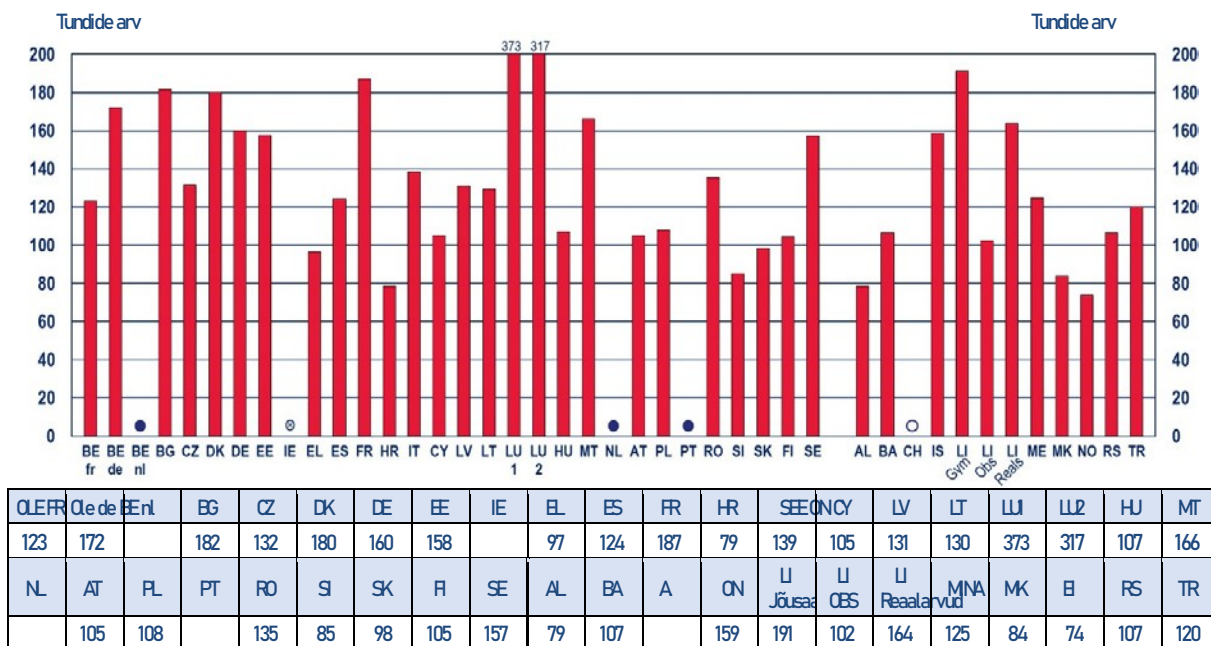
Põhihariduses võõrkeelte õpetamisele pühendatud tundide arv on kuues haridussüsteemis (Belgia, Kreeka, Hispaania, Itaalia, Luksemburgi ja Malta saksakeelne kogukond) üle 69 tunni. Belgia, Itaalia, Luksemburgi ja Malta saksakeelse kogukonna haridussüsteemidel on järgmine ühine joon: CLIL-i kasutatakse õpetamismeetodina mõnel täisajaga kohustusliku üldhariduse astmel (või Luksemburgi puhul peaaegu kõigil palgaastmetel). See konkreetne õpetamismeetod, mille kohaselt õppekavaaineid õpetatakse (vähemalt) kahes keeles (vt joonis B12), võib osaliselt selgitada võõrkeelte õpetamisele pühendatud suhteliselt suurt tundide arvu nendes haridussüsteemides. Tundide arv on suurim Belgia saksakeelses kogukonnas (101 tundi), Luksemburgis (407 tundi) ja Maltal (112 tundi).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

(a) Algharidus

b) Täiskohaga kohustuslik üldkeskharidus

Horisontaalne paindlikkus Kantoni tasandil kindlaks määratud õppeaeg Puudub kohustuslik võõrkeel

Allikas: Eurydice.

Joonis 45 Joonis E1: Kohustusliku võõrkeeleõppe tundide arv tinglikul aastal põhi- ja täisajaga kohustuslikus üldkeskhariduses, 2020/2021

Selgitavad märkused

See joonis näitab minimaalset soovitatavat õppeaega võõrkeeltele, mida õpetatakse kõigile õpilastele kohustuslike õppeainetena, nagu on kindlaks määratud tiptasemel haridusasutused.

Õppeaeg tingliku aasta kohta alghariduses (või täisajaga kohustuslik üldkeskharidus) vastab alghariduses (või täiskoomusega kohustuslikus üldkeskhariduses) õpetatud aja kogusummale, mis on jagatud alghariduse (või täiskoomusega kohustusliku üldkeskhariduse) klasside arvuga.

Horisontaalne paindlikkus: tiptaseme haridusasutused määravad kindlaks konkreetse klassi (või kõigi) õppeainete rühma kogu õppeaja. Seejärel on koolidel/kohalikel omavalitsustel vabadus otsustada, kui palju aega üksikutele õppeainetele eraldada. Kui see kehtib poole või enam kui poole põhi- ja/või täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse klasside kohta, kasutatakse eritähist •. Kui horisontaalne paindlikkus kehtib vähem kui pooltele põhihariduse või

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse astmetest, jäetakse need astmed tinglike aastate arvutamisel välja. See kehtib Belgia ja Portugali prantsuskeelse kogukonna alghariduse kohta.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): astmed 3 ja 4 on horisontaalselt paindlikud.

Bulgaaria: täisajaga kohustusliku üldhariduse kahes viimases klassis, mis vastab keskhariduse esimesele kahele aastale, näitab joonis andmeid intensiivse võõrkeeleõppe võimaluste kohta.

Saksamaa: andmed kajastavad võõrkeelte õpetamise kaalutud keskmist õppeaega, mille on arvanud liidumaade haridus- ja kultuuriministrite alalise konverentsi sekretariaat eri liiki koolidesse registreerunud õpilaste arvu alusel.

Iirimaa: võõrkeelte õpetamine ei ole kohustuslik. Ametlike keeli, inglise ja iiri keelt, õpetatakse kõigile õpilastele.

Hispaania: andmed kajastavad õppekava ja koolikalendrite riiklike ja piirkondlike eeskirjade kaalutud keskmisi (vaatlusaasta 2020/2021). Kaalutud keskmiste arvutamiseks kasutati haridus- ja kutseõppeministeeriumi statistikaameti esitatud statistikat õpilaste arvu kohta palgaastme ja autonoomse piirkonna kohta (vaatlusaasta 2018/2019).

Itaalia: andmed täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse viimase kahe klassi kohta puudutavad liceo scientifico.

Luxembourg: LU1 vastab *enseignement secondaire Classique*'ile (klassikaline keskharidus); LU2 vastab *enseignement secondaire général* 'ile (üldine keskharidus).

Ungari: klassides 9 ja 10, viimase kahe klassi täistööajaga kohustusliku hariduse andmed vastavad Gimnázium.

Austria: puuduvad andmed täisajaga kohustusliku üldhariduse viimase klassi kohta.

Austria ja Liechtenstein: andmed ei hõlma 1. ja 2. klassi õppeaega Austria puhul ning Liechtensteini puhul 1. klassi õppeaega, kuna võõrkeeli õpetatakse teiste õppeainete kaudu, mitte eraldiseisvate õppeainetena. Seetõttu alahinnatakse esitatud andmetes võõrkeeltele eraldatud õppeaega.

Poola: alghariduse esimesed kolm (neljast) klassi on horisontaalselt paindlikud.

Portugal: viimases kahes kuuest alghariduse klassist on horisontaalne paindlikkus. Täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse esimese kolme klassi puhul on esimese ja teise võõrkeele kui kohustuslike õppeainete puhul horisontaalne paindlikkus, samas kui viimases kolmes võõrkeeles õppimine ei ole kohustuslik.

Rootsi: täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse puhul hõlmavad andmed teise keele õppeaega, mis ei ole kõigile õpilastele kohustuslik õppeaine (vt joonis B1).

Liechtenstein: Li Gym vastab Gümnaasiumile (täpsemate nõuetega kooli tüüp); Li Obs vastab *Oberschule* 'ile (põhinõuetega kooli tüüp) ja; Li Reals vastab Realschule'ile (keskmiste nõuetega kooli tüüp).

Šveits: riiklikul tasandil ei ole kindlaks määratud standardset õppekava ega standardset õppeaega. Õppekavad ja kavandatava õppeaja määravad 26 kantonit piirkondlikul tasandil.

Nagu eespool mainitud, on täiskoormusega üldkeskhariduse kohustuslikes klassides õppetundide arv tingliku aasta kohta kõigis haridussüsteemides/haridusradades üsna lai (74–73 tundi). Selles laias valikus on võimalik kindlaks teha neli haridussüsteemide/haridusradade rühma, mille õpetatud tundide arv on suhteliselt võrreldav.

Esimene rühm koosneb 15 haridussüsteemist/haridusrajast, kus 74 tundi (Norra) kuni 108 tundi (Poola) tingliku aasta kohta on pühendatud võõrkeelte õpetamisele kohustuslike õppeainetena; teine sisaldab üheksat haridussüsteemi/haridusrada, mille puhul võõrkeelte kohustuslik õpetamine on 120 tundi (Türkiye) kuni 139 tundi (Itaalia) tingliku aasta kohta. Enamik haridussüsteemidest/haridusradadest kuulub nendesse kahte rühma.

Üksteist haridussüsteemi/haridusrada moodustavad kolmanda rühma, kus võõrkeeltele kohustuslike õppeainetena eraldatud õppeaeg ulatub 157 tunnist (Rootsis) kuni 191 tunnini (Liechtensteinis (*gümnaasium*)). Lõpuks pakuvad kaks üldharidust Luksemburgis (*enseignement secondaire général* ja *enseignement secondaire Classique*) kaugelt kõige rohkem õpetatud tunde (vastavalt 317 tundi ja 373 tundi tingliku aasta kohta).

Üksikasjalikum võrdlus võõrkeeltele põhihariduses eraldatud õppeaja ja üldkeskhariduse kohustuslikel astmetel neile ainetele pühendatud õppeaja vahel näitab, et õpetatud tundide arv tingliku aasta kohta on üldkeskhariduse kohustuslikes klassides suurem peaaegu kõigis haridussüsteemides/haridusradadel (Luksemburg on erand). Enamikus neist on see arv vähemalt kahekordne ja see on kolm (või rohkem) korda

suurem veidi rohkem kui kolmandikus neist. Kõik haridussüsteemid, kus alghariduses õpetatud tundide arv on oluliselt väiksem, suurendavad oluliselt õpilaste võimalusi võõrkeelte õppimiseks, pakkudes palju rohkem õppeaega keskhariduse kohustuslikes klassides. See kehtib eriti Ungaris, kus tundide arv tingliku aasta kohta on kahekorda suurem.

ESIMESEL VÕÕRKEELEL ON SUURIM OSA VÕÕRKEELTE ÕPPEAJAST KÕIGIS RIIKIDES.

Joonisel E1 on esitatud minimaalne õppeaeg kõikide võõrkeelte puhul, mida õpetatakse kohustusliku õppeainena põhi- ja täisajaga kohustuslikus üldkeskhariduses. Joonisel E2 võrreldakse kohustuslike õppeainetena esimese ja teise võõrkeele õpetamiseks eraldatud minimaalset tundide arvu. See hõlmab kogu täisajaga kohustuslikku üldharidust. Selleks et kõrvaldada erinevus, mis tuleneb astmete arvu erinevusest täisajaga kohustusliku üldhariduse puhul, nähakse ette õppeaeg tingliku aasta kohta, st õppeaeg täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses, mis on jagatud selle õppeperioodi aastate arvuga.

Erinevalt teistest õppekavaainetest, nagu matemaatika, ei õpetata võõrkeeli kohustusliku üldhariduse kõigis klassides kohustuslike õppeainetena (vt joonis B2). Lisaks ei ole teise võõrkeele õppimine mõnes haridussüsteemis kohustuslik (vt joonis B3). Neid võõrkeelte kui õppekava ainete eripärasid tuleb arvesse võtta haridussüsteemide õppeaja võrdlemisel.

Esimese võõrkeele kui kohustusliku õppeaine õppeaeg on 39 kuni 114 tundi tingliku aasta kohta peaaegu kõigis haridussüsteemides/haridusradadel. Need, kus õppeaeg on selle vahemiku alumises osas, s.o need, kus on kuus madalaimat väärtust (39–54 tundi tingliku aasta kohta), hõlmavad Küprost, Ungarit, Rootsit, Bosniat ja Hertsegoviinat, Islandit, Põhja-Makedooniat ja Serbiat. Haridussüsteemid, mille õppeaeg on ülemises vahemikus, st neli kõrgeimat väärtust (105–114 tundi tingliku aasta kohta), on saksakeelne kogukond Belgias, Bulgaarias, Hispaanias ja Maltal. Luksemburgis on esimese võõrkeele õpetamisele pühendatud õppeaeg väljaspool seda vahemikku (199 tundi *enseignement secondaire général* 'is ja 223 *enseignement secondaire Classique*).

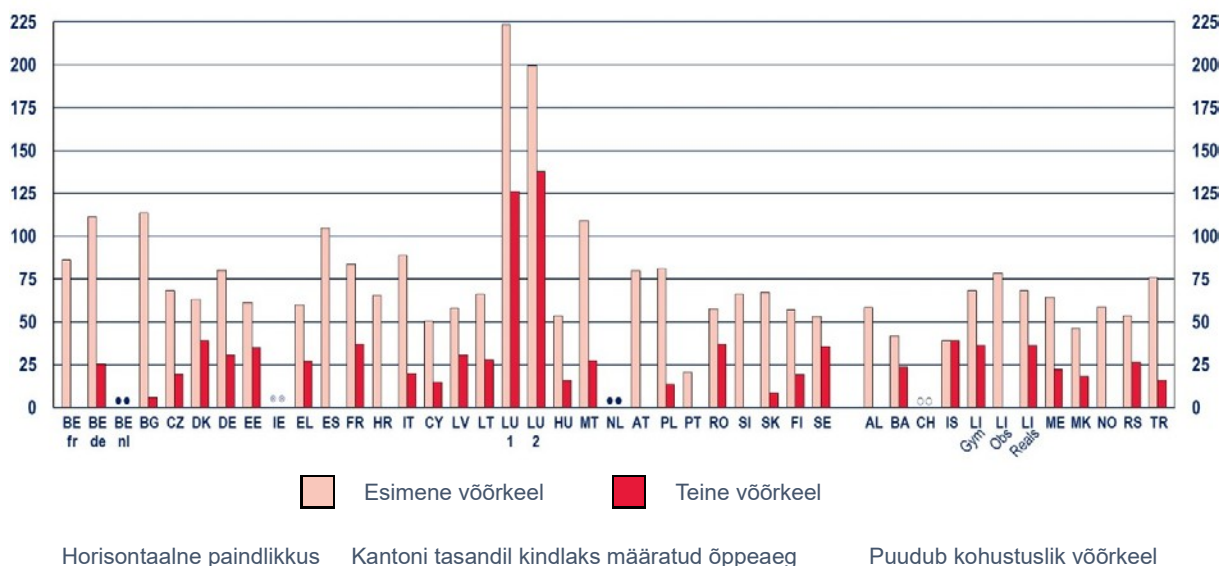
Haridussüsteemides/haridusvõimalustes, kus teise võõrkeele õppimine on kohustuslik, on õppimise tundide arv tingliku aasta kohta üsna piiratud peaaegu kõigis haridussüsteemides, ulatudes 6–39 tunnini. Haridussüsteemid, mille õppeaeg on vahemiku alumises osas, st alla 10 tunni tingliku aasta kohta, on Bulgaaria ja Slovakkia (vastavalt 6 ja 8 tundi). Haridussüsteemid, mille õppeaeg on ülemises vahemikus, s.o 35 tundi tingliku aasta kohta või rohkem, on Taani, Eesti, Prantsusmaa, Rumeenia, Rootsi, Island ja Liechtenstein (*Gymnasium* ja *Realschule*).

Teisele võõrkeelele pühendatud õppeaeg on jällegi suhteliselt kõrge Luksemburgis (126 tundi *enseignement secondaire Classique* ja 138 tundi *enseignement secondaire General*) ja ületab kaugelt kõiki teisi riike. Luksemburgis kasutatakse prantsuse ja saksa keelt, mida õpetatakse võõrkeelena, alternatiivselt õppekeelena hariduses (CLIL-õpe).

Erinevused klassis, kus teise võõrkeele õppimine muutub kohustuslikuks, selgitavad sageli õppeaja erinevusi haridussüsteemide/haridusradade vahel. Euroopas alustavad õpilased tavaliselt teise võõrkeele õppimist kohustusliku õppeainena põhihariduses; vähem neist algab varem, alghariduses või hiljem klassis, mis ületab kohustuslikku haridust (vt joonis B1).

Peaaegu kõigis käesolevas jaos käsitletud haridussüsteemides/haridusradades (Island on erand; vt riigipõhist märkust), õpetatud tundide arv tingliku aasta kohta on esimese kohustusliku võõrkeele puhul süstemaatiliselt suurem kui teise puhul. Erinevus on vahemikus 17 tundi (Rootsis) kuni 108 tundi (Bulgaarias). Haridussüsteemides, kus erinevus on suurim, st üle 81 tunni (saksakeelses kogukonnas Belgias, Bulgaarias (intensiivne võõrkeeleõpe), Luksemburgis (*enseignement secondaire Classique*) ja Maltas), kasutatakse esimest võõrkeelt õppiva keelena mõnes haridusetapis (CLIL-i pakkumine).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

(Tunnid)	QLE FR	QLE de	QLE NL	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	SEE	CY	LV	LT	LW 1	LW 2	HU	MT
Esimene võõrkeel	86	111		114	68	63	80	61		60	105	84	66	89	50	58	66	223	199	54	109
Teine võõrkeel	0	25		6	20	39	31	35		27	0	37	0	20	15	31	28	126	138	16	27
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	A	ON	LI Jõusa	LI OBS	LI Reaal	MNA	MK	B	RS	TR
Esimene võõrkeel		80	81	20	58	66	67	57	53	58	42		39	68	78	68	64	46	59	54	76
Teine võõrkeel		0	14	0	37	0	8	19	36	0	24		39	36	0	36	22	18	0	27	16

Allikas: Eurydice.

Joonis 46 Joonis E2: Tundide arv tingliku aasta kohta, mis on eraldatud esimese ja teise võõrkeele õpetamiseks kohustusliku õppeainena täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses, 2020/2021

Selgitavad märkused

See joonis näitab minimaalset soovitatavat õppeaega esimese ja teise võõrkeele puhul, mida õpetatakse kõigile õpilastele kohustuslike õppeainetena, nagu on kindlaks määratud tiptasemel haridusasutused.

Õppeaeg tingliku aasta kohta täisajaga kohustuslikus üldhariduses vastab selle õppeperioodi õpetatud aja kogusummale, mis on jagatud astmete arvuga täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses.

Horizontaalne paindlikkus: tiptaseme haridusasutused määravad kindlaks konkreetse klassi (või kõigi) õppeainete rühma kogu õppeaja. Seejärel on koolidel/kohalikel omavalitsustel vabadus otsustada, kui palju aega üksikutele õppeainetele eraldada. Kui see kehtib poole või enam kui poole astme kohta täisajaga kohustuslikus üldhariduses, kasutatakse spetsiaalset sümbolit •. Kui horisontaalset paindlikkust kohaldatakse vähem kui pooltele täisajaga kohustusliku üldhariduse astmetest, jäetakse need astmed tinglike aastate arvutamisel välja. See kehtib Belgia, Poola ja Portugali prantsuskeelse kogukonna kohta (lisateabe saamiseks vt riigipõhised märkused joonisel E1).

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhiseid märkusi joonisel E1.

Prantsusmaa: tiptasemel haridusasutused määratlevad esimese ja teise võõrkeele õppeaja koos täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse viimases klassis. Sellisel juhul on see aeg jagatud kahega ning esimese ja teise võõrkeele jagamise tulemus on võrdselt jaotatud.

Island: tiptaseme haridusasutused määravad esimese ja teise võõrkeele õppeaja kõigi klasside jaoks kokku. Sellisel juhul on see aeg jagatud kahega ning esimese ja teise võõrkeele jagamise tulemus on võrdselt jaotatud.

RIIKIDES, KUS VÕÕRKEELEÕPE KESTAB KÕIGE KAUEM, EI PRUUGI OLLA KÕIGE ROHKEM ÕPPEAEGA.

Joonis E3 näitab seost kahe teguri vahel, mis mõjutavad oluliselt võõrkeeletõpet koolis: võõrkeeltele eraldatud minimaalne õppeaeg ja õppeaastate pikkus õppeaastates. Täpsemalt näitab joonis E3 seost esimese võõrkeele kui kohustusliku õppeaine õppeaja ja selle õppe kestuse vahel. Esitatakse ainult nende klasside õppeajad, mille kohta andmed on kättesaadavad ⁽⁸²⁾.

Üldiselt näitab see näitaja, et nende kahe teguri vahel on positiivne, kuigi suhteliselt nõrk suhe. Üksikasjalikum analüüs näitab siiski, et kuigi mõned riigid õpetavad esimest võõrkeelt kohustusliku õppeainena sama arvu klasside puhul, erinevad nad märkimisväärselt õppeaja koguarvu poolest, mida nad selle õpetamiseks eraldavad. Erinevus on eriti märgatav riikide puhul, kus on ette nähtud 10 aastat: Norras on esimese võõrkeele õppeaeg 588 tundi, samas kui Hispaanias ulatub see arv 1 050 tunnini.

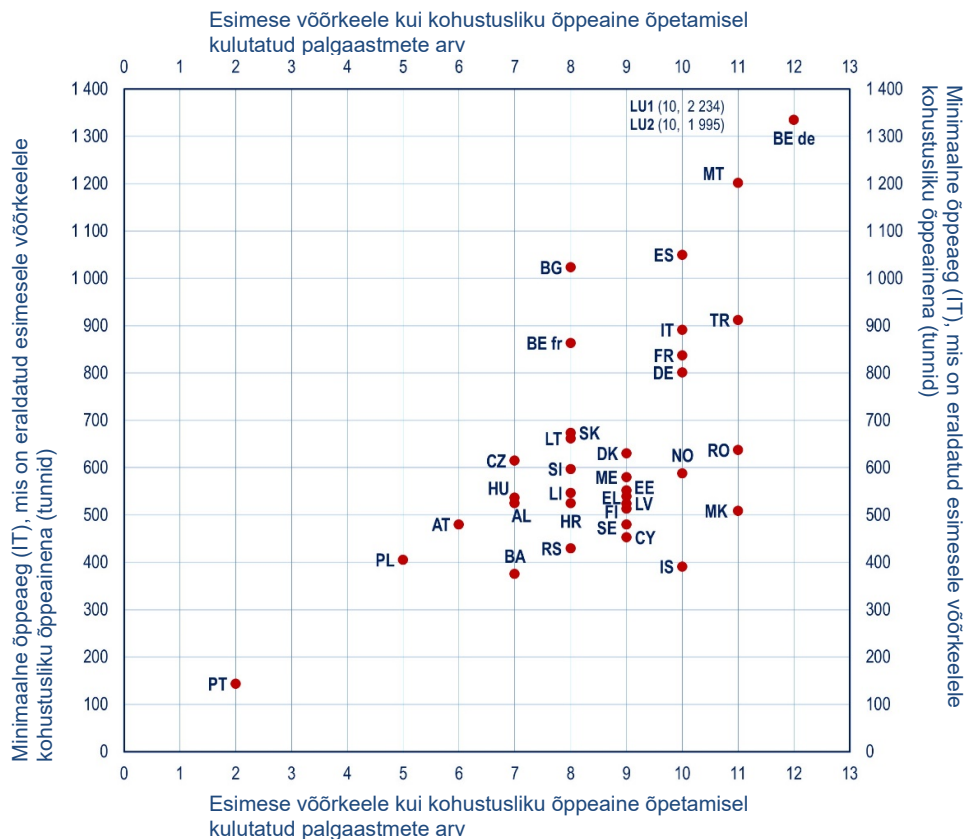
Samas võivad riigid, kes eraldavad sarnaseid õppeaega, teha seda kohustusliku hariduse raames üsna erineva arvu aastate jooksul. Näiteks Ungaris ja Põhja-Makedoonias soovitatakse kohustusliku õppeainena esimese võõrkeele puhul vastavalt 536 tundi ja 509 tundi. See kehtib Ungaris 7 aastat ja Põhja-Makedoonias 11 aastat.

Joonisel E3 on kujutatud ka 11 riigi (Taani, Eesti, Kreeka, Horvaatia, Läti, Leedu, Sloveenia, Slovakkia, Soome, Liechtenstein ja Montenegro) klastrit, millel on sarnane profiil; nad eraldavad 700–500 tundi esimese kohustusliku võõrkeele õpetamiseks üle 8–9 kooliaasta.

Belgia, Luksemburgi ja Malta saksakeelses kogukonnas, kus esimene õpetatav võõrkeel on ka õppekeel, on sellele keelele eraldatud õppeaeg kõrgeim kogu Euroopas. Nende kolme haridussüsteemi ametlikud õppekavad näevad ette 1335 tundi 12 aasta jooksul Belgia saksakeelses kogukonnas, 2 234 ja 1 995 tundi (*Enseignement secondaire Classique ja enseignement secondaire général, r espektively*) Luksemburgis 10 aasta jooksul ja 1 201 tundi 11 aasta jooksul Maltal.

82 Lisateabe saamiseks vt selgitavat märkust. Eriteave esimese võõrkeele õpetamise kestuse kohta on esitatud joonisel B2

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Tunnid	Qe fr	Qe de	EG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	HR	SEE	CY	LV	LT	LU1	LU2	HU
SEE	1863	1335	1023	614	630	801	551	539	1050	837	525	891	452	524	662	2234	1995	536
	MT	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	LI	MNA	MK	BI	RS	TR
SEE	201	480	405	143	637	597	673	513	480	525	375	391	546	580	509	588	429	912

Allikas: Eurydice.

Joonis 47 Joonis E3: Seos esimese võõrkeele õppeaja ja astmete arvu vahel, mille jooksul seda keelt õpetatakse täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses, 2020/2021

Selgitavad märkused

Andmed näitavad minimaalset õppeaega (tundides), mida soovitatakse kõigile õpilastele kohustusliku õppeainena esimese võõrkeele puhul, võrreldes seda kohustuslikku võõrkeelt õpetanud klasside arvuga täiskoormusega kohustuslikus üldhariduses.

Esimese võõrkeele kui kohustusliku õppeaine õpetamisel kulunud aastate arv sõltub kahest tegurist: astmete arv, mille jooksul esimest võõrkeelt õpetatakse kohustusliku õppeainena, ja täisajaga kohustusliku üldhariduse kestus, mis on haridussüsteemide lõikes erinev.

Mõne haridussüsteemi puhul (Belgia, Austria, Poola, Portugali ja Liechtensteini prantsuskeelne kogukond) näitab tundide arv nende klasside arvu, mille kohta on võimalik andmeid esitada. Näiteks ei ole arvesse võetud palgaastmeid (ja nende õpetatud tunde), mille puhul kohaldatakse horisontaalset paindlikkust. Täiendavad selgitused on esitatud riigipõhistes märkustes. Lisateavet esimese võõrkeele kui kohustusliku õppeaine õpetamise kestuse kohta leiate jooniselt B2.

Horisontaalne paindlikkus: tiptaseme haridusasutused määravad kindlaks konkreetse klassi (või kõigi) õppeainete rühma kogu õppeaja. Seejärel on koolidel/kohalikel omavalitsustel vabadus otsustada, kui palju aega üksikutele õppeainetele eraldada.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): astmed 3 ja 4 on horisontaalselt paindlikud.

Belgia (BE nl): see näitaja ei sisalda selle haridussüsteemi andmeid, kuna horisontaalset paindlikkust kohaldatakse kõigi täisajaga kohustusliku üldhariduse klasside suhtes.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Bulgaaria: täisajaga kohustusliku üldhariduse viimase kahe klassi kohta, mis vastavad üldkeskhariduse kahele esimesele aastale, on joonisel näidatud andmed intensiivse võõrkeeleõppe võimaluste kohta.

Saksamaa: andmed kajastavad võõrkeelte õpetamise kaalutud keskmist õppeaega, mille on arvanud liidumaade haridus- ja kultuuriministrite alalise konverentsi sekretariaat eri liiki koolidesse registreerunud õpilaste arvu alusel.

Iirimaa: võõrkeelte õpetamine ei ole kohustuslik. Ametlikke keeli, inglise ja iiri keelt, õpetatakse kõigile õpilastele.

Hispaania: andmed kajastavad õppekava ja koolikalendrite riiklike ja piirkondlike eeskirjade kaalutud keskmisi (vaatlusaasta 2020/2021). Kaalutud keskmiste arvutamiseks kasutati haridus- ja kutseõppeministeriumi statistikaameti esitatud statistikat õpilaste arvu kohta palgaastme ja autonoomse piirkonna kohta (vaatlusaasta 2018/2019).

Itaalia: andmed täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse viimase kahe klassi kohta puudutavad liceo scientifico.

Prantsusmaa: tiptasemel haridusasutused määratlevad esimese ja teise võõrkeele õppeaja koos täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse viimases klassis. Sellisel juhul on aeg jagatud kahega ning esimese ja teise võõrkeele jagamise tulemus on võrdselt jaotatud.

Luxembourg: LU1 vastab *enseignement secondaire Classique'ile* (klassikaline keskharidus); LU2 vastab *enseignement secondaire général'ile* (üldine keskharidus).

Ungari: klassides 9 ja 10, viimase kahe klassi täistööajaga kohustusliku hariduse andmed vastavad Gimnázium.

Madalmaad: see arv ei sisalda andmeid selle riigi kohta, sest tiptaseme haridusasutused ei täpsusta iga õppekava aine minimaalset õppeaega, vaid kõigi õppekavade õppeaineid kokku haridustasemetega kaupa.

Austria: keskhariduse puhul vastavad andmed Allgemeinbildende *höhere Schule'ile* (akadeemiline keskkool). Õpilased õpivad esimest võõrkeelt kohustusliku ainenähtena 9 aastat, st kogu kohustusliku hariduse kestus. See arv näitab õppeaega ainult 6 aastat. Esimese kahe aasta (esimest võõrkeelt õpetatakse teiste õppeainete kaudu, mitte eraldiseisva ainenähtena) ja viimase aasta (puuduvad andmed) kohta ei olnud võimalik andmeid esitada.

Poola: esimest võõrkeelt õpetatakse kohustusliku õppeainena kogu täisajaga kohustusliku hariduse (kaheksa klassi) jooksul. Andmeid saab siiski esitada alles alates 4. klassist, nagu enne seda horisontaalset paindlikkust.

Portugal: esimene võõrkeel on kohustuslik õppeaine 12-aastasest kohustuslikust üldharidusest (7. klassist kuni 9. astmeni). Andmeid saab siiski esitada ainult palgaastmete 3 ja 4 kohta, nagu ka muude horisontaalsete paindlikkusmeetmete puhul.

Island: tiptaseme haridusasutused määravad esimese ja teise võõrkeele õppeaja kõigi klasside jaoks kokku. Sellisel juhul on aeg jagatud kahega ning esimese ja teise võõrkeele jagamise tulemus on võrdselt jaotatud.

Liechtenstein: keskhariduses vastavad andmed gümnaasiumile (keskhariduse kõrgeim tase). Õpilased õpivad esimest võõrkeelt kohustusliku ainenähtena 9 aastat, st kogu täisajaga kohustusliku üldhariduse kestus. See arv näitab õppeaega ainult 8 aastat. Esimese klassi kohta ei olnud võimalik andmeid esitada (esimene võõrkeelt õpetatakse teiste õppeainete kaudu, mitte eraldiseisva ainenähtena).

Põhja-Makedoonia: täisajaga kohustusliku hariduse puhul on lahkumisiga erinev, mis tähendab, et kestus, mille jooksul õpilased õpivad esimest võõrkeelt, varieerub ka (11–13 aastat).

Šveits: see arv ei sisalda selle riigi andmeid, sest riiklikul tasandil ei ole kindlaks määratud standardset õppekava ega standardset õppeaega. Õppekavad ja kavandatava õppeaja määravad 26 kantonit piirkondlikul tasandil.

VÕÕRKEELE ÕPETAMISELE KULUTATUD ÕPPEAJA OSAKAAL ON KESKHARIDUSES OLULISELT SUUREM KUI ALGHARIDUSES.

Joonis E4 kajastab võõrkeele õpetamise kaalu põhi- ja täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse õppekavas. Selleks uurib ta minimaalset võõrkeeltele pühendatud tundide arvu, mis on kohustuslik kõigile õpilastele, protsendina kogu kohustusliku õppekava õpetamiseks eraldatud õppeajast.

Peaaegu kõigis haridussüsteemides/haridusradades on võõrkeeltele kohustusliku õppeainena kulutatud aja osakaal kohustusliku õppekava õpetamisele pühendatud kogu õppeajast (palju) suurem täiskoormusega üldkeskhariduse kohustuslikes klassides kui alghariduses. Kümne haridussüsteemi/haridusraja puhul on erinevus 10 protsendipunkti või suurem (Belgia, Bulgaaria, Saksamaa, Prantsusmaa, Leedu, Ungari, Rootsi, Islandi ja Liechtensteini prantsuskeelne kogukond (*Realschule* ja *Gümnaasium*)).

Selle suundumuse taustal on Luksemburgi keskharidus (üldine keskharidus) ainus haridustee, kus võõrkeeltele pühendatud õppeaja protsent on alghariduses kõrgem. Seda võib selgitada Luksemburgi keeleõppe erikontekst, kus õppekeelena kasutatakse esimest ja teist võõrkeelt (vt joonised E1 ja E2). Lisaks on kolmes haridussüsteemis/haridussüsteemis (Hispaania, Horvaatia ja Luksemburg

(*Enseignement secondaire Classique*)) erinevus põhi- ja täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse vahel väiksem kui 1 protsendipunkti.

Kui vaadelda täpsemalt võõrkeele õpetamisele pühendatud aega osana kogu põhihariduse õppekava täitmise ajast, siis võõrkeelte õpetamine kohustuslike õppeainetena moodustab enamikus haridussüsteemides 5–10 % kogu õppeajast. Mõnes haridussüsteemis, nimelt prantsuskeelses kogukonnas Belgias, Ungaris, Austrias ja Portugalis, on võõrkeelte õpetamisele kui kohustuslikele õppeainetele kulutatud õppeaeg kokku alla 5 %. Austrias õpetatakse alghariduse esimesel kahel aastal võõrkeeli CLIL-i kaudu, mida siin ei esitata. Ülejäänud kolmes haridussüsteemis muutub võõrkeelte õppimine alghariduses suhteliselt hilja kohustuslikuks (vt joonis B1).

Spektri teises otsas moodustab võõrkeeleõpe Belgia, Kreeka, Hispaania, Horvaatia, Läti ja Montenegro saksakeelses kogukonnas umbes 11 % kogu õppeajast ning Maltal 14,9 %. Paistab silma Luksemburg, kus 44,0 % kogu õppeajast on pühendatud võõrkeeltele.

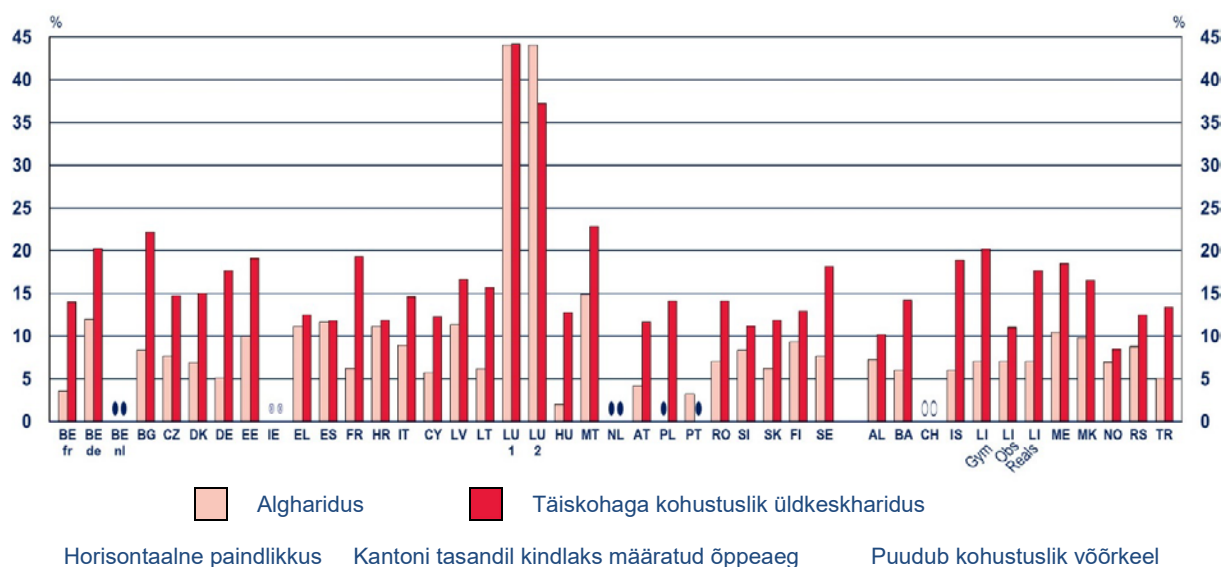
Haridussüsteemide erinevusi võib selgitada juba varem esile tõstetud struktuuriliste teguritega (vt joonised E1 ja E2), näiteks põhi- ja täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse klasside arvuga, või konkreetselt võõrkeeltega seotud teguritega (st kohustuslike võõrkeelte arv ja nende õppimise algvanus ning nende osakaal õppekavas).

Täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse puhul on võõrkeeltele pühendatud õppeaeg enamikus haridussüsteemides 10–19 %. Seetõttu on erinevused suuremad kui alghariduses. Albaania protsent on vahemikus 10,2 %, samal ajal kui tipus on Eesti (19,1 %) ja Prantsusmaa (19,3 %).

Ainult mõned haridussüsteemid on väljaspool seda vahemikku. Norras on kõige väiksem võõrkeeltele eraldatud aja osakaal (8,5 %). Selles riigis on täisajaga kohustuslik üldhariduses kohustuslik ainult üks võõrkeel, mis võib vähemalt osaliselt selgitada väikest arvu. Kõige suurema osakaaluga haridussüsteemid, s.o 20 % ja rohkem, kasutavad CLIL-i õpetamismeetodina kõigis koolides üldse või mõnes täistööajaga kohustusliku üldkeskhariduse astmes (Belgia, Bulgaaria⁸³, Luksemburgi ja Malta saksakeelne kogukond). Erandiks on Liechtenstein (Gymnasium) (20,1 %), kus CLIL ei ole nendes klassides ette nähtud. Nagu alghariduse puhul, paistab Luksemburg silma: 37,2 % (*Enseignement secondaire général*) ja 44,2 % (*enseignement secondaire Classique*) kogu õppeajast on pühendatud võõrkeelte õpetamisele.

83 Viimases kahes klassis täisajaga kohustusliku hariduse, mis vastab esimese 2 aasta keskhariduse, andmed viitavad Pathway pakub intensiivne võõrkeelte õppimine.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

%	OLE FR	OLE de	OLE NL	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	SEE	CY	LV	LT	LU 1	LU 2	HU	MT	
Primaarne	3.6	11.9		8.3	7.6	6.9	5.1	9.9		11.1	11.6	6.3	11.1	8.9	5.7	11.3	6.1	44.0	44.0	2.0	14.9	
Sekundaarne	14.0	20.2		22.2	14.8	15.0	17.7	19.1		12.5	11.8	19.3	11.9	14.6	12.3	16.7	15.7	44.2	37.2	12.8	22.8	
		NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	A	ON	U Jõusa	U OES	U Realarvud	MINA	MK	B	RS	TR
Primaarne		4.2		3.2	7.0	8.3	6.3	9.4	7.7	7.2	6.0		6.0	7.0	7.0	7.0	10.5	9.8	6.9	8.8	5.0	
Sekundaarne		11.7	14.1		14.1	11.1	11.9	12.9	18.1	10.2	14.2		18.9	20.1	11.0	17.6	18.5	16.5	8.5	12.5	13.3	

Allikas: Eurydice

Joonis 48 Joonis E4: Võõrkeeltele kohustusliku õppeainena eraldatud õppeaeg protsendina kogu õppeajast põhi- ja täisajaga kohustuslikus üldkeskhariduses, 2020/2021

Selgitavad märkused

Andmed vastavad õppeajale (mille on määranud tiptaseme haridusasutused) kõigile võõrkeeltele kui kõigile õpilastele õpetatavatele kohustuslikele õppeainetele, jagatuna kõigi kohustusliku õppekava õppeainete kogu õppeajaga, korrutatuna 100-ga.

Horizontaalne paindlikkus: tiptaseme haridusasutused määravad kindlaks konkreetse klassi (või kõigi) õppeainete rühma kogu õppeaja. Seejärel on koolidel/kohalikel omavalitsustel vabadus otsustada, kui palju aega üksikutele õppeainetele eraldada. Kui see kehtib poole või enam kui poole põhi- ja/või täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse klasside kohta, kasutatakse eritähist •. Kui horisontaalne paindlikkus kehtib vähem kui pooltele põhihariduse või täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse astmetest, jäetakse need astmed tinglike aastate arvutamisel välja. See kehtib Belgia ja Portugali prantsuskeelse kogukonna alghariduse kohta.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhiseid märkusi joonisel E1.

KOGU EUROOPAS ON VÕÕRKEELTELE PÜHENDATUD ÕPPEAEG SUHTELISELT STABIILNE ÜLETUNNITÖÖ

Joonisel E5 on esitatud muudatused (protsentides) soovituslikus minimaalses õppeajas tingliku aasta kohta, mis on⁸⁴eraldatud kõigile õpilastele kohustuslike õppeainetena õpetatavatele võõrkeeltele aastatel

84 Õppeaja kogusumma tingliku aasta kohta vastab alghariduse/täiskoormusega kohustusliku üldkeskhariduse õpetatud aja kogusummale, mis on jagatud alghariduse/täiskoormusega kohustusliku

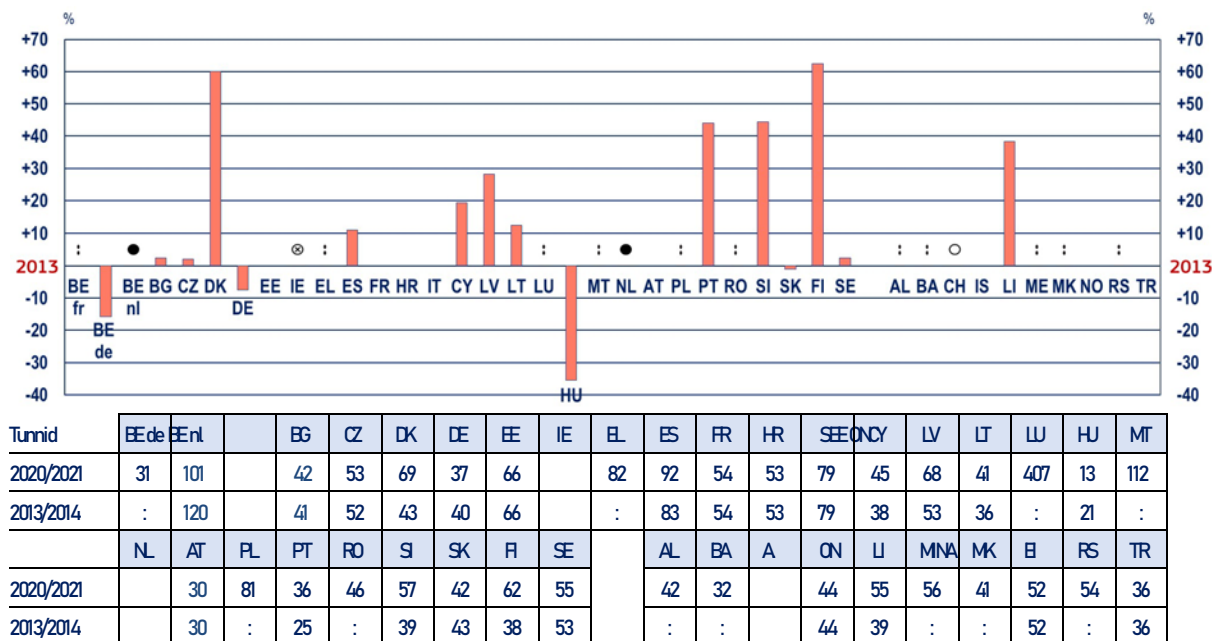
Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

2020/2021 võrreldes 2013/2014. aastaga, mida kasutati lähtetasemena. See arv keskendub põhiharidusele ja täiskohaga kohustuslikule üldkeskharidusele. Kahte võrdlusaastat saab võrrelda vaid veidi vähem kui kahe kolmandiku haridussüsteemide puhul; riigipõhised selgitused võrreldavusega seotud küsimuste kohta on esitatud joonise all olevates märkustes.

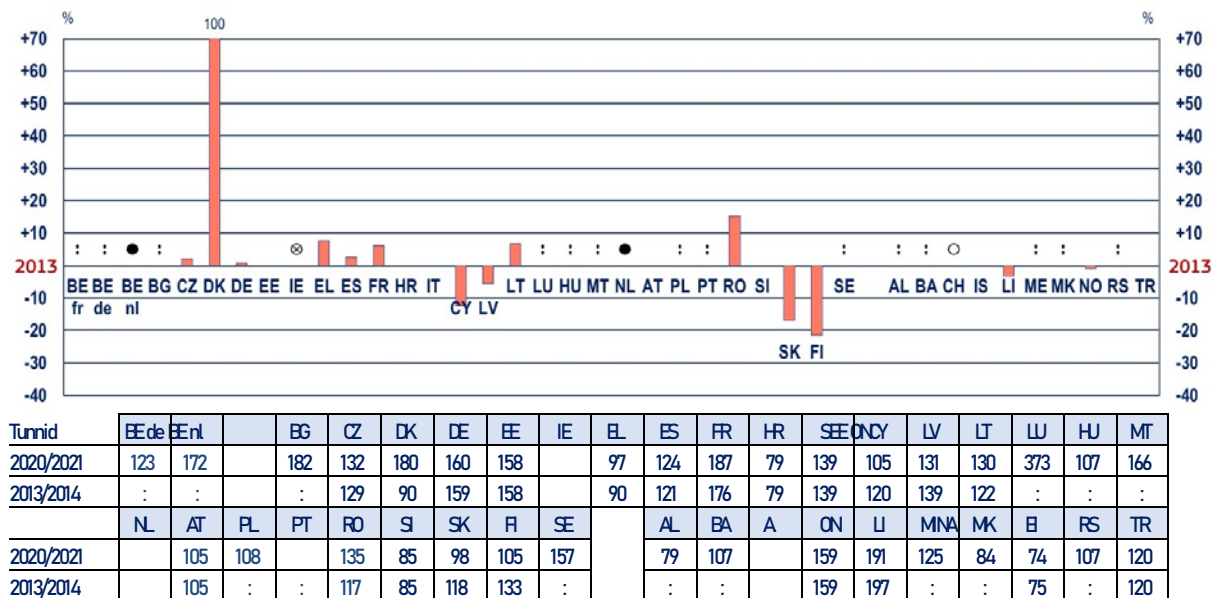
üldkeskhariduse klasside arvuga.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

(a) Algharidus

b) Täiskohaga kohustuslik üldkeskharidus

Horizontaalne paindlikkus Kantoni tasandil kindlaks määratud õppeaeg Puudub kohustuslik võõrkeel

Allikas: Eurydice.

Joonis 49 Joonis E5: Võõrkeeltele aastatel 2013/2014 kuni 2020/2021 kohustusliku õppeainena eraldatud soovitusliku minimaalse õppeaja muutmine (protsentides) tingliku aasta kohta

Selgitavad märkused

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

See arv näitab protsentides väljendatud erinevust aastatel 2020/2021 võrreldes kui kohustuslikele õppeainetele pühendatud õppeaja ja 2013/2014. aastal kohustuslike õppeainetena võrreldes kui kohustuslikele õppeaja vahel, mida kasutati lähtealusena.

Arvude andmetabelites on esitatud võrreldes õpetamiseks kulunud tundide arv tingliku aasta kohta kohustuslike õppeainetena aastatel 2020/2021 ja 2013/2014. Õppeaeg tingliku aasta kohta alghariduses/täiskoormusega kohustuslikus üldkeskhariduses vastab õppeaja kogusummale kõnealusel haridusperioodil jagatud aastate arvuga alghariduses/täiskoormusega kohustuslikus üldkeskhariduses.

Kõiki haridussüsteeme ei saa võrrelda 2013/2014. aasta andmete puudumise või kahe vaatlusaasta andmete kogumise meetodika erinevuste tõttu. Mõlemal juhul on tähis „-“ esitatud tabelites ja joonisel 2013/2014 ning üksikasjalik teave on esitatud riigipõhistes⁸⁵ märkustes.

Horisontaalne paindlikkus: tipptaseme haridusasutused määravad kindlaks konkreetse klassi (või kõigi) õppeainete rühma kogu õppeaja. Seejärel on koolidel/kohalikel omavalitsustel vabadus otsustada, kui palju aega üksikutele õppeainetele eraldada. Kui see kehtib poole või enam kui poole põhi- ja/või täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse klasside kohta, kasutatakse eritähis ●. Kui horisontaalne paindlikkus kehtib vähem kui pooltele põhihariduse või täisajaga kohustusliku üldkeskhariduse astmetest, jäetakse need astmed tinglike aastate arvutamisel välja. See kehtib Belgia ja Portugali prantsuskeelse kogukonna alghariduse kohta aastatel 2020/2021.

Riigipõhised märkused

Allpool esitatud riigipõhised märkused käsitlevad peamiselt kahe vaatlusaasta võrreldavuse küsimusi. Täiendavad riigipõhised märkused üldisemate küsimuste kohta on esitatud joonisel E1.

Belgia (BE fr): meetodikas on erinevusi (erinevad koodid).

Belgia (BE de) ja Rootsi: meetodikas on erinevusi (täiskoormusega kohustusliku üldkeskhariduse aruandluse erinev kodeerimine).

Belgia (BE nl) ja Madalmaad: kohaldatakse horisontaalset paindlikkust.

Bulgaaria: meetodikas on erinevusi (erinev kodeerimine täiskoormusega kohustusliku üldkeskharidusega õppeainetest teatamiseks).

Kreeka: alates 2016/2017. aastast on ainult üks terve päeva algkooli tüüp. Kõrvaldatud on erinevus tavalist õppekava rakendavate koolide ja ühtset muudetud õppekava rakendavate koolide vahel. Muutunud on ka päevakava ja õppetundide arv. Seetõttu ei ole võrdlus alghariduse tasandil võimalik.

Luxembourg: meetodikas on erinevusi (eri riikide keelte kodeerimine).

Malta: meetodikas on erinevusi (erinevad lähenemisviisid, mida kasutatakse talve- ja suveplaanide esitamiseks).

Ungari: meetodikas on erinevusi (erinevad kohaldamisalad).

Poola: meetodikas on erinevusi (olulised muutused hariduse struktuuris). Aastatel 2013/2014 ja 2020/2021 kohaldatakse horisontaalset paindlikkust (mitme palgaastme puhul).

Portugal: 2020./2021. aastal oli täiskoormusega kohustuslikus üldkeskhariduses esimese kolme klassi puhul horisontaalne paindlikkus ning viimase kolme klassi jooksul ei õpetatud kohustuslike õppeainetena ühtegi võrreldes. Seetõttu ei saa 2013/2014. aasta andmetega võrrelda.

Rumeenia: meetodikas on erinevusi (kooliperioodi aruandluse muutus alghariduses).

Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Montenegro, Põhja-Makedoonia ja Serbia: andmed 2013/2014. aasta kohta puuduvad.

Liechtenstein: andmed vastavad gümnaasiumile täisajaga kohustuslikus üldkeskhariduses.

Alghariduses ei ole või ei ole peaaegu mingit muutust umbes pooltes haridussüsteemides, mille võrdlemine on teostatav. Väga väikesed erinevused võivad tuleneda õppepäevade arvu kõikumisest, sõltuvalt näiteks sellest, millal puhkused kogu aasta jooksul vähenesid, ja õppeaasta eripärast.

Riikide seas, kus on erinevused kahe vaatlusaasta vahel, suurenes enamikus neist võrreldes kui kohustuslikele õppeainetele pühendatud õppeaeg. Hispaanias, Küprosel ja Leedus oli kasv vahemikus 10–20 %; Lätis, Portugalis, Sloveenias ja

85 Täielikud andmed koolide õppeaja kohta aastatel 2013/2014 on esitatud Eurydice 2015. aasta aruandes (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2015).

Liechtensteinis ulatus kasv umbes 30 %-lt 45 %-ni; aastatel 2020/2021 suurenes võõrkeeltele pühendatud õppeaeg Taanis ja Soomes rohkem kui 50 % võrreldes 2013/2014. aastaga.

Õppeaeg vähenes vaid kolmes haridussüsteemis (Belgia, Saksamaa ja Ungari saksakeelne kogukond). Ungaris tehti riiklikus õppekavas olulisi muudatusi, mis tõid kaasa õppeaja eraldamise üksikute koolide valitud paindlikele õppeainetele, mis on käesoleva analüüsi kohaldamisalast välja jäetud. Belgia saksakeelne kogukond jääb siiski nende hulka, kes pakuvad kõige rohkem õppeaega võõrkeeltele õpetamiseks alghariduses (vt joonis E1).

Täiskoormusega kohustuslikus üldkeskhariduses on sarnaselt alghariduse puhul täheldatava muutusega riikide arv (st 3 % või suurem) üsna sarnane nende riikide arvuga, kus muutusi ei toimu või ei ole peaaegu üldse muutunud. Kui aga esineb märgatavaid erinevusi, on need üldiselt väiksemad kui alghariduses. Nende riikide arv, kes vahetavad või vähendavad õppeaega võõrkeeltele õpetamiseks täiskoormusega kohustuslikus üldkeskhariduses, on ligikaudu sarnane.

Küprosel, Slovakkias ja Soomes vähenes võõrkeeltele kui kohustuslikele õppeainetele pühendatud õppeaeg umbes 10 % kuni 20 %. Võõrkeeleõppele eraldatud õppeaeg suurenes märkimisväärselt viies riigis (Taani, Kreeka, Prantsusmaa, Leedu ja Rumeenia). Eriti suur kasv (100 %) oli Taanis. Selles riigis on muutunud kohustuslikuks kõigile õpilastele teise võõrkeele õppimine, samas kui enne teise keele õppimist määratleti õppekavas vabatahtlikuna (vt joonis B3).

Vähesed riigid näitavad sama suundumust mõlemal haridustasemel. Neist kõige olulisem muutus toimus Taanis, kus õppeaeg pikenes. Seevastu Küprosel, Lätis ja eelkõige Soomes suurenes võõrkeeleõppele pühendatud tundide arv alghariduses, vähendades samal ajal üldkeskhariduse kohustuslikke klasse.

KESKHARIDUSE LÕPUS EELDATAKSE, ET ÕPILASED SAAVUTAVAD ESIMISE VÕÕRKEELE B2-TASEME JA TEISE TASEME B1-TASEME.

CEFR on keeleõppe, õpetamise ja hindamise raamistik, mille on välja töötanud Euroopa Nõukogu. Euroopa keeleõppe raamdokumentis kirjeldatakse võõrkeeleoskust kuuepunktilises skaalas: A1 ja A2 (põhikasutajad), B1 ja B2 (sõltumatud kasutajad) ning C1 ja C2 (tundlikud kasutajad). Kommunikatsioonipädevuse skaalaliste kirjeldustega (lugemine, kirjutamine, kuulamine ja rääkimine) kaasneb suhtluskontekstide, teemade, ülesannete ja eesmärkide üksikasjalik analüüs. See raamistik võimaldab võrrelda teste ja eksameid üle keelte ja riigipiiride. Samuti loob see aluse keeleoskuse ja kvalifikatsioonide tunnustamiseks, hõlbustades seeläbi haridus- ja kutsealast liikuvust (Euroopa Nõukogu, 2020). Nõukogu 2019. aasta soovitus keelte õpetamise ja õppimise tervikliku lähenemisviisi kohta soovitatakse tugevdada Euroopa keeleõppe raamdokumendi kasutamist „eelkõige keeleõppekavade, testimise ja hindamise inspireerivate arengute jaoks“⁽⁸⁶⁾.

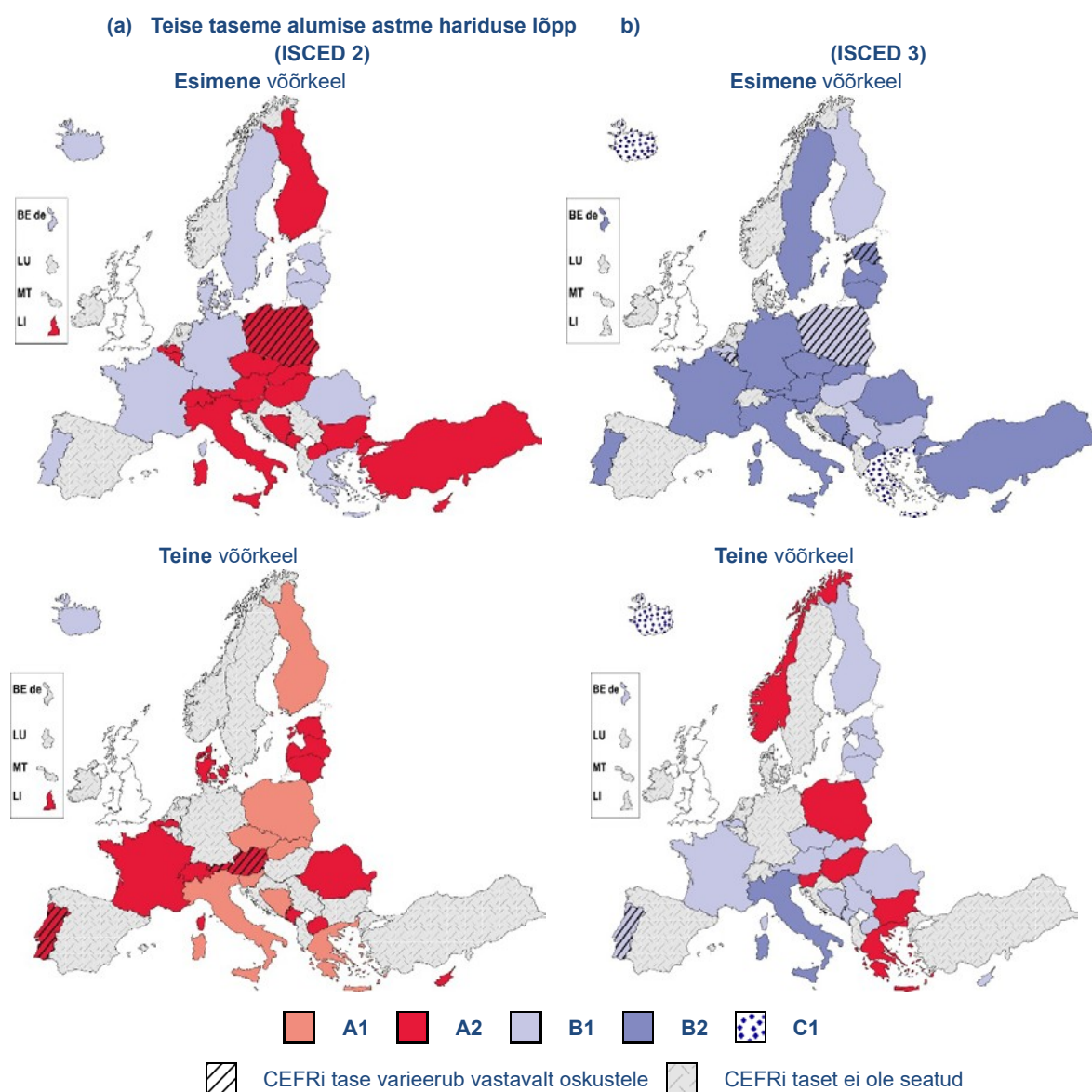
Joonisel E6 on näidatud esimese ja teise võõrkeele eeldatavad minimaalsed tasemed kohustuslike õppeainetena (kõigile õpilastele) kahes võrdluspunktis: teise taseme alumise taseme hariduse lõpp ja üldkeskhariduse lõpp. Praegu kasutab ligikaudu kaks kolmandikku Euroopa haridussüsteemidest, kus võõrkeeleõpe on kohustuslik, Euroopa keeleõppe raamdokumendi, et kehtestada nendes kahes võrdluspunktis võõrkeeleoskuse minimaalne tase. See kehtib tavaliselt nii esimese kohustusliku võõrkeele kui ka teise kohustusliku võõrkeele kohta.

Kui võrrelda esimese ja teise võõrkeele tasemeid samas võrdluspunktis, eeldatakse, et esimese võõrkeele puhul on õpitulemuste tase üldiselt kõrgem kui teise võõrkeele puhul. Keskhariduse alumise astme lõpul varieerub miinimumtase A2 ja B1 vahel esimese keele puhul ning A1 ja A2 vahel peaaegu kõigis haridussüsteemides. Üldkeskhariduse lõpus määratleb enamik Euroopa riike esimese võõrkeele omandamise miinimumtasemena B2 ja teise võõrkeele omandamise miinimumtasemena B1. Teise keele puhul (üldise keskhariduse lõpus) on keeleoskuse tase Euroopas laiem: A2-st Bulgaarias, Kreekas, Ungaris, Poolas, Sloveenias ja Norras kuni C1 Islandini. Ainult kaks riiki on kehtestanud minimaalse taseme kõrgtasemel või valdaval keelekasutaja tasandil (C1 või C2): Esimese võõrkeele (C1) puhul Kreeka ja Islandi puhul nii esimene võõrkeel kui ka teine võõrkeel (C1).

86 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019, lk 18).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Mõnes haridussüsteemis on esimese ja teise keele eeldatavad tulemused samas võrdluspunktis identsed. See kehtib kaheksa haridussüsteemi puhul (Belgia, Küprose, Austria, Šveitsi, Islandi, Liechtensteini, Montenegro ja Põhja-Makedoonia Flandria kogukond) keskhariduse alumise astme lõpus. Samast suundumust võib täheldada kuues haridussüsteemis (Belgia, Itaalia, Rumeenia, Soome, Islandi ja Serbia Flaami kogukond) üldkeskhariduse lõpus.

Allikas: Eurydice.

Joonis 50 Joonis E6: Esimese ja teise võõrkeele omandamise eeldatav minimaalne tase põhi- ja üldkeskhariduse lõpul (ISCED 2–3), 2021/2022

Selgitavad märkused

See arv näitab esimese ja teise võõrkeele eeldatavat minimaalset taset kohustuslike õppeainetena. Täpsemalt hõlmab see hariduse omandamise miinimumtaset, mida tipptaseme haridusasutused kehtestavad õpitulemusena. Euroopa ühendamise rahastut kasutatakse saavutuste tasemete väljendamiseks. Hõlmatud on ainult kuus põhitaset (st A1, A2, B1, B2, C1 ja C2); alamtasemeid ei arvestata.

Kui Euroopa keeleõppe raamdokumendi tase varieerub vastavalt neljale peamisele oskusele (lugemine, kuulamine, kirjutamine ja rääkimine), esitatakse joonisel enamikule neljast oskusest seatud haridustase; kui kahe peamise oskuse (nt lugemine ja kuulamine) omandamise tase erineb kahe ülejäänud põhioskuse (nt kirjutamine ja rääkimine) omast, on joonisel esitatud minimaalne tase. Kõigil neil juhtudel on täiendav teave esitatud riigipõhistes märkustes.

CEFRi taset ei ole määratud: see kategooria hõlmab kolme erinevat olukorda: (1) võõrkeeleõppe (esimene ja/või teine võõrkeel) ei ole kohustuslik põhi- ja/või üldkeskhariduses; (2) CEFRi ei kasutata saavutuste taseme

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

kindlaksmääramiseks; ja 3) õppekavas ei ole määratletud minimaalset saavutuse taset. Riigipõhine teave on esitatud tekstis.

Mõistete „Euroopa keeleõppe raamraamistik (CEFR)“, „väliskeel“ ja „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikaator“ (ISCED) kohta vt sõnastik.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr): üldkeskhariduse lõpus varieerub esimese võõrkeele puhul Euroopa keeleõppe raamdokumendi tase sõltuvalt neljast peamisest oskusest: B1 kuulamis-, kirjutamis- ja rääkimisoskus; B2 lugemisoskused.

Eesti: üldkeskhariduse lõpus varieerub esimese võõrkeele puhul Euroopa keeleõppe raamdokumendi tase sõltuvalt neljast peamisest oskusest: B2 lugemiseks, kuulamiseks ja rääkimiseks; B1 kirjutamine.

Prantsusmaa: teise võõrkeele puhul on põhihariduse lõpus A2 vähemalt kahe keeleoskuse omandamise eeldatav tase.

Austria: keskhariduse alumise astme lõpus on teise võõrkeele puhul kehtestatud erinevad tasemed kahte liiki rääkimisoskuste jaoks: A2 on ette nähtud rääkimiseks tootmises, samas kui A1 on vajalik suhtlemiseks. Üldkeskhariduse lõpus varieerub CEFRi tase sõltuvalt sellest, kui palju aastaid on õpilased omandanud teise kohustusliku võõrkeele (4 või 6 aastat) ja/või põhioskused (kuue aasta pärast B2 lugemiseks ja B1 kuulamiseks, rääkimiseks ja kirjutamiseks; ja pärast 4 aastat, B1).

Portugal: keskhariduse alumise astme lõpus eeldatakse, et teise võõrkeele üliõpilased saavutavad A2 prantsuse ja saksa keeles; Hispaania keeles sõltub tase oskusest (B1 lugemiseks ja kuulamiseks; ja A2 rääkimise ja kirjutamise eest).

Poola: Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemed varieeruvad sõltuvalt esimese võõrkeele neljast peamisest oskusest: A2 rääkimis- ja kirjutamisoskus ning B1 lugemis- ja kuulamisoskus keskhariduse alumise astme lõpus; ning B1 rääkimis- ja kirjutamisoskus ning B2 lugemis- ja kuulamisoskus üldkeskhariduse lõpus.

Võõrkeelte õppuritele kehtestatud minimaalsete haridustasemete võrdlus keskhariduse alumise astme ja üldise keskhariduse lõpus näitab, nagu võib eeldada, et üldkeskhariduse lõpus on hariduse omandamise tase üldiselt kõrgem kui teise taseme alumise astme hariduse lõpus. On üldine ootus, et õpilased teevad täiendavaid edusamme edasist uurimist. See kehtib nii esimese võõrkeele kui ka teise võõrkeele kohta.

Enamik riike on kehtestanud samad miinimumstandardid neljale peamisele suhtlemisoskusele (kuulamine, rääkimine, lugemine ja kirjutamine). Belgia, Eesti, Austria, Poola ja Portugali prantsuskeelses kogukonnas on eri oskuste omandamiseks ette nähtud erinevad minimaalsed tasemed (vt riigipõhised märkused). Sellest mitmekesisusest ei ilmne selget suundumust. Näiteks üldkeskhariduse lõpus määrab Belgia prantsuskeelne kogukond B1-taseme kuulamis-, kirjutamis- ja rääkimisoskuste osas ning B2-taseme esimese võõrkeele lugemiseks, samas kui Eestis on see lugemiseks, kuulamiseks ja rääkimiseks B2 ja kirjutamiseks B1.

Miinimumtaseme erinevused võivad sõltuda ka uuritud keeltest. Nii on see Portugalis ja Soomes. Portugalis võivad õpilased õppida prantsuse, saksa või hispaania keelt teise keelena. Keskkooli lõpul eeldatakse, et õpilased saavutavad A2 prantsuse ja saksa keeles, samas kui hispaania keeles eeldatakse, et õpilased saavutavad oskused (B1 lugemiseks ja kuulamiseks ning A2 rääkimiseks ja kirjutamiseks). Soomes on esimese võõrkeelena õpitud inglise keele minimaalne tase kõrgem kui teistes keeltes (st B1 põhihariduse lõpus ja B2 üldkeskhariduse lõpus).

Kolm peamist põhjust võivad selgitada, miks mõnes haridussüsteemis ei ole kehtestatud CEFRi taseme saavutamise taset.

Esiteks ei pruugi võõrkeeleõppe (esimese ja/või teise võõrkeele puhul) olla kohustuslik alumises ja/või üldises keskhariduses. Nii on see Iirimaa, kus võõrkeeled ei ole kohustuslikud. See kehtib ka Belgia, Saksamaa, Hispaania, Horvaatia, Rootsi ja Albaania prantsuskeelse kogukonna kohta, kus keskharidus ei ole teine võõrkeel kõigile õpilastele kohustuslik. Bulgaarias, Ungaris ja Norras on teine võõrkeel kohustuslik kõigile ainult üldkeskhariduses, samas kui Taanis on see kohustuslik ainult põhihariduses. Maltal ei ole võõrkeeled üldkeskhariduse viimase kahe aasta jooksul kohustuslikud õppeained.

Teiseks ei tohi Euroopa ühendamise rahastut kasutada saavutuse taseme kindlaksmääramiseks. See kehtib Hispaania ja Horvaatia puhul, kus on kohustuslik ainult üks võõrkeel, ning Luksemburgi, Malta ja Madalmaade puhul, kus kaks võõrkeelt on kohustuslikud. Norras ja Türgis sõltub Euroopa keeleõppe raamdokumendi kasutamine haridustasemete määramiseks asjaomastest võõrkeeltest (teine Norra ja

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

esimene Türkiye puhul). Sarnast segameetodit leidub Taanis, Šveitsis, Liechtensteinis ja Serbias, kus CEFRI kasutamine sõltub haridustasemest (seda kasutatakse esimese kolme riigi teise taseme alumise astme hariduse lõpus ja viimases riigis üldkeskhariduse lõpus).

Albaanias ei ole esimese kohustusliku võõrkeele puhul õppekavas hariduse omandamise miinimumtaset kindlaks määratud (teine kohustuslik võõrkeel puudub).

IJAGU – TESTIMIST JA KEELEÕPET TOETAVAD MEETMED

Võõrkeeltele eraldatud õppeaeg, mis on teema, mida käsitletakse käesoleva peatüki I jaos, on aeg, mis on pühendatud õpilastele formaalsete õppimisvõimaluste pakkumisele kooli kontekstis. Keeleõppe toetusmeetmete testimine ja vastuvõtmine, mis on käesoleva teise osa keskmes, on õppimis- ja õpetamisprotsessi teised olulised mõõtmed.

Testimine võib toimuda mitmel kujul, mida kujundavad suuresti nende eesmärgid: see võib olla diagnostiline, vormiv või summatiivne ⁽⁸⁷⁾. Nõukogu 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele toetab nende kolme hindamisvormi kombinatsiooni kasutamist ⁽⁸⁸⁾.

Selles osas vaadeldakse kokkuvõtlikke võõrkeelte teste, mis viivad üldkeskhariduse lõpus tunnistuse saamiseni (vt joonis E7). Arutelu keskendub võõrkeelte mitmekesisusele, mille jaoks need testid on kättesaadavad. See on tihedalt seotud B peatüki joonistega B7 ja B8 ning C peatüki II jaoga. Selles keskendutakse koolikeele hindamisele, mis võib olla mõne õpilase (nt äsja saabunud sisserändajatest õpilaste) võõrkeel (vt joonis E8).

Käesolevas jaos käsitletud keeleõppe toetusmeetmed (vt joonis E9) piirduvad meetmetega, mis on suunatud äsja saabunud sisserändajatest õpilastele alg- ja põhihariduse omandamisel, mis vastab enamikus riikides kohustuslikule haridusele. Nõukogu 2019. aasta soovitus keelte õpetamise ja õppimise tervikliku lähenemisi kohta tunnistatakse selle konkreetse õpilaste rühma erivajadusi, eelkõige seoses koolikeelega ⁽⁸⁹⁾.

Kõik käesolevas jaos esitatud näitajad põhinevad Eurydice võrgustiku kaudu kogutud andmetel, mis hõlmavad 39 haridussüsteemi 37 riigis ⁽⁹⁰⁾.

ENAMIKUS RIIKIDES ON OLEMAS 6–12 VÕÕRKEELE RIIKLIKUD TESTID

Joonisel E7 on näidatud võõrkeeled, mida testitakse riiklike testidega, mis viivad tunnistuse saamiseni üldkeskhariduse lõpus. Riiklikud testid on standarditud testid/eksamid, mille on kehtestanud kõrgetasemelised haridusasutused ja mis viiakse läbi nende vastutusel. Nagu jooniselt näha, kasutab enamik riike riiklike teste. Testitud võõrkeeled saab rühmitada kolme põhikategooriasse.

Esimene kategooria hõlmab inglise, prantsuse ja saksa keelt, mida testitakse riiklike testidega (kui need on olemas) enamikus haridussüsteemides, millele järgneb tähelepanelikult vene, hispaania ja itaalia keel, mida testitakse ka enamikus neist. Teine kategooria hõlmab hiina, ladina, klassikalise kreeka (91), jaapani, portugali, araabia, kaasaegse kreeka, ungari, poola ja türgi. Neid keeli testitakse riiklike testidega 5–10 haridussüsteemis. Viimane kategooria sisaldab keeli, mida testitakse vähem kui viies haridussüsteemis. See kehtib näiteks tänapäeva heebrea (neli haridussüsteemi), pärsia, soome, leedu, hollandi ja rootsi (kolm haridussüsteemi).

87 Diagnostilised hinnangud on eelhindamised, mis annavad instruktoritele teavet õppijate eelnevate teadmiste, arusaamade ja väärarusaamade kohta enne uue kontseptsiooni või tegevuse kasutuselevõttu. Diagnostilist hindamist võib kasutada ka selleks, et määrata kindlaks, kui palju akadeemilist kasvu on õppetöö lõpetamise ajaks toimunud.“ „Summatiivsed hinnangud on üliõpilaste hindamised... mis toimuvad sageli (kuid mitte alati) kursuse, mooduli või üksuse lõpus, et mõõta, kui hästi õpilased on õppe eesmärgid täitnud.“ „Ametlik hindamine ei viita mitte õpilaste hindamise liigile, vaid selle hindamise ajastusele“ (McComas, 2014). Need toimuvad juhendamise ajal. Nad annavad õpilastele ja õpetajatele tagasisidet õpetamis-/õppeprotsessi kohta, et seda parandada ja aidata õpilastel parandada oma akadeemilist tulemuslikkust.

88 Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitus tervikliku lähenemisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele (ELT C 189, 5.6.2019, lk 21).

89 Idioot.

90 Üksikasjalikum teave käesoleva aruande riikide hõlmatuses kohta on esitatud aruande sissejuhatuses.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

		BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR									
Inglise keel	ENG				●	●	●	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●									●	●											
Prantsuse keel	FRA				●	●	●	●	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●									●	●										
Saksa keel	DEU					●	●		●	●			●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●										●	●									
Vene keel	Rus				●	●	●	●	●	●			●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●									●	●										
Hispaania keel	spa				●	●	●	●	●				●	●	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●											●									
Itaalia	ITA				●		●	●	●				●	●		●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●									●		●									
Hina	Zho							●		●			●		●					●		●	●	●		●	●	●												●									
Ladina keel	Lat						●	●					●		●					●		●	●	●	●	●	●	●														●							
Kreeka keel (klassikaline)	GRC						●						●		●					●		●	●	●	●	●	●	●																					
Jaapani keel	JPN							●		●			●	●						●						●																	●						
Portugali keel	por							●		●			●		●											●				●														●					
Araabia keel	ara								●				●		●						●																								●				
Kreeka keel (tänapäevane)	GRE				●				●				●								●																								●				
Ungari keel	Hun							●					●										●						●																●				
Poola	Pbl							●		●			●											●																							●		
Türgi	Tur							●					●			●											●																				●		
Heebrea keel (tänapäevane)	Heb							●					●		●																															●			
Pärsia keel	FAS							●					●																																	●			
Soome keel	fin												●																																		●		
Leedu	val							●					●																																	●			
Hollandi keel	NLD							●					●																																	●			
Rootsi	SWE							●					●																																		●		
Tšehhi	CES							●					●																																			●	
Taani keel	Dan							●					●																																			●	
Eesti keel	Eesti												●																																		●		
Hõvaadi keel	liidu												●																																		●		
Läti	LAV							●																																							●		
Rumeenia keel	Ron							●					●																																			●	
Slovaki keel	SLK							●					●																																			●	
Sloveenia	SLV												●												●																							●	
Muud													●												●																						●		
Puuduvad riiklikud testid võõrkeelte testimiseks, mille tulemusel saadakse		●	●	●							●	●							●																												●	●	

antikas Eurydice.

Joonis 51 Joonis E7: Üldkeskhariduse riiklike testide abil testitud võõrkeeled (ISCED 3), 2021/2022

Selgitavad märkused

See arv hõlmab ainult riiklike teste, mis viivad tunnistuse saamiseni üldkeskhariduse lõpus. Loetletud võõrkeeled ei pruugi puudutada kogu kooli elanikkonda sellel haridustasemel, sest riiklike testidega testitud võõrkeeled võivad sõltuvalt haridusvõimalustest erineda.

Võõrkeeled on loetletud kahanevas järjekorras vastavalt nende haridussüsteemide arvule, mis neid riiklike testide abil testivad. Kui loetletud keelte arv on sama, järjestatakse keeled vastavalt nende ISO-koodile (ISO 639–3) (vt <https://iso639-3.org/>, viimati vaadatud: 11. juuli 2022).

ELi ametlikud keeled kuvatakse, kui neid katsetatakse vähemalt kahes haridussüsteemis; kõik teised keeled on näidatud, kui neid testitakse vähemalt kolmes haridussüsteemis. Kõik keeled, mida ei kuvata, on joonisel märgitud kui „muud“ ja täpsustatud riigipõhistes märkustes.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Mõisted „väliskeel“, „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikaator (ISCED)“ ja „riiklik test“ on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE de): riiklikku eksamit ei toimu, kuid kõik viimase keskkhariduse aasta üliõpilased osalevad prantsuse keele õppediplomi (*diplôme d'études en langue française*) eksamil ja saavad eksami sooritamise korral tunnistuse.

Saksamaa: *Abituri* (üldine kõrghariduse sisseastumise kvalifikatsioon) eksamid korraldavad peaaegu kõigis *liidumaades tiptaseme haridusasutused*. Keeled võivad liidumaade vahel erineda.

Prantsusmaa: „Muu“ hõlmab albaania, amhari, armeenia, Bambara, baski, Berber Tashelhiti, Berber Kabyle, Berber Riffi, Bretoni, bulgaaria, katalaani, Kambodža, korsika, kreooli, Fula, Gallo, Hausa, hindi, indoneesia-malaisia, korea, laoti, makedoonia, malaavi, melaneesia keeli, norra, oksitaani, Alsace ja Moselle'i piirkondlikke keeli (tuntud kui alsaadi ja moselle'i dialektid), Swahili, Tahitian, tamili, Vietnami, Wallisian ja Futunan.

Ungari: iga koolis õpetatavat keelt saab testida *matura eksamiga* (riiklik test keskkhariduse lõpus). Loetletud võõrkeeled on need, mida testiti 2020/2021. aastal.

Austria: „Muu“ hõlmab bosnia, horvaadi ja serbia keelt.

Soome: „Muu“ hõlmab saami keeli (põhja, skolti ja inari keeles).

Norra: „Muu“ hõlmab albaania, amhari, bosnia, kantoni, Dari, Filipino, Hindi, islandi, korea, kurdi (Sorani), Lule Sami, Põhja-Sami, Oromo, Panjabi, Pashto, Serbia, viipekeelt, somaali, Lõuna-Saami, tamili, tai, Tigrinya, Urdu ja vietnami keelt.

Enamik riike, kus on riiklikud testid, mis viivad tunnistuse saamiseni üldkeskkhariduse testi lõpus 6–12 võõrkeele vahel. Kolmes riigis, nimelt Saksamaal, Prantsusmaal ja Norras, on testitud võõrkeelte arv erakordselt suur: Vastavalt 24, 60 ja 45 võõrkeelt.

SOOVITUS VÕI NÕUE TESTIDA VÄIKELASTE KOOLIKEELT ON OLEMAS VEIDI VÄHEM KUI POOLTES HARIDUSSÜSTEEMIDES.

Koolikeele omandamine on oluline, et iga õpilane saaks koolis hästi hakkama. Lisaks tunnistatakse nüüd, et edukalt õppimiseks peavad õpilased arendama keeleoskust, mis „läheb kaugemale igapäevases ühiskondlikus elus kasutatavast spontaansest ja üldiselt mitteametlikust keelest“ (Euroopa Nõukogu, 2015, lk 10). Akadeemilistes seadetes kasutatav konkreetne keel, mida sageli nimetatakse „akadeemiliseks keeleks“, erineb igapäevasest keelest mitmel viisil, sisaldades näiteks spetsiifilist sõnavara või keerukaid lauseid koos klausliühendustega. Kuigi koolikeele kõrge taseme arendamine võib olla kõigile õpilastele keeruline, on see eriti nende jaoks, kes ei räägi kodus koolikeelt (vt joonis A2).

Samuti on kasvav teadlikkus sellest, et õpilaste keelelist ja kultuurilist tegelikkust, kui need erinevad kooli peamisest keelest (ja kultuurist), on positiivne mõju õpilaste heaolule ja saavutustele koolis, eelkõige seoses koolikeelega (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2019). Mitmesugused konkreetset toetusmeetmed, nagu emakeeletundide korraldamine (vt joonis E9), võivad aidata väärtustada õpilaste spetsiifilisi keelelisi ja kultuurilisi olusid ning aidata üldisemalt kaasa nende koolitulemuste parandamisele (Siarova, 2022).

Komisjoni talituste töödokumendis, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu nõukogu soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele, pooldatakse tungival keeleõppe kapselde lõhkumist (Euroopa Komisjon, 2018, lk 24), võttes terviklikuma lähenemisviisi keeleõppele ja õpetamisele koolis. Selles uuenduslikus ja kõikehõlmavas perspektiivis on samuti soovitatav hinnata (ja kinnitada) õpilaste keeleoskust (st hinnata kõiki keeli, mida õpilased (osaliselt) oskavad).

Euroopa riikides ei ole tiptasemel haridusasutused praegu soovitanud ega kohustanud koole tegema diagnostilisi teste õpilaste täieliku keelerepertuaari, st koolikeele, emakeele, võõrkeelte jms kohta. Olemasolevad diagnostilised testid keskenduvad üksnes koolikeelele.

Joonise E8 eesmärk on näidata, kas tiptasemel haridusasutused soovivad või nõuavad, et koolid teeksid alghariduse lõpus või alghariduse alguses koolikeele diagnostilisi teste (kaart a). Samuti näitab see, kas tiptasemel haridusasutused on välja töötanud või heaks kiitnud hindamisvahendid nende testide tegemiseks (kaart b). Eelhariduse lõpp ja alghariduse algus on hariduses kriitilise tähtsusega punktid, kuna

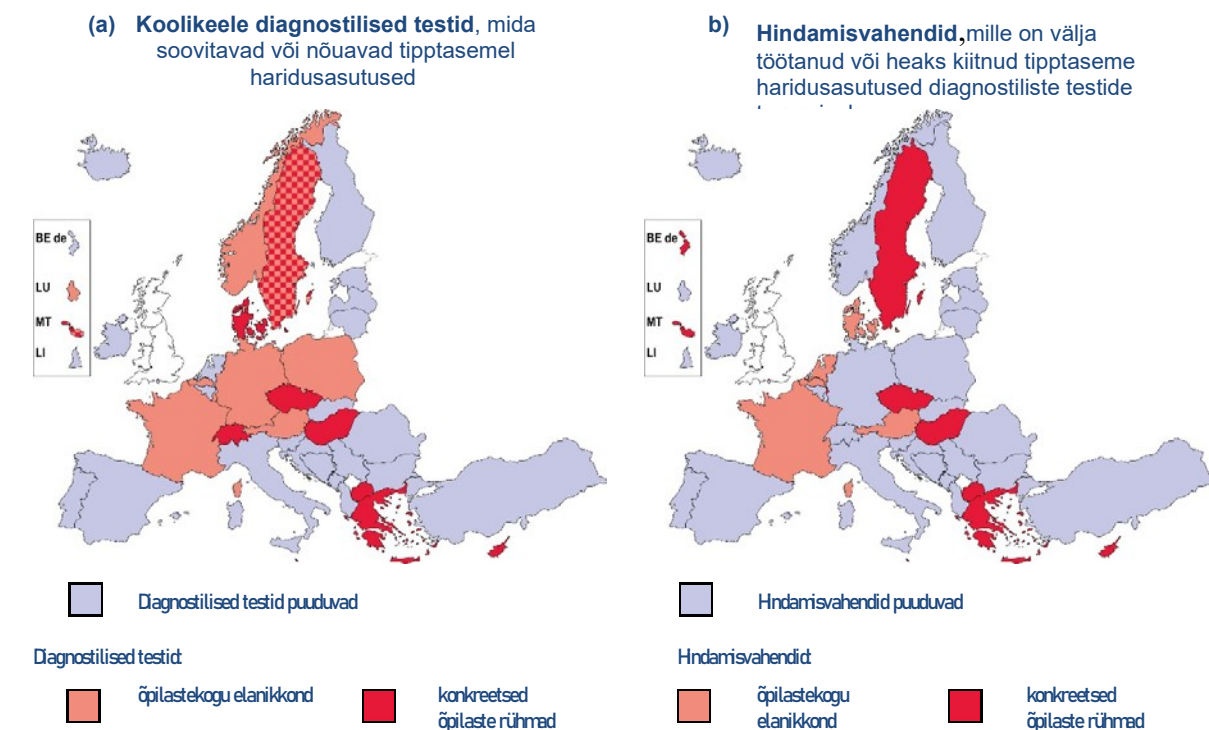
Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

need vastavad sageli perioodile, mil kirjaoskuse õpetamine algab. Mõlemad kaardid näitavad ka seda, kas diagnostilised testid ja hindamisvahendid puudutavad kõiki õpilasi või ainult konkreetseid rühmi, näiteks äsja saabunud sisserändajatest õpilasi või düsleksiaga õpilasi.

Nagu jooniselt näha (kaart a), soovivad või nõuavad 16 haridussüsteemi tippaseme haridusasutused (39-st) koolieelse hariduse lõpus ja/või alghariduse alguses õpilaste pädevuse diagnostilisi teste koolikeeles. Pooled neist testivad kõiki õpilasi, samas kui teine pool testib ainult konkreetseid õpilaste rühmi. Maltal ja Rootsis soovitakse (või nõutakse) koolidel hinnata kogu õpilaste arvu ja konkreetseid õpilaste kategooriaid.

Äsja saabunud sisserändajad ja/või need, kes ei räägi koolikeelt, on kõige testitud õpilaste rühmad (Tšehhi, Kreeka, Küpros, Malta, Rootsi ja Šveits). Muud spetsiifilisi õpilaste kategooriaid, kellele tehakse diagnostilisi teste, on õpilased koolides, kus rohkem kui 30 % koolipopulatsioonist on pärit haavatavatest piirkondadest (Taani); need, kes on tunnistatud haavatavateks rühmadeks, näiteks roma kogukonna õpilased või Kreeka tagasipöördunud (Kreeka); düsleksiaga õpilased (Ungari ja Rootsi); ja õpilased, kes on vanemad kui oodatav kooliiga (Põhja-Makedoonia).

Enamiku haridussüsteemide tippaseme haridusasutused, kus õpilaste pädevuse testimine koolikeeles on soovitus või nõue, on samuti välja töötanud või heaks kiitnud konkreetseid hindamisvahendid. Erandid on Saksamaa, Luksemburg, Poola, Šveits ja Norra (kaart b). Kuigi puudub soovitus või nõue teha diagnostilisi teste eelhariduse lõpus ja/või alghariduse alguses (kaart a), on Belgia ja Madalmaade saksakeelse kogukonna tippharidusasutused välja töötanud või heaks kiitnud hindamisvahendid. Need on suunatud õpilastele, kelle koolikeele oskus on alla CEFRI taseme A2 (Belgia saksakeelne kogukond) ja 3- kuni 4-aastased õpilased (Madalmaad).

Joonis 52 Joonis E8: Koolikeele testimine eelhariduse lõpus (ISCED 0) ja/või alghariduse alguses (ISCED 1), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonise kohaldamisalast jäetakse välja ainult lugemisoskusele keskenduvad testid. „Kogu õpilaste populatsioon“ viitab kogu teatavas vanuses koolielanikkonnale.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Mõistete „diagnostiline test“, „rahvusvaheline hariduse klassifikaator (ISCED)“ ja „kõrgtaseme (haridus) asutus“ määratlused on esitatud sõnastikus.

Riigipõhine märkus

Belgia (BE nl): KOALA testi sihtpopulatsioon on kogu 5-aastane õpilane, välja arvatud äsja saabunud sisserändajatest õpilased.

VÄIKE OSA RIIKE EDENDAB VÕI TOETAB RAHALISELT ÄSJA SAABUNUD SISSERÄNDAJATEST ÕPILASTE EMAKEELE ÕPETAMIST.

Äsja saabunud sisserändajatest üliõpilased on konkreetne rühm õpilasi, kes seisavad silmitsi teatud hulga väljakutsetega. Need on seotud rändeprotsessiga (nt kodumaalt lahkumine ja vastuvõtvast riigis uute eeskirjadega kohanemine), vastuvõtvast riigi üldiste sotsiaal-majanduslike ja poliitiliste oludega (nt haridusele eraldatud vahendid) ja hariduses osalemisega (nt sobimatu palgaastmele paigutamine või keelega varustamine ning sotsiaalse ja emotsionaalse toe puudumine). Nende probleemide lahendamiseks pooldatakse teadusuuringutes terviklikku lähenemisviisi toetuse pakkumisele, sealhulgas keeleõppe toetusmeetmetele, milles võetakse arvesse äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste akadeemilisi, sotsiaalseid ja emotsionaalseid vajadusi (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2019).

Käesolevas raportis, milles keskendutakse keeleõppele, pööratakse siiski tähelepanu keeleõppe toetusmeetmetele, eelkõige neile, mida edendavad või toetavad rahaliselt tippasemel haridusasutused. Keeleõppe toetusmeetmed, mis aitavad kaasa keelerikka õpikeskkonna arendamisele, on kasulikud mitte ainult äsja saabunud sisserändajatest õpilastele, kes sageli ei räägi koolikeelt, vaid ka kogu koolielanikkonnale (Euroopa Komisjon, 2018).

Nagu jooniselt E9 näha, toetavad peaaegu kõigi riikide tippasemel haridusasutused kas rahaliselt või promote vähemalt ühte järgmistest keeleõppe toetusmeetmetest:

- lisatunnid koolikeeles
- kohandatud õppekava (st õppekava, mille standardnõudeid on muudetud)
- emakeele klassid
- assistendi õpetamine klassis
- kakskeelne aineõpe (emakeel ja koolikeel).

Kõige levinum keeleteetusmeede, mis kehtib peaaegu kõigis Euroopa riikides, on koolitundide ajal koolikeeles täiendavate klasside pakkumine. Tavaliselt on selliste klasside pakkumine ajaliselt piiratud. Soomes on see eriti pika kestusega: õpilased saavad sellest kasu 6 aastat alates päevast, mil nad alustavad kooli. Ainult Bulgaaria, Poola, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Albaania, Põhja-Makedoonia ja Norra ei teata sellisest sättest. Kuid need riigid, välja arvatud Albaania ja Norra, korraldavad täiendavaid klasse koolikeeles väljaspool kooliaega.

Väljaspool kooliaega koolikeeles täiendavate klasside pakkumine on keeleteetusmeede, mida edendatakse või toetatakse rahaliselt veidi vähem kui kahes kolmandikus haridussüsteemidest. Mõnes neist pakutakse suvel keeleõppe tuge. Nii on see näiteks Maltal. Sisserändajate õppijate üksuse korraldatud suvekeelekursus „Language to Go“ on suunatud just äsja saabunud sisserändajatest üliõpilastele ja neile, kellel on õpiraskusi malta ja/või inglise keeles.

Mitmes haridussüsteemis rahastavad tippasemel haridusasutused täiendavate klasside pakkumist koolikeeles, täpsustamata, kas neid tuleks korraldada kooli ajal või väljaspool seda. Nii on see näiteks Belgia, Eesti, Läti ja Madalmaade Flaami kogukonnas. Austrias sõltub täiendavate klasside jaoks valitud kord õpilaste saksa keele oskuse testi tulemustest: neid, kes vajavad palju toetust, õpetatakse väljaspool koolitunde, samas kui mõõdukat toetust vajavad inimesed saavad koolitundide jooksul lisatunde.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

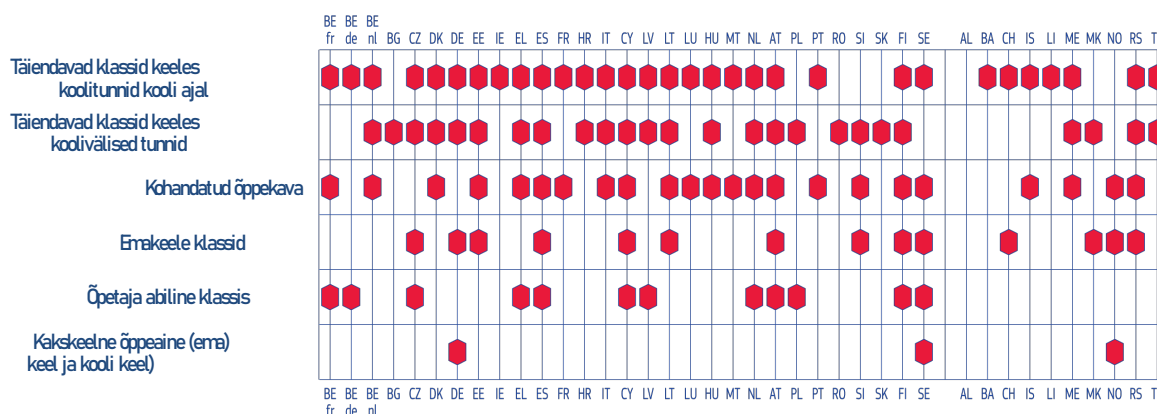
Lisaks täiendavatele klassidele koolikeeles on kohandatud õppekava kasutuselevõtmine veel üks toetusmeede, mis on laialdaselt kättesaadav äsja saabunud sisserändajatest õpilastele kogu Euroopas. See kehtib veidi rohkem kui pooltes uuritud riikides.

Kuna veidi rohkem kui kolmandik riikidest teatab äsja saabunud sisserändajatest õpilaste emakeele õpetamise edendamise või rahalisest toetamisest, on see vähem populaarne meede. Mõnel juhul sõltub see säte üliõpilaste päritoluriigist ja/või vastuvõtva riigi ja päritoluriigi (nt Tšehhi ja Põhja-Makedoonia) vahelistest kahepoolsetest lepingutest. Kõprosel pakutakse emakeele kursusi riikliku projekti kaudu, mida rahastatakse ELi struktuurifondidest. Saksamaal ja Hispaanias sõltub emakeeleteenuse kättesaadavus vastavalt liidumaadest ja autonoomsetest piirkondadest.

Veidi vähem kui kolmandikus haridussüsteemidest kasutatakse klassiruumides õpetaja assistenti, et hõlbustada äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste õppimist. Samuti väärib märkimist, et abiõpetajate töö ei piirdu tingimata äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste abistamisega; see võib olla kättesaadav kõigile õpilastele, kes vajavad toetust. Nii on see näiteks Soomes.

Lisaks pakuvad vähesed riigid – ainult Saksamaa, Rootsi ja Norra – kakskeelset aineõpet, sealhulgas õpilaste emakeelt ja koolikeelt.

Kõiki analüüsitud toetusmeetmeid kaaludes ei teata ühestki meetmest ainult üks riik – Albaania.

Allikas: Eurydice.

Joonis 53 Joonis E9: Keeleõppe toetusmeetmed äsja saabunud sisserändajatest üliõpilastele alg- ja keskkooli tasemel (ISCED 1–2), 2021/2022

Selgitavad märkused

Joonisel on näidatud, kas tiptasemel haridusasutused edendavad või toetavad rahaliselt mõnda loetellu kantud keeleõppe toetusmeetmeid äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste jaoks.

Kui äsja saabunud sisserändajatest õpilased osalevad koolitundidel lisatundides, ei osale nad sel ajal kavandatud tundides, et anda oma eakaaslastele standardõppekava.

Kui äsja saabunud sisserändajatest õpilased osalevad pärast koolitunde täiendavates klassides, osalevad nad nendes klassides pärast õppetunde, mis on kavandatud standardõppekava edastamiseks oma eakaaslastele (ja neile).

Kohandatud õppekava viitab õppekavale, mille standardnõudeid on muudetud, et vastata äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste konkreetsetele vajadustele ja asjaoludele.

Kui tiptasemel haridusasutused rahastavad täiendavate klasside pakkumist koolikeeles, täpsustamata, kas need täiendavad klassid tuleks korraldada kooli ajal või väljaspool seda, on joonisel näidatud mõlemad variandid.

Mõisted „koolikeel“, „rahvusvaheline ühtne haridusklassifikatsioon (ISCED)“, „uelt saabunud sisserändajatest üliõpilased“ ja „kõrgtasemel (haridus) asutus“ on esitatud sõnastikus.

Riigipõhised märkused

Saksamaa: toetusmeetmete pakkumine sõltub liidumaadest. Kuvatav teave kujutab endast kõige levinumaid toetusmeetmeid riigis 16 liidumaal.

Hispaania: äsja saabunud sisserändajatest üliõpilaste toetusmeetmed otsustavad autonoomsed piirkonnad. Joonisel on näidatud meetmed, mida võib leida kogu Hispaanias, kuid mitte tingimata igas autonoomses piirkonnas.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Madalmaad: koolid saavad spetsiaalseid rahalisi vahendeid, kui nad majutavad sisse­rändaja taustaga õpilasi. Nad otsustavad, kuidas neid vahendeid kasutada. Neid vahendeid on võimalik kasutada ajaks, mil rändaja staatus kestab, st neljaks aastaks.

VIITED

Bergroth, M., Dražnik, T., Llompарт Esbert, J., Pepiot, N., van der Worp, K. ja Sierens, S. (2022), *Keeleliselt tundlik õpetajaharidus: Töövahend peegeldusülesannete ja tegevusuuringute jaoks* (<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022021018583>), viimati kättesaadav: 13. juuli 2022.

COuncil of Europe (1992), *Euroopa regionaal- ja vähemuskeelte harta (ECRML)*, Euroopa lepinguteseerianr 148 (<http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/148.htm>), viimati vaadatud: 20. mai 2022.

Euroopa Nõukogu (2015), „*The Language Dimension in all Subjects: Õppekavade väljatöötamise ja õpetajakoolitusekäsiraamat* (<https://www.ecml.at/coe-docs/language-dimensions-subjects-EN.pdf>), viimati kättesaadav: 17. mai 2022.

Euroopa Nõukogu (2020), *Euroopa keeleõppe raamdokument: Õppimine, õpetamine, hindamine – Companion Volume*, Euroopa Nõukogu kirjastus, Strasbourg (<https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>), viimati kättesaadav: 30. november 2021.

EACEA (Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet) (2015), *Võrdlev ülevaade soovitatavast iga-aastasest õppeajast täiskoormusega kohustuslikus hariduses Euroopas* (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8a70d336-9f16-4907-8908-d44d3cc690fe/language-en>), viimati kättesaadav: 30. jaanuar 2023.

Euroopa Komisjon (2012), *esimene Euroopa keelepädevuste uuring: Lõpparuanne*, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/väljaanne/42ea89dc-373a-4d4f-a27-9903852cd2e4>), viimati vaadatud: 6. juuli 2022.

EUROpean Commission (2013), *uuringsaja saabunud sisseandajatest lasteharidusvõimaluste kohta* (<http://bookshop.europa.eu/en/study-on-educational-support-for-newly-arrived-migrant-children-pbNC3112385/>), viimati külastatud: 12. november 2021.

European Commission (2018), komisjoni talituste töödokument, mis on lisatud dokumendile „Ettepanek:nõukogu soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamisele ja õppimisele“, COM(2018) 272 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=SWD%3A2018%203A174%3AFIN>), viimati vaadatud: 15. detsember 2022.

European Commission/EACEA/Eurydice (2015), *Keeled keskhariduses: Ülevaade riiklikest Euroopas: 2014/15*, Eurydice'i aruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

European Commission/EACEA/Eurydice (2017), *Key data on teaching languages at school in Europe – 2017 edition*, Eurydice'i aruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2018), *Euroopa haridussüsteemide struktuur 2018/19: Skeemid, Eurydice – Faktid ja joonised*, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

European Commission/EACEA/Eurydice (2019), *immigrantide taustaga õpilaste integreerimine schools Euroopas: Riiklikud poliitikad ja meetmed*, Eurydice'i aruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2020), *Euroopa haridussüsteemide struktuur 2020/21: Skeemid, Eurydice – Faktid ja joonised*, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2021a), *Soovitatav iga-aastane õppeaeg täiskoormusega kohustuslikus*

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

hariduses Euroopas – 2020/21, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2021b), *Euroopaharidus- ja koolitussüsteemide järelevalve struktuurinäitajad – 2021: Ülevaade peamistest reformidest alates 2015. aastast*, Eurydice'i aruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice (2021c), „*Õpetajad Euroopas: Karjäär, areng ja heaolu*”, Eurydice'i aruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

Gerken, M. (2022), „*Euroopa piirkondlike javähemuskeelte harta rakendamise hõlbustamistehisintellekti kaudu* “ (<https://rm.coe.int/min-lang-2022-4-ai-and-ecrml-en/1680a657c5>), viimati kättesaadav: 18. mai 2022.

MCComas, W. F. (2014), *The Language of Science Education: Laiendatud sõnastik võtmemõistetest ja d mõistetest teaduse õpetamises ja õppimises* (<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-94-6209-497-0.pdf>), viimati kättesaadav: 8. juuli 2022.

OECD (Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon) (2019a), *TALIS 2018 tulemused (I köide): Õpetajad ja koolijuhid kui elukestvad õppijad*, OECD Publishing, Pariis (https://www.oecd-ilibrary.org/education/talis-2018-results-volume-i_1d0bc92a-en), viimati kättesaadav: 18. mai 2020.

Siarova, H. (2022), *Haridusalased sekkumised äsja saabunud sisserändajate ja ümberasustatud laste keeleõppe vajaduste rahuldamiseks*, NESETi ad hoc aruanded, nr 2/2022 (https://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2022/09/NESET_AHQ_Languages.pdf), viimati vaadatud: 2. detsember 2022.

UNESCO UIS (ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni Statistika Instituut), (2012), *International Standard Classification of Education (ISCED 2011)* (<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>), viimati vaadatud: 19. jaanuar 2021.

Wallace, S. (2015), *A Dictionary of Education*, Oxford University Press, Oxford.
Doi:10.1093/acref/9780199679393.001.0001.

SÕNASTIK

Akadeemiline keel: konkreetne keelevorm, mis erineb leksiliselt ja grammatiliselt igapäevasest keelest, millel on sageli spetsiaalsed sõnavara või konkreetsete grammatilised struktuurid (nt klauslite ühendused) ja mida kasutatakse mitmesugustel konkreetsetel eesmärkidel, nagu kokkuvõte, võrdlemine ja kontrastsus. Õpilased peavad arendama oma akadeemilisi keeleoskusi, et edukalt õppida ► õppekava sisu.

Sertifikaat: ametlik tõend kvalifikatsiooni kohta, mis antakse üliõpilasele pärast konkreetse etapi või täiendõppe läbimist. Sertifikaatide andmine võib põhineda erinevatel hindamisvormidel; lõplik uurimine ei ole tingimata eeltingimus.

Klassikaline keel: iidne keel, nagu klassikaline kreeka või ladina keel, mida ei räägita enam üheski riigis ja mida seetõttu õpetatakse muul eesmärgil kui suhtlemine. Õppimise eesmärgid võivad hõlmata sügavamaid teadmisi kaasaegse keele juurtest, mis tekkisid klassikalisest keelest, lugeda ja mõista iidse kirjanduse originaaltekste või tutvuda keelt kasutanud tsivilisatsiooniga. Mõnes õppekavas peetakse klassikalisi keeli ► võõrkeelteks.

Euroopa keeleõppe raamdokument (CEFR): keeleõppe, õpetamise ja hindamise raamistik, mille on välja töötanud Euroopa Nõukogu. Selle peamine eesmärk on hõlbustada keeleõppe ja kvalifikatsioonide pakkumise läbipaistvust ja võrreldavust.

Euroopa keeleõppe raamdokumendis kirjeldatakse põhjalikult ► võõrkeeles suhtlemiseks vajalikke pädevusi, sellega seotud teadmisi ja oskusi ning kommunikatsiooni erinevaid kontekste.

CEFRis on määratletud kuus oskustaset alates põhikasutajast kuni oskusliku kasutajani:

- A1 („läbimurre“),
- A2 („waytage“),
- B1 („künnis“),
- B2 („vantage“),
- C1 („tegelik käitamisoskus“)
- C2 (mastery).

See võimaldab mõõta võõrkeelte õppijate ja kasutajate edusamme (Euroopa Nõukogu, 2020).

Sisu ja keele integreeritud õppimine (CLIL): üldmõiste, mis tähistab erinevat tüüpi kakskeelset või keelekümblusõpet. Eri õppeainete õpetamiseks kasutatavate keelte (v.a keeled ja nende kirjandus/kultuur) õpetamiseks kasutatavate keelte staatuse põhjal on määratletud kaht liiki keeled.

CLIL tüüp A: säte, kus erinevaid õppeaineid õpetatakse keeles, mis on määratletud ► tiptasemel ► õppekavas kui võõrkeeles. Võõrkeeles õpetatavate ainete arv võib varieeruda. Mõnel juhul (juhtum 1) õpetatakse kõiki õppeaineid (v.a keeled) võõrkeeles. Teistes (2. juhtum) õpetatakse mõnda õppeainet (v.a keeled) võõrkeeles ja teisi õpetatakse riigi põhikeeles.

CLIL tüüp B: säte, kus erinevaid õppeaineid õpetatakse ► piirkondlikus või vähemuskeeles, ► mitteterritoriaalses keeles või ► riigikeeles (riikides, kus on rohkem kui üks riigikeel) ja muid aineid (v.a keeled) õpetatakse teises keeles, mis võib olla mis tahes muu keel. Erinevalt CLIL-i tüübist A (1. juhtum) õpetatakse CLIL-tüüpi B-tüüpi aineid alati vähemalt kahes keeles. Lisaks kahte keelt hõlmavale meetodile kasutatakse mõnel juhul eri õppeainete (nt riigikeel, piirkondlik või vähemuskeel ja võõrkeel) õpetamiseks harva kolme (või enam) keelt.

Pidev kutsealane areng (CPD): käesoleva aruande kontekstis viitab CPD õpetajate ja/või peaõpetajate ametlikule tööalasele koolitusele kogu oma karjääri jooksul, mis võimaldab neil laiendada, arendada ja ajakohastada oma teadmisi, oskusi ja hoiakuid. See hõlmab nii ainepõhist koolitust kui ka pedagoogilist koolitust. Pakutakse erinevaid vorme, näiteks kursusi, seminare, vastastikuseid vaatlusi ja praktikute võrgustike tuge. Teatavatel juhtudel võib kutse- ja arendustegevusega kaasneda täiendav kvalifikatsioon.

Õppekava: ametlik ► juhtdokument, mille on välja andnud ► tippvõimud, milles on üksikasjalikult kirjeldatud õppeprogramme ja/või mis tahes järgmist: õpisisu, õpieesmärgid, õpitulemused, õpitulemuste hindamise suunised või õppekavad. Haridussüsteemis võib korraga kehtida rohkem kui ühte tüüpi juhtdokumente, mis võivad panna koolidele kohustuse täita eri tasemeid.

Diagnostiline test: „Katse, mille eesmärk on hinnata õppija tugevaid külgi ja arenguvaldkondi. ... [see on] vahend, et teada saada, millisel tasemel toetust või väljakutse õppija vajab. Diagnostiline test on sageli esimene samm individuaalse õppeplaani väljatöötamisel. See toimub tavaliselt siis, kui õppija siseneb oma õppetöösse, ja selle tulemusi nimetatakse mõnikord õppija „sisenemiskäitumiseks“ või lähtepunktiks (Wallace, 2015). Diagnostilised testid võivad olla riiklikud/standardised või neid võivad määratleda koolid ja õpetajad ise.

Hariduslik rada: mõnes riigis peavad õpilased valima spetsialiseerunud õppevaldkonna erinevate teise taseme võimaluste hulgast; näiteks võivad nad olla kohustatud valima kirjandus- ja teaduslike uuringute vahel või eri tüüpi koolide vahel, nagu Gümnaasium või Realschule Saksamaal. See põhimõte kehtib ainult tavakoolide kohta. Sellega ei üritata kirjeldada väga spetsiifilisi haridusteenuste liike, nagu ► CLIL, eksperimentaalkoolid ja muusikakoolid.

Võõrkeeled: keel, mida on sellisena kirjeldatud ► õppekavas, mille on sätestanud ► tipptaseme haridusasutused. Kasutatav kirjeldus põhineb haridusega seotud määratlusel, mis ei ole seotud keele poliitilise staatusega. Seega võib teatud keeled, mida poliitilisest vaatepunktist peetakse piirkondlikuks või vähemuskeeleks, lisada õppekavasse võõrkeelena. Samamoodi võib teatud ► klassikalisi keeli teatavates õppekavades pidada võõrkeelteks. Võõrkeeli võib nimetada ka „kaasaegseteks keelteks“ (et neid keeli klassikalistest keeltest selgelt eristada) või „teiseks või kolmandaks keeleks“ (erinevalt „esimesest keelest“, mida võib kasutada ► koolikeele kirjeldamiseks riikides, kus on rohkem kui üks keel).

Üldõpetaja: õpetaja (tavaliselt alghariduses), kes on kvalifitseeritud õpetama kõiki (või peaaegu kõiki) õppekava aineid, sealhulgas võõrkeeli. Sellised õpetajad võivad pakkuda võõrkeeleõpet olenemata sellest, kas nad on selles valdkonnas koolitust saanud või mitte.

Kodukeel: keel, mida sageli kodus räägivad ► sisserändaja taustaga õpilased. See erineb ► koolikeelest. Paljudel juhtudel on õpilase kodukeel tema emakeel.

Õpetajate algharidus (ITE): õppe- ja koolitusperiood, mille jooksul tulevased õpetajad osalevad akadeemilistel ainepõhistel kursustel ja läbivad (kas samaaegselt või üksteise järel) erialast koolitust, et omandada õpetajaks olemiseks vajalikud teadmised ja oskused. See periood lõpeb siis, kui tulevased õpetajad kvalifitseeruvad õpetajateks.

Rahvusvaheline hariduse klassifikaator (ISCED): haridusprogrammide ja nendega seotud kvalifikatsioonide korraldamise rahvusvaheline võrdlusklassifikatsioon tasemete ja valdkondade kaupa. See töötati välja selleks, et hõlbustada haridusstatistika ja näitajate võrdlemist riikide lõikes, tuginedes ühtsetele ja rahvusvaheliselt kokkulepitud määratlustele. ISCED hõlmab kõiki laste, noorte ja täiskasvanute, sealhulgas hariduslike erivajadustega laste, noorte ja täiskasvanute organiseeritud ja püsivaid õppimisvõimalusi, olenemata neid pakkuvatest asutustest või organisatsioonidest või nende pakkumise vormist.

Praeguses klassifikatsioonis – ISCED 2011 (UNESCO UIS, 2012) – on üheksa taset, mis algavad ISCED 0 (varase lapsepõlve haridus) ja ulatus ISCED 8 (doktor või samaväärne tase).

Käesolev aruanne hõlmab nelja ISCED taset (ISCED 0–3), mille uurimise keskmes on ISCED 1–3. Kõnealuste tasandite põhiomadused on järgmised.

ISCED 0: alusharidus

Alushariduse programmid on tavaliselt välja töötatud tervikliku lähenemisviisiga, et toetada laste varajast kognitiivset, füüsilist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning tutvustada väikelastele organiseeritud juhendamist väljaspool perekondlikku konteksti.

ISCED 0 programmid on suunatud alla ISCED 1-aastastele lastele. ISCED 0 programmidel on kaks kategooriat: alushariduse arendamine ja eelharidus. Esimesel on hariduslik sisu, mis on mõeldud noorematele lastele (vanuses 0 kuni 2 aastat), teine on mõeldud lastele alates 3. eluaastast kuni vanuseni, mil nad alustavad algharidust.

ISCED 1: algharidus

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Algharidus pakub õppimis- ja haridustegevust, mille eesmärk on tavaliselt võimaldada õpilastel arendada põhioskusi lugemises, kirjutamises ja matemaatikas (st kirja- ja arvutusoskust). See loob tugeva aluse õppimiseks ja teadmiste põhivaldkondade põhjalikuks mõistmiseks ning soodustab isiklikku arengut, valmistades õpilasi ette põhihariduseks. See annab põhiõppe vähe, kui üldse, spetsialiseerumine.

Tavapärane või seaduslik sisenemise vanus ei ole tavaliselt alla 5 aasta vanune või vanem kui 7 aastat. See tase kestab tavaliselt 6 aastat, kuigi selle kestus võib ulatuda 4 kuni 7 aastani. Algharidus kestab tavaliselt kuni 10–12 eluaastani.

ISCED 2: teise taseme alumise astme haridus

ISCED 2 või teise taseme alumise astme haridusprogrammid põhinevad tavaliselt ISCED 1-l algavatel põhilistel õpetamis- ja õppimisprotsessidel. Tavaliselt on hariduslik eesmärk panna alus elukestvatele õppele ja isiklikule arengule, valmistades õpilasi ette edasisteks haridusvõimalusteks. Selle tasandi programmid on tavaliselt korraldatud rohkem ainepõhise õppekava ümber, tutvustades teoreetilisi kontseptsioone mitmesugustel teemadel.

Mõned haridussüsteemid võivad pakkuda ISCED 2 kutseharidusprogramme, et pakkuda inimestele tööhõivega seotud oskusi.

ISCED 2 algab pärast 4–7 aastat ISCED 1 haridust. Õpilased sisenevad ISCED 2 tavaliselt vanuses 10 kuni 13 (vanus 12 on kõige tavalisem).

ISCED 3: teise taseme ülemine haridus

ISCED 3 või keskhariduse programmid on tavaliselt mõeldud üliõpilastele, kes omandavad kolmanda taseme või kõrghariduse ettevalmistamise keskharidust või annavad tööhõivega seotud oskusi või mõlemat. Selle taseme programmid pakuvad õpilastele rohkem ainepõhiseid, spetsialiste ja põhjalikke programme kui põhihariduses (ISCED 2). Need on diferentseeritud, kuna saadaval on rohkem valikuvõimalusi ja vooge.

ISCED 3 programmid võivad olla kas üld- või kutseprogrammid. Mõned ISCED 3 programmid võimaldavad otsest juurdepääsu ISCED 4 ja/või ISCED 5, 6 või 7.

ISCED 3 algab pärast 8–11 aastat haridust ISCED 1 algusest. Õpilased sisenevad sellele tasemele tavaliselt vanuses 14–16 aastat. ISCED 3 programmid lõpevad tavaliselt 12 või 13 aastat pärast ISCED 1 (või umbes 17 või 18-aastaste) algust.

Keel kui kohustuslik teema: mis tahes keel, mis on määratletud ► õppekavas kohustusliku õppeainena või muudes ► kõrgetasemeliste haridusasutuste koostatud juhtdokumentides. Väljendit võib kasutada selleks, et viidata olukordadele, kus kõik konkreetsetes haridusprogrammis või konkreetsetes klassis osalevad õpilased peavad õppima keelt, või konkreetsete õppekavade konkreetsetes kontekstis erinevate haridusvõimaluste jaoks.

Keel kui õigus: mis tahes keel, mis on määratletud ► õppekavas või muudes ► tipptasemel haridusasutuste koostatud juhtdokumentides, mida õpilastel on õigus valida vabatahtliku õppeainena. Õigus tähendab, et koolid peavad tagama, et nad pakuvad seda, mida õpilane valib. Võõrkeelte ja klassikaliste keelte kontekstis võib väljendit kasutada selleks, et viidata olukordadele, kus konkreetsetes haridusprogrammis või konkreetsetes klassis osalevatel õpilastel on õigus valida keel või konkreetse õppekava konkreetsetes kontekstis erinevate haridusvõimaluste jaoks.

Keeleteadlikkus koolides: mõiste, mis viitab mitmekeelsele ja kogu kooli hõlmavale lähenemisviisile, mis hõlmab terviklikku keelestrateegiat, mis hõlmab keelemõõtmepidevat analüüsi koolielu kõigis tahkudes ja pakub välja üldise lähenemisviisi kõigi keelte õpetamisele koolides (koolikeel, ► kodukeeled, ► võõrkeeled (sealhulgas klassikalised keeled) jne). See lähenemisviis peaks kaasama kõik õpetajad ja koolijuhid ning hõlmama lapsevanemaid, teisi hooldajaid ja laiemat kohalikku kogukonda. Konkreetsetelt väärtustavad keeleteadlikud koolid oma õppijate keelelist mitmekesisust, tunnustavad nende varasemaid keeleoskusi ja kasutavad neid õppevahendina. Keeleteadlikud koolid toetavad õpetajaid konkreetsete keelte kasutamise käsitlemisel nende vastavates valdkondades, sealhulgas suurendades teadlikkust erinevatest keeleregistritest ja sõnavarast (Euroopa Komisjon, 2018).

Õppekeeled: keel, mida kasutatakse ► õppekava sisu edastamiseks ja laiemalt suhtlemiseks kooli sees ja väljaspool kooli sidusrühmadega, nagu lapsevanemad ja haridusasutused.

Riiklik test: standarditud test/eksam, mille on kehtestanud ► tippaseme avaliku sektori asutused ja mis viiakse läbi nende vastutusel. Standarditud testid/eksamid on mis tahes vormis testid, mille puhul 1) nõutakse kõigilt testijatelt samadele küsimustele (või ühisest küsimustepangast valitud küsimustele) vastamist ja 2) antakse hinded standardisel või järjepideval viisil. Rahvusvahelised testid või uuringud, nagu SurveyLang, ei kuulu samuti kooli tasandile, isegi kui need on välja töötatud keskselt kavandatud tugiraamistiku alusel (Euroopa Komisjon/EACEA/Eurydice, 2015).

Äsja saabunud sisserändajatest üliõpilased: väljaspool oma praegust elukohariiki sündinud õpilased vanematele, kes on sündinud ka väljaspool vastuvõtvat riiki, kes on kooliealised või nooremad (vastavalt kohustuslikku haridust käsitlevatele riiklikele õigusnormidele) ja seejärel omandavad oma vastuvõtvas riigis formaalharidust (Euroopa Komisjon, 2013).

Mitteterritoriaalne keel: riigi kodanike kasutatav keel, mis erineb riigi ülejäänud elanikkonna kasutatavast keelest või keeltest, kuid mida riigi territooriumil traditsiooniliselt ei ole võimalik identifitseerida selle konkreetse piirkonnaga (Euroopa Nõukogu, 1992). Näiteks romaan on mitteterritoriaalne keel.

Ametlik keel: keel, mida kasutatakse juriidilistel ja avaliku halduse eesmärkidel mis tahes riigi kindlaksmääratud piirkonnas. Ametlikku staatust võib piirata osaga riigist või see võib ulatuda kogu riigi territooriumile. Kõik riigikeeled on ametlikud keeled, kuid mitte kõik ametliku keele staatusega keeled on riigikeeled (näiteks taani keel, millel on Saksamaal ametliku keele staatus, on ► piirkondlik või vähemuskeel, mitte riigikeel).

Piirkondlik või vähemuskeel: keel, mida „tavaliselt kasutavad riigi teataval territooriumil selle riigi kodanikud, kes moodustavad riigi ülejäänud elanikkonnast arvuliselt väiksema rühma“; see erineb selle riigi ► riigikeel(t)est (Euroopa Nõukogu, 1992). Üldjuhul on tegemist keeltega, mille etniline juured on asjaomastes piirkondades või mis on asustatud asjaomastesse piirkondadesse põlvkondade kaupa. Vähemus-/piirkondlikel keeltel võib olla ► ametliku keele staatus, kuid määratluse kohaselt piirdub see staatus piirkondadega, kus neid kõneldakse.

Spetsialisti õpetaja: õpetaja, kes on kvalifitseeritud õpetama piiratud arvu aineid (üldiselt kuni kolm õppeainet). See hõlmab kas ainult võõrkeeli või ühte või mitut võõrkeelt ja (teist) muud õppeainet.

Osariigi keel: keel, millel on ametlik staatus kogu riigis. Iga riigi keel on ► ametlik keel.

Juhtimisdokumendid: erinevad ametlikud dokumendid, mis sisaldavad haridusasutustele määrusi, suuniseid ja/või soovitusi.

Sisserändaja taustaga õpilased: õpilased, kes käivad koolis muus riigis kui nende päritoluriik või nende mõlema vanema päritoluriik. Need pädevused hõlmavad mitut õiguslikult eraldiseisvat olukorda, sealhulgas pagulasi, varjupaigataotlejaid, võõrtöötajate lapsi, pikaajalise elaniku staatusega kolmandate riikide kodanike lapsi, kolmandatest riikidest pärit töötajate lapsi, kes ei ole pikaajalised elanikud, ebaseaduslikest elanikest lapsi ja sisserändaja päritolu lapsi, kes ei pruugi konkreetselt haridust käsitlevatest õigusnormidest kasu saada. Selles määratluses ei võeta arvesse keelevähemusi, mis on riikides asustatud üle kahe põlvkonna.

Õpilaste tinglik vanus: koolisüsteemis on õpilaste normaalne vanus, kui nad alustavad või lõpetavad teatud haridustaset või -taset. Arvesse ei võeta varajast või hilist kooli sisenemist, klassi kordamist või muid koolikatkestusi.

Kõrgeim (haridus)asutus: kõrgeim asutus, kes vastutab hariduse eest konkreetses riigis, tavaliselt riiklikul (riigi) tasandil. Belgia, Saksamaa ja Hispaania puhul on vastavalt kogukondade, liidumaade ja autonoomsete piirkondade haldusasutused kas täielikult vastutavad või jagavad vastutust riigi tasandil kõigi või enamiku haridusega seotud valdkondade eest. Seetõttu peetakse neid haldusasutusi nende vastutusalasse kuuluvate valdkondade tippasandi asutusteks, samas kui valdkondades, mille eest nad jagavad vastutust riigi tasandil, käsitatakse mõlemat kõrgeima tasandi asutustena.

STATISTILISED ANDMEBAASID JA TERMINOLOOGIA

PISA 2018 rahvusvaheline andmebaas

PISA on OECD egiidi all läbi viidud rahvusvaheline uuring, mille eesmärk on mõõta 15-aastaste õpilaste lugemisoskust kirja-, arvutus- ja teaduskirjaoskuses. Uuring põhineb 15-aastastest õpilastest koosneval representatiivsel valimil, kes on kas põhi- või keskhariduses (ISCED 2 või 3), sõltuvalt süsteemi struktuurist. Lisaks tulemuslikkuse mõõtmisele sisaldab PISA rahvusvaheline uuring küsimustikke, et teha kindlaks muutujad koolis ja perekonnas, mis võib heita valgust uuringu tulemustele. Kõik näitajad hõlmavad nii riigikoole kui ka erakoole, olenemata sellest, kas abi antakse või antakse muul viisil.

Pisa uuringud viiakse läbi iga kolme aasta tagant. Esimene uuring toimus 2000. aastal; järgmised voorud toimusid 2003., 2006., 2009., 2015. ja 2018. aastal.

Käesolevas aruandes osalevate riikide hulgas ei osalenud üksnes Liechtenstein 2018. aasta PISA andmete kogumises.

Valikumenetlus hõlmas koolide ja seejärel õpilaste valimist. Selle eesmärk oli pakkuda igale õpilasele sama tõenäosust valida sõltumata kooli suurusest või asukohast, kus ta osales. Selleks valiti koolid 15-aastaste õpilaste arvuga proportsionaalselt. Kooli sees võeti proove kindlast arvust õpilastest. See protseduur on mõeldud selleks, et piirata tõenäosust, et üliõpilane on osa proovist.

Kui andmeid võetakse riigi kogu elanikkonna kohta, on oluline järgida teatavaid rangeid nõudeid, nagu näiteks S.E. analüüs (valimiga seotud vigade hindamine). Selle tulemusena võib kahe andmeelemendi tajutavat erinevust pidada statistiliselt ebaoluliseks (vt ka selgitused jaotises „Statistilised mõisted“).

Käesolevas aruandes esitatud ELi väärtused (rahvastiku hinnangud) on 2018. aastal PISA uuringus osalenud ELi riikide/piirkondade rahvastikuhinnangute kaalutud keskmised. See tähendab, et iga riigi panus statistilise näitaja hindamisse Euroopa tasandil on proportsionaalne riigi suurusega, st mittepuuduvate väärtustega 15-aastaste õpilaste arvuga. PISA 2018 andmebaas on kättesaadav OECD veebisaidil (<http://www.oecd.org/pisa/data/>).

PISA 2018. aasta küsimustikud on kättesaadavad ka OECD veebisaidil (<https://www.oecd.org/pisa/data/2018database/>).

TALIS 2018 andmebaas

Talis on OECD egiidi all läbi viidud rahvusvaheline uuring, mis keskendub õpetajate töötingimustele ja koolide õpikeskkonnale. Peamised teemad on kooli juhtimine; õpetajakoolitus; hindamine ja tagasiside õpetajatele; õpetajate pedagoogilised uskumused, hoiakud ja õpetamistavad; õpetajate teatud enesetõhususe tunne; õpetajate rahulolu tööga ning õhkkond koolides ja klassiruumides, kus nad töötavad; ja lõpuks õpetajate riikidevahelise liikuvuse kohta.

Uuringus keskendutakse peamiselt keskhariduse alumise astme õpetajatele (ISCED 2). See põhineb õpetajate ja juhtide küsimustikel. Kõik näitajad hõlmavad nii riigikoole kui ka erakoole, olenemata sellest, kas abi antakse või antakse muul viisil.

Uuringu esimene voor toimus 2008. aastal ja teine 2013. aastal. Viimased andmed pärinevad uuringu kolmandast tsüklist (2018). OECD valmistab praegu ette TALIS 2024.

Käesolevas aruandes kasutatakse andmeid õpetajakoolituse ja õpetajate riikidevahelise liikuvuse kohta. Õpetajate koolitust käsitlevad andmed hõlmavad 26 haridussüsteemi 25 riigis, kes osalesid käesolevas aruandes, mis osalesid programmis TALIS 2018. Andmed õpetajate riikidevahelise liikuvuse kohta on kättesaadavad vähemates haridussüsteemides (23). Käesolevas aruandes esitatakse ka suundumusi käsitlevad andmed TALISE 2013. ja 2018. aasta tsüklite põhjal. Trendiandmed viitavad 17 haridussüsteemile, mis osalesid mõlemas tsükli.

Standardne valimimenetlus hõlmas 200 kooli valimist riigi kohta ja 20 õpetajat (kooli kohta) põhihariduse tasemel (ISCED 2).

Kui andmeid kasutatakse riikide kogu elanikkonna suhtes, on oluline järgida teatavaid rangeid nõudeid, nagu näiteks S.E. analüüs (valimiga seotud vigade hindamine), mille tulemusena võib kahe andmeelemendi tajutavat erinevust pidada statistiliselt ebaoluliseks (vt ka selgitused jaotises „Statistilised terminid“).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Käesolevas aruandes esitatud ELi väärtused (rahvastiku hinnangud) on 2018. aastal TALISes osalenud ELi riikide/piirkondade väärtuste kaalutud keskmised. See tähendab, et iga riigi panus statistilise näitaja hindamiseks Euroopa tasandil on proportsionaalne riigi suurusega, st ISCED 2 õpetajate arvuga, kelle väärtused ei puudu.

TALISe 2018. aasta andmed on kättesaadavad OECD veebisaidil (<https://www.oecd.org/education/talis/talis-2018-data.htm>).

TALISe 2018. aasta küsimustikud on kättesaadavad ka OECD veebisaidil (<https://www.oecd.org/education/school/talis2018questionnaires.htm>).

Statistilised mõisted

Rahvusvaheline hariduse klassifikaator (ISCED): vaata sõnastikku.

Standardviga (SE): PISA 2018 uuringus ja TALIS 2018, nagu ka muudes suuremahulistes haridusuuringutes (OECD varasemad PISA uuringud ja Taliss, Hariduse saavutamise edusammude rahvusvaheline assotsiatsioon rahvusvahelises lugemiskirjaoskuse uuringus ja suundumustes rahvusvahelistes matemaatika- ja teadusuuringutes jne), vaadeldakse ainult sihtpopulatsioonide esinduslikku valimit. Üldiselt on iga konkreetse populatsiooni jaoks olemas lõpmatu arv võimalikke proove. Seega võivad andmekogumi parameetri (keskmine, protsent, korrelatsioon jne) kohta tehtud hinnangud ühest valimist teiseni erineda. Populatsiooni parameetri hindamisega seotud S.E. kvantifitseerib selle valimi mõõtemääramatuse. Selle hinnangulise parameetri ja selle vastava S.E. põhjal on võimalik arvutada usaldusvahemik, mis kajastab seda, kui palju võib valimi põhjal arvatud väärtus varieeruda ühest proovist teise. Seega, eeldades, et hinnanguline keskmine on 50 ja S.E. 5, on usaldusvahemik, mille l tütübi viga on 5 %, võrdne $[50 - (1,96 \times 5); 50 + (1,96 \times 5)]$, st ligikaudu [40; 60]. Seetõttu võib öelda, et on ainult 5 võimalust 100-st volest, kui elanikkonna keskmine on selles vahemikus.

Kõik käesolevas aruandes registreeritud S.E.-d arvutati ümbervalimimeetodil ning PISA uuringu ja TALISe erinevate tehniliste dokumentide metoodikat järgides.

Vaatlusandmete S.E.-d on loetletud 1. lisas.

Statistiline tähtsus. Viitab 95 % usaldusnivoole. Näiteks tähendab oluline erinevus, et erinevus on statistiliselt oluliselt erinev nullist, mille usaldusnivoo on 95 %.

LISAD

I LISA: ÜKSIKASJALIKUD STATISTILISED ANDMED

A peatükk

	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
% 2018	11.5	17.4	24.1	17.4	12.9	5.8	8.1	17.8	5.4	9.1	6.2	20.6	11.5	3.3	7.1	22.3	10.5	5.9	82.9	2.2
S.E.	0.21	0.85	2.28	1.33	1.17	0.51	0.39	0.95	0.40	0.59	0.47	0.76	0.66	0.28	0.37	0.53	0.70	0.41	0.42	0.23
Δ 2003-2015	:	10.5	0.7	-7.4	:	3.8	3.8	4.1	:	4.8	2.6	2.9	1.8	:	3.9	:	1.7	:	-8.0	1.7
S.E.	:	1.56	2.50	1.75	:	0.38	0.59	0.96	:	0.86	0.72	1.76	0.98	:	0.48	:	1.42	:	0.59	0.26
Δ 2003-2018	:	10.2	6.9	-5.5	:	4.8	4.2	10.1	:	6.7	3.0	4.8	4.8	:	5.1	:	2.2	:	-9.6	1.6
S.E.	:	1.11	2.70	1.84	:	0.54	0.62	1.11	:	0.79	0.61	1.64	1.00	:	0.45	:	1.31	:	0.58	0.26
Δ 2015-2018	:	-0.4	6.2	1.9	4.2	1.0	0.4	6.0	-0.4	1.8	0.4	1.9	3.1	0.2	1.1	:	0.5	0.5	-1.6	-0.1
S.E.	:	1.63	3.05	1.79	1.50	0.60	0.53	1.22	0.71	0.90	0.77	1.24	0.92	0.45	0.56	:	1.0	0.62	0.60	0.33

	MT	ML	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	ME	MK	NO	RS	TR
% 2018	82.8	9.8	20.5	1.7	3.1	3.1	9.9	8.7	7.6	17.6	4.0	6.5	27.0	7.2	4.2	7.2	10.2	5.2	7.0
S.E.	0.54	0.76	0.90	0.29	0.34	0.55	0.39	0.74	0.49	1.03	0.53	0.44	1.20	0.45	0.25	0.39	0.55	0.58	0.91
Δ 2003-2015	:	-7.4	9.8	0.9	1.4	:	:	4.9	3.1	8.2	:	:	14.0	4.0	:	:	3.9	:	5.4
S.E.	:	1.42	1.20	0.18	0.35	:	:	1.00	0.57	1.28	:	:	1.38	0.43	:	:	0.80	:	1.26
Δ 2003-2018	:	-4.8	11.5	1.5	1.7	:	:	4.8	4.7	10.0	:	:	14.9	5.5	:	:	5.1	:	5.2
S.E.	:	1.49	1.17	0.30	0.40	:	:	1.07	0.54	1.25	:	:	1.39	0.50	:	:	0.77	:	1.17
Δ 2015-2018	:	-4.9	2.6	1.7	0.6	0.2	0.4	2.3	-0.1	1.9	:	:	0.9	1.6	1.1	1.4	1.1	:	-0.2
S.E.	:	0.74	0.98	1.31	0.33	0.44	0.62	0.60	0.97	0.72	:	:	1.69	0.58	0.35	0.52	0.81	:	1.37

Δ Konkreetsete võrdlusaastate erinevus

Allikas: Eurydice, PISA 2018, 2015 ja 2003 põhjal.

Tabel 1: Nende 15-aastaste õpilaste osakaal, kes räägivad kodus peamiselt erinevat keelt kui koolikeel, 2018 (joonise A2 andmed) ning erinevused aastatel 2003–2015, 2003–2018 ja 2015–2018

Selgitavad märkused

PISA küsitluse alusel arvatud andmed „Mis keelt te kodus kõige rohkem räägite?“ (ST16Q01(31) PISA 2003, ja ST022Q01TA PISA 2015 ja 2018). Kategooriat „testi keel“ kasutatakse asendajana, et rääkida kodus sama keelt kui koolis.

Kui võtta arvesse erinevusi aastatel 2003–2015, 2003–2018 ja 2015–2018, on väärtused, mis on nullist oluliselt erinevad ($p < 0,05$), märgitud paksus kirjas.

Vt ka A peatüki joonise A2 selgitavad märkused.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
A	6.9	11.7	14.4	9.9	0.7	2.9	5.4	13.8	1.3	8.8	4.8	6.1	6.5	0.7	5.9	8.0	1.0	0.5	41.5	:
S.E.	0.18	0.83	1.96	0.89	0.11	0.33	0.28	0.85	0.19	0.58	0.42	0.31	0.49	0.11	0.34	0.45	0.17	0.08	0.64	
B	5.6	11.1	11.2	4.5	:	1.2	5.2	8.3	9.1	9.0	6.9	6.1	7.8	8.3	4.1	6.7	3.4	1.1	13.4	2.2
S.E.	0.16	0.88	1.75	0.49		0.17	0.30	0.50	0.45	0.55	0.45	0.29	0.66	0.48	0.30	0.30	0.27	0.11	0.42	0.30
C	4.4	5.5	9.4	7.0	11.6	2.7	2.6	3.5	4.0	:	1.3	14.2	5.0	2.4	1.1	14.0	9.4	5.3	41.5	1.8
S.E.	0.12	0.36	1.33	0.68	1.13	0.30	0.24	0.29	0.32		0.23	0.69	0.39	0.24	0.13	0.33	0.66	0.42	0.61	0.23
D	83.1	71.7	65.0	78.6	87.2	93.2	86.8	74.4	85.6	81.8	87.0	73.6	80.8	88.5	88.9	71.3	86.1	93.2	3.6	95.6
S.E.	0.30	1.43	2.50	1.41	1.16	0.54	0.52	1.26	0.55	0.91	0.67	0.87	1.02	0.57	0.50	0.60	0.76	0.44	0.25	0.39

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	ME	MK	NO	RS	TR
A	5.7	7.6	16.7	:	1.9	:	6.9	:	4.3	13.9	:	:	21.7	4.6	1.0	:	7.8	1.0	:
S.E.	0.38	0.66	0.92		0.27		0.31		0.36	1.01			1.08	0.36	0.13		0.49	0.16	
B	3.0	6.2	6.0	:	5.0	:	1.9	0.7	1.5	6.5	:	2.3	12.2	1.0	4.8	1.2	4.6	8.3	0.6
S.E.	0.31	0.65	0.43		0.42		0.18	0.13	0.19	0.50		0.30	0.69	0.18	0.28	0.19	0.43	0.40	0.12
C	7.2	1.9	3.6	1.2	1.1	3.0	2.8	8.0	3.1	3.3	3.8	5.9	5.0	2.5	3.2	6.5	2.3	4.2	6.7
S.E.	0.57	0.25	0.27	0.18	0.14	0.65	0.31	0.73	0.38	0.25	0.52	0.43	0.43	0.28	0.22	0.40	0.21	0.50	0.89
D	14.1	84.3	73.7	98.2	91.9	96.3	88.3	90.9	91.1	76.2	95.6	91.3	61.1	91.9	91.0	91.9	85.3	86.5	92.5
S.E.	0.51	1.24	1.12	0.30	0.62	0.67	0.41	0.74	0.56	1.36	0.51	0.54	1.50	0.47	0.34	0.46	0.80	0.63	0.91

- A Sisserännanud õpilased, kes valdavad kodus koolikeelest erinevat keelt
- B Sisserändajatest õpilased, kes valdavad peamiselt kodus õppimise keelt
- C Mitteimmigrantist õpilased, kes räägivad kodus peamiselt teistsugust keelt kui koolikeelt
- D Mitteimmigrandid, kes valdavad peamiselt kodus õppimise keelt

Allikas: Eurydice, PISA 2018 põhjal.

Tabel 2: Sisserännanud ja mitteimmigrantidest 15-aastaste õpilaste osakaal kodus räägitava keele järgi, 2018 (joonise A3 andmed)

Selgitavad märkused

Vt A peatüki joonise A3 selgitavad märkused.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused A peatüki joonise A3 kohta.

	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	E	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
%	13.3	21.8	41.4	20.5	16.6	3.1	4.5	25.8	2.6	4.7	3.7	27.8	10.8	:	6.4	18.1	10.8	6.6	96.2	:
S.E.	0.50	2.79	0.61	2.80	2.27	0.93	0.58	2.48	0.84	1.70	0.99	1.05	1.60		0.85	0.39	1.39	0.84	0.03	

	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	ME	MK	NO	RS	TR
%	98.0	10.1	29.0	:	:	2.0	10.5	11.0	7.8	22.5	1.8	1.6	4.83	1.2	0.0	5.1	6.1	3.9	8.9
S.E.	0.03	2.29	2.44			0.84	0.49	1.29	1.51	2.59	0.91	0.68	3.32	0.11		0.11	1.52	0.97	1.80

Allikas: Eurydice, PISA 2018 põhjal.

Tabel 3: Nende 15-aastaste õpilaste osakaal, kes käivad koolides, kus üle 25 % õpilastest valdab kodus koolikeelest erinevat keelt, 2018 (andmed joonise A4) kohta

Selgitavad märkused

Vt A peatüki joonise A4 selgitavad märkused.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused A peatüki joonise A4 kohta.

C peatüki I jagu

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	7.2	00	X	00*	2.0	0.8	30.2	1.3	33.4	:	35.9	20.2	0.9	20.0	2.7	10.2	19.0	0.7	83.2	2.1
1 FL	78.9	47.3	X	26.7*	81.5	79.0	56.7	52.8	46.3	:	62.4	79.8	99.0	80.0	93.5	89.8	79.2	72.0	16.8	60.3
0 FL	13.9	52.7	X	73.3*	16.4	20.2	13.1	45.9	20.3	:	1.7	0	0.1	0.0	3.9	0.0	1.8	27.3	:	37.6

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	4.4	1.0	1.7	5.1	0.6	2.1	0.0	5.0	26.8	15.0	X	4.9	X	22.0	0.0	X	0.0	0.0	:	X
1 FL	95.6	43.6	98.1	94.8	68.1	97.7	81.2	83.4	59.9	79.6	X	69.9	X	53.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
0 FL	00	55.4	0.2	0.1	31.3	0.2	18.8	11.6	13.3	5.4	X	25.2	X	24.6	0.0	X	0.0	0.0	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 4: Võõrkeeli (FL) õppivate õpilaste osakaal alghariduses (ISCED 1), keelte arvu järgi, 2020 (joonise C1a andmed)

Selgitavad märkused

Arvutuste ja andmete selgitused on esitatud C peatüki jooniste C1a ja C1b selgitavates märkustes.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki jooniste C1a ja C1b kohta.

%	BE fr	CZ	DE	EE	EL	ES	FR	IT	CY	LT	LU	HU	MT	AT	PL	PT	RO	SI	FI	LI	NO
7 aastat	6.8	50.3	13.7	33.2	97.4	100.0	99.8	100.0	100.0	3.2	100.0	44.8	100.0	99.8	100.0	0.5	99.7	99.3	65.3	100.0	100.0
8 aastat	33.6	75.0	58.4	45.1	98.6	100.0	100.0	100.0	100.0	93.9	100.0	51.3	100.0	99.8	100.0	83.8	99.8	99.1	56.5	100.0	100.0
9 aastat	38.6	96.6	94.1	83.5	98.7	100.0	100.0	100.0	100.0	98.3	100.0	70.7	100.0	99.9	99.9	98.6	100.0	99.1	99.2	100.0	100.0
10 aastat	90.9	98.6	95.6	98.2	98.9	100.0	100.0	100.0	100.0	98.6	100.0	92.3	100.0	99.9	99.8	99.7	100.0	98.8	99.6	100.0	100.0

Allikas: Eurydice'i arvutused, mis põhinevad avaldamata Eurostati/UOE andmetel (viimati ajakohastatud: 29. september 2022).

Tabel 5: Õpilaste osakaal, kes õpivad põhihariduses vähemalt ühte võõrkeelt (ISCED 1), vanuse järgi, 2020 (joonise C1b andmed)

Selgitav märkus

Arvutuste ja andmete kogumise selgitus vanuse järgi on esitatud C peatüki jooniste C1a ja C1b selgitavates märkustes.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki jooniste C1a ja C1b kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2020	86.1	47.3	X	26.7	83.6	79.8	86.9	54.1	79.7	:	98.3	100.0	100.0	100.0	96.1	100.0	98.2	72.7	100.0	62.4
2013	79.4	50.0	X	28.6	82.9	71.9	56.9	67.9	77.0	:	75.5	99.6	98.8	99.9	99.7	100.0	73.1	74.9	100.0	59.1
%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
2020	100.0	44.6	99.8	99.9	68.7	99.8	81.2	87.6	86.7	94.6	X	74.8	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
2013	100.0	52.2	99.9	97.3	35.2	56.5	49.8	84.8	68.8	77.9	X	:	X	:	100.0	X	100.0	100.0	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 6: Nende õpilaste protsent, kes õpivad põhihariduses vähemalt ühte võõrkeelt (ISCED 1), 2013 ja 2020 (joonise C2 andmed)

Selgitavad märkused

Arvutuste ja andmete selgitused on esitatud C peatüki joonise C2 selgitavates märkustes.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C2 kohta.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	59.2	0	X	65.7	12.0	65.5	85.1	36.9	95.2	7.8	95.7	45.0	75.5	54.6	97.0	83.7	73.0	77.4	100.0	7.4
1 FL	39.2	98.4	X	34.3	86.4	33.0	14.9	58.9	1.9	74.1	3.8	55.0	24.3	45.4	3.0	16.1	25.0	28.8	:	98.4
0 FL	1.6	1.6	X	0.0	1.6	1.4	0.0	4.3	2.9	18.1	0.5	0.0	0.2	0.0	0.0	0.2	2.0	1.8	:	2.2
%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	95.0	71.1	7.9	46.7	92.7	94.6	25.6	52.6	98.7	78.6	X	94.9	X	97.1	100.0	X	100.0	66.1	:	X
1 FL	5.0	26.3	92.1	53.2	3.3	5.4	74.4	45.2	1.0	21.4	X	4.6	X	2.3	0.0	X	0.0	28.6	:	X
0 FL	0.0	2.6	0.1	0.1	4.0	0.0	0.0	2.2	0.4	0.0	X	0.5	X	0.6	0.0	X	0.0	0.0	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 7: Võõrkeeli õppivate õpilaste osakaal teise taseme alumise astme hariduses (ISCED 2) keelte arvu järgi, 2020 (andmed jooniste C3 ja C4 kohta)

Selgitavad märkused

Arvutuste ja andmete selgitused on esitatud C peatüki joonise C3 selgitavates märkustes.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C3 kohta.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	58.4	:	X	49.3	17.4	43.1	81.7	37.1	95.6	8.5	95.0	41.6	54.0	52.4	98.5	91.6	71.8	81.0	100.0	6.0
%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2	96.5	73.7	9.7	93.6	86.8	95.6	53.9	79.8	98.3	78.2	X	:	X	97.5	97.2	X	98.1	69.9	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 8: Õpilaste osakaal, kes õpivad kaks või enam võõrkeelt teise taseme alumise astme hariduses (ISCED 2), 2013 (joonise C4 andmed)

Selgitav märkus

Arvutuste ja andmete selgitused on esitatud C peatüki joonise C4 selgitavates märkustes.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C4 kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	Gen	60.0	72.1	X	100.0	72.6	98.8	45.0	58.7	97.6	122	0.9	27.4	99.6	94.3	24.7	38.8	82.6	38.3	100.0	74.9
	Voc	35.1	16.0	X	69.7	42.0	33.9	1.2	1.3	22.6	:	2.8	0.2	32.1	30.0	48.1	32.2	54.4	6.5	77.4	4.5
1 FL	Gen	37.1	27.9	X	0.0	27.1	1.2	39.6	41.2	1.9	66.9	88.8	70.3	0.3	5.7	74.8	55.8	16.1	60.4	:	23.5
	Voc	44.9	70.2	X	30.3	53.1	60.1	14.8	38.3	35.2	:	72.4	45.1	66.7	64.7	51.6	63.3	31.3	54.3	15.2	88.6
0 FL	Gen	2.9	0.0	X	0.0	0.3	0.0	15.4	0.1	0.5	20.9	10.3	2.3	0.1	0.0	0.5	5.8	1.3	1.3	:	1.6
	Voc	18.0	13.8	X	0.0	4.9	5.9	84.0	60.4	42.2	:	24.8	54.7	1.3	5.3	0.3	4.4	14.3	39.2	7.4	6.9
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	Gen	66	67.9	63.6	81.3	7.1	99.1	95.5	98.4	99.0	80.1	X	95.8	X	55.9*	91.9	X	56.6	100.0	:	X
	Voc	1.4	12.4	21.6	76.8	7.3	97.4	29.4	31.5	89.3	3.8	X	28.2	X	5.2*	:	X	:	0.0	:	X
1 FL	Gen	34.0	32.1	36.3	18.7	61.8	0.9	3.3	1.6	1.0	19.9	X	2.8	X	30.1*	8.1	X	43.4	0.0	:	X
	Voc	98.6	58.4	77.6	23.2	72.6	2.4	64.4	68.2	7.9	96.1	X	68.3	X	19.0*	:	X	:	100.0	:	X
0 FL	Gen	0.0	0.0	0.1	0.0	31.1	0.0	1.3	0.0	0.0	0.0	X	1.4	X	14.0*	0.0	X	0	0.0	:	X
	Voc	0.0	29.2	0.8	0.0	20.1	0.2	6.2	0.3	2.8	0.1	X	3.5	X	75.8*	:	X	:	0.0	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 9: Võõrkeeli (FL) üldiselt (gen) ja kutseharidust (voc) keskharidust (ISCED 3) õppivate õpilaste protsent keelte arvu järgi, 2020 (jooniste C5 ja C6 andmed)

Selgitavad märkused

Arvutuste, ELi koondandmete ja riikide andmete selgitused on esitatud C peatüki joonise C5 selgitavates märkustes. Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C5 kohta.

	%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	Gen	58.4	78.3	X	99.9	73.3	93.9	49.7	55.6	92.7	6.2	2.7	31.2	97.2	86.9	24.1	83.8	81.9	41.2	100.0	46.1
	Voc	34.1	14.4	X	68.5	48.9	34.3	5.4	1.7	62.3	:	0.1	0.4	30.9	23.1	41.7	21.8	46.1	11.8	67.7	0.7
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	Gen	68.0	69.7	64.1	69.1	5.1	98.7	95.5	98.7	99.0	81.2	X	:	X	60.1	100.0	X	52.6	:	:	X
	Voc	0.0	12.7	22.3	64.9	9.2	96.6	32.6	66.5	88.6	11.3	X	:	X	15.8	:	X	:	:	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang02] (15. septembri 2022. aasta andmed).

Tabel 10: Õpilaste protsent, kes õpivad kahte või enamat võõrkeelt üldiselt (gen) ja kutsekeskharidust (voc) keskharidust (ISCED 3), 2013 (andmed joonise C6) kohta

Selgitavad märkused

ELi koondnäitaja ISCED 3 kutsetegevuse jaoks märgistati kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Andmetega seotud meetodilised märkused on esitatud aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx.

Arvutuste selgitused on esitatud C peatüki joonise C6 selgitavates märkustes.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C6 kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Keskmine nr	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED1	0.9	0.5	X	0.3*	0.9	0.8	1.2	0.6	1.1	:	1.3	1.2	1	1.2	1	1	1.2	0.7	1.8	0.7
ISCED2	1.6	1	X	1.7	1.1	1.7	1.9	1.3	2	0.9	1.9	1.5	1.8	1.5	2	1.9	1.7	1.8	2.5	1.1
ISCED3	1.4	1.5	X	2.1	1.5	1.5	0.9	1	1.6	:	0.9	1	1.8	1.5	1.5	1.4	1.7	1.2	2.6	1.3
Keskmine nr	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED1	1.1	0.5	1	1.1	0.7	1	0.8	0.9	1.2	1.1	X	0.8	X	1.0	1	X	1	1	:	X
ISCED2	2.1	2	1.1	1.5	1.9	2	1.3	1.5	2.2	1.8	X	1.9	X	2.0	2.0	X	2.0	1.6	:	X
ISCED3	1.5	1.2	1.4	1.9	0.8	2	1.5	1.5	2.1	1.6	X	1.4	X	1.2*	1.9	X	1.6	0.7	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang03] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 11: Keskmine võõrkeelte arv õpilase kohta alg- ja keskhariduses (ISCED 1–3), 2020 (andmed joonisel C7)

Selgitavad märkused

Arvutuste, ELi koondandmete ja riikide andmete selgitused on esitatud C peatüki joonise C7 selgitavates märkustes.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C7 kohta.

C peatükk – II jagu

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1	eng	ind	X	fra*	eng	eng	eng	eng	eng	:	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	deu	eng
	84.1	33.1	X	26.1*	77.2	79.1	86.9	57.4	72.6	:	98.2	99.6	96.6	93.3	95.5	100.0	96.9	72.4	100.0	45.9
ISCED 2	eng	eng	X	fra	eng	eng	eng	eng	eng	fra	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	deu fra	eng
	98.3	49.7	X	100.0	91.2	98.2	100.0	100.0	95.7	49.2	99.2	99.2	99.4	98.0	100.0	100.0	97.5	97.8	100.0	74.6
ISCED 3	eng	eng	X	fra	eng	eng	eng	eng	eng	(fra)	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	deu	eng
	88.1	77.6	X	94.4	87.8	93.5	54.1	68.6	81.5	(50.8)	78.3	83.0	99.0	92.4	99.8	99.9	92.4	86.8	86.3	79.4

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED 1	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	X	eng	X	eng	eng	X	eng	eng	:	X
	100.0	44.6	99.6	98.8	68.3	88.2	79.4	85.1	83.0	94.6	X	73.5	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
ISCED 2	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	X	eng	X	eng	eng fra	X	eng	eng	:	X
	100.0	97.4	99.8	98.8	97.3	100.0	99.8	97.0	99.5	100.0	X	100.0	X	99.4	100.0	X	100.0	94.7	:	X
ISCED 3	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	X	eng	X	eng*	eng	X	eng	eng	:	X
	100.0	79.8	99.3	95.9	66.7	99.5	96.8	93.3	97.0	100.0	X	91.8	X	57.7*	100.0	X	99.9	42.5	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 12: Kõige rohkem õpitud võõrkeelt ja seda põhi- ja keskhariduses õppivate õpilaste protsent (ISCED 1–3), 2020 (andmed joonise C8) kohta

Selgitavad märkused

Keeltele viitamisel kasutatakse tabelis ISO 639–3 koode.

ELi koondandmed näitavad võõrkeelt õppivate õpilaste osakaalu kõigist ISCED taseme üliõpilastest. See põhineb kõigi ELi üliõpilaste võrdluspopulatsioonil, välja arvatud riik (või riigid), kus antud keelt ei loeta võõrkeeleks.

2020. aasta ELi koondnäitaja ISCED 3 jaoks oli märgitud kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu tutvuge andmetega seotud meetodiliste märkustega: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx

Muud keeled peale inglise keele on varjutatud.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Sulgudes esitatud andmed hõlmavad ainult üldist keskharidust.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C8 kohta.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1	84.1	13.3	X	0.0*	77.2	79.1	86.9	57.4	72.6	:	98.2	99.6	96.6	93.3	95.5	100.0	96.9	72.4	0.0	45.9
ISCED 2	98.3	49.7	X	65.7	91.2	98.2	100.0	100.0	95.7	:	99.2	99.2	99.4	98.0	100.0	100.0	97.5	97.8	54.3	74.6
ISCED 3	88.1	77.6	X	88.8	87.8	93.5	54.1	68.6	81.5	:	78.3	83.0	99.0	92.4	99.8	99.9	92.4	86.8	84.4	79.4

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED 1	100.0	44.6	99.6	98.8	68.3	88.2	79.4	85.1	83.0	94.6	X	73.5	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
ISCED 2	100.0	97.4	99.8	98.8	97.3	100.0	99.8	97.0	99.5	100.0	X	100.0	X	99.4	100.0	X	100.0	94.7	:	X
ISCED 3	100.0	79.8	99.3	95.9	66.7	99.5	96.8	93.3	97.0	100.0	X	91.8	X	57.7*	100.0	X	99.9	42.5	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 13: Inglise keelt alg- ja keskhariduses õppivate õpilaste protsent (ISCED 1–3), 2020 (joonise C9 andmed)

Selgitavad märkused

ELi koondnäitaja selgitust vt käesoleva lisa selgitavatest märkustest, mis on seotud joonise C8 andmetega.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C9 kohta.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	
ISCED 1	fra	eng	X	00*	rus	deu	:	fra	est	:	fra	fra	deu	deu	deu	fra	rus	deu	fra	deu	
	5.5	13.3	X	00*	4.3	1.1	:	2.6	20.7	:	19.2	19.1	3.1	20.4	1.9	2.3	13.3	0.4	83.2	18.9	
ISCED 2	fra	nld	X	eng	rus	deu	deu	fra	rus	spa	fra	fra	spa	deu	fra	fra	rus	rus	deu	fra	deu
	30.6	47.3	X	65.7	10.1	47.6	76.5	23.1	64.7	21.3	47.8	41.3	54.6	44.1	60.4	82.7	58.1	59.3	100.0	29.1	
ISCED 3	deu	nld	X	eng	deu	deu	deu	spa	rus	(deu)	fra	fra	spa	deu	fra	fra	rus	rus	fra	deu	
	20.0	59.2	X	88.8	26.8	37.8	17.2	11.9	44.9	(79.0)	3.8	18.0	59.3	34.9	23.5	25.5	51.8	24.8	85.4	41.0	

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	
ISCED 1	ita	deu	slv	deu	fra	fra	deu	sik	swe	spa	X	deu	X	dan	0.0	X	0.0	0.0	:	X	
	2.4	0.6	0.7	5.0	0.4	10.7	2.1	6.0	18.4	8.6	X	5.8	X	20.7	0.0	X	0.0	0.0	:	X	
ISCED 2	ita	fra	fra	deu	fra	fra	deu	deu	swe	spa	X	deu	X	dan	eng	fra	X	deu	spa	:	X
	55.1	55.3	3.8	40.6	71.2	80.3	21.3	32.3	92.5	45.9	X	76.5	X	95.7	100.0	X	59.6	31.2	:	X	
ISCED 3	ita	deu	fra	deu	spa	fra	deu	deu	swe	spa	X	deu	X	dan*	fra	X	deu	spa	:	X	
	25.4	21.4	15.2	62.9	7.2	85.0	37.0	36.8	89.4	28.6	X	38.1	X	24.9*	91.9	X	30.8	11.7	:	X	

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 14: Teine enim õpitud võõrkeel ning seda põhi- ja keskkhariduses õppivate õpilaste protsent (ISCED 1–3), 2020 (andmed joonise C10 kohta)

Selgitavad märkused

Keeltele viitamisel kasutatakse tabelis ISO 639–3 koode.

ELi koondnäitaja selgituse leiate käesoleva lisa joonisel C8 esitatud andmete selgitavatest märkustest.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Sulgudes esitatud andmed hõlmavad ainult üldist keskkharidust.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C10 kohta.

%	BE fr	BG	CZ	EE	HR	LV	LT	MT	AT	PL	SI	SK	FI	IS	
ISCED1	nld	–	–	rus	est	–	rus	–	–	–	–	–	swe	dan	
	33.1	–	–	15.5	20.7	–	13.3	–	–	–	–	–	18.4	20.7	
ISCED2	nld	rus	rus	rus	est	ita	rus	rus	ita	–	–	–	rus	swe	dan
	47.3	10.1	13.4	64.7	22.0	10.6	58.1	59.3	55.1	–	–	–	12.9	92.5	95.7
Üldine ISCED3	nld	rus	rus	rus	est	ita	rus	rus	ita	ita	rus	ita	rus	swe	dan*
	72.7	24.2	11.4	67.0	18.1	22.7	56.7	29.9	34.6	15.0	11.5	10.6	18.1	91.9	32.4*

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 15: Õpilaste osakaal, kes õpivad muid keeli kui inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keel (kus vähemalt 10 % õpilastest õpib muid keeli) alg- ja üldkeskkhariduses (ISCED 1–3), 2020 (andmed joonise C11 kohta)

Selgitavad märkused

Keeltele viitamisel kasutatakse tabelis ISO 639–3 koode.

Tabelis on esitatud riigid, kus vähemalt 10 % õpilastest (vähemalt ühel haridustasemel) õpib võõrkeeli peale inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keele. Teisi riike ei kuvata.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C11 kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

		%																			
		EU	BE fr	DE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED1	2020	84.1	13.3	X	0.0*	77.2	79.1	86.9	57.4	72.6	:	98.2	99.6	96.6	93.3	95.5	100.0	96.9	72.4	0.0	45.9
	2013	77.2	11.4	X	0.1	73.5	71.2	56.9	62.4	68.9	:	74.6	99.0	92.2	92.3	98.8	98.0	71.2	73.7	0.0	40.4
ISCED2	2020	98.3	49.7	X	65.7	91.2	98.2	100.0	100.0	95.7	:	99.2	99.2	99.4	98.0	100.0	100.0	97.5	97.8	54.3	74.6
	2013	96.7	42.5	X	49.3	86.8	96.5	100.0	97.8	97.1	:	99.0	99.4	98.4	97.6	100.0	99.7	95.8	97.1	53.2	68.5
Üldine ISCED3	2020	95.7	90.7	X	100.0	90.3	99.9	98.0	97.0	98.5	:	80.6	97.3	99.9	99.8	97.3	100.0	98.0	97.0	100.0	89.1
	2013	93.8	91.1	X	99.9	90.6	95.1	82.8	86.8	96.0	:	93.5	98.1	99.7	99.4	95.9	91.4	98.6	94.4	97.1	81.8

		%																			
		MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED1	2020	100.0	44.6	99.6	98.8	68.3	88.2	79.4	85.1	83.0	94.6	X	73.5	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
	2013	100.0	52.2	100.0	94.0	34.9	45.3	48.0	81.0	66.3	77.9	X	:	X	71.5	100.0	X	100.0	100.0	:	X
ISCED2	2020	100.0	97.4	99.8	98.8	97.3	100.0	99.8	97.0	99.5	100.0	X	100.0	X	99.4	100.0	X	100.0	94.7	:	X
	2013	100.0	96.6	99.9	96.3	93.4	99.2	100.0	94.9	99.4	100.0	X	:	X	99.8	100.0	X	99.9	100.0	:	X
Üldine ISCED3	2020	100.0	100.0	99.8	98.4	62.3	99.4	98.5	98.7	99.7	100.0	X	98.6	X	72.7*	100.0	X	(99.9)	38.7	:	X
	2013	100.0	100.0	99.9	94.0	59.2	99.6	98.0	98.8	99.9	100.0	X	:	X	70.8	100.0	X	(98.4)	:	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 16: Inglise keelt alg- ja üldkeskhariduses õppivate õpilaste protsent (ISCED 1–3), 2013 ja 2020 (joonise C12 andmed)

Selgitavad märkused

ELi koondnäitaja selgituse leiate käesoleva lisa joonisel C8 esitatud selgitavatest märkustest.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Sulgudes esitatud andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka keskkharidust.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C12 kohta.

		%																			
		EU	BE fr	DE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED1	2020	5.5	:	X	26.1*	0.8	0.1	:	2.6	1.4	:	19.2	19.1	:	0.6	0.8	2.3	1.4	0.2	83.2	0.3
	2013	3.6	:	X	28.6	1.2	0.1	:	3.7	1.6	:	14.8	5.4	:	0.6	0.9	2.0	0.8	0.2	83.8	0.3
ISCED2	2020	30.6	:	X	100.0	1.3	2.6	9.3	23.1	2.6	49.2	47.8	41.3	:	1.2	68.4	82.7	2.2	4.6	100.0	0.5
	2013	33.9	:	X	99.6	3.1	3.3	9.1	24.4	2.7	61.6	49.4	38.7	:	1.4	68.7	90.0	1.0	3.4	100.0	0.5
Üldine ISCED3	2020	21.8	:	X	100.0	9.5	11.5	7.8	20.9	5.6	50.8	4.6	24.8	:	4.5	14.8	29.4	5.9	2.7	100.0	8.0
	2013	23.6	:	X	99.9	12.2	17.5	15.0	24.2	6.4	58.9	4.6	28.7	:	3.6	17.7	37.2	5.8	3.2	100.0	5.8
		% (jätk)																			
		MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED1	2020	2.2	0.5	0.1	0.4	0.4	10.7	0.0	0.2	2.1	3.0	X	0.0	X	0.6	0.0	X	0.0	0.0	:	X
	2013	1.1	:	0.3	0.2	0.1	10.8	0.0	0.1	2.0	2.2	X	:	X	0.6	0.0	X	0.2	0.0	:	X
ISCED2	2020	28.1	55.3	3.8	1.3	71.2	80.3	1.4	1.0	4.6	14.4	X	2.3	X	1.8	100.0	X	38.7	10.7	:	X
	2013	35.1	57.8	5.1	3.7	63.3	85.0	3.2	2.6	5.9	15.6	X	:	X	1.8	97.2	X	50.4	14.0	:	X
Üldine ISCED3	2020	18.2	28.1	29.7	12.3	3.0	80.8	7.2	9.0	8.8	15.8	X	6.6	X	9.0*	91.9	X	(22.4)	7.4	:	X
	2013	23.1	32.7	35.5	8.1	2.6	84.9	11.2	14.8	12.0	18.3	X	:	X	11.3	100.0	X	(27.2)	:	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 17: Alg- ja üldkeskhariduses prantsuse keelt õppivate õpilaste protsent (ISCED 1–3), 2013 ja 2020 (joonise C13 andmed)

Selgitavad märkused

ELi koondnäitaja selgituse leiate käesoleva lisa joonisel C8 esitatud selgitavatest märkustest.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Sulgudes esitatud andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka keskkharidust.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C13 kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	NO
ISCED1	2020	3.4	0.9	X	0.0*	2.2	1.1	:	:	3.2	:	16.7	1.2	3.1	20.4	1.9	0.0	5.0	0.4	100.0	18.9
	2013	3.7	1.0	X	0.0	2.6	1.3	:	:	3.9	:	12.0	0.6	5.7	20.2	2.0	0.0	4.7	0.6	100.0	20.4
ISCED2	2020	21.4	1.4	X	0.0	5.0	47.6	76.5	:	9.9	19.3	46.6	4.8	15.2	44.1	9.4	1.7	13.2	13.8	100.0	29.1
	2013	22.6	1.6	X	0.1	7.2	32.4	73.6	:	14.5	20.9	44.9	3.1	14.4	42.7	8.6	1.3	11.3	11.4	100.0	31.7
Üldine ISCED3	2020	21.4	5.2	X	42.3	34.3	64.1	27.4	:	19.4	19.0	4.4	2.9	20.8	62.1	9.2	1.4	26.5	6.7	98.8	55.4
	2013	21.5	5.6	X	51.2	34.2	55.7	28.0	:	29.6	15.4	2.5	2.1	22.0	62.1	7.7	5.3	28.9	10.2	100.0	45.4
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED1	2020	1.4	0.6	:	5.0	0.1	2.6	2.1	1.7	3.9	3.3	X	5.8	X	0.0	0.0	X	0.0	0.0	:	X
	2013	0.6	:	:	6.7	0.1	1.5	1.7	1.8	3.7	2.2	X	:	X	0.0	0.0	X	1.7	0.0	:	X
ISCED2	2020	13.7	49.4	:	40.6	1.3	13.6	21.3	32.3	9.3	18.4	X	76.5	X	1.0	0.0	X	59.6	24.0	:	X
	2013	9.1	51.7	:	69.0	0.7	10.3	19.1	57.7	10.5	19.3	X	:	X	2.5	0.0	X	44.9	24.4	:	X
Üldine ISCED3	2020	9.2	42.2	:	53.9	1.4	16.3	66.2	57.6	14.6	19.6	X	78.1	X	20.9*	0.0	X	(30.0)	23.0	:	X
	2013	5.0	42.4	:	47.0	1.0	12.5	63.4	58.8	17.6	22.2	X	:	X	22.3	0.0	X	(22.5)	:	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 18: Alg- ja üldkeskhariduses saksa keelt õppivate õpilaste protsent (ISCED 1–3), 2013 ja 2020 (joonise C14 andmed)

Selgitavad märkused

ELi koondnäitaja selgituse leiate käesoleva lisa joonisel C8 esitatud selgitavatest märkustest.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Sulgudes esitatud andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka keskharidust.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C14 kohta.

	%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	NO
ISCED2	2020	17.7	:	X	0.0	2.1	3.0	:	6.2	0.1	21.3	0.1	:	54.6	0.1	25.0	0.5	0.5	0.2	0.0	0.2
	2013	12.6	:	X	0.0	1.5	1.7	:	3.7	0.3	14.4	0.1	:	37.0	0.1	21.3	0.9	0.0	0.0	0.0	0.1
Üldine ISCED3	2020	26.8	7.4	X	2.2	10.6	14.0	17.9	22.5	4.0	18.3	0.0	:	73.1	4.5	15.3	4.0	2.5	0.9	5.8	6.1
	2013	21.9	0.7	X	2.5	9.6	11.9	20.5	18.9	4.1	14.0	0.1	:	70.0	3.2	12.0	18.7	1.1	0.8	5.4	2.9
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED2	2020	14.0	1.9	1.2	3.6	18.8	0.6	2.5	0.9	3.7	45.9	X	0.0	X	2.4	0.0	X	0.0	31.2	:	X
	2013	7.5	1.9	1.2	1.4	24.1	0.4	2.4	0.7	1.7	43.5	X	:	X	2.9	0.0	X	0.0	31.0	:	X
Üldine ISCED3	2020	9.1	5.7	21.5	15.2	9.1	2.6	15.7	12.6	12.9	41.4	X	0.0	X	24.2*	0.0	X	(0.0)	24.1	:	X
	2013	5.3	4.8	15.7	3.3	8.4	2.5	12.3	10.0	13.4	39.9	X	:	X	21.7	0.0	X	(0.4)	:	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 19: Hispaania keelt õppivate õpilaste osakaal üldkeskhariduses (ISCED 2–3), 2013 ja 2020 (joonise C15 andmed)

Selgitavad märkused

ELi koondnäitaja selgituse leiate käesoleva lisa joonisel C8 esitatud selgitavatest märkustest.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Sulgudes esitatud andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka keskharidust.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C15 kohta.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Üldine	95.7	90.7	X	100.0	90.3	99.9	78.0	97.0	98.5	:	80.6	97.3	99.9	99.8	97.3	100.0	98.0	97.0	100.0	89.1
Kutseharidus	79.2	59.9	X	79.7	85.4	91.1	15.4	38.8	56.3	:	73.5	45.3	96.9	89.1	100.0	95.6	83.6	56.2	76.9	69.7

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Üldine	100.0	100.0	99.8	98.4	62.3	99.4	98.5	98.7	99.7	100.0	X	98.6	X	72.7*	100.0	X	(99.9)	38.7	:	X
Kutseharidus	100.0	68.9	99.2	93.7	73.6	99.6	96.1	90.6	95.0	99.9	X	89.8	X	20.9*	:	X	:	46.0	:	X

Allikas: Eurydice, mis põhineb Eurostati/UOE andmetel [educ_uae_lang01] (andmed on võetud 15. detsembril 2022).

Tabel 20: Üld- ja kutsekeskhariduse (ISCED 3) inglise keelt õppivate õpilaste protsent, 2020 (joonise C16 andmed)

Selgitavad märkused

2020. aasta ELi koondnäitaja ISCED 3 kutsetegevuse jaoks, millele on märgitud kui „määratlus on erinev, vt metaandmed“. Seetõttu tutvuge andmetega seotud meetodiliste märkustega: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx

Lisateavet ELi koondandmete kohta leiate käesoleva lisa joonise C8 andmetega seotud selgitavatest märkustest.

Tärnidega andmed pärinevad 2019. aastast (2020. aasta asemel).

Sulgudes esitatud andmed hõlmavad nii üldharidust kui ka keskharidust.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused C peatüki joonise C16 kohta.

D peatüki I jagu

%	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV	
A Kokku	25.4	28.2	34.0	26.5	16.4	36.8	27.8	29.5	12.0	24.6	26.3	48.0	33.0	
S.E.	0.36	1.25	1.21	0.95	0.68	1.22	1.51	0.95	0.68	1.04	0.94	1.71	1.91	
B < 35 aastat vana	35.3	33.1	47.7	35.0	29.2	59.2	48.7	45.8	17.7	26.5	36.0	57.3	38.9	
S.E.	0.79	1.76	1.85	3.35	1.97	3.41	3.11	2.88	1.50	1.71	3.21	4.70	3.26	
C ≥ 35-aastane	23.4	25.1	25.4	25.5	13.5	31.3	24.9	27.3	10.3	24.0	25.3	46.9	32.1	
S.E.	0.38	1.68	1.28	0.97	0.80	1.35	1.57	0.89	0.68	1.23	0.94	1.54	2.07	
AB-C	11.9	8.0	22.2	9.5	15.6	27.9	23.8	18.5	7.4	2.5	10.7	10.4	6.8	
S.E.	0.83	2.39	2.08	3.47	2.26	3.87	3.12	2.84	1.56	2.06	3.26	4.07	3.54	
	LT	HU	MT	NL	AT	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	NO	TR
A Kokku	23.0	18.5	38.3	30.3	30.8	20.6	37.0	11.9	25.9	28.9	40.6	27.1	29.3	32.7
S.E.	0.97	1.07	1.70	2.28	0.73	0.74	1.15	1.04	0.84	1.14	1.03	1.30	0.88	0.89
B < 35 aastat vana	29.9	26.9	52.3	36.7	52.9	37.9	42.3	16.9	26.6	49.2	52.3	47.1	56.2	35.6
S.E.	2.61	2.58	2.29	2.67	1.54	4.61	2.84	2.81	2.07	2.76	2.52	4.17	1.99	1.42
C ≥ 35-aastane	22.4	17.5	26.1	27.7	23.1	20.2	35.6	11.2	25.7	24.7	38.5	24.2	21.6	29.7
S.E.	0.99	1.07	1.53	2.63	0.86	0.73	1.23	0.98	0.95	1.18	1.11	1.36	0.75	1.19
AB-C	7.5	9.3	26.2	9.0	29.8	17.7	6.7	5.7	0.9	24.4	13.8	22.9	32.6	5.9
S.E.	2.69	2.51	2.80	3.12	1.83	4.60	3.09	2.62	2.33	2.79	2.73	4.47	2.06	1.92

Δ Erinevus konkreetsete vanuserühmade vahel

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Tabel 21: Keskhariduse alumise astme (ISCED 2) õpetajate osakaal, kes on lõpetanud ITE, mis hõlmas õpetamist mitmekeelses või mitmekultuurilises keskkonnas, kokku ja vanuserühmade kaupa, 2018 (joonise D3 andmed)

Selgitavad märkused

Andmed põhinevad õpetajate vastustel teisele küsimusele „Kui vana te olete?“ ja 6. küsimusele (võimalus f) TALIS 2018, „Kas teie ametlik [haridus või koolitus] sisaldas järgmisi elemente?“. Vastused teisele küsimusele jagunesid vanuserühma järgi. Kui võtta arvesse keskhariduse põhihariduse omandanud õpetajate koguarvu, mis hõlmas õpetamist

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

mitmekeelses või mitmekultuurilises keskkonnas, on statistiliselt olulised erinevused ELi väärtusest märgitud paksus kirjas.

Kahe vanuserühma (35-aastased ja ≥ 35 -aastased) erinevuste arvestamisel on väärtused, mis on nullist oluliselt erinevad ($p < 0,05$), märgitud paksus kirjas.

EL hõlmab vastajaid kõigist praegu ELis asuvatest riikidest, kes osalesid 2018. aastal TALISes.

%	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV	
CPD	20.1	8.1	17.6	31.4	14.2	14.4	24.9	32.5	6.3	18.7	28.1	37.7	28.4	
S.E.	0.32	0.86	1.28	1.47	0.95	1.46	1.60	0.84	0.74	1.25	1.27	2.15	1.79	
	LT	HU	MT	NL	AT	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	NO	TR
CPD	18.1	14.8	26.9	9.7	17.6	14.0	22.3	17.6	14.2	19.9	23.9	23.0	15.0	27.0
S.E.	0.83	1.08	2.08	0.79	0.80	0.80	1.05	1.68	0.72	1.24	0.94	1.18	0.93	0.88

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Tabel 22: Teise taseme alumise astme hariduse (ISCED 2) õpetajate osakaal, kes osalesid CPD tegevuses ja kes keskendusid õpetamisele mitmekeelses või mitmekultuurilises keskkonnas, 2018 (joonise D3 andmed)

Selgitavad märkused

Vt D peatüki joonise D3 selgitavad märkused.

D peatüki II jagu

	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY
Võõrkeeleõpetajad	71.2	73.2	58.7	40.6	72.8	66.0	69.8	80.5	77.6	55.6	79.3	75.7
S.E.	0.72	2.55	2.32	3.09	1.70	2.02	2.12	1.60	2.38	3.01	1.77	3.71
Teiste õppeainete õpetajad	36.0	33.5	38.4	28.9	40.7	50.1	55.5	38.4	33.1	29.4	27.9	63.5
S.E.	0.48	1.27	1.36	1.29	1.24	1.84	1.46	1.10	1.30	1.43	1.03	1.97
	LV	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
Võõrkeeleõpetajad	76.2	62.1	54.0	85.5	55.6	39.3	69.2	55.3	66.3	63.9	85.8	20.7
S.E.	3.36	2.20	3.75	2.80	2.11	2.21	3.05	1.79	1.94	2.43	1.97	2.22
Teiste õppeainete õpetajad	55.7	31.4	29.3	56.5	33.9	32.0	47.3	28.7	48.7	39.0	80.1	8.9
S.E.	1.76	1.33	1.37	1.81	1.07	1.82	1.65	1.18	1.73	1.66	1.86	0.71

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Tabel 23: Teise taseme alumise astme haridusega õpetajate (ISCED 2) osakaal, kes on töötanud välismaal kutsealasel eesmärgil, 2018 (joonise D6 andmed)

Selgitavad märkused

Andmed, mis põhinevad õpetajate vastustel TALIS 2018 küsimustele 15 ja 56: „Kas te õpetate jooksval õppeaastal järgmisi ainekategooriaid?“ ja „Kas olete kunagi töötanud välismaal õpetajakarjääri või õpetajahariduse/koolituse ajal?“

Võõrkeeleõpetajad on need, kes valisid küsimuse 15 puhul variandi e. Teiste õppeainete õpetajad on need, kes ei valinud 15. küsimuse puhul valikuvõimalust e ja märkisid muu(de) variandi(d) a-i. Liikuvad õpetajad on need, kes vastasid jaatavalt vähemalt ühele liikuvusolukorrale (valikud a-e).

EL hõlmab vastajaid kõigist praegu ELis asuvatest riikidest, kes vastasid 2018. aastal TALISe liikuvusega seotud küsimustele.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	Average 17	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT
2018	72.2	58.7	72.8	66.0	69.8	80.5	77.6	55.6	79.3
S.E.	0.74	2.32	1.70	2.02	2.12	1.60	2.38	3.01	1.77
2013	57.6	43.0	53.3	45.1	54.2	73.7	63.3	36.8	61.7
S.E.	0.82	2.77	1.96	2.27	2.08	2.02	2.07	2.03	2.33
Δ2018–2013	14.6	15.8	19.5	20.9	15.5	6.8	14.2	18.8	17.6
S.E.	1.11	3.61	2.59	3.04	2.97	2.58	3.16	3.64	2.92
	CY	LV	NL	PT	RO	SK	FI	SE	IS
2018	75.7	76.2	85.5	55.6	39.3	55.3	66.3	63.9	85.8
S.E.	3.71	3.36	2.80	2.11	2.21	1.79	1.94	2.43	1.97
2013	58.6	62.0	59.5	35.1	30.0	39.6	56.2	57.1	71.6
S.E.	3.79	3.04	3.24	2.23	2.26	1.76	2.20	1.86	2.65
Δ2018–2013	17.1	14.2	26.0	20.5	9.3	15.7	10.0	6.7	14.2
S.E.	5.30	4.53	4.28	3.07	3.16	2.52	2.94	3.06	3.30

Δ Konkreetsete võrdlusaastate erinevus

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 ja 2013 põhjal.

Tabel 24: Erinevused 2018.–2013. aastal kutselistel eesmärkidel välismaal viibinud kaasaegsete võõrkeelte õpetajate osakaalus keskhariduse alumise astme hariduses (ISCED 2) (joonise D6 andmed)

Selgitavad märkused

„Keskmine 17“ viitab 17 riigile (või haridussüsteemidele), kes vastasid rahvusvahelise liikuvuse küsimustele TALISes 2013 ja 2018.

Vt ka selgitavad märkused peatüki D6 kohta.

	Average 17	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT
2018	36.3	38.4	40.7	50.1	55.5	38.4	33.1	29.4	27.9
S.E.	0.51	1.36	1.24	1.84	1.46	1.10	1.30	1.43	1.03
2013	20.0	21.1	21.2	30.4	35.5	24.1	15.3	10.4	13.2
S.E.	0.37	0.94	1.20	1.54	1.26	1.06	0.78	0.72	0.89
Δ2018–2013	16.3	17.4	19.4	19.6	20.0	14.2	17.8	18.9	14.7
S.E.	0.63	1.66	1.73	2.40	1.93	1.53	1.52	1.60	1.36
	CY	LV	NL	PT	RO	SK	FI	SE	IS
2018	63.5	55.7	56.5	33.9	32.0	28.7	48.7	39.0	80.1
S.E.	1.97	1.76	1.81	1.07	1.82	1.18	1.73	1.66	1.86
2013	36.5	37.5	32.7	15.6	17.2	17.4	37.3	31.8	70.9
S.E.	1.35	2.43	1.78	0.96	1.21	1.25	1.36	1.40	1.49
Δ2018–2013	27.0	18.2	23.8	18.3	14.8	11.3	11.4	7.2	9.2
S.E.	2.39	3.00	2.53	1.44	2.19	1.72	2.20	2.17	2.38

Δ Konkreetsete võrdlusaastate erinevus

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 ja 2013 põhjal.

Tabel 25: 2018.–2013. aasta erinevused muude teise taseme alumise astme õppeainete (ISCED 2) õpetajate osakaalus, kes on töötanud välismaal kutsealasel eesmärgil (joonise D6 andmed)

Selgitavad märkused

Vt käesoleva lisa eelmise tabeli selgitavad märkused ja D peatüki joonise D6 selgitavad märkused.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY
Eli programm	27.4	20.1	13.7	35.2	37.6	26.9	51.8	33.3	16.6	25.0	16.7	34.2
S.E.	0.66	3.20	2.14	4.24	2.18	2.93	3.25	2.09	2.22	3.28	2.07	4.84
Riiklik või piirkondlik programm	15.7	:	10.5	18.9	23.4	10.5	33.6	21.6	14.5	20.1	6.6	34.1
S.E.	0.64	:	2.00	3.42	1.59	1.60	2.19	1.55	2.11	2.41	1.27	5.76
	LV	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
Eli programm	55.8	28.5	36.0	27.9	37.7	59.3	50.5	33.2	37.6	24.2	40.9	58.5
S.E.	5.63	2.73	4.66	3.69	2.45	3.40	4.40	2.36	2.55	2.43	3.19	6.27
Riiklik või piirkondlik programm	29.1	24.6	:	13.2	17.5	24.8	17.9	15.3	17.0	8.2	15.1	:
S.E.	3.46	2.48	:	2.10	2.37	3.01	3.06	2.04	1.96	1.69	2.38	:

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Tabel 26: Nende liikuvate võõrkeelte õpetajate osakaal, kes on liikuvusprogrammi toel läinud välismaale kutsealasel eesmärgil (ISCED 2), 2018 (joonise D8 andmed)

Selgitavad märkused

Vt peatüki D8 selgitavad märkused.

Riigipõhised märkused

Vt riigipõhised märkused D peatüki joonise D8 kohta.

	Keskmine 17	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT
Eli 2018. aasta programm	27.2	13.7	37.6	26.9	51.8	33.3	16.6	25.0	16.7
S.E.	0.71	2.14	2.18	2.93	3.25	2.09	2.22	3.28	2.07
Eli 2013. aasta programm	25.1	17.1	37.5	24.3	41.1	35.2	9.3	12.7	15.2
S.E.	0.89	2.85	2.31	2.33	2.44	2.51	1.81	2.52	1.88
Δ2018–2013	2.1	-3.4	0.1	2.7	10.8	-1.8	7.2	12.3	1.5
S.E.	1.13	-3.56	3.18	3.74	4.06	3.27	2.86	4.14	2.80
2018. aasta riiklik või piirkondlik programm	15.4	10.5	23.4	10.5	33.6	21.6	14.5	20.1	6.6
S.E.	0.67	2.00	1.59	1.60	2.19	1.55	2.11	2.41	1.27
2013. aasta riiklik või piirkondlik programm	11.1	:	13.2	:	26.1	19.9	:	22.2	:
S.E.	0.53	:	1.43	:	2.59	1.76	:	2.75	:
Δ2018–2013	4.3	:	10.2	:	7.5	1.7	:	-2.1	:
S.E.	0.86	:	2.13	:	3.39	2.34	:	3.66	:
	CY	LV	NL	PT	RO	SK	FI	SE	IS
Eli 2018. aasta programm	34.2	55.8	27.9	37.7	59.3	33.2	37.6	24.2	40.9
S.E.	4.84	5.63	3.69	2.45	3.40	2.36	2.55	2.43	3.19
Eli 2013. aasta programm	40.7	61.2	27.3	45.6	49.7	25.8	38.8	21.0	29.0
S.E.	4.64	3.10	3.92	4.56	3.97	2.24	2.78	1.93	2.24
Δ2018–2013	-6.5	-5.3	0.6	-7.9	9.6	7.4	-1.2	3.3	11.9
S.E.	6.71	6.42	5.38	5.17	5.23	3.25	3.78	3.10	3.90
2018. aasta riiklik või piirkondlik programm	34.1	29.1	13.2	17.5	24.8	15.3	17.0	8.2	15.1
S.E.	5.76	3.46	2.10	2.37	3.01	2.04	1.96	1.69	2.38
2013. aasta riiklik või piirkondlik programm	:	22.6	:	:	:	12.7	13.5	:	20.1
S.E.	:	3.64	:	:	:	1.81	2.03	:	2.59
Δ2018–2013	:	6.6	:	:	:	2.6	3.5	:	-5.0
S.E.	:	5.02	:	:	:	2.72	2.82	:	3.52

Δ Konkreetsete võrdlusaastate erinevus

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 ja 2013 põhjal.

Tabel 27: Erinevused 2018.–2013. aastal liikuvusprogrammi toel välismaale tööle asunud võõrkeeleõpetajate (ISCED 2) liikuvate võõrkeelte õpetajate (ISCED 2) osakaalus (joonise D8 andmed)

Selgitavad märkused

Andmed, mis põhinevad õpetajate vastustel TALIS 2018 küsimustele 15 ja 56 ning TALIS 2013 küsimustele 15 ja 48: „Kas te õpetate jooksval õppeaastal järgmisi ainekategoriasid?“ ja „Kas olete oma õpetajakarjääri või õpetajahariduse/koolituse ajal olnud välismaal kutsealasel eesmärgil?“, variant b) 2018. aastal ja c) 2013. aastal ELi programmi õpetajana ning d) 2018. aastal ja e) 2013. aastal „õpetajana piirkondlikus või riiklikus programmis“. Õpetajad võivad kasutada mõlemat tüüpi programme.

Võõrkeeleõpetajad on need, kes valisid küsimuse 15 puhul variandi e. Liikuvad õpetajad on need, kes vastasid jaatavalt vähemalt ühele võimalusele (a)-e (küsimus 56) 2018. aastal ja (b)-f 2013. aastal.

„Keskmine 17“ viitab 17 riigile (või haridussüsteemidele), kes vastasid rahvusvahelise liikuvuse küsimustele TALISes 2013 ja 2018.

Kui võtta arvesse erinevusi aastatel 2018–2013, on väärtused, mis on nullist oluliselt erinevad ($p < 0,05$), märgitud paksus kirjas.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE nl), Taani, Prantsusmaa, Itaalia, Küpros, Madalmaad, Portugal, Rumeenia ja Rootsi: valim oli 2013. aastal ebapiisav (vähem kui viis erinevat kooli või 30 õpetajat) kategoorias „riiklikud või piirkondlikud programmid“.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	EU		CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV
A	76.4		77.4	49.6	58.1	89.1	75.3	70.6	91.6	57.3	62.7
S.E.	0.75		1.78	2.72	2.63	1.36	2.69	2.92	1.35	5.68	3.89
B	68.4		56.0	54.8	70.3	80.0	58.8	38.7	83.1	77.1	44.4
S.E.	0.94		2.27	3.12	2.62	2.12	2.92	4.65	1.76	4.83	5.16
C	57.4		73.9	55.2	60.6	60.9	84.9	38.8	41.3	57.8	53.0
S.E.	1.01		1.80	2.89	2.92	2.07	2.17	3.94	2.16	6.47	4.41
D	40.8		45.3	40.3	61.2	46.5	34.3	37.6	25.2	33.5	61.4
S.E.	0.92		2.18	3.16	3.28	1.80	2.87	3.93	1.91	5.90	3.88
E	33.5		25.5	38.0	27.0	41.9	42.8	12.8	23.7	35.8	33.7
S.E.	0.94		1.62	2.14	2.51	2.08	3.05	2.20	2.03	5.31	3.68
F	21.9		33.7	15.4	19.1	30.3	12.0	11.4	15.7	44.4	:
S.E.	0.75		1.88	1.62	2.19	2.40	2.11	3.61	1.95	6.12	:
	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
A	82.2	68.7	59.0	51.4	36.9	68.7	70.9	62.3	59.5	33.1	:
S.E.	2.05	3.32	4.95	2.39	3.42	3.59	2.45	2.20	2.80	3.15	:
B	70.8	62.5	63.1	47.7	56.6	41.9	62.5	54.5	66.0	38.6	36.4
S.E.	2.29	5.38	4.27	3.26	4.02	3.06	2.61	2.06	2.53	3.41	5.42
C	35.7	46.9	46.6	74.2	49.8	53.8	35.7	55.0	35.3	:	38.4
S.E.	3.22	5.60	5.08	2.40	3.78	3.50	2.58	2.30	2.74	:	4.76
D	55.2	37.3	44.7	51.6	65.7	59.1	43.2	53.6	41.2	43.5	50.0
S.E.	3.00	4.73	4.07	2.18	3.90	3.20	2.53	2.18	2.73	3.01	5.77
E	27.0	25.6	26.2	10.3	68.3	30.7	23.4	22.4	33.2	31.6	32.7
S.E.	2.54	5.28	3.25	1.70	3.21	3.33	2.40	2.47	2.81	3.18	4.92
F	36.4	35.3	18.3	20.0	15.0	32.1	24.1	39.6	28.8	27.9	79.2
S.E.	2.50	5.30	3.00	2.41	2.04	3.83	2.43	2.43	2.57	2.76	5.05

A Keeleõpe B Õppimine osana oma õpetajaharidusest C Saatvad külalisüliõpilased D Kontaktide loomine välismaal asuvate koolidega E Õpetamine F Õppimine teistest ainevaldkondadest

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Tabel 28: Liikuvate võõrkeelte õpetajate osakaal teise taseme alumise astme hariduses (ISCED 2) välismaale minemise ametialaste põhjuste järgi, 2018 (joonise D9 andmed)

Selgitavad märkused

Vt peatüki D9 selgitavad märkused.

Riigipõhised märkused

Belgia (BE fr, BE nl) ja Bulgaaria: nendes riikides seda küsimust ei käsitletud.

Läti, Island ja Türgi: ühte kategooriat tabelis ei kuvata ebapiisava valimi tõttu (vähem kui 5 eri kooli või 30 õpetajat).

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

	EU		CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV
A	39.3		35.5	10.2	32.5	65.1	30.5	32.3	62.4	23.1	28.7
	S.E.	0.75	1.71	1.62	1.49	1.72	1.74	2.04	1.66	1.41	1.84
B	39.3		32.0	48.3	63.9	48.5	21.6	28.8	50.5	64.0	20.4
	S.E.	0.71	1.54	2.54	1.55	1.76	1.56	2.27	1.97	2.23	2.31
C	49.9		64.4	54.5	51.5	47.9	78.9	42.8	31.5	50.1	48.3
	S.E.	0.76	1.80	2.64	1.64	1.72	1.85	2.78	1.96	2.24	2.42
D	34.9		44.5	36.2	60.7	30.8	24.0	45.0	18.4	35.6	55.1
	S.E.	0.71	2.03	2.81	1.86	1.47	1.88	2.49	1.42	1.97	1.99
E	23.3		25.0	32.0	24.0	24.3	18.7	12.1	16.6	25.9	27.3
	S.E.	0.59	1.69	2.73	1.39	1.69	1.75	1.28	1.28	2.41	1.48
F	22.3		37.0	15.2	20.6	28.5	4.9	15.5	26.9	40.2	15.2
	S.E.	0.61	1.89	2.02	1.48	1.50	0.88	1.51	1.62	2.25	1.37
	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
A	42.4	13.3	9.3	20.9	30.2	29.3	25.6	18.7	13.7	10.1	29.3
	S.E.	2.31	1.81	1.42	1.57	1.86	1.66	2.07	1.77	1.96	3.55
B	44.0	40.9	38.3	29.7	46.1	27.9	42.0	29.8	36.1	36.8	32.2
	S.E.	1.76	2.76	1.86	1.60	2.09	1.93	2.58	2.00	2.17	3.96
C	24.8	41.6	35.1	66.4	45.8	55.3	29.1	50.9	39.0	7.2	37.5
	S.E.	1.56	2.71	2.48	1.73	2.88	2.29	2.17	1.83	2.36	3.82
D	53.2	43.5	38.1	42.8	63.1	56.0	44.8	51.0	41.4	34.5	44.8
	S.E.	1.87	2.97	2.33	2.00	2.41	2.36	2.31	1.89	2.19	4.13
E	17.5	36.1	22.5	10.2	52.7	19.9	21.1	24.2	41.6	38.2	35.2
	S.E.	1.55	2.55	1.54	1.12	2.63	1.33	2.05	1.79	2.48	4.04
F	36.2	26.7	19.9	23.3	19.9	21.9	23.9	38.8	29.6	31.9	64.5
	S.E.	2.31	2.05	3.31	1.60	2.67	1.45	2.14	1.85	2.60	4.06

A Keeleõpe B Õppimine osana oma õpetajaharidusest C Saatvad külalisüliõpilased D Kontaktide loomine välismaal asuvate koolidega E Õpetamine F Õppimine teistest ainevaldkondadest

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Tabel 29: Muude teise taseme alumise astme õppeainete (ISCED 2) liikuvate õpetajate osakaal välismaale minemise ametialaste põhjuste järgi, 2018 (joonise D9 andmed)

Selgitavad märkused

Vt peatüki D9 selgitavad märkused.

Riigipõhine märkus

Belgia (BE fr, BE nl) ja Bulgaaria: nendes riikides seda küsimust ei käsitletud.

	EU	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV
Vähem kui 3 kuud	48.8	76.0	64.5	71.3	70.4	32.5	34.5	71.5	40.9	53.6	78.3
	S.E.	0.90	0.00	3.86	1.65	2.33	2.60	2.89	2.60	4.10	2.27
Vähemalt 3 kuud	51.2	24.0	35.5	28.7	29.6	67.5	65.5	28.5	59.1	46.4	21.7
	S.E.	0.90	0.00	3.86	1.65	2.33	2.60	2.89	2.60	4.10	2.27
	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
Vähem kui 3 kuud	65.0	76.6	61.7	76.4	79.9	76.6	57.7	59.6	60.6	88.1	69.1
	S.E.	2.47	3.66	3.33	2.72	3.13	2.69	2.53	2.37	2.64	6.52
Vähemalt 3 kuud	35.0	:	38.3	23.6	20.1	23.4	42.3	40.4	39.4	11.9	:
	S.E.	2.47	:	3.33	2.72	3.13	2.69	2.53	2.37	2.64	:

Allikas: Eurydice, TALIS 2018 põhjal.

Selgitavad märkused

Vt peatüki D10 selgitavad märkused.

Riigipõhised märkused

Vt riikide märkused peatüki D10 kohta.

2.LISA: CLIL ALG- JA ÜLDKESKHARIDUSES

Juhendamine eri keelte ja asjaomaste ISOED tasemete kaudu			
	Keele staatus	Keeled	ISOED tase
Qe fr	1 riigikeel +1 võõrkeel	Prantsuse + inglise keel	1-3
	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Prantsuse + hollandi/saksa	1-3
Qe de	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Saksa + prantsuse keel	1-3
Qe nl	1 riigikeel +1 võõrkeel	Hollandi + inglise keel	2,3
	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Hollandi + prantsuse/saksa keel	2,3
	1 riigi keel + 1 muu riigikeel +1 võõrkeel	Hollandi + prantsuse/saksa + inglise keel	2,3
	1 riigi keel + 1 muud riigikeeled +1 muu riigikeel +1 võõrkeel	Hollandi + prantsuse + saksa + inglise keel	2,3
EG	1 riigikeel +1 võõrkeel	Bulgaaria + inglise/prantsuse/saksa/itaalia/vene/hispaania	3
CZ	1 riigikeel +1 võõrkeel	Tšehhi + inglise/saksa keel	1-3
		Tšehhi + prantsuse/itaalia/hispaania	2,3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Tšehhi + poola keel	1-3
DK	1 riigikeel +1 võõrkeel	Taani + inglise keel	1-3
DE	1 riigikeel +1 võõrkeel	Saksa + Hina/Tšehhi/Hollandi/inglise/prantsuse/Kreeka, itaalia, poola/portugali/Rumeenia/hispaania/Türgi	1-3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Saksa + taani/Sorbia	1-3
EE	1 riigikeel +1 võõrkeel	Eesti + saksa keel	2,3
		Eesti + inglise keel	3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ilma ametliku keele staatusega	Eesti + vene keel	1-3
	1 piirkondlik/vähemuskeel ilma ametliku keele staatusega +1 võõrkeel	Vene + inglise keel	1
IE	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Inglise + iiri keel	1-3
EL	--	--	--
ES	1 riigikeel +1 võõrkeel	Hispaania + inglise/prantsuse/saksa/itaalia/portugali keel	1-3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Hispaania + baski/katalan/Galician/Occitan/Valencian	1-3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega +1 võõrkeel	Hispaania + baski + inglise/prantsuse/saksa keel Hispaania + katalaani + inglise/prantsuse keel Hispaania + galiitsia + inglise/prantsuse/saksa/portugali keel Hispaania + äraanese (oksitani) + inglise/prantsuse keel	1-3
	1 riigikeel +1 võõrkeel +1 muu võõrkeel	Hispaania + Valencia keel + inglise/prantsuse keel	1-3
	1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega +1 võõrkeel	Baski keel + inglise/prantsuse keel Katalaani keel + inglise/prantsuse keel	1-3
	FR	1 riigikeel +1 võõrkeel	Prantsuse + araabia/Hina/taani/taani/hollandi/eesti/saksa/itaalia/Jaapani/Korea, poola/portugali/vene/hispaania/rootsi Prantsuse + vietnami keel
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ilma ametliku keele staatusega	Prantsuse + alsaatlased/Baski/Breton/Katalaani/Korsika/Kreeka/Gallo/Melanesian/Mosellan/Occitan/Palinesia keeled	1-3
HR	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Horvaatia + ungari/serbia keel	1-2
		Horvaatia + tšehhi keel	3

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Juhendamine eri keelte ja asjaomaste ISCEDtasemetega kaudu			
	Keele staatus	Keeled	ISCED tase
SE/ON	1 riigikeel +1 võõrkeel	Itaalia + inglise/prantsuse/saksa/hispaania	3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Itaalia + Prantsuse/Friuli/Saksa/Ladina/Sloveenia	1-3
CY	1 riigikeel +1 võõrkeel	Kreeka + inglise keel	1
LV	1 riigikeel +1 võõrkeel	Läti keel + inglise/saksa	2,3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ilma ametliku keele staatusega	Läti + poola/vene/Ukraina	1-3
		Läti + valgevene	1-2
		Läti + leedu	2,3
Läti + eesti keel	1		
LT	1 riigikeel +1 võõrkeel	Leedu + inglise/prantsuse/saksa	1-3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ilma ametliku keele staatusega	Leedu + valgevene/poola/vene keel	1-3
LU	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Luksemburgi keel + saksa/prantsuse keel	1-3
HU	1 riigikeel +1 võõrkeel	Ungari keel + inglise/saksa keel	1-3
		Ungari + hiina keel	1-2
		Ungari + prantsuse/itaalia/vene, slovaki/hispaania	2,3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Ungari + bojaš/bulgaaria/Hrvaatia/saksa, kreeka, poola, Rumeenia, Rumeenia, serbia, slovaki/sloveenia	1-3
MT	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Malta + inglise keel	1-3
NL	1 riigikeel +1 võõrkeel	Hollandi + inglise keel	1-3
		Hollandi + saksa keel	2,3
AT	1 riigikeel +1 võõrkeel	Saksa + araabia/Eetsia/Hrvaatia, serbia/inglise keel	1-3
		Saksa + hispaania keel	1-2
		Saksa + prantsuse keel	1
		Saksa + hiina /poola keel	2
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Saksa + horvaadi (Burgenland horvaadi)/Ungari/sloveenia	1-3
		Saksa + Tšehhi/Slovakkia	1-2
PL	1 riigikeel +1 võõrkeel	Poola + inglise/prantsuse/saksa/itaalia/hispaania	2,3
		Poola + vene keel	2
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Poola + Kashubian/Saksa	1-2
		Poola + ukraina	1-3
		Poola + vene keel	2
		Poola + valgevene	3
PT	1 riigikeel +1 võõrkeel	Portugali keel + prantsuse keel	2,3
		Portugali keel + inglise keel	1-2
RO	1 riigikeel +1 võõrkeel	Rumeenia + inglise/prantsuse/saksa/itaalia/portugali/Hispaania keel	3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Rumeenia + bulgaaria/Hrvaatia/Tšehhi/Saksa, kreeka/Ungari/itaalia, poola/rooma/vene, serbia, slovaki/Türgi/Ukraina	2,3
SI	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Sloveenia + ungari keel	1-3
SK	1 riigikeel +1 võõrkeel	Slovakkia + inglise/prantsuse/saksa/itaalia/vene/hispaania	1-3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Slovakkia + saksa/rooma/Rusyn	1-2
		Slovaki + ukraina keel	1-3

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Juhendamine eri keelte ja asjaomaste ISOED-tasemete kaudu			
	Keele staatus	Keeled	ISOED tase
FI	1 riigikeel +1 võõrkeel	Soome + inglise/prantsuse/saksa/vene keel	1-3
		Soome + hiina/eesti/hispaania	1-2
	1 riigikeel +1 mitteterritoriaalne keel ametliku keele staatusega	Soome + sari	1-2
	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Soome + rootsi keel	1-2
SE	1 riigikeel +1 võõrkeel	Rootsi + inglise keel	1-2
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega	Rootsi + soome keel	1-2
	1 riigikeel +1 mitteterritoriaalne keel ametliku keele staatusega	Rootsi + saami	1
AL	1 riigikeel +1 võõrkeel	Albaania + itaalia keel	3
	1 riigikeel +1 piirkondlik/vähemuskeel ilma ametliku keele staatusega	Albaania + kreeka /makedoonia keel	3
BA	--	--	--
A	1 riigikeel +1 võõrkeel	Saksa + inglise keel	3
		Prantsuse + inglise keel	3
	1 riigikeel +1 muu riigikeel	Prantsuse + saksa keel Saksa + prantsuse keel Itaalia + saksa keel Romansh + saksa keel	1-3
		Prantsuse + itaalia keel Saksa + itaalia keel Saksa + Romansh	3
ON	--	--	--
LI	1 riigikeel +1 võõrkeel	Saksa + inglise keel	1-3
MNA	1 riigikeel +1 võõrkeel	Montenegro + inglise keel	1 ja 3
	1 piirkondlik/vähemuskeel ametliku keele staatusega +1 võõrkeel	Albaania + inglise keel	1
MK	1 riigikeel +1 võõrkeel	Makedoonia + inglise/prantsuse keel	3
B	1 riigikeel +1 võõrkeel	Norra + inglise keel	2,3
		Norra + prantsuse/saksa keel	3
RS	1 riigikeel +1 võõrkeel	Serbia + inglise/saksa/prantsuse/itaalia/vene/hispaania	1-3
TR	--	--	--

Selgitavad märkused

Vt joonise B12 selgitavad märkused.

Ühes riigis võib üks keel olla osa erinevatest CLIL-programmidest (vt Itaalia, Ungari, Austria, Poola, Rumeenia ja Slovakkia).

Riigipõhised märkused

Itaalia: alates 2010. aastast on kõik viimase keskhariduse aasta üliõpilased pidanud õppima võõrkeele kaudu ühe mittekeelse aine. Keelerajal osalejad peavad ühe võõrkeele õppima võõrkeele kaudu alates 16. eluaastast ja teise mittekeelse aine teise võõrkeele kaudu alates 17. eluaastast.

Luxembourg: kogu õpe toimub muus keeles kui luksemburgi keel, enamasti prantsuse või saksa keeles.

Ungari ja Poola: keelekasutust käsitlevad eeskirjad puuduvad. Andmed viitavad 2021.–2022. õppeaasta tegelikele CLIL-i sätetele.

Slovakkia: keeleõpet käsitlevad eeskirjad hõlmavad ainult algharidust. Algharidust ületavate haridustasemete andmed kajastavad 2021.–2022. õppeaastal tegelikku CLIL-i pakkumist.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Rootsi: keeleõpet käsitlevad eeskirjad hõlmavad ainult alg- ja põhiharidust. Andmed viitavad ainult nendele kahele tasandile. CLIL keskkoolides võib eksisteerida, kuid on reguleerimata.

Montenegro: andmed viitavad CLILi katseprojektile.

TUNNUSTUS

EUROOPA HARIDUSE JA KULTUURI RAKENDUSAMET

Platvormid, uuringud ja analüüs

Asukohtdu Bourget 1 (J-70 – üksus A6) B-1049
Brüssel

([HTTPS://eurydice.eacea.ec.europa.eu/](https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/))

Toimetaja haldamine

Peter Birch

Autorid

Nathalie Baidak (koordineerimine), Isabelle De Coster ja Daniela Kocanova

Teiste ELi institutsioonide sisendandmete esitajad

Eurostati üksus F.5: Haridus, tervishoid ja sotsiaalkaitse: Malgorzata Stadnik ja Marco Picciolo (tugi Eurostati
võrkeleõppe andmebaasis)

Välisekspert

Christian Monseur, Liège'i Ülikool (PISA ja TALISE andmete väljavõtted ja arvutused)

Graafika ja paigutus

Patrice Brel

Tootmise koordinaator

Gisèle De Lel

EURYDICE RIIKLIKUD ÜKSUSED

ALBAANIA

Eurydice üksus
Haridus- ja spordiministeerium
Rruga e Durrësit, nr 23
1001 Tiranë
Üksuse panus: Egest Gjokuta

AUSTRIA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung
ABT. Bildungsstatistik und – järelevalve
Minoritenplatz 5
1010 Wien
Üksuse panus: Alexandra KristinaR-Wojnesitz (välisekspert)

BELGIA

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Haldus Générale de l'Enseignement
Avenue du Port, 16 – Bureau 4P03
1080 Bruxelles
Üksuse panus: ühine vastutus

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Üksuse panus: ühine vastutus

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Üksuse panus: ühine vastutus

BOSNIA JA HERTSEGOVIINA

Tsiviilasjade Ministeerium

Haridussektor
Trg BiH 3
71000 Sarajevo
Üksuse panus: ühine vastutus

BULGAARIA

Eurydice üksus
Inimressursside arenduskeskus
Haridusuuringute ja planeerimise üksus
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia
Üksuse panus: Marchela Mitova ja Nikoleta Hristova

HORVAATIA

Liikuvusamet ja ELi programmid
Frankopanska 26
10000 Zagreb
Üksuse panus: Maja Balen Baketa ja Ana Dragičević

KÜPROS

Eurydice üksus
Haridus-, kultuuri-, spordi- ja noorsooministeerium
Kimonos ja Thoukydidou
1434 Nikosia
Üksuse panus: Christiana Haperi;
eksperdid: Dr Angeliki Constantinou-Charalambous (inglise keele inspektor, keskhariduse osakond), dr Sophia Ioannou Georgiou (haridus-, spordi- ja noorsooministeeriumi põhihariduse osakonna peahariduse ametnik)

TŠEHHI

Eurydice üksus
Tšehhi Riiklik Rahvusvahelise Hariduse ja Teaduse Amet
Zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Üksuse panus: Jana Halamová, Radka Topinková;
eksperdid: Eva Tučková, Marie Černíková

TAANI

Eurydice üksus
Kõrgharidus- ja teadusministeerium
Taani Kõrghariduse ja Teaduse Amet

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Haraldsgade 53

2100 Kopenhaagen Ø

Üksuse panus: Kõrgharidus- ja teadusministeerium ning laste- ja haridusministeerium

EESTI

Eurydice üksus

Haridus- ja Teadusministeerium

Munga 18

50088 Tartu

Üksuse panus: Inga Kukk, Pille Põiklik, Haridus- ja Teadusministeerium

SOOME

Eurydice üksus

Soome riiklik haridusamet

Postkasti 380

00531 Helsingi

Üksuse panus: Soome rahvusliku üksuse esindajad: Tiina Komppa (kõrgem spetsialist); Janne Loisa (vanemspetsialist); Petra Packalén (vanemõunik, haridus)

EDUFI teema spetsialistid: Minna Bálint (vanemõunik, haridus); Kati Costiander (vanemõunik, haridus); Nina Eskola (projektjuht); Anu Halvari (vanemõunik, haridus); Annamari Kajasto (vanemõunik, haridus); Katri Kuukka (vanemõunik, haridus); Olli Määttä (vanemõunik, haridus); Yvonne Nummela (vanemõunik, haridus); Susanna Rajala (vanemõunik, haridus)

PRANTSUSMAA

Unité française d'Eurydice

Hindamise, prognoosimise ja tulemuslikkuse järelevalve direktoraat (DEPP)

Haridus- ja noorsooministeerium

61–65, rue Dutot

75732 Paris Cedex 15

Üksuse panus: Françoise Parillaud (ekspert), Anne Gaudry-Lachet (Eurydice France)

SAKSAMAA

Eurydice-Informationsstelle des Bundes

Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V. (DLR)

Heinrich-Konen Str. 1

53227 Bonn

Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der Kultusministerkonferenz

Taubenstraße 10

10117 Berlin

Üksuse panus: Thomas Eckhardt

KREEKA

Kreeka Eurydice üksus

Euroopa ja rahvusvaheliste suhete direktoraat

Rahvusvaheliste ja Euroopa asjade peadirektoraat,

Kreeka diasporaa ja kultuuridevaheline haridus

Haridus- ja usuasjade ministeerium

37 Andrea Papandreou tänav (kontor 2172)

15180 Amarousion (Attiki)

Üksuse panus: Georgia Fermeli (teadusõunik A) ja Thalia Chatzigiannoglou (väliskeelte nõunik B'), hariduspoliitika instituut

UNGARI

Ungari Eurydice üksus

Haridusasutus

19–21 Maros Str.

1122 Budapest

Üksuse panus: Róza Szabó (ekspert, haridusasutus); Sára Hatony (NU)

MA JÄÄNRAHULE

Eurydice üksus

Hariduse direktoraat

Víkurhvarf 3

203 Kópavogur

Üksuse panus: Hulda Skogland

IIRIMAA

Eurydice üksus

Haridus- ja oskuste osakond

Rahvusvaheline osakond

Marlborough tänav

Dublin 1 – DO1 RC96

Üksuse panus: Maria Lorigan ja Pádraig MacFhlannchadha

ITAALIA

Unità italiana di Eurydice

Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione e Ricerca Educativa (INDIRE)

Agenzia Erasmus+

Via C. Lombroso 6/15

50134 Firenze

Üksuse panus: Simona Baggiani;

ekspert: Diana Saccardo (Dirigente tecnica, Ministero dell'Istruzione e del Merito)

LÄTI

Eurydice üksus
Riiklik hariduse arendamise agentuur
Valņu tn 1 (5. korrus)
1050 Riia
Üksuse panus: Rita Kursite

LIECHTENSTEIN

Infoleht Eurydice
Schulamnt des Fürstentums Liechtenstein
Austrasse 79
Postfach 684
9490 Vaduz
Üksuse panus: Belgin Amann, Eurydice'i üksus, Liechtensteini haridusbüroo; Barbara Ospelt-Geiger, Liechtensteini haridusbüroo ekspert

LEEDU

Eurydice üksus
Riiklik haridusamet
K. Kalinausko tänav 7
03107 Vilnius
Üksuse panus: Eglė Petronienė ja Beata Valungevičienė (välisekspertid)

LUKSEMBURG

Unité nationale d'Eurydice
ANEFORÉ ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 – étage 01
Route de Diekirch
7220 Walferdange
Üksuse panus: Claude Sevenig (Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse (MENJE) – Service des Relations internationales), Nevena Zhelyazkova (MENJE – Service de la recherche et de l'innovation pédagogiques et technologiques (SCRIPT) – Division du traitement de données sur la qualité de l'encadre scolaire et éducative) ja Annick Bartocci (MENJE – Service de l'encadre scolaire et éducative)
L'enseignement secondaire (ES)

MALTA

Haridus-, spordi-, noorsoo-, teadus- ja innovatsiooniministeerium
Suur Siege Road
Floriana VLT 2000
Üksuse panus: Jeannine Vassallo

MONTENEGRO

Eurydice üksus
Vaka Djurovica bb
81000 Podgorica
Üksuse panus: Divna Paljevic eksamikeskusest ja Fadila Kajevic haridusteenuste büroost

MADALMAAD

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Üksuse panus: ühine vastutus

PÕHJA-MAKEDOONIA

Euroopa haridusprogrammide ja liikuvuse riiklik amet
Boulevard Kuzman Josifovski Pitu, nr 17
1000 Skopje
Üksuse panus: ühine vastutus

NORRA

Eurydice üksus
Kõrghariduse ja oskuste direktoraat
Postboks 1093,
5809 Bergen
Üksuse panus: ühine vastutus

POOLA

Poola Eurydice üksus
Haridussüsteemi arendamise sihtasutus
Aleje Jerozolimskie 142A
02–305 Warszawa
Üksuse panus: Beata Platos-Zielińska; riiklikud eksperdid: Agata Gajewska-Dyszkiewicz, Katarzyna Paczuska (haridusuuringute instituut)

PORTUGAL

Portugali Eurydice üksus
Hariduse ja teaduse statistika peadirektoraat
AV. 24 de Julho, 134
1399–054 Lissabon

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Üksuse panus: Isabel Almeida ja Margarida Leandro koostöös hariduse peadirektoraadiga; välisekspertid: Helena Peralta ja Joana Viana (Lissaboni Haridusülikool)

RUMEENIA

Eurydice üksus

Ühenduse haridus- ja kutseõppeprogrammide riiklik agentuur

Universitatea Politehnică București

Biblioteca Centrală

Splaiul Independenței, nr. 313

Sektor 6

060042 București

Üksuse panus: Veronica – Gabriela Chirea koostöös ekspertidega: Manuela Delia Anghel (haridusministeerium), Rodica Diana Cherciu (haridusministeerium) ja Ciprian Fartușnic (hariduspoliitika ja -hindamise riiklik keskus – haridusuuringute üksus)

SERBIA

Eurydice üksus Serbia

Sihtasutus Tempus

Zabljacka 12

11000 Belgrad

Üksuse panus: ühine vastutus

SLOVAKKIA

Eurydice üksus

Slovakkia Akadeemiline Rahvusvahelise Koostöö Assotsiatsioon

Křížkova 9

811 04 Bratislava

Üksuse panus: Marta Čurajová

SLOVEENIA

Haridus-, teadus- ja spordiministeerium

Ministrstvo za izobraževanje, znanost sisse sport

Hariduse Arendus- ja Kvaliteedibüroo

Eurydice Sloveenia

Masarykova 16

1000 Ljubljana

Üksuse panus: Saša Ambrožič Deleja

HISPAANIA

Instituto Nacional de Evaluación Educativa (INEE)

Ministerio de Educación y Formación Profesional

Paseo del Prado 28

28014 Madrid

Üksuse panus: Eva Alcayde García, Juan Mesonero Gómez ja Jaime Vaquero Jiménez. Autonoomsete piirkondade/linnade panus: Manuel Sáez Fernández (Andaluusia); José Calvo Dombón ja Óscar Sánchez Estella (Aragón); Carlos Duque Gómez (Canarias); María Pilar Martín García ja Clara Sancho Ramos (Castilla y León); María Isabel Rodríguez Martín (Castilla-La Mancha); Montserrat Montagut Montagut (Cataluña); Roberto Romero Navarro (Comunidad Valenciana); María Guadalupe Donoso Morcillo ja Myriam García Sánchez (Extremadura); Iván Mira Fernández (Galicia); David Cervera Olivares ja Gretchen Dobrott Bernard (C. de Madrid); Cristina Landa Gil (C.F. de Navarra); Maite Ruiz López (País Vasco); Antonio Coronil Rodríguez (Ceuta).

ROOTSI

Eurydice üksus

Universitets- och högskolerådet/

Rootsi kõrghariduse nõukogu

Lahter 4030

171 04 Solna

Üksuse panus: ühine vastutus

ŠVEITS

Eurydice üksus

Šveitsi kantoni haridusministrite konverents (EDK)

Speichergasse 6

3001 Bern

Üksuse panus: Alexander Gerlings

TÜRKIYE

Eurydice üksus

MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)

Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat

B-Blok Bakanlıklar

06648 Ankara

Üksuse panus: Osman Yıldırım Uğur; ekspert: Prof dr Cem Balcıkanlı

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Suhtlemine ELiga

ISIKLIKULT

Kogu Euroopas on sadu kohalikke ELi teabekeskusi.

Lähima keskuse aadressi leiate aadressilt: https://europa.eu/european-union/contact_en

TELEFONI TEEL VÕI E-POSTI TEEL

Europe Direct on teenus, mis vastab Teie küsimustele Euroopa Liidu kohta. Võite selle teenusega ühendust võtta: --- tasuta telefoni teel: 00 800 6 7 8 9 10 11 (teatavad operaatorid võivad nende kõnede eest tasu nõuda),

– järgmisel standardnumbril: + 32 22999696 või

--- elektronposti teel: https://europa.eu/european-union/contact_en

Teabe leidmine ELi kohta

ONLINE

Teave kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes on kättesaadav Euroopa veebisaidil: europa.eu

ELI VÄLJAANDED

You saab alla laadida või tellida fre e ja hinnaga ELi väljaandeid EU Bookshop aadressil: <https://op.europa.eu/en/web/general-väljaanded/väljaanded>.

Mitu tasuta väljaannete koopiat on võimalik saada ühendust Europe Directi või teie kohaliku teabekeskusega.

(vt https://europa.eu/european-union/contact_en).

ELI ÕIGUS JA SELLEGA SEOTUD DOKUMENDID

Juurdepääsuks ELi õigusteabele, sealhulgas kõigile ELi õigusaktidele alates 1951. aastast kõigis ametlikes keeleversioonides, leiate aadressilt EUR-Lex aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/>

AVATUD ANDMED ELIST

ELi avatud andmete portaal(<https://data.europa.eu/en>) võimaldab juurdepääsu ELi andmekogumitele. Andmeid saab alla laadida ja taaskasutada tasuta, nii äri- kui ka mitteäri-eesmärkidel.

Põhiandmed keelte õpetamise kohta koolides Euroopas – 2023. aasta väljaanne

Eurydice'i raport

Euroopa koolides keelte õpetamist käsitlevate põhiandmete 2023. aasta väljaandes on esitatud peamised hariduspoliitika, mis on seotud keelte õpetamisega koolides 39 Euroopa haridussüsteemis. See vastab küsimustele õpilaste õpitavate võõrkeelte arvu ja valiku kohta, võõrkeele õpetamisele pühendatud õppeaja, äsja saabunud sissevõetavate üliõpilastele pakutava keeleteo, võõrkeeleõpetajate riikidevahelise liikuvuse ja paljude muude teemade kohta.

Aruanne sisaldab 51 näitajat, mis jagunevad viieks eri peatükiks: Kontekst, organisatsioon, osalemine, õpetajad ja õpetamisprotsessid. Näitajate koostamiseks kasutati mitmesuguseid allikaid, sealhulgas Eurydice võrgustik, Eurostat ning OECD PISA ja TALIS rahvusvahelised uuringud. Eurydice andmed hõlmavad kõiki Euroopa Liidu riike ning Albaaniat, Bosniat ja Hertsegoviinat, Šveitsi, Islandit, Liechtensteini, Montenegrot, Põhja-Makedooniat, Norrat, Serbiat ja Türgi.

Eurydice võrgustiku ülesanne on mõista ja selgitada, kuidas Euroopa haridussüsteemid on korraldatud ja kuidas need toimivad. Võrgustik pakub riikide haridussüsteemide kirjeldusi, võrdlusuuringuid, mis on pühendatud konkreetsetele teemadele, näitajatele ja statistikale. Kõik Eurydice'i väljaanded on tasuta kättesaadavad Eurydice veebisaidil või soovi korral trükituna. Eurydice püüab oma tööga edendada mõistmist, koostööd, usaldust ja liikuvust Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil. Võrgustik koosneb Euroopa riikides asuvatest riiklikest üksustest ning seda koordineerib Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet (EACEA).

Lisateavet Eurydice kohta leiate aadressilt: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/>

ISBN 978-92-9488-107-6

doi:10.2797/529032